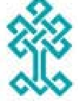
FİLİBELİ

VECDÎ ve DÎVÂN'I

(METİN-DİZİN)

Prof. Dr. Hasan KAVRUK
Dr. Bahir SELÇUK

MALATYA 2009

T. C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜTÜPHANELER VE YAYIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
3366

KÜLTÜR ESERLERİ
506

Eser Adı: Filibeli Vecdî Dîvânı
Şair: Filibeli Vecdî
Hazırlayanlar: Hasan KAVRUK-Bahir SELÇUK

2012
ISBN: 978-975-17-3628-4

www.kulturturizm.gov.tr
e-posta: yayimlar@kulturturizm.gov.tr

Bu kitap internet ortamında ilk kez yayımlanmaktadır.

ÖZGEÇMİŞ

Prof. Dr. Hasan KAVRUK: Aydın-Mersinbelen doğumlu. 1977 yılında Ankara Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. 1980 yılında aynı üniversitede yüksek lisans, 1987'de de doktorasını tamamladı. 1977-1980 yılları arasında Ankara Hasanoğlan Öğretmen Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak çalıştı. 1981-1988 yılları arasında Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde görev yaptı. 1988 yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde göreve başlamış, hâlen Türkçe Eğitimi Bölümü'nde bölüm başkanı olarak görevini sürdürmektedir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Doç. Dr. Bahir SELÇUK: 1972 yılında Elazığ'ın Keban ilçesine bağlı Bademli köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Keban'da, lise öğrenimini Elazığ'da tamamladı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1997 yılında mezun oldu. 1997 yılında Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında başladığı Yüksek Lisans Eğitimini *Nâlî Mehmed Efendi Tuhfetü'l-Emsâl İnceleme-Metin* adlı tezle 1999 yılında tamamladı. Fırat Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda başladığı doktora eğitimini *Âhenk Unsurları Bakımından Nef'î Divanı'nın Tahlili* adlı teziyle 2004 yılında tamamladı. 1997-2007 yılları arasında Malatya'da MEB'e bağlı çeşitli okullarda Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı. 2007 yılında Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümüne Yrd. Doç. Dr. olarak atandı. 2010 yılında doçent oldu ve Adıyaman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne atandı. Hâlen adı geçen bölümde doçent olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Özet

FİLİBELİ VECDÎ ve DÎVÂN'I(METİN-DİZİN) adlı bu çalışmada, Vecdî'nin hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulmuş, Divanı'ı günümüz Türkçesine aktarılarak Türk edebiyatındaki yeri belirlenmeğe çalışılmıştır.

Summary

In this study titled *FİLİBELİ VECDÎ ve DÎVÂN'I(METİN-DİZİN)*, we explored Vecdî's biography and his literary personality. In order to indicate his role and place in the Turkish Literature, we have translated his Divan into contemporary Turkish language.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

age.	: Adı geçen eser
agm.	: Adı geçen makale
Ank.	: Ankara
Ansk.	: Ansiklopedisi
AÜ	: Atatürk Üniversitesi
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Ef.	: Efendi
h.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
İsl.	: İslam
İst.	: İstanbul
İst.t.	: İstinsah tarihi
Üniv.	: Üniversitesi
KB	: Kültür Bakanlığı
Ktb.	: Kütüphanesi
m.	: Miladi
Madd.	: Maddesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Müst.	: Müstensih
öl.	: Ölümü
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Sül. Ktb.	: Süleymaniye Kütüphanesi
TDK	: Türk Dili Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Trc.	: Tercüme
TY	: Türkçe Yazmaları
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve digerleri
yk.	: Yaprak
Yz.	: Yazma

ÖN SÖZ

Klâsik Türk edebiyatı çalışmalarında metinlerin yeni yazıyla neşri önemli bir yer tutmaktadır. Klâsik şiirin en önemli ürünlerinden biri olan divanların bir kısmının tenkitli metni yapılmış, bu sayede okuyucu ve araştırmacılara büyük kolaylıklar sağlanmıştır. Fakat özellikle ikinci dereceden şairlere ait divan, divançe ve mecmualardan hâlen yeni yazıya aktarılmamış olanlar vardır. Her ne kadar edebiyat ve edebiyat tarihi için birinci dereceden önemli eserler olmasa da karşılaştırma yapabilmek, metinler arası ilişkileri tespit edebilmek ve kataloglardaki bilgileri tashih ve teyit edebilmek için bütün metinlerin yeni yazıya aktarılması gerekmektedir.

Tezkirelere ve kataloglara bakıldığında aynı veya farklı dönemlerde yaşamış Vecdî mahlaslı dokuz şaire rastlanır. Vecdî mahlaslı bu şairlere ait şiirlerin veya divanların kaynaklarda birbirine karıştırıldığı görülmektedir. XVI. yüzyıl şairi Filibeli Abdurrahman Vecdî'ye ait eser de kataloglarda Vecdî mahlaslı şairlerden en fazla tanınan XVII. yüzyıl şairi Abdulbaki Vecdî (Boğuk-zâde) adına kaydedilmiştir. Filibeli Abdurrahman Vecdî'ye ait tertipli olmayan bu otograf nüsha 107 varaktır.

Filibeli Vecdî'yi tanıtmayı ve eserinin metnini neşr etmeyi amaçlayan bu çalışma, iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde tezkirelerden ve eserinden hareketle Vecdî'nin hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulmuş, eserinin muhtevası ortaya konulmuştur. İkinci bölümde çevriyazıya yer verilmiştir. Çevriyazı yapılırken Vecdî'nin olmadığına kanaat getirilen manzum veya mensur metinler çalışmaya alınmamıştır. Mürettep olmayan yazma nüsha, yer yer manzumelerle süslü mensur metinler de ihtiva ettiğinden, manzumeler nazım şekillerine göre yeniden tasnif edilerek mürettep divan formatına sokulmuş, mensur bölümler en sona ilave edilmiştir. Bu arada metinlerin geçtiği yaprak numaraları da manzum ya da mensur metnin başında belirtilmiştir.

Divan'da bazı manzumelerin başında yer alan "kıt'a, rubâî" gibi başlıklarla nazım şeklinin uyuşmadığı görülmektedir. Manzumeleri nazım şekillerine ayırma ve isimlendirme hususunda karşılaşılan problemleri gidermek amacıyla kaynaklara

müracaat edilerek orta bir yol takip edilmeye çalışılmış, manzumeler uygun nazım şekli ile isimlendirilmiş ve bu şekilde tasnif edilmiştir. Manzumelerin bazen başında, bazen kenarında şiirlerin yazılış sebebini veya takdim edilen şahsı belirten ifadeler, hem dipnotta gösterilmiş hem de kolaylık sağlamak amacıyla toplu olarak varak numaralarıyla birlikte çalışmanın sonuna liste halinde eklenmiştir. Yine yazma nüshada geçen şahıs, yer ve eser adlarının da dizini yapılarak son kısma ilave edilmiştir.

Eserin tek nüsha olması nedeniyle çevriyazı esnasında bazı zorluklarla karşılaşılmış, bazı kelimelerin okunuşunda tereddütler ortaya çıkmış, okunuşunda emin olunamayan yerler soru işareti (?), metne yapılan bazı eklemeler de [] işaretiyle belirtilmiştir.

Bazı şiirlerde şair tarafından sonradan yapılan değişiklikler, eklemeler, farklı yaklaşımlar dipnot olarak belirtilmiştir.

Şairin Divan'ında geçen Arapça ve Farsça şiirler; şiirlerde ve mensur metinlerde yer alan Arapça ve farsça ibareler, kelam-ı kibarlar, ayet ve hadislerin de çevriyazısı yapılarak verilmiştir.

Eserin çevriyazısı yapılırken İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazı Birliği Üzerine Öneriler" adlı makalesi göz önünde bulundurulmuştur.

Elde olmayan sebeplerden dolayı çalışmamızda görülebilecek kusur ve eksikliklerin hoşgörüyle karşılanacağını umuyoruz. Metin kurma aşamasında yardım ve desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Süleyman ÇALDAK Bey'e teşekkürü bir borç biliriz.

I. BÖLÜM

VECDÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ, ESERİ

1. VECDÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ*

Klâsik edebiyatımızda şairler, şiirlerini genellikle müstear bir isim kullanarak yani bir mahlas ile yazarlar. Şairlerin bazen kendi isimlerini mahlas olarak kullandıkları (Şeyhülislâm Yahya Efendi-Yahya), bazen hiç mahlas kullanmadıkları (Şeyhülislâm Kemâl Paşa-zâde, Kadı Burhaneddin) görüleceği gibi bir kısmının da hayatı boyunca birden fazla mahlasla şiir yazdığı bilinmektedir (Nef'î-Darrî, Galib-Es'ad, Sürûrî-Hüznî-Hevayî gibi). Bu arada aynı ismin birden fazla kişi tarafından mahlas edinildiği de çokça karşılaşılan bir gerçektir (Ahmed, Asım Bakî, Mehdi vb.). Bu durum şairlerin şiirlerinin birbiriyle karışmasına sebep olduğu için, bazı sanatkârlar kimsenin rağbet etmeyeceği bir isim bulmak için gayret gösterme ihtiyacı hissetmişlerdir.[1] Bu karışma şanssızlığından nasibini alan şahıslardan biri de Vecdî'dir.

Tezkireler taranınca görüleceği üzere Vecdî mahlasını kullanarak şiirler yazan ve tezkirelere kaydedilecek kadar meşhur olan 9 ayrı şahısla karşılaşılacaktır.[2] Bunlardan en meşhuru 17. yüzyılda yaşamış, İstanbullu Boğuk Mustafa Ağa adında birinin oğlu olan ve Şamî-zâde'nin tezviriyle 1071/1661'de öldürülen Abdulbakî Vecdî'dir. Bu meşhur Vecdî ile karşılaştırılan Vecdî'lerden biri de 17. yüzyılın başlarında vefat eden Abdurrahman Vecdî'dir.

Kaynaklarda Abdurrahman Vecdi hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. Olanlar da çelişkilerle dolu ve birbirinin tekrarı genel ifadelerdir. Şairden, Vecdî mahlasıyla bahseden sadece Kaf-zâde Faizî[3] ve Mehmed Süreyyâ'dır.[4] Kaf-zâde Faizî, sadece şairin adının Derviş-zâde Abdurrahman Vecdî, ölümünün de 1008/1599 tarihinde olduğunu belirterek şiirlerinden

---

* Vecdî'nin hayatı, edebî kişiliği ve eseri ile ilgili bilgiler Hasan Kavruk'un "Bezmî Veya Vecdî Üzerine" (Bir Dergisi, C.9-10, 1998, s.359-367) adlı makalesinden istifade edilerek hazırlanmıştır.

[1] Fuzulî, Farsça Divan'ının önsözünde bu durumdan yakınarak Fuzulî mahlasını tercih etme sebebini anlatır. Bkz. *Fuzulî, Farsça Divan* (Haz. Hasibe Mazıoğlu), Ankara 1962, s. 11.

[2] H. İpekten-M. İsen vd., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara 1988, s. 524-525.

[3] Kaf-zâde Faizî, *Zübdetü'l-eş'âr*, Süleymaniye-Şehid Ali Paşa Ktb. No. 1877, Yk. l09b.

[4] Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye*, C. IV, İstanbul 1311, s.602.

örnekler verir. Mehmed Süreyya ise bunlara ilaveten Filibeli olduğunu ve "Sultan Mehmed-i Sâlis (1003/1595-1012/1603) evâilinde" öldüğünü kaydetmiştir.

Abdurrahman Vecdi, daha önce Bezmî mahlasını kullanmış, tezkire sahibi Âşık Çelebi'nin (926/1519–979/1571) muasırı bir şairdir. Şair, Âşık Çelebi'den mahlas ricasıyla bir manzume yazmış muhtemelen "Vecdî"yi bundan sonra kullanmaya başlamıştır. *"Bezmî nâmına mahlasdan ferâgat olınup Vecdî olmamuza anlar sebeb olmışdur. Lâkin tezkirelerinde yine Bezmîlikle yazmışdur."* (33a) ibaresinden anlaşıldığı üzere Bezmî'ye bu mahlası veren Âşık Çelebi'dir. Âşık Çelebi tezkiresine kaydetmek üzere şairden şiir istemiş, şair aşağıdaki manzume ekinde istenenleri göndermiş ve Bezmî adıyla tezkireye kaydedilmiştir.

Cünûn-ı 'aşka şâhid eşk ü âhum
Beni dîvâna kayd it pâdşâhum

Çü bir da'vâya ola iki şâhid
Olur makbûl 'inde'ş-şer' şâhum (33a)

Âşık Çelebi, Bezmî mahlasıyla kaydettiği şair hakkında: *"Filibeli Kâdî Dervîş Çelebi'nüñ oglıdur... Fâ'ikü'l-akrân ve sâhib-i fehm ü iz'ândur, şi're dahı hayli kâbiliyyeti ve her vasf u ta'rîfe mahalliyeti oldugı sebebden birkaç ebyâtı isbât içün ityân olındı."* [5] tarzındaki değerlendirmesinden sonra üç beyitlik örnek verir:

Levha-i icâda kudret kilki yazmadan elif
Zâtuñı bir âñlayup tevhîde oldum mu'terif

ve

Tolı gül-âb ile göricek gonca câmını
Nûş itdi çekdi teşne imiş mihr-i tâbdâr

---

[5] Âşık Çelebi, *Meşâiru'ş-şu'arâ* (Haz. Meredith-Owens), London 1971, 55a. Bu beyitler, incelemesini yaptığımız yazmada "17a ve 38a"da da kayıtlıdır.

Sevdâ-yı zülfüñ ireli Vecdî fütâdenüñ
Çok kîl u kâle kudreti yok 'aklı târ-mâr

Âşık Çelebi, şairin adının Abdullah olduğunu belirtir. Fakat Vecdî, mecmuasında adının Abdurrahman olduğunu açık bir şekilde ifade etmektedir (70a). Kınalı-zâde de Bezmî mahlasıyla tezkiresine kaydettiği şairin Filibeli ve Kadı Derviş Çelebi'nin oğlu Abdullah olduğunu, halk arasında Topal Kadı diye tanındığını, "*Fâ'iku'l-akrân sâhib-i ilm ü 'irfân*" bir şair olduğunu vurgulayarak Bezmî'nin 988/1580'de öldüğünü belirtir.[6] Ölüm tarihi Kâmûsu'l-a'lâm'da da aynı bilgiler aktarılarak 988 olarak tekrarlanmıştır.[7] Mehmed Süreyyâ, Vecdî maddesinde aktardığı bilgileri Bezmî maddesinde de tekrarlamış, burada şairin adının Abdullah olduğunu kaydetmiştir.[8] Kınalı-zâde ve onu tekrarlayan Şemseddin Samî'nin ölüm tarihi olarak verdikleri 988/1580 tarihinin doğru olmadığı, Kaf-zâde'nin kaydettiği (1008/1599) tarihin doğruya daha yakın olduğu husususu, Mehmed Süreyyâ'nın *"Sultân Mehmed-i Sâlis evâilinde fevt oldı"* ifadesiyle sıhhat kazanmaktadır. Zira Vecdî, söz konusu mecmuasının başında Eğri'nin 1005/1596'da fethine dair yazdığı bir tarih manzumesini kaydetmiştir (2b). Yine 1004/1595'te sadrazam olan İbrahim Paşa'ya yazdığı bir manzumesi (lb) de bize şairin 1004-1005'li yıllarda yaşadığını göstermektedir.

Buraya kadar söylediklerimizden sonra kesin olarak söylenebilecek olan Sofya kadısı Derviş Çelebi'nin oğlu olan ve önceleri Bezmî mahlasıyla şiirler yazan Filibeli Abdurrahman Vecdî'nin, Derviş-zâde Topal Kadı lakabıyla meşhur olduğu ve Sultan III. Mehmed'in saltanatının ilk yıllarında 1008/1599'da vefat ettiğidir. Şaire Vecdî mahlası, tezkire sahibi Âşık Çelebi tarafından vermiştir. Bu nedenle bazı kaynaklarda adının Abdullah, ölüm tarihinin de 988/1580 olarak kaydedilmesi doğru değildir.

Vecdî'nin iyi bir eğitim aldığı, döneminde ilmiyle kendisini kabul ettirdiği de kaynaklarda belirtilen hususlardandır. Yazmadaki Arapça ve Farsça metinlerden hareketle Vecdî'nin bu dilleri şiir yazacak derecede iyi bildiği anlaşılmaktadır. Hayatını değişik yerlerde müderrislik ve kadılık yaparak geçiren şairin ne zaman, nerede vazife yaptığı tesbit

---

6 Kınalı-zâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü'ş-şu'arâ,* C. I, (Haz. İbrahim Kutluk), Ankara 1978, s.212.
7 Şemseddin Samî, *Kamusu'l-a'lâm*, C.II, İstanbul 1306, s. 1307.
8 Mehmed Süreyyâ, age., s. 602.

edilememektedir. Fakat divanda Vecdî'nin; Florina (32b), İbra'il (35b), Uzuncaova (70b), Karinnâbâd (77b), İvrace (79a), Dubniçe (45a, 95b, 97b), Ürgüp (l07a) ve Peçuy'da (69b, 70a, 95b) kadılık görevlerinde bulunduğu, Hayrabolu'da (33b) üç yıl müderrislik yaptığı anlaşılmaktadır. Görüleceği üzere şairin hayatının büyük bir kısmı Balkanlar'da geçmiştir.

Vecdi'nin tarihi ve süresi belli olmamakla beraber bir müddet İstanbul'da kaldığı da anlaşılmaktadır. *"Baba Efendi İstanbul'a müşerref oldukda virilmişdür"* (65b) başlığıyla kaydettiği bir manzumesinden, Nakşibendi şeyhlerinden Filibeli Rızâyî'nin (öl.988/1580)[9] bir ara İstanbul'a gelişinde şairin de orada olduğu ve ona şiir takdim ettiği anlaşılmaktadır. Yine Kütahya'da da bir müddet bulunduğunu, orada bir müderrise yazdığı "arz-ı hâl"den anlamaktayız (5a).

Vecdî, atandığı veya azl edildiği görevlerle ilgili çeşitli bilgiler vermiş, karşılaştığı problemleri, yaşadığı dönem ve çevreyle ilgili gözlemlerini açık bir biçimde manzum veya mensur bir biçimde dile getirmiştir. Vecdî'nin şiirlerini sunduğu kişilere dikkat edilince onun yaşadığı dönemde en üst makamdaki idareciden en alt makamda çalışan görevlilere kadar pek çok kişiyle irtibatı olan, herkesçe tanınan, bilinen, sevilen, hatırı sayılan birisi olduğu, herkesle iyi geçinmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Sultan III. Murad (44b), Sultan III. Mehmed (97a), Sadrazam Sinan Paşa (öl. 1004/1605) (95b), Bostan-zâde Mehmed Efendi (öl.1006/1607) (55a), Sunullah Efendi (öl. 1021/1612) (89b), Kazasker Abdurrahman Efendi (öl.983/1575) (9a), Zeyrek-zâde (12b, 69b), Karaçelebi-zâde Hüsam Çelebi (32b), Şeyhülislâm Zekeriyya Efendi (öl.1001/1592) (45b, 47a, 49a, 68b, 84b, vd.), Sadrazam Ferhat Paşa (öl.1003/1594) (93b) vb. pek çok üst düzey siyaset, ilim ve sanat erbabına bazen makam talebi, bazen tebrik, bazen de şikayet vesilesiyle şiirler sunduğu göz önüne alınırsa şairin yaşadığı dönemde hayli aktif birisi olduğu anlaşılmaktadır. Hatta Vecdî bir şiirinde Dubniçe kadısı iken azl edilip Peçuy'a gönderilmesi sebebiyle dönemin kazaskerini, haksız tasarrufundan dolayı Sadrazam Ferhat Paşa'ya şikayet etme cesaretini gösterebilmiştir (93b-94a).

---

[9] Şemseddin Samî, age., C. III, s.2286.

Vecdî'den bahseden kaynaklar onun şairliğini takdir ederler. Çağdaşı Âşık Çelebi, "*şi're dahı hayli kâbiliyyeti ve her vasf u ta'rîfe mahalliyeti*"[10] olduğunu söylemiş, Kınalı-zâde Hasan Çelebi de şiir sanatında ehliyeti ve yeteneğinin bulunduğunu tekrar etmiştir.[11]

Çoğu kaside biçiminde ve methiye tarzında yazılan manzumeleri genelde lirizmden yoksun, kuru bir ifadeyle kaleme alınmıştır. Şiir tekniğini iyi bilen, aruzu rahat kullanabilen şairin gazelleri, müfredleri, kasideleri kadar kuru değildir. Manzumelerin ve mensur metinlerin çoğunda Vecdî'nin yaşadığı ve gözlemlediği olaylara ait ipuçları bulmak mümkündür. Vecdî, ifade etmek istediği hususları açık ve net bir söyleyişle ortaya koymuş, edebî sanatlara fazla yer vermemiştir. Bu yüzden manzumelerinde yoğunluk ve derinlik pek görülmez.

Vecdî, bir kısmı başka şairlere nazire olarak yazılan gazellerinde genellikle rindane, âşıkane konulara yer vermiş, bazen didaktik, hikemi manzumeler de kaleme almıştır. Baba Çelebi adıyla meşhur olmuş Filibeli Rızâyî Mahmud Efendi (öl.988/1580) ile çok sıkı bir ilişkisi vardır. Rüstem Paşa'yla yakın münasebeti olan bu Nakşibendî şeyhinin, devrinde büyük bir nüfuzu bulunmaktadır. Vecdî'nin Baba Çelebi'ye bir hayli şiir yazdığı görülmektedir (26b, 29a, 30a, 62a, 65a, 65b, vd.). Özellikle kasidelerinde ve diğer bazı manzumelerinde tasavvufî unsurlardan faydalanmakla birlikte mutasavvıf bir şair değildir. Dinî konulara da fazla girmemiştir. Mecmuasında bir tevhidi (17a), bir na'ti (17b) bulunmaktadır. En çok kaside sunduğu kişilerden biri de Şeyhülislâm Zekeriyya Efendi (öl.l001/1592)'dir (l2b, 45b, 47a, 49a, 68b, 84b).

Vecdî'nin şiirlerinde kullandığı dil ağır değildir. Uzun Arapça, Farsça tamlamalara, muğlak ifadelere fazla yer vermemiş, döneminde herkesin anlayabileceği sade bir anlatım tarzını kullanmıştır. Şairin bazı şiirlerini kısa eklemeler ve isim değişiklikleriyle başka şahıslara da takdim ettiği olmuştur. Mesela, Bostan-zâde adına yazılan bir kasidesinin kenarında kayıtlı "*işbu kasîde merhum İvaz Efendi'ye dahi virilmiş idi. Merhum okuyup tamâm itdükde bunda adum sanum yok anca yoksa vezne gelmez mi*" (14a) ibaresi, kendisinin bu tarz tasarruflarının bir örneğidir. Birkaç beyit ekleyerek veya bazı beyitleri

---

[10] Âşık Çelebi, age., s.55a.
[11] Kınalı-zâde Hasan Çelebi, age., C. I, s.212.

çıkararak, değiştirerek ikinci şahıslara takdim ettiği bir hayli manzumesi bulunmaktadır.

2. ESERİ

Vecdî'nin tespit edilebilen tek eseri divanıdır. Vecdî'den bahseden kaynaklarda onun başka bir eserinden söz edilmez. Şairin kendisi de, yazmada başka bir eserinden bahsetmemektedir. Eserin başka bir nüshasına da şu ana kadar rastlanamamıştır.

Vecdî'nin tek nüshası mevcut olan bu eseri, kütüphanede daha önce bahsi geçen Vecdî mahlaslı şairlerden en meşhuru Abdulbakî Vecdî adına kayıtlıdır. İyi bir şair olmasına rağmen ancak bir divançe oluşturacak kadar az sayıda şiiri olan Abdulbakî Vecdî'nin Divançe'si çok okunmuştur. Sadece İstanbul kütüphanelerinde[12] 26 nüshası bulunan divançeyle ilgili iki yüksek lisans çalışması yapılmış[13], eski harflerle iki kez[14] yeni harflerle de bir kez[15] neşredilmiştir. İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogunda Abdulbakî Vecdî'nin dışında divan nüshası olan başka Vecdî de belirtilmemiştir. Söz konusu eserde Vecdî'nin divan nüshalarının tavsifi verilirken 25. sırada Bayezid (Veliyüddin Efendi) Ktb. No. 2705'te kayıtlı 107 varaklık bir nüshadan bahsedilir. Bu otograf bir nüshadır. Bu önemli özellik başka kaynaklarda da hususan belirtilmiş ve Abdulbakî Vecdî'nin kendi el yazısıyla kaleme almış olduğu Mecmua-i eş'arının adı geçen kütüphanede olduğu kaydedilmiştir.[16] Söz konusu bu nüshadaki şiirlerin hiçbirisi Abdulbakî Vecdî'nin diğer divan nüshalarında yoktur. Gerek hacim, gerekse muhteva itibariyle

---

[12] Komisyon, *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*, C. II, İstanbul 1959, s.390-402.

[13] Sebahaddin Sarı, *Vecdî Divanı*, Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ 1993; Eşref Yanmaz, *Vecdî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni*, Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Ens. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 1995.

[14] Divân-ı Vecdî, İstanbul 1289, 24 s.; Divançe-i Vecdî, İstanbul 1308, 64 s. (Bu baskının başında Faik Reşad'ın Vecdî hakkında bir yazısı vardır); Bkz. M. Seyfettin Özege, *Eski Harfli Basılmış Türkçe Eserler Katalogu*, C. I, İstanbul 1971, s.296. Divan, yeni harflerle de yayımlanmıştır.

[15] Ahmet Mermer, *XVII. Yüzyıl Divan Şairi Vecdî ve Divançesi*, İstanbul 2000.

[16] Bkz. Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, C.II, İstanbul 1333, s.479; N. Sami Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C. II, İstanbul 1971, s.667; Büyük Türk Klasikleri, C.V, İstanbul 1987, s. 188.

diğerlerinden tamamen farklı olan bu otograf nüsha, adı geçen meşhur Abdulbakî Vecdî'ye değil 17. yüzyılın başlarında vefat eden Abdurrahman Vecdî'ye aittir.

Vecdî, gerek şiirlerin içinde, başında, gerekse sayfa kenarlarında kendisi hakkında birtakım notlar kaydetmiştir. *"Harrerehu'l-fakîr 'Abdu'r-rahman eş-şehîr bi-Vecdî el-kâdî bi-Peçuy"*[17] ibaresi ve manzumelerin başında sık sık kullanılan *"el-fakîr", "bu hakîr"*, vb. ifadeler nüshanın otograf olduğunu göstermektedir.

Yazmanın tavsifi:[18]

Baş: Bi-hamdi'llâh yerin buldı vezâret
Oturdı sadra ol sâhib-sa'âdet

Son: Zihârün ve ilâ'ün ve fey'ün fe-hazihi
Tesihhu ma'a'l-ikrâhi 'iddetühâ 'aşr

Yk: 124, öç: 205x130 st. muhtelif, yz. ta'lîk szb: kırmızı, kt: âbâdî taklidi, ct: kahverengi meşin, soğuk damga şemseli.

Eser, mecmuanın 1-107 yaprakları arasındadır. Başta dört vakıf mührü bulunmaktadır. Mecmuanın istinsah tarihi de belli değildir. Fakat 1006/1579'dan sonra 1008/1599'dan önce yani şairin ölümüne yakın yıllarda yazılmış olması muhtemeldir.

Yazma mürettep bir divan değildir, rastgele düzenlenmiştir. Yazma içerisinde farklı konularda yazılmış manzumeler ihtiva eden mensur metinler de bulunmaktadır. Yer yer (şaire ya da başkasına ait) Arapça ve Farsça manzumeler de içeren eserde hemen bütün nazım şekilleri ile yazılmış manzumelere örnek bulmak mümkündür. (bkz. Tablo I) Mecmuada bazen kenarlarda, bazen aralarda bolca beyit kayıtlıdır.

Vecdî neredeyse bütün manzumelerini bir olay veya gerekçe üzerine kaleme almış, manzumenin yazılış sebebini ve takdim ettiği kişiyi de belirtmiştir. Bu yüzden manzumelerinin

---

[17] Bayezid-Veliyüddin Efendi Ktb., No.2705, Yk.70a.

[18] Nüsha tavsifinde İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu'nda kullanılan kısaltma sistemine riayet edilmiştir.

büyük çoğunluğu bir başkasına "virilmişdür" veya birisi adına "yazılmışdur" ibareleriyle kayıtlıdır.

NAZIM ŞEKLİ		Bölüm						Toplam
		Manzum Bölüm			Mensur Bölüm (Mensur+Manzum)			
		TR.	FR.	AR.	TR.	FR.	AR.	
Kaside		29			4			*33*
Mesnevi		12			5			*17*
Tarih Kıtası		3						*3*
Musammatlar	Murabba	1						*1*
	Tahmis	3						*3*
	Muhammes	1						*1*
	Müseddes	3						*3*
	Müstezad	-			1			*1*
Gazel	Gazel	74			7			*81*
	Nazire	16						*16*
Kıta		56			11	1		*68*
Nazm		31			28	2	1	*62*
Rubâî		-	1					*1*
Beyitler	Matla	90			65	9	6	*170*
	Müfred	21			10	9	3	*43*
	Muamma	4						*4*
Mısra		-			13	4	1	*18*

Tablo I: Vecdî Divanındaki Metinlerin Tasnifi[*]

[*] Bir fikir verebilmek için divanda yer alan manzumeleri ve bunların sayılarını tablo ile yansıtmaya çalıştık. Şairin manzumenin başına koyduğu isimle manzumenin nazım şeklinin uyuşmaması, bazı manzumelerin nazım şekillerinin tespitindeki zorluklar, şairin kendisine ait olmayan manzumelerin de divanda yer alma ihtimali vb. problemler tablodaki rakamlara (özellikle mısra ve beyitler) ihtiyatla yaklaşmayı gerektirmektedir.

II. BÖLÜM

VECDÎ DÎVÂNI (ÇEVRİYAZI)

1. Çevriyazıda Uyulan Kurallar

1. Çevriyazıda aşağıda yer alan "transkripsiyon alfabesi"ne uyulmuştur.

2. Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler üzerine (-) işareti konularak belirtilmiştir. *karâr, sîne, 'ulûm.*

3. Farsça edat ve ön eklerin tamamı kısa çizgi (-) ile ayrılmıştır: *nâ-dân, der-pîş, bî-sabr u karâr.*

4. Farsça "âsâ, çe, dâr, zâr, ân, istân, ger, vâr, kâr" gibi son ekler bitişik yazılmıştır. *Burakâsâ, sebzezâr, şekeristân, yârân, kâmkâr.*

5. Birleşik kelimeler kısa çizgi (-) ile ayrılmıştır: *ser-nâme,* sîne-hâne.

6. Farsça kelimelerdeki "vâv-ı ma'dûle", "ˇ" biçiminde gösterilmiştir: *hˇân, hˇâce.*

7. Edatlarla yapılan Farsça tamlamalarda edatlar kısa çizgi (-) arasına alınmıştır: *germ-â-germ, pey-der-pey, ser-â-ser.*

8. Türkçe kelimelerin sonunda bulunan "b"ler "p" ile yazılmıştır: *görüp, idüp.*

9. Metinde okunuşunda tereddüt edilen veya vezin problemi görülen yerler [?] işareti ile gösterilmiştir.

10. Müellifin bazı ibarelerin yanına düşmüş olduğu notlar ve sahh kayıtları dipnotta verilmiştir.

11. Manzumelerde vezin gereği kısa okunması gereken yerlerdeki uzatmalar gösterilmemiştir: Vecdi̲-i.

12. Metne tarafımızdan yapılmış eklentiler [] işareti ile gösterilmiştir: Bu ebyât-ı hikmet-âyât dahı Zekeriyyâ Efendi'ye [virilmişdür.]

13. Hece düşmeli ulamaları belirtmek için kesme işareti kullanılmıştır: *ki odur: k'odur.*

KASİDELER

-1-

(44b-45a)

Kasîde be-nâm-ı pâdşâh-ı dîn-penâh

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Ey şâh-ı dîn-penâh 'ale'l-birri ve't-tükâ
Ve'y pâdşâh-ı mülket-i dünyâ 'ale'l-hüdâ

2 Ey câmi'-i cemî'-i kemâlât-ı kâ'inât
Sensin Muhammed ümmetine hısn-ı mültecâ

3 Hâmî-i dîn ü hâfız-ı seccâde-i nebî
Zât-ı kerîmüñe ne disem Husrevâ revâ

4 Başuñda tâc-ı saltanat-ı dîn-i Ahmedî
Zıll-ı zalîl-i hazret-i Hakk egnüñe kabâ

5 İki cihân sa'âdeti sâbit eyledüñ
Ey şâh-ı 'âlem itmek ile nefy-i mâ-sivâ

6 Sultân-ı dehr Hân Murâd ibni Şeh Selîm
Hâk-i der-i sa'âdetidür kuhl ü kîmyâ

7 Şâh-ı 'Acem şerîf-i 'Arab 'arz idüp hulûs
Lebbeyk okur kapuñda iki 'abd-i kem-bahâ

8 Dâg-ı elemle şâh-ı 'Acem didi tâ-be-key
Oglın kapuña bende kılup itdi ilticâ

9 Evsâfuñ işidüp şeh-i A'câm didi hoş
Görüp şerîf-i hasletüñi didi habbezâ

10 Re'yüñle itmedüñ bu olan dürlü işleri
Şer'-i şerîfe tâbi' olup itdüñ ibtidâ

11 Yol gösterüp 'asâkirüñe çâr-yâr-ı dîn
Bu vâdiye meşâyıh-ı şer' oldı reh-nümâ

10a. Re'yüñle: Kendüñden *sahh.*

12 Ervâh-ı evliyâ-yı 'Acem bu yire gelüp
Sen pâdşâhı da'vet idüp didiler be-y-â

13 Hark itdi tîguñ 'âlemi akdı memâlike
Âb-ı revân emr-i Hudâ şer'-i Mustafâ

14 İrân diyârın eyledi vîrân 'askerüñ
Şirvân iline hükmi revân eyleseñ n'ola

15 Asduñ gazâ kılıncını 'arş üzre râyeti
Ahsente didi her işiden şâh eger gedâ

16 Her bir gedânuñ işi degül medh-i pâdşâh
Kanber ne bile n'eydügini kadr-i Murtazâ

17 Budur şi'rüñ muhassalı ey şâh-ı kâmkâr
Dir gülsitânda bülbül-i Sa'dî-i hoş-edâ

18 Ber-tu'st pâs-ı hâtır-ı bî-çâregân u şükr
Ber-mâ u ber-Hudâ-yı cihân-âferîn cezâ

19 Vecdî kazâ belâsını çekmişdür ol kadar
Budur garîb yine olur tâlib-i kazâ

20 'Azl üzre geçdi iki yılı cân zamânıdur
Yazılsa aña hatt-ı hümâyûn-ı pâdşâ

21 Ol 'abd-i nâ-murâda eger iltifât ola
Dubniçe'nüñ kazâsıdurur matlab u münâ

22 Kes sözi keyyis iseñ uzatma hikâyeti
Kıl pâdşâh-ı 'âleme bir hayr ile du'â

23 Hak hazretinde cümle murâduñ bula husûl
Şâhum cihânda devlet ü 'izzet ile çok yaşa

-2*-
(1b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Bi-hamdi'llâh yerin buldı vezâret
Oturdı sadre ol sâhib-sa'âdet

2 Cülûsı oldı şa'bânuñ beşinde
Hezâr ü çâr idi târîh-i hicret

3 Nihâd-ı nîk-şân dâmâd-ı sultân
Kerîmü'l-hâsle İbrâhîm-hillet

4 Vezîr-i a'zam-ı sultân-ı a'zam
Zahîr ü dest-gîr-i hayr-ı ümmet

5 Mahall-ı ma'delet cây-ı emânî
Mekân-ı mekremet kân-ı fütüvvet

6 Seniyyü'l-vasf sâmiyyü'l-esâmî
Semiyy-i sünni-i [?] sâhib-sekînet

7 Vücûd-ı cûd-bahşı biñ başında
Olupdur mü'minîne elf-i ni'met

8 Gelür her yüz yıl olsa bir müceddid
Diyü buyurdı sultân-ı risâlet

9 Saña buyruldı hâlâ emr-i tecdîd
Cezâke'llâh zihî mecd ü siyâdet

10 El elden üstün olup râst geldi
Benân-ı pâküñe mühr-i hilâfet

---

* "Vezir-i a'zam İbrâhim Paşa Hazretlerine virilmişdür."; Aynı kaside küçük değişikliklerle "İbrâhim Paşa hazretleri vezir-i a'zam olduklarında" şeklinde bir bilgi ile 101b'de de yer almaktadır. Bu nedenle 101b'de yer alan kaside çalışmaya dâhil edilmemiştir.
10b. hilâfet: vezâret.

11 Cenâb-ı kudsüñe olsun Hudâyâ
Hedâyâ-yı sipâs u şükr ü minnet

12 Ki virdüñ bu vezîr-i bî-nazîri
İder şer' ile kânûnı ri'âyet

13 Dırâz it 'ömrini hırsını az it
Yapılsun devletinde bâb-ı rüşvet

14 Mübârek eyle ol mühr-i kerîmi
Be-hakk-ı hâtem-i hatm-i nübüvvet

15 Bulup 'âlem nizâm u intizâmı
Safâ kesb itdiler erkân-ı devlet

16 Ri'âyetler görüp hayl-ı re'âyâ
Cihân halkına geldi istirâhat

17 Ümîd oldur cerâhât-ı sinâna
Veriser iltiyâm ol hoş-cibillet

18 Görilür nîk ü bed el-hamdu li'llâh
Sorılur hep sakâmet istikâmet

19 Mübârek oldı sultânum cülûsuñ
Bu dîn a'dâsına irdi hezîmet

20 Açıldı râyet-i nasrün-min-Allâh
Virildi destüñe a'lâm-ı nusret

21 Ola hâşâ ki mahfî kalb-i pâke
Ki şükr ile olur ni'met ziyâdet

22 Velî bu ni'metin şükrin sorarsañ
Re'âyâyı sıyânetdür sıyânet

23 'Umûmen ehl-i 'ilm olan gürûhuñ
Virüp her birisine istimâlet

24 Kazâya ugramışlardur kuzâtuñ
Libâsın eyle kutnî-i 'inâyet

---

13 Bu beyit sadece 101b'deki kasidede yer almaktadır.
19a. cülūsuñ: kudūmüñ *sahh.*

25 Husûsâ Vecdi-i zâr u zebûnuñ
Sorup hâlini muhkem ihtimâ et

26 Du'â birle kılalum kasr-ı kıssa
Du'âdur fi'l-hakîka söze gayet

27 Hudâyâ devletini dâ'îm eyle
Semîsi gibi makbûl-i enâm et

28 İlâhî zılluñı memdûd eyle
O zılda cümlemüz âsûde-hâl et

-3*-
(57b-58a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Elde iken beyüm dem-i fursat
Fukarânun du'âsın al kerem et

2 Etmege et gerek dimişler çün
Ete etmek gerek meded himmet

3 Gerçi etmekle iktifâ olınur
Lîkin etle bulur kavî kuvvet

4 Et ne deñlü aruk ise şâhum
Etmek üzre konur budur 'âdet

5 İki yüz dirheme irişdür eti
Halkı lahm-ı ganemle mugtenem et

6 Nân nefsinde ulu ni'met ise
Et dahı hem-çünân 'aceb ni'met

7 Fukarânuñ sözini gûş itdüñ
Etmege söz yok ettedür sıhhat

* "Merhūm Hâfız-zâde Efendi Filibe'de kâdi iken et ü etmek husūsında yazılmışdur."

8 Şimdi etmekçiyân kulagında
Mîhlar buldı şol kadar şöhret

9 Saña halk oldı bende halka-be-gûş
İtdiler cümle cân ile da'vet

10 Kim du'â itdi kim didi âmîn
Müstecâb ide hazret-i 'izzet

11 Dili mıhlandı hayl-i a'dânuñ
Geldi her birine 'aceb hâlet

12 Garazum iştihâr-ı lutfuñdur
Hak budur dilde budur emniyyet

13 Ne sanursam saña anı bulayın
Hayr ile şerr ü ni'met ü nıkmet

14 İstemezsem cihânda rif'atüñi
Zillete ugrayup bulam zellet

15 Hubbu li'llâh ve bugzu li'llâhdur
İki 'âlemde budurur devlet

16 Ne dir isem huzûr u gaybette
Bir degüldür garaz idem gıybet

17 Hazret-i Hak bu hâle şâhiddür
'İlm-i Hak'dur hulûsuma hüccet

18 Hakk'ı işhâd iderse kizbe kişi
Kâfir olur o dem bulur la'net

19 Bir iki satr alup ele Vecdî
İtdi kassâb cengine cür'et

-4[*]-
(47b-48b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hazret-i Hakk'a hamd ü ta'zîmât
Rûh-ı pâk-i Muhammed'e salavât

2 Âl u ashâbına tevâbi'ine
Sad hezârân dürûd u teslîmât

3 …… bu cümle-i a'yân
Degül idi ezelde mec'ûlât

4 'İlm ma'lûma tâbi' ü tâlî
Beyyine beyyine degül hâcât

5 Ol cihetden cenâb-ı 'izzetde
Bir degüldür cemî'-i mevcûdât

6 Hikmet'ullâh iktizâ itdi
Ki ri'âyet olına haysiyyât

7 Ne dilerlerse anı feyz ider
Kime tâ'at ü kime Lât u Menât

8 Kasr-ı mâhiyyet olmaya tâ kim
Derekât ehli bulmaya derecât

9 Su getüren señek sıyan bir ola
Uymadı hikmete bu bed harekât

10 Gerçi mefzûle göre hoşdur bu
Fâzıla lîk haybet ü haserât

11 Şe'n-i Hakk itmedi bu şeyni kabûl
Yaraşur aña ahsen-i hâlât

12 Sünnetu'llâhdur bu vaz'-ı şerîf
Bu durur tavr u 'âdet-i sâdât

---

[*] Bu ebyât-ı hikmet-âyât dahi Zekeriyyâ Efendi'ye [virilmişdür]
3a. Okunaksız.

13 Fırka-i fâzılân-ı hikmet-bîn
Oldılar cümleten bu yola üstâd

14 ‘Ulemâ zümresinde anuñ içün
İ'tibâr olınurdı zât ü sıfât

15 Hayfdur devletüñde sultânum
Zâyi' ola bu ahsenü'l- hasenât

16 ‘Âlim ü câhil ‘ârif ü ‘âmî
Ber-ri'âyet ola zihî tâmmât

17 ‘İlm ü fazl ü kemâl ü ma'rifete
Galebe eyleye zamân bi'z-zât

18 Cem' ola bir arada bûm ü hümâ
Âdemîlerle haşr ola haşerât

19 İ'tibâr olmaya yemîn ü şimâl
Salih ü tâlihe virile berât

20 Bilürüz bu emirde muztardur
Hazret-i kâdı-ı kudât u guzât

21 Bu ‘amel iktizâ vü ‘usr iledür
Budur insâf ile olan kemâlât

22 Kıssa ma'lûmdur garaz mefhûm
Niçe bir ‘arz olına ma'lûmât

23 Lâzım-ı fâ'ide düşer haber
Silk-i inşâda nazm olan ebyât

24 Gel hıyâm-ı senâya eyle kıyâm
Tay olınsun tınâb-ı ıtnâbât

25 Münebbih olup du'â idelüm
Nevm-i gafletde geçmesün evkât

26 Mansıb-ı devletine olmaya had
Müddet-i ‘ömri bulmaya gâyât

15a. Hayfdur devletüñde sultânum: Hayfdur ‘ahd-i ‘adl-i şâhide.

27 Hibe eyledügüñce Vecdî'ye
‘İvâz eyleye vâhibü'l-berekât

28 Hibr-i zulmâni ile her gice
Toldugınca bu idi çîni devât

29 Kalem-i fazluñ ile her dem-i subh
Pür mezâyâ görine nüh safahât

30 Bikr-i ma'nâ olup der-âgûşuñ
Ola hem-sohbetüñ nebât-ı nikât

31 Tona dünyâ yüzini tefsîrüñ
Ola nâmuñ müfessirü'l-âyât

32 İki ‘âlemde hayr-ı maksûduñ
Vire Allâh kâdiyyü'l-hâcât

-5*-
(6a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Tahiyyât ile añmışlar dil-i gamgînüm idüp şâd
İlâhî cümle halk ile Karîn-âbâd ola âbâd

2 Kerem lutf eyleyüp ahvâlimüz her biri sormışlar
Bi-hamdi'llâh sıhhatde eger evlâd eger ahfâd

3 Dilerün yâ İlâhî cümlesinden olasın râzı
Çü sahrâ-yı velâyetde buları eyledüñ evtâd

4 Bu ahvâl-ı meserret-bahşı ihbâr itdiler bende
Du'â ile senâ kıldum bu inşâyı idüp inşâd

5 Harec var cümlenüñ nâm-ı şerîfin añmada gördüm
Anuñçün ba'zınuñ ismini itdüm zikr ile ifrâd

6 Müsemmâdur Huseyn ismiyle ol zât-ı hasen-ahlâk
K'olupdur zikr-i bi'l-hayrını itmekde göñül mu'tâd

---

* “Karin-âbâd kazâsında olan ihvâna yazılmışdur.”

7 ‘Asel kim kuvvet-i cân kût-ı cism-i nâ-tüvânândur
Koyup bir kutı içre eylemiş bu muhlise îrâd

8 Hulûs izhâr idüp Mahmûd Efendüm çok dürûd itmiş
Soñın mahmûd ide ol kim cihânı eyledi bünyâd

9 ‘Alâ’u’d-dîn Efendi ya’ni ol pîr-i tarîk-i şer’
Ki oldur kâtı’-ı ‘asl-ı dalâl u kâmı’-ı ilhâd

10 Muhammed-hulk u Ahmed-nâm a’nî şems-i dîn-perver
Dilüm tekrâr ider vasf-ı cemîlin nite kim evrâd

11 Bu dil-rîşe senâ itmiş Hatîb Dervîş Efendi çok
Su’ûd ide sa’âdet minberine dâ’im ol hoş ad

12 Sinânu’l-milleti ve’d-dîn efendüm andadur zâhir
Du’âlar gönderüp ‘arz-ı senâmuz eyleyesiz yâd

13 Kemân-ı himmeti almış ele Yaycı Dede yine
Du’â tîrini pertâb eylemiş ol sâhib-i irşâd

14 İlâhî bu yedi yâri sen eyle ittifâk üzre
Nite kim imtizâc ider bu ‘âlemde çehâr ezdâd

15 Yeter bu deñlü ey Vecdî garaz ‘arz-ı mahabbetdür
Eger tavsîfe başlarsañ uzar ebyât olur heftâd

-6[*]-
(100a)

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’ilün

1 Erbâb-ı hall u ‘akd iken a’yân-ı rûzgâr
Hâll itdiler menâsıbı hep ‘akdüñ adı var

2 Tebdîl ile kudât-ı zamânı berîd idüp
Ahd itdiler ki göstereler ayda bir diyâr

3 İnsâf u ‘adl ile nazar eyleñ bu nüshaya
Budur cerîde-i ‘amel-i dehr-i nâ-bekâr

---

[*] “Defterdâr Emir Efendi’ye virilmişdür.”
3b. ceride-i: harita *sahh.*

4 Tâ kim Emîr Efendi kodı sadr-ı defteri
Muhtel yatur harâ'it-i a'mâl-i şehr-i yâr

5 Sordum cenâbını didi hâtif cevâbda
Ni'me'l-emîr u seyyid-i sâdât-ı kâmkâr

6 Hakk u adâlet ile görür defterüñ senüñ
Mîr-i kebîr ü defteri-i şâh-ı nâmdâr

7 Gel hâle idelüm nazarı geçdi çok geçen
Dâr-ı rızâya dâhil olup idelüm karâr

8 Ümmîdimüz budur ki rızâ üzre olavuz
Rıdvân Efendi hazretidür merci' ü medâr

9 Hâlâ hitâm-ı hükmine merbût hall u 'akd
Destindedür harâ'it-i a'mâl-i şehr-i yâr

10 Nefsinde ehl-i dil harekâtında mu'tedil
Ehl-i kemâle hidmet ile eyler iftihâr

11 Vecdî şikâyetin ko yeter bu hikâyetin
Setr eyle sırrı râzuñı fâş itme zînhâr

12 Allâh 'ömr ü devlet ile müstedâm ide
Sadr-ı sa'âdet üzre tuta dâ'imâ karâr

-7-
(68b)

Kasîde be-nâm-ı Zekeriyyâ Efendi

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fa'ilün

1 Ey mihr ü devletüñle ziyâda nehâr-ı şer'
V'ey mâh-ı 'izzetüñle bahâda bahâr-ı şer'

2 Bahr-ı kemâl ü yemm-i hünerdür o tab'-ı pâk
Cârî dilinden anuñ içün cûy-bâr-ı şer'

---

8 Bu ve sonraki beyit sayfa üstünde yer almaktadır.
10 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır; b. hidmet: himmet *sahh.*

3 Ber-bâd oldı âteş-i kahr ile dâr-ı cevr
‘Adli suyıyla buldı ‘imâret diyâr-ı şehr

4 Cümle fünûnı ‘ilm-i şerîfi muhîtdür
Tab’-ı vasî’ine n’ola dirsem bihâr-ı şer’

5 Zihninde mündemîcdürür fazl ile kemâl
Sadrında münderic güher-i bî-şumâr-ı şer’

6 Kadd-i bülendi nahl-i gülistân-ı ‘adl ü dâd
Ol nahle meyve mes’ele-i sad-hezâr-ı şer’

7 Kâdî’l-kudât hazret-i Sultân Murâd Hân
Mîr-i serîr-i fazl u şeh-i tâcdâr-ı şer’

8 Hall itdi müşkilât-ı kitâb-ı Hidâye’yi
Tevfîk-i lutf-ı Hak’la o sâhib-vakar-ı şer’

9 İbni Kemâl’e virdi niçe vech ile cevâb
Kıldı ‘inâyet ekmele ol nâmdâr-ı şer’

-8[*]-
(101b)

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Hamdu li’llâh ki ol ‘aliyy-i kebîr
‘Ulemâ haylin eyledi tevkîr

2 Sadr-ı dîvân-ı dîn idüp ya’nî
Sen ‘alî-şânı eyledi tasdîr

3 İsm-i pâküñ delîl-i ‘uluvv oldı
Ki müsemmâda eyledi te’sîr

4 ‘Aynı ‘ayn-ı ‘adâlet-i mahza
Lâmı lâm-ı latîf-i lutfa nazîr

5 Yâsı cüz’-i yemîn ü yüsr ü yesâr
....

---

3 Sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
[*] “Kâdi-’asker Efendi ‘Ali Çelebi’ye virilmişdür.”
5b. Mısra okunaksız.

6 Vasf-ı pâküñde irdi kilke kelâl
Yazamaz biñde biri biñ debîr

7 Bâreka'llâh zihî huceste-makâm
Gûş idenler didi harî vü cedîr

8 İstimâ' eyleyen semâ' itdi
Bu haberden hubûra irdi habîr

9 Ne meserret-fezâ nebe'dür bu
Ki berîd-i sabâ ider tebşîr

10 Bu hadîs-i sahîh-i âmâlı
Kâdılar itdi şevk ile tefsîr

11 Bu haberden safâ bulur her kes
Siyyemâ Vecdi-i fakîr ü hakîr

12 Mürde gûşına irse bu müjde
Cân bulur olısar semî' ü basîr

13 Ben kuluñ hâlin eyle istiksa
Rakk-ı rakk üzre eyledüm tahrîr

-9-
(28b-29a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Ey mihr-i devletüñle ziyâda nehâr-ı lutf
V'ey mâh-ı 'izzetüñle bahârda bahâr-ı lutf

2 Bahr-ı sehâ vü yemm-i kerem oldı keflerüñ
Mîzâb-ı usbu'uñdan akar cûy-bâr-ı lutf

3 Keffeynüñ itdi 'âlemi sîm ile zer nisâr
Anuñçün oldı tarf-ı yemîn ü yesâr-ı lutf

4 Ber-bâd oldı âteş-i kahruñla zâr-ı cevr
Âb-ı keremle buldı 'imâret diyâr-ı lutf

5 Bâzûlar oldı şâh-ı kavî berk pençeler
Kaddüñ nihâline n'ola dirsem hıyâr-ı lutf

6 Şe'n-i kerîm ya'ni nişânî-i şeh Selîm
Mîr-i serîr-i cûd u şeh-i tâcdâr-ı lutf

7 Ashâb-ı fakre melce vü me'vâdurur tapuñ
Erbâb-ı ihtiyâca kapuñdur hisâr-ı lutf

8 Hâtem gulâm-ı halka-be-gûşuñ olurdı ger
İrişse bâb-ı cûduña ey şehr-yâr-ı lutf

9 Devr içre şimdi ehl-i kerem murtazâsıdur
Olsa elinde hâme n'ola zû'l-fikâr-ı lutf

10 Mevzûn nihâldür kad-i bâlâsı ol şehüñ
Kim yiter anda sîm ile zerden tîmâr-ı lutf

12 Setr itdi ebr ile özini mihr-i âsmân
Düşdi hicâba oldı meger şermsâr-ı lutf

13 Giydüñ libâs-ı devlet ü ikbâli egnüñe
Oldı saña şi'âr-ı kerem hem disâr-ı lutf

14 Çokdur kapuñda bencileyin taleb-i kerem
Vardur tapuñda aña göre bî-şümâr-ı lutf

15 Lutf u kerem ki sen şehe virmüşdürür Hudâ
Bahş ola her gedâya diger sad-hezâr-ı lutf

16 Dürr-i du'â-yı devlet-i dâreyndür yüki
Şekl-i sütûr-ı şi'rüm olupdur katâr-ı lutf

17 Hâşâ ki bende medhüñe lâyık kelâm ola
Ey şâh-ı pür-mekârim ü ey kâmkâr-ı lutf

18 Ma'nî yüzinde sözlerimüñ zerre lutfı yok
Beyt âhirinde gerçi ki var âşkâr-ı lutf

19 Yokdur 'adîlüñ 'adl ü keremde zamânede
İrişdi mûra mekremetüñ gördi mâr lutf

20 Budur kapuñ tolındugı ey şâh-ı pür-kerem
Tapuñ lisân-ı hâl ile dir bende var lutf

---

20 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

21 Bu devr-i cevrkâr ile vardur husûmetüm
Dâ'im hilâfum üzre döner ey medâr-ı lutf

22 Âvâre oldı yâr u diyârından ol garîb
Yıldan ziyâdedür ki çeker intizâr-ı lutf

23 Kûyuñda gûy-ı bî-ser ü pâyum rubûde kıl
Çevgân-ı cûduñ ile eyâ şeh-süvâr-ı lutf

24 Vecdî du'âcı kâse-i ümmîd alup ele
Şey' li'llâh idegeldi kapuña umar lutf

25 Sen yemm-i mekremetle diler âşnâ ola
İder ricâ ki ola garîk-ı bihâr-ı lutf

26 Turdukça devr devlet ile ol sebâtda
Sahrâ-yı zahmet içre eyâ kûhsâr-ı lutf

-10*-
(24b)

Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün

1 İllerde güneş gibi meşhûr ola sultânum
Dillerde kerem birle mezkûr ola sultânum

2 Bilmez fukarâ çünkim âdâb-ı selâtîni
Bu hâlet-i küstahî ma'zûr ola sultânum

3 Hıdmetde kusûrum var illâ ki ümîd oldur
Dâmân-ı kerem birle mestûr ola sultânum

4 Ma'mûre idi evvel dildârı harâb oldı
Demdür yed-i lütfuñla ma'mûr ola sultanum

5 Eslâf mürûr itdi anlardan 'İvaz'sın sen
Ahlâfa keremler kıl me'cûr ola sultânum

---

22 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
* "'İvâz Efendi merhūma virilmişdür."

6 Sultân Murâd Hân'a kâdî-i kuzât olduñ
Tûmâr-ı kerem saña menşûr ola sultânum

7 Beyne'l-'ulemâ hâlâ sâ'î-i salâh olduñ
Ümmîd budur sa'yüñ meşkûr ola sultânum

8 Ser-nâme-i nâmîde yazılsa revâ nâmuñ
Her nâmede lâyıkdur mezbûr ola sultânum

9 La'l u güher-i lutfuñ nazm eyledigüm budur
Dürr-i keremüñ dehre mensûr ola sultânum

10 Cümle fuzalâ senden râzîler u şâkirler
Cebheñde rızâ'ullâh mestûr ola sultânum

11 Hâcâtını Vecdî'nüñ li'llâh kazâ eyler
Mesrûr ola ol gamgîn ma'cûr ola sultânum

-11-
(29a-29b)

Kasîde-i kerem be-nâm-ı Hazret-i Baba Efendi (El-mükerremü'l-mufahhar rahimehu'llâhi ta'âlâ)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 İstimâ' itse kuluñ kavlini sultân-ı kerem
Diñlese mûr söziñ ya'ni Süleymân-ı kerem

2 Görse hâlümi benüm fakr ile a'yân-ı sehâ
Bilse zulm oldugını añlasa erkân-ı kerem

3 'Ayn-ı 'adl ile nazar eyleseler ben de disem
Dâd elinden felegüñ ey şeh-i dîvân-ı kerem

4 Sâhib-i ehl ü 'ıyâlüm irişüp kaht-ı ma'âş
Geldüm ihsân uma ey Yûsuf-ı Ken'ân-ı kerem

5 Bî-güneh dürlü cefâ eyledi hullân-ı vefâ
Saldılar çâha beni zulm ile ihvân-ı kerem

6 Günehüm katre degüldür yem-i 'afva nisbet
Pestdür kasr-ı kusûr u yüce eyvân-ı kerem

7 Agla ey dîde-i ter kim bile enhâr-ı sirişk
Taşıcak mevc ura cûşa gele ‘ummân-ı kerem

8 Tâbiş-i gayret-i akrân ile yandı cigerüm
Bir içim su meded ey çeşme-i hayvân-ı kerem

9 Kızdı tennûr-ı derûn âteş-i gayretle ‘aceb
Kaynayup cûşa n’içün gelmiye tûfân-ı kerem

10 İşbu ebyâtı diyüp aglar iken hâtif-i gayb
İtdi irşâd u eyitdi o hoş elhân-ı kerem

11 Gelesin tûti-i gûyâya delâlet idesin
Mısr-ı cûd içre ‘azîz-i şekeristân-ı kerem

12 Eb-i ebnâ-yı zamân vâlid-i eytâm-ı cihân
Mehd-i kûyında yatur her gice mihmân-ı kerem

13 Beşer envâ’-ı ni’âm matbah-ı eltâfında
Gelür esnâf-ı tuhaf çün döşeye hˇân-ı kerem

14 Bezenür lutfı hevâsı ile bûstân-ı sehâ
Tâze-ter cûdı zülâl ile gülistân-ı kerem

15 Dest-i cûdından anuñ olmadı dirhem hâlî
Kefine dönse revâ keffe-i mîzân-ı kerem

16 Geldi eksikli kuluñ mihr uma mânend-i hilâl
Nûr-bahş ol aña ey mihr-i dırahşân-ı kerem

17 Sensin ol hˇâce-i bâzâr-ı sehâ vü ihsân
Sûk-ı lutf içre müsellem saña dükkân-ı kerem

18 Her kişi şâkilesi üzre ‘amel eyler çün
Sen saña lâyıkın it ey şeh-i dîvân-ı kerem

19 Dühn-i himmetle uyar kendü çerâguñ şâhâ
Aña esdürme yavuz yil tola dâmân-ı kerem

20 Kendü bâguñ çemenin itme yubûsetle helâk
Ebr-i cûduñla irişdür aña bârân-ı kerem

18b. divân-ı kerem: merdân-ı kerem.

21 Kaldı dil beyt-i hazen içre zalâm-ı gamda
Pertev-efken ol eyâ şem'-i şebistân-ı kerem

22 Artura mansıbumı bakmaya noksânuma hîç
Umarın ben kulın arturmaya ol hân-ı kerem

23 Pür-hüner kul görinem n'ola 'uyûbum çog ise
'Ayb-bîn olmadı çün a'yûn-ı a'yân-ı kerem

24 İki güni bir olan kimsene magbûndurur
Buyurur anı hadîsinde o sultân-ı kerem

25 Üç yılı bir olanuñ hâli ne olur bilelüm
Bize fetvâ vir eyâ müfti-i devrân-ı kerem

Aşağıda yer alan beyitler de eklenerek yukarıdaki kaside farklı kişilere takdim edilmiştir.

-a*-
(29b)

1 Fenn-i fetvâda fetâ hazret-i şeyhü'l-İslâm
Sözleri lutf u 'atâ hûyı vefâ şânı kerem

2 Semer-i bâg-ı sehâ vü zeher-i gülşen-i cûd
Zâdehâ'llâh zihî mîve-i bûstân-ı kerem

-b**-
(29b)

1 Mîr-i iklîm-i himem ya'ni Nişânî Paşa
Ki nişânıyla tolu defter u dîvân-ı kerem

2 Şânı hükminde anuñ gördi nişân-ı devlet
İtdi teslîm-i nişân Şâh Selîm Hân-ı kerem

---

* "Müfti Efendi hazretlerine virilmişdür"; Bu iki beyit sayfanın üst kenarında yer almaktadır.
2a. sehâ: vücūd *sahh.*
** "Ebyât-ı mezbūre kaside-i merkūmeye zâmm olınup merhūm Nişâni Feridûn'a virilmişdür"; beyit sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

3 Mâr-ı pîçîdedür sûret-i tevkî'-i ref'i
Hükm-i sultân-ı cihân genc-i firâvân-ı kerem

4 Şekl-i tâvûsdurur hey'et-i tugrâ-yı şerîf
Sahn-ı hükm üzre ider lutf ile cevlân-ı kerem

5 Pîşe-i 'izz u şeref içre gâzâl-ı devlet
Ola sayduñ senüñ ey şîr-i neyistân-ı kerem

-c*-
(30a)

1 İki yıl üç ay ola bir kişi ma'zûl geze
Senesi geçmeyene hat vire sultân-ı kerem

2 Vâki' hâli n'içün 'arzdan i'râz ideler
Hâşa bu vaz'a rızâ göstere erkân-ı kerem

3 Bu 'amel şer'e uyar mı ve yahûd lâyık mı
Bize fetvâ vir eyâ müfti-i devrân-ı kerem

-d-
(30a)

1 İşigüñ dâr-ı şifâsına irişdi Vecdî
Buyur ol haste-dilüñ derdine dermân-ı kerem

2 Yeridür tayy ola şimden girü tûmâr-ı kelâm
Toldı ebyât ile çün defter ü dîvân-ı kerem

3 'Aded-i beyt-i kasîdem ola maksûduma dâll
Dirhem i'tâ ide her birine ol kân-ı kerem

4 Hâfız u hâmi ola körpe budaklarını Hakk
Bâr u berle pür ola cümle ol agsân-ı kerem

---

* Manzume sayfanın üst kenarında yer almaktadır. Manzumenin sol kenarında "Kaşide-i mezbūre virildükde üç yıl müderris olup yigirmi beş beyt medrese yigirmi beş olmak ricâ olınmışdur." şeklinde bir bilgi yer almaktadır.
1b. geçmeyene: olmayana.
4 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

-12*-
(48b-49a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 A benüm devletüm a sultânum
Gamla ölsem kime düşer kanum

2 Bilürüm hoşdur ıstıbâr-ı cemîl
Kalmadı lîk sabra dermânum

3 Câna kâr itdi firkât-i evlâd
Sanma kim mâl ü câha hayrânum

4 Kaldum ortada zâr ü ser-gerdân
Bundadur cism ü andadur cânum

5 Kâm-yâb oldı cümleten ihvân
Ben n'içün böyle zâr ü giryânum

6 Baña eltâf-ı bî-kıyâs eyle
Söyle kim gıbta ide ihvânum

7 Gayra sârî olup cenâbuñdan
İster ise bu lutfı akrânum

8 Buyur anlara sen 'umûm üzre
Vecdi'ye hâsdur bu ihsânum

9 Dirler ise eger ki ne tercîh
Yokdurur fi'l-hakîka rüchânum

10 Hâşe li'llâh ki fazl itdüm da'vâ
Yâ diyem anlar ile yek-sânum

11 Direm ammâ baña kıyâs olmaz
Çünki lutfuñ ile şâzdur şânum

12 Cümleden kemterüm cenâbuñda
Bilürüm ben kemâl-i noksânum

---

* "Bu ebyât dahi Zekeriyyâ Efendi'ye virilmişdür."

13 Eylerüm cürme i’tirâf tamâm
Pâkdür fehm ü ‘akl ü iz’ânum

14 Hasta göñlüm şifâ umar senden
A benüm hikmet ile Lokmân’um

15 Hâl ü kâl ile dir tapuñ dâ’im
Benden ey Vecdi lutf u ihsânum

-13-
(55b-56a)

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Nushı gûş eyle pendi fehm it hem
Çekmeyem dir iseñ elem-i dirhem

2 Saña mahzâ garaz ‘inâyetdür
Senüñ ile çün olmışuz hem-dem

3 Meclis-i ehl-i ma’rifet olsa
Gelseler bir yere benî âdem

4 Pîşeñ olsun tecâhülü’l-’ârif
Zinhâr açmagıl ma’ârife fem

5 Çok bilen çok hatâ ider çünkim
Saña yegdür ki olasın epsem

6 İltizâm eylemişdürür ihvân
Seni sözüñle itmegi mülzem

7 Biri râhat biri cerâhatdur
Kelimât-ı nedânem ü dânem

8 Diñler iseñ sözüm eger yârâ
Rahm idüp zahmuña uram merhem

9 ‘Arab’uñ birine su’âl itdüm
‘Ârif imiş eyitdi lâ-a’lem

10 İki şahsa dahı cevâb itdüm
Biri Rûmî idi birisi ‘Acem

11 ‘Acem eydür kulagum işitmez
‘Özr-i mâ-râ kabûl kün ki kerem

12 Sözi anuñla eyleyince tamâm
Rûmi'ye söyledüm didi bilmem

13 Girü Rûmî'ye eyledüm ibrâm
Didüm ey yâr-ı ‘âlim-i ‘âlem

14 Dilimüz bir diyârımuz birdür
Senüñ ile münâsebet muhkem

15 N'ola bir dem musâhabet itseñ
Birbirimüzle oluben hem-dem

16 Gül şen ol gülşen içre gül gibi gül
Goncaveş nite olasın ebkem

17 Şerh-i hâl oldı reşh-i bâla sebeb
Gel berü idelüm izâle-i gam

18 Söz ile niçe gussa zâ'il olur
Söz ile niçe dil olur hurrem

19 Bir degül kadr-ı nâtık u sâmit
Oldı nutk ile âdemî ekrem

20 Fazl-ı ‘ilm ü kelâm oldı delîl
Buyurur Hak *ve ‘alleme Âdem*

21 Didi kim böyle eyledi ta'lîm
Mekteb-i dehrde bana hˇâcem

22 Tanımak mevsukı yerine geçer
Herkes anı bilür degül mübhem

23 Bir dil iki kulak anuñçündür
Bir diyüp iki diñleye âdem

24 Söze ragbet kanı zamân içre
Fark olınur mı echel ü a'lem

25 Ne diyem diyü fikr-i evlâdur
Söyleyüp çekmedüñse vehm ü elem

26 Söz gümüşdür velî sükût altun
Saña altun olur gümüşden ehem

27 Kafese söz ile girer bülbül
Sebeb-i gam olur aña bu nagam

28 Mahbes içinde tû'tiyi gördüm
Söz belâdur didüm itdi ne'am

29 Hâsılı 'âlemüñ bilen hâlin
Didi bilmem dimekdedür 'âlem

30 Çünki ahvâl böyledür Vecdî
Fe-tedârek te'emmel u f'efhem

-14*-
(66a)

Ebyât-ı kasîde-i nâ-tamâm

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

1 Bu lutf ile göreydi zât-ı murâd-bahşuñ
Bâb-ı mürüvvetüñde halka olaydı Hâtem

2 Nutkuñ hevâsı birle cûş itse bahr-ı ihsân
Emvâc-ı lutfa nisbet bir nem degül yedi yem

3 Ey 'umdesi vülâtuñ v'ey zübde-i kudâtuñ
Evsâf-ı pâk-i zâtuñ add idemez hiç âdem

4 Medhüñde hayret aldı ben bendeyi selefden
Sen zât-ı pâke kimüñ vasfını nisbet idem

5 Dârâ vü Husrev adın añsam eger hatâdur
Medhüñde ben kemîne hiç bilmezem ne diyem

6 Hiç saña benzeyeni bulımadum selefde
Gelmiş degül nazîrüñ dünyâya Allah a'lem

7 Ey serv hoş-hırâm ol ser-keşlik itme râm ol
Devletle müstedâm ol biñ 'izz ile mükerrem

---

* Kıta nazım biçimine uyan bu manzumeyi şair na-tamam bir kasidenin beyitleri olarak belirttiği için bu kısma almayı uygun bulduk.

8 Sende olan Süleymân mührine reşk idenüñ
Başına seng-i mihnet yagsun olup kaddi ham

9 Çekme gamuñ cihânuñ hem gussasın zamânuñ
Hıfzında ol Hudâ'nuñ görme kazâ-yı mübrem

10 Midhat degül du'âdur zîrâ göñül ziyâsı
Ne eksilür ne artar medh ideler dem-â-dem

11 Vecdî çü bildüñ oldur dürr-i bihâr-ı midhat
Elfâz-ı âbdâruñ ol bahre katre-i şeb-nem

-15*-
(100b)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Yâ ma'dene'l-mekârimi yâ menba'a'l-himem
Ente'llezî tevaffaka bi'l-lutfi ve'l-kerem

2 Kapuñ güşâd u tapuñı şâd eylesün Hudâ
Kılsuñ revâ murâduñı her neyse bîş ü kem

3 Şükr eylegil bu ni'mete kim itdi Hak seni
Kâdî-ı 'asker-i şeh-i Rûm u 'Arab 'Acem

4 Ehl-i kazâ iken 'ulemâ itdiler gazâ
Erbâb-ı 'ilm oldı kamu sâhibu'l-'alem

5 Her gün tavâf-ı kûyuñ ider zümre-i kirâm
Çetr-i sa'âdet oldı saña beyt-i muhterem

6 Dinse 'aceb mi hams-i mübârek benânuña
Keff-i vasî-i pür-keremüñ pençe-i himem

7 Vecdî du'âcı bendeñi zâr itme zînhâr
Dime iderse bülbül-i bî-dil ne gam nagam

8 'Arz idegeldi hâlin i'râz eyleme
Gûş-ı keremle diñle sözüm gör ki ne direm

---

* "Belġırad'da kâdi-'askere virilmişdür."

9 Akçe dükendi kırmızıdan kalmadı nişân
Yaş yirine dökerse revâ dürr dû-didem

10 Çâha düşürdi devr-i felek hubb-ı câh ile
Aglarsa n'ola *huz bi-yedîh* dem-be-dem

11 Allâh içün esirge kazâ kıl murâdumı
Hâcet yok imtihâna bilindi çü keyf ü kem

12 Zerrât-ı hâkı göge çıkardı yed-i sabâ
Kıldı hebâ hevâ vü heves hâk ber-serem

13 Ürgüb kazâsını ya Plevne kazâsını
Lutf eylegil du'â ile tâ kim dönem gidem

14 'Ömrini devletini mezîd eylesün Hudâ
Sıhhatde sâbit ola kamu hep hadem haşem

-16-
(30a-31a)

Kasîde be-nâm-ı Yûsuf Paşa-i Budinî

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hamdu li'llâh ahâli-i îmân
İtdiler kâfirüñ işini yaman

2 Şükrü li'llâh ki 'asker-i İslâm
Sındılar kâfiri idüp tâlân

3 Nasr-ı Hak'dur irişdi Budin'e
Hıfz u hazr itdi dînimüz Deyyân

4 Mu'cizât-ı Muhammedîdür bu
Bu degül kâr-ı tîr u tîg u sinân

5 Bu 'amel gâlibâ ricâl işidür
İdemez bu işi za'îf insân

6 Alış oglı virişdür anuñçün
Buyuruldı *kemâ tedînu tudân*

7 Niçe geldi Budin'e ol bî-dîn
İdelüm birbirin 'ayân u beyân

8 Nedâj oglı didükleri mel'ûn
Niçe biñ kelb ile idüp tugyân

9 Biñ gurûr ile ol gürûh-ı kerîh
Çayıra 'âzim oldılar ol ân

10 Pür-silâh u giyimlü 'asker idi
Kimisi atlu idi kimi yayan

11 Haber olınca cünd-i İslâm'a
Geldi toldı guzât ile meydân

12 Evvel irdi kanat büküp bir kavm
Kendüler şâhin atlaru balaban

13 Öñine düşdi 'asker-i dînüñ
Serv-i serdâr zümre-i mîrân

14 Ya'ni begler begisi Budin'üñ
Mîr Yûsuf-nazîr-i Mısr-ı cihân

15 Kerr ü ferr ü şükûh u şevket ile
Tûg öñinde elinde tîg-i bürân

16 Hayl-i bî-hadle hazret-i paşa
Geldi vü girdi bahre Nîl-revân

17 Sındı kâfir o dem bi-'avni'llâh
Şöyle kim bakmadı kıçına kaçan

18 Yaya çignendi at ayagında
Atlu itdi firâra sarf-ı 'inân

19 Göricek gâziler bu bayramı
Kesdiler zevk u şevk ile kurbân

20 N'ola kurbâna yaramazlar ise
Deñediler kılıçların merdân

21 Sandı kâfir kopan kıyâmetdür

---

[21] Sayfanın sağ kenarında "Kopan vâkı'ası mukaddemâ vâki' olmışdur" şeklinde bir bilgi yer almaktadır.

Hak budur kim kıyâmet idi Kopan

22 Bir tabanca dokındı küffâra
Oldılar haşre deñlü ser-gerdân

23 Niçe baş oynadı o meydânda
Ser u tîg oldı gûy ile çevgân

24 Açılup geldi gül gibi ol dem
Gonca-i kalb-i mü'minân-ı cihân

25 Almadı kimse bir pula biñ baş
Kelleler oldı hâk ile yek-sân

26 Ne tuna baksañ idi ol demde
Akar idi su yerine kara kan

27 Kimse hayyen halâs bulmadı
Meger ol demde hayye gibi yılan

28 Vecdiyâ sözi ihtisâr eyle
Kıssa hoşdur ki tez bula pâyân

29 El açup sıdk ile du'â eyle
Diye âmîn o demde ins ile cân

30 Dâ'imâ gâlib ola cündu'llâh
Ola maglûb 'asker-i şeytân

31 Pâdşâh-ı cihân Murâd Hân'uñ
İde memdûd sâyesin Yezdân

32 Koç budagın bagışlasın Allâh
Nahl-i bâg-ı kerem Muhammed Hân

33 Olalar devlet ü sa'âdetde
Vüzerâ vü ekâbir-i erkân

34 Siyyemâ Yûsuf-ı 'azîz-vücûd
Virmesün gam mekâ'id-i ihvân

35 İde Allâh mu’ammer evlâdın
Ola her biri pehlevân-ı cihân

36 Cân u dilden bugün diyen âmîn
Bula yârın belâdan emn ü emân

-17[*]-
(7a)

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’ilün

1 Vardum işigine o şehüñ dürlü dâ ile
Minnet Hudâ’ya oldı rücû’um devâ ile

2 Kuvvet za’îf ü za’f kavî oldugın bilüp
Virdi kuvâya kuvvet ü kudret gıdâ ile

3 Dil teşne oldugını bilüp hasta göñlimüz
İşrâb itdi şerbet-i lutfın safâ ile

4 ‘Arz itdi ke’s-i şerbet-i perr-i siyâvşân
Lutf itdi şîşeler tolu hep hindibâ ile

5 Sundı ele tebessümle gül şarâbını
Dil goncasını açdı yine bu hevâ ile

6 Babalıg itdi ogul otı şerbetin virüp
Zevkın ide ogul balınuñ biñ vefâ ile

7 Mahdûm-zâdeler k’ismi birinüñ Halîl’dür
Olsun hemîşe neşv ü nemâda du’â ile

8 Biri dahı semiyy-i Halîl-i Celîl’dür
Tutsun Hudâ semîsi gibi ihtimâ ile

9 Teskîn kıldı hâsılı sûz u güdâzumı
Sîr-âb idüp şarâb-ı usûl-i kelâ ile

10 Halkı latîf ü hulkı şerîf ü nazîfdür
‘Âr eylemez karîn olur ol şeh gedâ ile

---

[*] “Çakırcılar Kâtibi merhūm Mehmed Çelebi bu hakir hasta iken eşribe-i mütenevvi’a irsâl itdükde.”

11 Kilk-i keremle safha-i dil yazıcıdur ol
Kim vasf ider anı kalem-i kem-edâ ile

12 Biñ sihr ider kelâm-ı şerîfinde lutf ile
‘Aklın alur muhâtabınuñ nüktehâ ile

13 Meşhûrdur mürüvvet ile hüsn-i hulk ile
Mezkûrdur sehâ vü vefâ vü ‘atâ ile

14 Yâ Rab yârini Ahmed-i muhtâr eyleyüp
Yarın karîn eyle anı Murtazâ ile

15 Vecdî mükerrer it o şehüñ şükri şekkerin
Kim bâl-ı pür-belâ ki devâdur şifâ ile

-18[*]-
(27b)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün

1 Türâb-ı pâye ey şâh-ı yegâne
Diyem sûz-ı derûnı yane yane

2 Fakîr ü müstmend ü nâ-tüvânem
Zahîr u dest-gîr ol nâ-tüvâne

3 Tapuñ müşkil-güşâsıdur cihânuñ
Kapuña müşkilüm geldüm beyâna

4 Kefe müftîsidür el-ân ‘ammüm
Dimiş hâlümi hân-ı nîk-şâne

5 Şefâ’at-nâme virüp şefkat itmiş
Ola rahmet yazana okıyana

6 Ben ol bî-kavsüm okdur nâme-i hân
Atıldı ok gibi düşdi miyâne

[*] “Merhūm ‘amm-i amimu’ş-şiyem ‘Abdu’r-rahmân Efendi Kefe müftisi iken hân hazretlerinden nâme-i şefâ’at irsâl itdüklerinde merhūm Feridūn Aġa’ya virilmişdür. (Rahimehumu’llâhi ta’âlâ rahmeten vâsi’aten)”

7 Ne perri var ne ferri var ne peykân
Hemânâ ok gibi olur revâne

8 Nişân yirindedür murg-ı murâdum
Elümde tîr u kudret yok kemâne

9 Eger bâzûlaruñ pertâb iderse
Bulısar menzilin irer nişâne

10 Göge agdı hümâveş murg-ı mansıb
İdindi yüce yerde âşyâne

11 Unutdı 'ilmini şeh-bâz-ı mansıb
Anuñçün gelmez oldı okıyana

12 İlâhî ol şehi iki cihânda
Mukârin eyle 'izz-i câvidâne

13 İşigüñe yüzüm sürmek murâdum
Yüzüñ görmek garaz hâne bahâne

-19*-
(60a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Türâb-ı bâba ey şâh-ı yegâne
Diyem sûz-ı derûnı yane yane

2 Fakîr ü müstmend ü nâ-tüvânem
Zahîr ü dest-gîr ol nâ-tüvâne

3 Cihân mülkin ser-â-ser kısmet itdüñ
'Adâlet birle cümle mâlikâne

4 Bülend-ahtersin ey şâh-ı kevâkib
Basarsañ n'ola fark-ı ferkadâna

5 Cihân emrinde itdüñ ihtimâmı
Fesâd irmeye tâ kevn ü mekâna

* "Muharrir-i vilâyet olan Süheyli Beg'e sınur-nâme ricâsıyla virilmişdür." Kasidenin başı ve sonu bir önceki manzume ile aynıdır.

6 Pederden kaldı bir vîrâne çiftlik
Ki olur bûm-ı şûma âşyâne

7 Der ü dîvârı varmışdur harâbe
Hemânâ kaldı ancak âstâne

8 Hudûdı cümle mümtâz u mu'ayyen
Dikilmiş taşlar olmış nişâne

9 Kalem sehv ile icmâl itmiş ammâ
Mufassal yazmamış levh-i beyâna

10 Kemîn-i hîleden hayl-i eşirrâ
Zuhûr itdi vü başladı ziyâna

11 Çeküp çayır çayır almak dilerler
Niçe tarlayı okuyup fesâne

12 Niyâz oldur cenâb-ı hazretüñden
Ki tafsîl ola kalmaya bahâne

13 İlâhî ol şehi iki cihânda
Mukârin eyle 'izz-i câvidâne

14 İşigüñe yüzüm sürmek murâdum
Yüzüñ görmek garaz hâne bahâne

-20*-
(46a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hamd ü şükr ol kerîm ü vehhâba
Ki ire lutfı şeyh ile şâba

2 Şerh olınsa kitâb-ı cûdı eger
Sıgmaya harfi fasl ile bâba

3 Siyyemâ câmi'-i cihân içre
Halk düşmiş iken teb tâba

* "Zekeriyyâ Efendi Hazretlerine virilmişdür."

4 'Ulemâ sınfinuñ nizâmı içün
Muktedâ itdi cümle erbâba

5 Zekeriyyâ Efendi Hazretini
Dest-i lutfı geçürdi mihrâba

6 Şükre kasd eyleyüp o şâh-ı şekûr
Himmeti kavsin aldı kullâba

7 'Ulemâya idüp ri'âyetler
İltifât üzre oldı ahbâba

8 Arz-ı şer'-i nebî bi-hamdi'llâh
Döndi 'adl ile 'ahd-i ashâba

9 İbtizâl itmeden halâs olduk
Der-i çâvuş u bâb-ı bevvâba

10 Kapusı pâkdür nekâ'isden
Yaraşur yüz sürerseñ ol bâba

11 'Ameli hikmete muvâfıkdur
Gerçi nâzır dükel suturlâba

12 Vecdiyâ saña lutfı kâfîdür
Eyleme tekye gayrı esbâba

13 Gel hıyâm-ı du'âya eyle kıyâm
El uzatma tınâb-ı ıtnâba

14 Tapusı şâd ola kapusı güşâd
Minnet oldur cenâb-ı tevvâba

15 'Unsur-ı pâki ber-devâm olsun
Tâ mizâc ola hâk ile âba

-21*-
(66b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Bi-hamdi'llâh kim geldüñ Peçuy'a
Sanasın teşne-diller irdi suya

2 Zihî dârü'l-garrâ ser-hadd-i İslâm
Makarr olmış guzât-ı ceng-cûya

3 Civârındadur Eflâtûn-ı hikmet
Degül mahfî kiçi ile uluya

4 Zamân-ı sayfda 'âlem dimâgı
Garîk olur bahâr-ı misk-i bûya

5 İçi memlûdurur begler agalar
Taşı me'vâ ricâl-ı hûb-hûya

6 Varurlar koç yigitler rûz-ı meydân
Koyun tuza varur gibi 'adûya

7 Çıkarlar çarkaya çün nerre-i şîr
Bular rûbeh gibi urmaz pusuya

8 İderler her gice 'ayş-ı İlâhî
Giderler her zamân bir dürlü toya

9 Kışın kâşânelerde 'ayş iderler
Yazın varurlar ol sûya bu sûya

10 Mey-i mihr ü mahabbet nûş iderler
Bu bezmüñ hâceti yokdur toluya

11 Hevâ vü söz ü sazı diñlemezler
Meger kûyında ra'nâlık okıya

12 Bular biri biriyle yek-cihetdür
Anuñçün virmediler yüz dü-rûya

---

* "Peçuy sūr-ı pür-sürūrına dâhil oldukda vâki' olmışdur."

13 Biri birine bagışlasın Allâh
Virilsün Vecdiyâ 'izzet kamuya

-22*-
(92b-93a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Hezârân hamd Rabbi'l-'âlemîne
Ki biñden soñra nusret kıldı dîne

2 Buyurdı va'd idüp nasrun min-Allâh
Yazup nasr âyetin nas râyetine

3 Risâlet hazretine sad tahiyyât
'Alem gönderdi Batha'dan bu dîne

4 Semiyy-i Yûsuf u serdâr-ı dîndâr
Seniyy-i sünni-yi [?] sâhib-sekîne

5 Vezîr-i a'zam-ı sultân Muhammed
Re'is oldı Muhammed ümmetine

6 'Alemdâr-ı resûl oldı anuñçün
Livâ'u'l-hamd almışdur eline

7 Halîfe eyledi sultân-ı İslâm
Gazâ tîgini baglayup beline

8 Alup Yanık Hisârı'n ehl-i nâruñ
'Aceb od saldı küffaruñ içine

9 Sefâ'în aldı içi pür-defâ'în
Ki deñdi biñ hazîne bir harîne

10 Vücûd-ı cûd-bahşı biñ başında
Olupdur elf-ni'me mü'minîne

11 Bulandı halk hakka buñ deminde
İlâhî sen bulın anuñ buñına [?]

---

* "Serdâr-ı 'âli-mikdâr Sinân Paşa hazretlerine virilmişdür."

12 Kral-ı Peç'le pîç-â-pîç oldı
Yaraşur niçe urursa pöçine

13 Kırup küffârı kardı yire kanın
Yakar hınnâ biner hıng-ı zemîne

14 Sinânın dikdi bitdi meslemî[?] sîb
Salup ayva Kızılelma içine

15 Gören tîrini cân atar kubûra
Kemânın seyr iden urur kemîne

16 Senüñdür her kaçan ise ko mârân
'Azâb itsün 'adû-yı mâr-ı dîne

17 Mu'âvindür gürûh-ı pür-şükûha
Mukârîn 'asker-i nusret-karîne

18 Mücâvirdür misâfir matbahında
Konanlar tekyesine tek yesin e

19 Nedür derdi 'adû-yı hâksâruñ
Kimüñle ceng ider toprak başına

20 Degülken kal'a kam' u kal'a kâbil
El urduñ sen niçe hısñ-ı hasîne

21 Gazâya kandırup hayl-ı guzâtı
Üşürdüñ mûr u zenbûr engübîne

22 Çıkar küffâra karşu koç yigitler
Sanasın tuz virürlerdi koyuna

23 Şehâdet diyü cân virür bahâdır
Bahâdur hak bu 'ömr-i nâzenîne

24 Açar cennet kapusın darb-zenler
Olur hâdî gürûh-ı hâlidîne

25 Tolar ser-kâseler şehd-i şehâdet
O dem kim balyimez topı tokına

---

19 Bu beytin yer aldığı sayfanın sol kenarında aşağıdaki beyit vardır:
Hişâr üstine kim toprak sürildi
Şaçıldı düşmenüñ toprak başına

26 Gelüp her kûşeden ahsente okur
Üşürler her tarafdan âferîne

27 Zebûn itdi sefer Vecdî kuluñı
Mecâli kalmadı âh u enîne

28 Nezel hidmetlerini itdi hâlâ
Üzül dime nazar kıl hidmetine

29 Vahîdî nüzl-i sâbıkdan idüp ekl
Yazılmış idi bâkî zimmetine

30 Dimiş kaldı re'âyâ zimmetinde
Yalandur bu 'ayân Hak hazretine

31 Kuşanduguñ kılıç Hakk içün olsun
Aramaz kes ki hak neyse biline

32 Dilerseñ vâkıf olmak sıdk u kizbe
Nazar kıl cânibinüñ hüccetine

33 Sakîm ü müstakîm ol iki dâ'î
Buyur kim varalar yirlü yirine

34 Virüp Vecdî'ye yine Dubniçe[yi]
Vahîdî dahı varsın Rudnik'ine

35 Benüm hâşâ ki hakkum ola zâyî'
Çün irdüm hâkimînüñ ahkemine

36 Buyurmış ehl-i hak *el-hakku ya'lû*
Ne zarr el-hak nazar şer'-i mübîne

37 Üzilmez hak kayurmaz incelürse
Gelür dikkat belî hablü'l-metîne

38 İlâhî egri yolın togrı göster
O şâh-ı kâm-yâb u kâm-bîne

39 Muvâfık ola tedbîrine takdîr
Muvaffak ola her işüñ yegine

---

32 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
38 Bu beyit ve sonraki üç beyit sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

40 Ola ser-sebz o serv-i bâg-ı devlet
Hudâ kuvvet vire koç budagına

41 Delîl olur gürûh-ı hâlidîne
Virür yol hizb u hayl-i hâlidîne

-23-
(102b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Sipâs-ı bî-kıyâs u şükr ü minnet Hak ta'âlâ'ya
Ki kalb-i pâk-i şâhı mâ'il itti gazv-ı gazâya

2 Niçe hân belki hâkân-ı cihân-ı dîn ü devletdür
Ebu'l-feth-i Girây Hân'ı olupdur vasfına gâye

3 Mücâhid fî-sebîli'llâh u sultânü'l-guzât oldur
O virdi ru'b-ı kalb erbâb-ı Lât-ı hayl-i 'Uzzâ'ya

4 Gazâlar itdi İslâm 'askerine reh-nümâ oldı
Güzel hidmetler itdi gitdi emr-i dîn-i a'lâya

5 Biñinden yüz çevirmez 'arsa-i heybetde a'dânuñ
Semend-i himmeti depretse salar niçe âlâya

6 Okındı âyet-i nasruñ min-Allâh sag ile soldan
Tokındı her tarafdan top-ı himmet kalb-i a'dâya

7 Yanuñca 'asker-i İslâm öñüñce bunca biñ a'lâm
Yüri fursat senüñdür kıl tevekkül Hak ta'âlâ'ya

8 Şehâ çîn-i cebînüñ düşmen-i dîni cebân eyler
Yeter Tatar-ı gamzeñ kâfiri târâc u yagmaya

9 Kral îhâm ider çünkim kraluñ nâm-ı nâ-pâki
Kırup alduñ bi-hamdi'llâh budur bâ'is bu gavgâya

10 Dikildi râyet-i İslâm sîb-i meslemî bitdi
Salup ayvayı ehl-i nâra gitdüñ Kızılelma'ya

11 Ezelden Erdel oglı âstânuñda bir erzeldür
Anuñçün şeh adın añup getürmezlerdi ortaya

12 Hayât âbın diler şehd-i şehâdet tatludur gâyet
Niçe sabr eylesün hayrân olanlar böyle helvâya

13 Bu fursatlar bu nusretler senüñ ihsân-ı lutfuñdur
'Azîmet eyledüñ hîç bakmaduñ sermâya germâya

14 Muhammed Hân-ı sânî saña sânî oldı sultânum
Şeh-i 'âlem senâñ ide yeter bu dîn ü dünyâya

15 Du'â-i devlete meşgûl dâ'îdür kuluñ Vecdî
Nazar olsa revâdur dâ'imâ a'lâdan ednâya

16 Uguruñ açık ü 'azmüñ mübârek ola sultânum
Hudâ feth u zaferler sevk ide bî-hadd ü bî-gâye

-24[*]-
(93b-94a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

1 Güldi yüzi cihañuñ dünyâyı tutdı şâdî
Serdâr kıldı Allâh ol hân-ı hoş-nihâdı

2 Paşa-yı şâh-ı ekrem ya'nî vezîr-i a'zam
Serdârlık müsellem yok kimsenüñ 'inâdı

3 'Âdil-dil ü dil-âver ferr-i hüdâya mazhar
'Anâ ile musavver nâmında ferr ü hâdî

4 Ol şâh-ı nîk-fercâm açdı gazâya a'lâm
İtdi cihâdı i'lâm saldı niçe münâdî

5 Akın işitdi akdı Tatar-ı seyl-reftâr
Mevc urdı bahr-i âdem gark oldı deşt ü vâdî

6 Dîn-i Muhammedî'de farz-ı kifâye iken
Ol farz-ı 'ayn kıldı cehd eyleyüp cihâdı

7 Aldı 'Acem diyârın târâc kıldı varın
Allâh virürse yârın bu da bulur güşâdı
8 Şâh oglını getürdi Sultân Murâd Hân'a

---

* "'Âli-ma'delet serdâr-ı 'âli-mikdâr Ferhâd Paşa-yı kâmkâr hazretlerine i'dâd olınmışdur, İnşâ'allâhu ta'âlâ."
7a. 'Acem: Yemen.

Şimdi kırâbı kırub almakdurur murâdı

9 Şol deñlü reng virdi A'câm'a tîg-ı tîzi
Kızıl başını şâhuñ kara kana boyadı

10 Tebrîz kavminüñ çün tebzîrin itdi ihsâs
Kesdi serin ser-â-ser hîç birisin komadı

11 Eflak'ı itdi teshîr Bogdan'ı kıldı ta'mîr
Ol mîr-i nîk-tedbîr feth itdi bu bilâdı

12 Sen şâh içün safâsın fehm itdi rûzgâruñ
Raks üzre seyr idenler sahrâda gird-bâdı

13 Râhver ü revişler tapuñda Husrevâne
Kapuñda olan işler âyîn-i Keykubâdî

14 Emrüñe halk-ı 'alem râm olsa tañ mı şâhâ
Sen hükm-i şer'e itdüñ cân ile inkiyâdı

15 Kalb ile kâlıb ile sa'y itdi gice gündüz
Bu fitne ümmet içre tâ bulmaya temâdî

16 Vecdî du'âya başla 'arz eyle kâl ü hâlüñ
Ma'lûm ola metâlib gâyet bula mebâdî

17 Kâdîları kazâya ugratdı kâdı-'asker
El-hâsılı tutupdur kevn 'âlemin fesâdı

18 Kimisin itdi tebdîl kimin bilâ-sebeb 'azl
Rencîde eylemişdür bu vech ile 'ibâdı

19 Ma'mûre-i memâlik gâyet harâba vardı
Ma'mûr kılmaz illâ sen şâhuñ 'adl u dâdı

20 Virilmez oldı kat'a 'ilm ü kemâla ragbet
Kim okısun kitâbı kim kılsun ictihâdı

---

11 Beyit sayfa kenarında yer almaktadır.
19 Beyit sayfa kenarında yer almaktadır.
20 Beyit sayfa kenarında yer almaktadır.

21 Sadr-ı sa'âdet üzre bâkî kalursa bir dem
'Âlem varur fenâya olur fesâda bâdî

22 'Abd-i kemîne dahı Dubniçe kâdısı iken
Virmiş Peçuy kazâsın olmış cefâya hâdî

23 Bir 'abd-i muhlisüñdür tapuñ kapuñ sebebdür
Allâh diyü geldi Hakk'adur istinâdı

24 İslâm 'askerinüñ nüzlin tedârük itdüm
Kıldum berâtum ihrâc kurımadı midâdı

25 Hidmet idi murâdum kırdı kolum kanadum
Bir 'abd-i nâ-mûrâdum sen ver kolı kanadı

26 Serdâr-ı mü'minîndür sâlâr-ı müslimîndür
Mi'mâr-ı dâr-ı dîndür ma'mûr ola me'âdı

27 'Azmüñ ola mübârek nasr ide Hak tebârek
Mesrûr olup ahibbâ makhûr ola e'âdî

28 Devletde dâ'im olsun 'ömr ile kâ'im olsun
İslâm haymesinüñ hâlâ budur i'mâdı

29 Olsun du'â mükerrer dilde senâ mukarrer
Allâh ide mu'ammer dâ'im ola yâdı

30 Ya Rab be-hakk-ı evtâd evlâd u cümle ahfâd
Devletde ola dil-şâdî ….

---

28 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır; a. Devletde: 'İzzetde.
29 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
30 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır. Beytin ikinci mısra'ında kelime eksiktir.

-25[*]-
(95b-96a)

Müstef'ilün Fe'ûlün Müstef'ilün Fe'ûlün

1 Güldi yüzi cihânuñ dünyâyı tutdı şâdî
Serdâr kıldı Allâh ol hân-ı hoş-nihâdı

2 Paşa-yı şâh-ı ekrem ya'nî vezîr-i a'zam
Serdârlık müsellem yok kimsenin 'inâdı

3 Serdâr-ı ehl-i îmân sırdâr-ı zıll-ı rahmân
Hem-nâm-ı mâh-ı Ken'an ya'nî Şerîf adı

4 Kâr-ı bed oldı 'âtıl hak geldi gitdi bâtıl
Olsun hemîşe zâ'il şol iş ki yok sedâdı

5 Geldi o sâhib-evrâd halk oldı cümle dil-şâd
Gitdiyse n'ola Ferhâd bu 'ayn-ı ferr u hâdî

6 Ol şâh-ı nîk-fercâm açdı gazâya a'lâm
İtdi cihâdı i'lâm saldı niçe münâdî

7 Akın işitdi akdı Tatar-ı seyl-reftâr
Mevc urdı bahr-i âdem gark oldı deşt ü vâdî

8 Aldı Yanık Hisârı'n târâc kıldı varın
Allâh virürse yârın bu da bulur güşâdı

9 Şer'-i Muhammedîde farz-ı kifâye iken
Ol farz [-ı 'ayn] bildi kendüye bu cihâdı

10 Eflak'ı itdi teshîr Bogdan'ı kıldı ta'mîr
Ol mîr-i nîk-tedbîr feth eyledi bilâdı

11 Açdı Yemen diyârın yümn itdi iştihârın
Kesr eyleyüp 'adûyı feth itdi Halku'l-vâd'ı

12 Kalb ile kâlıb ile sa'y itdi gice gündüz
Bu fitne ümmet içre tâ bulmaya temâdî

---

[*] "Serdâr-ı zafer-şi'âr Sinân Paşa-yı kâmkâra virilmişdür." Bu manzumenin bazı mısra ve beyitleri bir önceki kasideyle ortaktır.

13 Râh u rev ü revişler tapuñda Husrevâne
Kapuñda olan işler âyîn-i Keykubâdî

14 Şol deñlü reng virdi A’câm’a tîg-ı tîzüñ
Kızıl başını şâhuñ kara kana boyadı

15 Sen şâh içün safâsın fehm itdi rûzgâruñ
Raks üzre seyr idenler sahrâda gird-bâdı

16 Emrüñe cümle ‘âlem münkâd olursa tañ mı
Sen hükm-i şer’e kılduñ cân ile inkıyâdı

17 Ma’mûre-yi memâlik gâyet harâba vardı
Ta’mîr kılmaz illâ sen şâhuñ ‘adl u dâdı

18 Vecdî du’âya başla ‘arz eyle hâl ü kâlin
Ma’lûm olup metâlib gâyet bula mebâdi

19 Devletde dâ’im olsun ‘izzetde kâ’im olsun
İslâm haymesinüñ hâlâ budur ‘imâdı

20 Kâdîları kazâya ugratdı kâzı-’asker
El-hâsılı tutupdur kevn ‘âlemin fesâdı

21 Kimisin itdi tebdîl kimin bilâ-sebeb ‘azl
Rencîde eylemişdür bu vech ile ‘ibâdı

22 ‘Abd-i kemîne dahı Dubniçe kâdısı iken
Virmiş Peçuy kazâsın olmış cefâya hâdî

23 Sadr-ı sa’âdet üzre bâkî kalursa bir dem
‘Âlem varur fenâya olur fesâda bâdî

24 Göstermez oldı aslâ ‘ilm ü kemâle ragbet
Kim okısun kitâbı kim kılsun ictihâdı

25 İslâm ‘askerinüñ nüzlin tedârük itdüm
Kıldım berâtüm ihrâc kurımadı midâdı

26 Hidmet idi murâdum kırdı kolum kanâdum
Bir abd-i nâ-murâdum sen vir kolı kanadı

27 Olsun du’â mükerrer dilde senâ mukarrer
Allâh ide mu’ammer dâ’im ola eyâdî

28 Serdâr-ı müslimîndür sâlâr-ı mü'minîndür
Mi'mâr-ı dâr-ı dîndür ma'mûr ola me'âdı

29 'Azmüñ ola mübârek nasr ide Hak tebârek
Mesrûr olup ahibbâ makhûr ola e'âdi

-26-
(94b-95a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Aradık rûz u şeb bir âftâb-ı 'âlem-ârâyı
Bi-hamdi'llâh ki bulduk ol mehi arayı arayı

2 Şitâdan olmış idük nâ-gehân bir hüsrev-i hâver
Tulû' itdi Mesîhâ gibi ihyâ kıldı mevtâyı

3 Nisâr-ı şâh içün açdı felek gencînesin saçdı
Nukûd-ı sîme gark itdi toyurdı ehl-i dünyâyı

4 Ser-â-ser yeryüzini çarh-ı atlas eyledi tezyîn
Degül berf ayagına döşedi sîmin dibâyı

5 Beşâretler dil-i erkâna a'yânuñ gözi aydın
Ki kuhl-i hâk-i pâyı rûşen itdi çeşm-i dünyâyı

6 Ne ni'metdür cülûs-ı hazret-i Sultân Muhammed Hân
Niçe bir zevke irişdi halk unutdı gayrı yagmayı

7 Kabâ-yı saltanat boyınca biçilmiş libâsıdur
Mübârek eylesün Hak tâc u taht-ı behcet-efzâyı

8 Libâs-ı pâdşâha bir kad-i bâlâya lâyık kim
Giyürdi hil'at-i 'adli tonatdı efkar u bâyı

9 'Aceb sâhib-nazar kân-ı güher bir pâdşâhdur kim
İder yâkût-ı ahmer bir nazârda seng-i hârâyı

10 Cemâl-i bâ-kemâlin gör eger görmek murâduñsa
Kemâl-i kudret ü sun'-ı cenâb-ı Hak ta'âlâyı

11 Kadi ra'nâ ruhı zîbâ mehâsin müctemî' olmış
Ser-â-pâ ahsen-i takvîmdür seyr it bu sîmâyı

12 Hat u hâl ü ruh-ı âl u dehân u çeşm u ebru leb
'Aceb cem' eylemiş vechüñ şehâ esmâ-i hüsnâyı

13 Dinilmez vasf-ı reftârı gider serv-i hırâmânı
Şeker-rîz olsa güftârı ko tûtî-i şeker-hâyı

14 Edâ-yı dil-pezîr ile kelâm-ı rûh-bahşını
İşidenler ferâmûş itdi enfâs-ı Mesîhâ'yı

15 Nedür nazm-ı dürer-bârı veyâ nesr-i le'âlîsi
Gelüp görsün Nizâmî nazm-ı mürvârîd-inşâyı

16 Hat-ı anber-feşânın görse Abdullâh ile Yâkût
Biri 'abd-i mekâtib birisi olurdı sevdâyî

17 Huzûrında dahı bir nesne yok ismiyle ma'lûmı
Meger itmişdür üstâd-ı ezel ta'lîm-i esmâyı

18 Ne dir üslûb u âyîn-i cihân-bânı eger görse
Bu o dirdi selâtin-i cihân dârât-ı dârâyı

19 'Arûsunı felek hem bezm-i sultânî nedür görsün
Getür sultân Hüseyn-i Baykara-yı meclis-ârâyı

20 Şecâ'atde añılmaz oldı adı Rüstem-i Zâl'üñ
'Adâletde unutdurdı Enûşirvân-ı kisrâyı

21 Tabanca yimedi kimse meger üstâd elinden def
Şehâ zâr itmediler devr-i'adlüñde meger nâyı

22 Semend-i dil-pesende şeh-süvârum ger süvâr olsa
Burakâsâ felek-fersâ olur gör 'arş-peymâyı

23 Şikâra salsa şâhînin o şeh-bâz-ı ser-efrâzum
Alur minkâr-ı 'ukâbı kapar simûrg u 'ankâyı

24 Eger baş egmez ise hân-ı Özbek âstânına
Virür ednâ gulamuña Semerkand u Buhârâ'yı

25 Saña 'asker kılıç çekmek ne lâzım …….
Şu'â-i seyf-i meslûluñ helâk eyler hod a'dâyı

---

25. Okunaksız.

26 Alup etfâl-ı küffârı esîr-i ehl-i İslâm it
Diyâr-ı küfri feth eyle mesâcîd kıl kilîsâyı

27 Ne kudretdür ki serdârı kılur a'dâsını berdâr
Alup dâr u diyârın tar ider başına dünyâyı

28 Sinân Paşa-yı a'zâm 'avn-ı Hak ile varup aldı
Kral-ı bed-fi'âlüñ kal'asın kırdı …….

29 'İnâyet… birle kökinden kazmak isterseñ
'Adû-yı dîne irsâl it şehâ Ferhâd Paşa'yı

30 Varup togrıca Egri'yi alasun seyf-i kâtı'la
Çekesün ehl-i zimmet itsün cümle….

31 Halîlâsâ girür şevk ile yanar âteşe korkmaz
Bahâdır bir kuluñdur kullan İbrâhîm Paşa'yı

32 …… şâh-ı levlâke vezîr-i sâhib-edâdur ki
Sipâriş kıl ki pâk eyle umûr-ı dîn u dünyâyı

33 Vekîl-i saltanatdur hem Halîl-i dîn u devletdür
Ser-efrâz eyle şânın bir saf-ârâ Âsaf-ârâyı

34 ....
Frengistân'a gönder varsın alsun Kızılelma'yı

35 Hasan Paşa-yı kâmil kim vezîr-i nîk-re'yündür
İder hüsn-i tedârükle helâk a'dâ-yı ……..

36 Müşîr-i dil-pezîründür şehâ sem'-i kabûle ger
İderseñ gûşvâre yiridür lü'lü-yi lâlâyı

37 Sikender'dür cenâb-ı şîr-i Yezdân'a Hudâ kılmış
Gazanfer-fer aga-yı bâb-ı devlet bir nikû-râyı

28, 29, 30, 32, 34 numaralı beyitlerde sayfa kenarları kesik olduğu için, kelime veya mısralar eksik ya da okunaksızdır..

38 Sarây-ı pür-sürûrı hûr u gılmâna mekân olmış
Hudâ kılsun muhalled bu makâm-ı cennetâsâyı

39 Kapansun kapular a'dâ-yı dîn ü devletüñ dâ'im
Güşâde eylesün Mevlâ bu dergâh-ı mu'allâyı

40 Ahâlî gamdan ölmişdi 'ulûmı eyledi ihyâ
İmâm-ı 'asr Gazzâlî gelüp görsün bu ihyâyı

41 Şehâ erbâb-ı hâsiyyet zamânında şeref bulsun
Ser-efrâz it edîb-i kâmili mümtâz mollâyı

42 Gelüp ders okısun Seyyid bu Sa'dü'd-dîn-i sânîden
Cevâbın alsun ögrensün imâm üslûb-ı fetvâyı

43 Ne mümkin vasf-ı bâkîsi ki her nev' ile …….
Yine ta'rîf olınmaz çünki terk it medh u ıtrâyı

44 Gel ey bî-çâre gamdan saña mahlas yog idi hamd it
Ki bulduñ bir şeh-i 'âlî-cenâb u behcet-efzâyı

45 Metâ-ı himmete endâze olmaz çok döküp ölçme
Ma'ârifden revâcı var iken 'arz eyle kâlâyı

46 Saña el virdi devlet dûş-ı ……..
Kapusı maksem-i erzâkdur al pâyeden pâyı

47 Eger tab'-ı hümâyûn-ı şehen-şâha muvâfıksa
Aña beglerbegilik vir kuluñ [sen] eyle tugrâyî [?]

48 Kadîmî bir emekdâr-ı der-i devlet-medâruñdur
Şehâ nâm u nişân ile buyur tugrâ-yı garrâyı

49 Mürebbî-i ahâlisüñ sezâ-yı terbiyet kıl kim
Nedür reng ü halâvet sözde görsünler mürebbâyı

50 Sakîmi müstakîmi bil vir ehline emânâtı
Sakın bâr-ı emânetden tefekkür kıl ……

43, 46 ve 50. beyitlerde sayfa kenarları kesildiği için kelime eksiktir.
47b. eyle tuġrâyi: taleb eyle.

51 Hilâf-ı *şâvirûhunne umûr* hâtır-nişân olsun (?)
Saña lâzımdur emr-i saltanatda kâr-fermâyî

52 Gerek vassâf-ı hazret ol yine vasfında ……
Du'â-yı devlete başla gider beyhûde da'vâyı

53 Şeb ü rûzı şeh-i gerdûn-cenâbuñ kadr u 'îd olsun
Meh ü hurşîd seyrân eyledükçe çarh-ı mînâyı

54 Hemîşe kâm-bahş u kâm-dâr u kâm-rân olsun
Murâdınca alup ders-i menâsıb mülk-i Dârâ'yı

55 Hudâ kılsun halîfe dâr-ı fezâ-yı hilâfetde
Okur mâdâm huffâz âyet-i innâ ce'alnâyı

56 Nihâl-ı kâmeti rûy-ı zemîne şâhlar salsun
Berûmend eylesün yâr-ı Hudâ bu gül-i……

57 Gül-i nev-resleri gelsün açılsun bâg-ı 'işretde
Seher bülbül şüküfte buldıgınca verd-i ra'nâyı

-27-
(96b-97a)

Ender-cülûs-ı Sultân Muhammed Hân Eyyâde'llâhu ta'âlâ saltanehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Cülûs itdi yine Sultân Muhammed Hân-ı 'Osmânî
Cihâna müjde olsun mürde-diller buldılar cânı

2 Muhammed nâm-ı pâkî Mustafâ'sı sâ'ir ihvânuñ
Hakîk-i saltanat oldur anuñdur hakk-ı hâkânî

3 Benân-ı pâkine alup hilâfet hâtemi ol şeh
Kırup dîvân-ı dehri kurdı dîvân-ı Süleymân'ı

---

52 Sayfa kenarı kesildiği için kelime eksik.
56 Sayfa kenarı kesildiği için kelime eksik.

4 Yedi kulle melâz olsa ma'âzallâh halâs olmaz
Yed-i 'adli bulur her kande ise zâlim ü cânî

5 İrişdi feyz-i sübhânî ki 'Adlî eyledüñ mahlas
Saña ilhâm olındı tavr u üslûb-ı cihân-bânî

6 Şitâda ol kadar eltâf-ı şettâ eyledüñ halka
Bahâristâna döndi lutf ile kahr-ı zemistânî

7 Kirâma çok kerem kılduñ husûsâ şeyh-i İslâm'a
Sevindürdi bu vaz'-ı dil-pesendüñ ehl-i îmânı

8 Yem-i in'âm u ihsânuñla 'âlem şöyle gark oldı
Hicâb idüp yüzine kef tutar bahr ey kerem kânı

9 Açup niçe hazîne çok hazîne nezl-i mâl itdüñ
Kemâline irişdürdüñ nisâb-ı lutf u ihsanı

10 Sözümüz yok nu'âmâya yüzümüz yok temânnâya
Kerem bî-hadd ü bî-gâye 'atânuñ var mı pâyânı

11 Velî tuyılmaz ihsâna husûsâ ola şâhâne
Belâdur hırs insâna tama'dur âdemüñ şânı

12 Dükenmez derdimüz çokdur dahı hem-derdimüz yokdur
Saña 'arz itmeyedür hâli gayrı şâhımuz kanı

13 Buyurmışdur Resûlu'llâh ki es-sultânu zıllu'llâh
Kapuñ me'vâ-yı mazlûmân tapuñdur zıll-ı Yezdânî

14 Seni kılmışdur Allâh nâzır-ı dîn nâsır-ı devlet
Muhammed ümmetinüñ hâliyâ sensin nigeh-bânı

15 Rikâb-ı şâha kullar ruk'alarla 'arz-ı hâl itmek
Olupdur tâ ezelden 'âdet-i sâdât-ı sultânî

16 Husûsan şâ'ir-i sâhir bulınca ola mı sâbir
Cenâb-ı pâdşâhî gibi sultân-ı sühan-dânı

17 Bilüp hâlî hisâb eyle musâb ol ihtisâb eyle
Rahîm ol kâm-yâb eyle esirge 'abd-ı rahmânı

18 Yed-i agyâr ile şâhâ Yanık gibi hisâr alduñ
Alursın nev'-i himmet sarf iderseñ kâfiristânı

19 Yüzi suyı ile tursun yanuñda hançer ü tîguñ
Sinân'ın gönder ok gibi alur Eflak u Bogdan'ı

20 'Adû evvel nazarda tu'me-i top u tüfeng oldı
Açup agzını şîrüñ tîg-i tîzin kaldı yelmânı

21 Sipâriş itdüñ ümmet emrin İbrâhîm Paşa'ya
Odur sadr-ı vezâretde şehâ sânî-i bî- sânî

22 Hasan Paşa kuluñ hüsn-i tedârükle muvaffakdur
Vezâret birle kılduñ Rûm ilinüñ mîr-i mîrânı

23 Budin gâzîleriyle kıl havâle hayl-i küffâra
Ne ceng eyler kilâb ile gör ol şîr-i neyistânî

24 Meded devletlü sultânum dahı bir …. mi kıldı
Bizi 'ayb itme söylersek eger çi oldı evrânî

25 Gör ecdâd-ı 'izâmuñda vü âbâ-i kirâmuñda
Kime virmişdürür Allâh bu erkânı bu a'yânı

26 Senüñ eyyâm-ı 'adlüñde senüñ hengâm-ı lutfuñda
Revâ mı kullana kâfir esîr ide müselmânı

27 İrişdi fakr ile fâka galâ yayıldı âfâka
Re'âyâ kaldı bî-tâka kim eksün bâg u bostânı

28 Sekâmet istikâmet istemezler niçe yıllardur
'Adâlet hod nenüñ aşı yenür mi kim sorar anı

29 İç illerde efâdıl ehl-i 'ilme i'tibâr itmez
Uç illerde nite kim gözlemezler merd-i meydânı

30 Kazâya ugramışlardur kudâta iltifât ile
Katı derd ehlidür bunlar bulara eyle dermânı

31 Velî Vecdî kuluñ bu zümrede gâyet zelîl oldı
Yedi ayda iki üç kerre ma'zûl itdiler anı

24a. Okunaksız.

-28-
(97b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Oldugiyçün kazânuñ adı yedi
Hâtif-i gayb bir latîfe didi

2 Bir yıl u dört ay içre Dubniçe'nüñ
Yedi oldı kuzâtınuñ 'adedi

3 Nüzül olupdur kimisine nâzil
Her birinüñ karışdı kâra yedi

4 Buldı fursat kimisi sürsata
Ne girerse eline anı yedi

5 Mansıb elden ele irişmiş iken
Diyemez kimse bu yedi yemedi

6 Yedilerden dahı olursa eger
Yine kâdınuñ olur adı yedi

7 Pâdişâhuñ vezîr-i a'zamısın
Sen görürsin cemî'-i nîk ü bedi

8 Beni gayrı kapuya gönderme
Meded Allâh içün sen it mededi

9 Kâdı-'asker efendi n'eyleyeyin
Vâki'-i hâli togrı söylemedi

10 Var iken bir yılum u beş ayum
Az u çokdan zamânı var dimedi

11 Mansıbı gayra virdüñ didiler
Gel berü vir hisâbuñı Vecdî

12 Aglayup iñleyüp figân itdüm
Merhamet eyleyüp esirgemedi

13 Bunı hâşâ revâ göre 'adlüñ
Böyle yazmaz kitâb-ı şer'-i hadî

14 Senüñ ile sefer idenler hep
Kimse mahrûm kalmadı ebedî

15 ‘Ahd-i ‘adlüñde hîç lâyık mı
Ber-murâd olmayup kala Vecdî

16 Müfti-i şark u garb sensin sen
Şehr-i şer’üñ emîn ü mu’temedi

17 Kâmetüñdür ‘imâd-ı câmi’-i dîn
Kalemüñ dâr-ı ‘alemüñ âmedi

18 Sâdr-ı pâküñ hızânetü’l-fetvâ
Sen idersin bu kâra vaz’-ı yedî

-29*-
(98b-99b)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

1 Cülûs itdi yine Sultân Muhammed Hân-ı ‘Osmânî
Cihâna müjde olsun mürde-diller buldılar cânı

2 Muhammed nâm-ı pâki Mustafâ’sı sâ’ir ihvânuñ
Hakîk-i saltanat oldur anuñdur hakk-ı hâkânî

3 Benân-ı pâküñe alup hilâfet hâtemi ol şeh
Kırup dîvân-ı dehri kurdı dîvân-ı Süleymân’ı

4 Yedi kulle melâz olsa ma’âza’llâh halâs olmaz
Yed-i ‘adli bulur her kande ise zâlim ü cânî

5 İrişdi feyz-i sübhânî ki ‘Adlî eyledüñ mahlas
Saña ilhâm olındı tavr u üslûb-ı cihân-bânî

6 Şitâda ol kadar eltâf-ı şettâ eyledüñ halka
Bahâristâna döndi lutf ile kahr-ı zemistânî

---

* Bu kasidenin bazı beyitleri 27 numaralı manzumeyle aynıdır.
3b. Kırup divân-ı dehri: Kırup her div-i dehri *sahh.*

7 Muhammed seniyyi Mustafâ ahibbâ ider hâlâ
Zihî kâdî'l-kudât 'adli-i mahz lutf-ı Rabbânî

8 Kirâma çok kerem kılduñ husûsâ şeyh-i İslâm'a
Sevindürdi bu vaz'-ı dil-pesendüñ ehl-i îmânı

9 Yem-i in'âm u ihsânuñla 'âlem şöyle gark oldı
Hicâb idüp yüzine kef tutar bahr ey kerem kânı

10 Açup niçe hazîne çok hazîne bezl-i mâl itdüñ
Kemâline irişdürdüñ nisâb-ı lutf u ihsanı

11 Esâsın üstüvâr itdüñ şehâ erkân-ı İslâm'uñ
Görüp dünyâ mühimmâtın kayırduñ dîn-i deyyânı

12 'Acem'de Bû-Hanîfe mezhebini eyledüñ sâbit
Livâ-i sürhüñ oldı lâle-i hamrâ-i Nu'mânî

13 Kenâr-ı âb-ı Rükn-âbâd'ı Sünnîler kılup âbâd
Musallâ itdiler gül-geşt ü gülzâr u gülistânı

14 Şehâ Yanık Hisârı'n top-ı ejder-peyker almışdur
Yiyüp magzını küffâruñ 'azâb itsün ko mârânı

15 Hisâr-ı üstüvâr-ı ehl-i nârı nâr ile alduñ
Şerâr-ı nâr ile eşrârı kılduñ recm-i şeytânî

16 'Adû evvel nazarda tu'me-i top u tüfeng oldı
Açup agzını tîrüñ tîg-ı tîzüñ kaldı yelmânı

17 Yüzi suyı ile tursun yanuñda hançer ü tîgüñ
Sinân'ın gönder ok gibi alur Eflak u Bogdân'ı

18 Sipâriş itdüñ ümmet emrin İbrâhîm Paşa'ya
Odur sadr-ı vezâretde şehâ sânî-i bî-sanî

19 Hasan Paşa kuluñ hüsn-i tedârükle muvaffakdur
Vezâret birle kılduñ mülk-i Rûm'uñ mîr-i mîrânı

---

7 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

20 Vezîr-i a'zam-ı dîrîn Sinânu'l- milleti ve'd-dîn
O pîrüñ kim tutar yerini mugmer ide Hak anı

21 Budur şâhâ kelâm-ı hak Hudâ'dur gâlib-i mutlak
Kuluñ işi sımak sınmak budur 'âdât-ı Rabbânî

22 Budin gâzîleri birle Vidin'de kırdı küffârı
Kilâb ile 'aceb ceng itdi ol şîr-i neyistânî

23 E'âlî vü efâzıl hep murâda oldılar vâsıl
Güzel kullanduñ el-hâsıl kamu erkân u a'yânı

24 Gerek mîr ü gerek monlâ dimezler emrüñe lâ lâ
Husûsan hazret-i lâlâ görür hakk üzre dîvânı

25 Sözümüz yok nu'âmâya yüzümüz yok temânnâya
Kerem bî-hadd ü bî-gâye 'atânuñ var mı pâyânı

26 Velî toyılmaz ihsâna husûsâ ola şâhâne
Belâdur hırs insâna tama'dur âdemüñ şânı

27 Dükenmez derdimüz çokdur bizüm hem-derdimüz yokdur
Saña 'arz itmesek ahvâli gayrı şâhımuz kanı

28 Buyurmışdur Resûlu'llah ki *es-sultânu zıll'ullâh*
Kapuñ me'vâ-yı mazlûmân tapuñdur zıll-ı yezdânî

29 Seni kılmışdur Allâh nâzır-ı dîn nâsır-ı devlet
Muhammed ümmetinüñ hâliyâ sensin nigeh-bânı

30 Rikâb-ı şâha kullar ruk'alarla 'arz-ı hâl itmek
Olupdur tâ ezelden 'âdet-i sâdât-ı sultânî

31 Husûsâ şâ'ir-i sâhir bulınca olamaz sâbir
Cenâb-ı pâdşâhî gibi sultân-ı sühan-dânı

32 Hudâ çün kîl u kâl itdi 'asâ emrin su'âl itdi
Hemân-dem 'arz-ı hâl itdi görüñ Mûsâ-yı 'İmrân'ı

33 Bilüp hâlî hisâb eyle müsâb ol ihtisâb eyle
Rahîm ol kâm-yâb eyle esirge 'abd-ı rahmânı

---

20 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
21 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

34 Meded devletlü sultânum hezârân derdimüz vardur
Bizi ‘ayb itme söylersek egerçi oldı oranı

35 Senüñ eyyâm-ı ‘adlüñde senüñ ‘ahdüñde ‘asruñda
Revâ mı kullana kâfir esîr ide müselmânı

36 Şehâ erbâb-ı devlet bâb-ı rüşvet itdiler peydâ
Yıkup devletlü başuñçün yed-i ‘adlüñle yap anı

37 İrişdi fakr ile fâka galâ yayıldı âfâka
Re'âyâ kaldı bî-tâka kim eksün bâg u bostânı

38 İç illerde efâdıl ehl-i ‘ilme i'tibâr itmez
Uç illerde nite kim gözlemezler merd-i meydânı

39 Sekâmet istikâmet istemezler niçe yıllardur
‘Adâlet hod nenüñ aşı yenür mi kim sorar anı

40 Kazâya ugramışlardur kudâta iltifât ile
Katı derd ehlidür bunlar bulara eyle dermânı

41 Velî Vecdî kuluñ bu zümrede gâyet zelîl oldı
Yedi ayda iki üç kerre ma'zûl itdiler anı

42 Fakîr ü bî-mecâl oldı ‘aceb şûrîde-hâl oldı
Eli lahme irişürse direm bulmaz ala nânı

43 Der-i devletde Dubniçe kazâsın virdiler evvel
Buyurdılar ilet serdâr-ı ‘âlî-şâna fermânı

44 Gehi bahr u gehi berde ne bellü gökde ne yirde
Yanık gibi seferlerde yanup yakıldı büryânı

45 Tek ü pûlar idüp anda mukarrer-nâmeler aldum
Mü'ekked ola sandum eyledüm envâ'-ı pûyânı

46 Bir aydan soñra tebdîl itdiler Rudnik kazâsına
Beligrad'a sefer itdüm bırakdum beyt-i ahzânı

47 Niçe günler varup yeldim yine tekrâr alup geldüm
Nüzül hidmetleri buyruldı geldi hükm-i hâkânî

---

41 Sayfanın sol kenarında "Yedi ay içre üç kez râst-ı ma'zūl oldum" ifadesi yer almaktadır.

48 Olurken kendü hâlinde du'â hem iştigâlinde
Dahi hizmet hilâlinde irişdi şerr-i şeytânî

49 Yine bu fâniyi Bâkî Efendi eylemiş tebdîl
Peçuy kadılıgın virmiş hudâ kılsun anı fânî

50 O da buldı fenâ el-hamdu li'llâh 'ahd-i 'adlüñde
Niçe bâkî olur fânî idenler ehl-i 'irfânı

51 Muhassal bu yidi ayda sekiz gün olmadum mansûb
Atarlar kâdı-'askerler yabana bî-kes olanı

52 Temâşâ bundadur şâhâ iki kerre berât itdüm
Birisi pâdşâhumdan biri Sultân Murâd Hânî

53 Yine hâlâ varup Eflak u Bogdan'a sefer kıldum
Mukarrer-nâme birle virdiler tugrâ-yı hâkânı

54 Ara yirde bu deñlü mâl u eyyâm eyledüm zâyi'
Buyur hengâm-ı 'adlüñde edâ itsünler ezmânı

55 Husûsâ müddet üç yıldur avân-ı 'adl-ı şâhîde
Beni mahrûm idüp hâşâ revâ göre bu hırmânı

56 Nüzül kaldı müşevveş şât sürsata katı fursat
Bulup nüvvâb ruhsat itdiler alân u tâlânı

57 Der-i devletde hâlâ ittisâlüm infisâl üzre
Buyur kâñûn-ı 'adlüñ ne yazar bu derde dermânı

58 Baña geçdükleri nakşı işitse deng ola Erjeng
Baña virdikleri rengi niçe tasvîr ider Mânî

59 Bu sözler kim yazıldı tıbk-ı vâki' hakk-ı nâsi'dür
Egerçi şâ'ire 'ayb olmaya söylerse yalanı

51b. Atarlar kâdi-'askerler yabana bi-kes olanı: Atarlarmış yabana pâdişâhum bi-kes olanı *sahh.*

57 Bu beyit ve sonraki dört beyit sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

59a. tıbk-ı vâki': emr-i s̱âbit *sahh.*

60 Şikâyet eyleyüp tazyî’-i evkât eyleme Vecdî
Du’â-i devlet-i sultân-ı ‘adle sarf kıl anı

61 Penâh-ı mülk ü millet pâdşâh-ı dîn u devletdür
Hudâ yavuz nazardan saklasun ol yüce sultânı

MESNEVİLER

-1[*]-
(9b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Eyledüm ser-te-ser âfâkı seyr
Bulmadum Türk ile tiryâkide hayr

2 Türk'i terk eyle yüri 'âlemde
Hem-dem idinme anı bir demde

3 Mey içüp yir ise beng ü tiryâk
Anı terk eyle velev kâne ehâk

4 Olma tiryâkiye yoldaş u refîk
Yokdur anuñla müdâvâta tarîk

5 Giciyük har gibi har har kaşunur
Cümle tırnakları elde aşınur

6 Hokka-i berşe urur barmagı
Yog iken kaşınacak tırnagı

7 Âteş-i berş ile bagrı yanık
Nerede yürise uyur uyanık

8 İdicek câna yubûset te'sîr
Az zamân içre olur derdi kesîr

9 Huşk-leb kalur o bî-çâre o dem
Ter düşer şöyle bulutdan kapa nem

10 Barmagı mebla'-ı tiryâke döner
Kâmeti çenber-i eflâke döner

11 Cân-ı şîrîni satar şehde virür
Kelle-i şekkere baş ortaya kor

---

[*] "Aṣhâb-ı tiryâk ve edrâb-ı Etrâk-ı mühmel ü nâ-pâk seyyiü'l-hulk müezziyü'l-halk olduklarıdır."

12 Subh olup irse gıdâsına zamân
Esner av isteyen it gibi hemân

13 Çîn seher kalkmayup yatur uyur
Yimez ise uş uş işte ölüyor

14 Geliser başına bunca nekebât
Habbesi yok ki ala habb-i nebât

15 İçi micmer gibi pür-âteş ü ac
Füls-i ahmer gözedür ol muhtâc

16 Nûş-ı câm itmese cânı tarılur
Tudagı kurur tâs tâs yarılur

17 Halk ile turmaz ider ceng ü cidâl
Tarılur kendüye dîvâne-misâl

18 Olur olmaz yire ol dîvâne
Bî-huzûr olsa gerek yârâne

19 Od taşı idügi olınca 'ayân
Çakmaga ister anı pîr ü cüvân

20 Çakıcak âteşi hiddetle yanar
Beñzi sararur u kibrite döner

21 Niçe yanmaya o miskîn par par
Kendüsi sûhte sarugı kocar

22 Didügüm hâlet-i keyfiyyetidür
Tab'ınuñ gâyet ile vüs'atidür

23 Kengerî olsa ne'ûzu bi'llâh
İzine basma yüzine itme nigâh

24 Añlasañ kengeri götür kohuyı
Ya'n kim san'at idin sen bu hûyı

25 Gadab u hiddet ile ol ebter
Kendüyi âteş-i sûzâna atar

---

12 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

26 N'ola çatlar ise mânend-i fişek
Agzı otludurur hem-çü tüfek

27 Neye magrûr ola tiryâki zarîf
Neye mesrûr ola bengî-i harîf

28 Birisi kibr ile şeytâna döner
Birisi ekl ile hayvâna döner

29 Ol ise keyf ile dîvâne sefîh
Bu ise hırs il hayvâna şebîh

30 Yâ İlâhî bize vir insâfı
Eylegil ya'ni bulardan sâfı

31 Ne üzerine ise hilkatimüz
Hokka-i cismde keyfiyyetimüz

32 Bizi ol vaz' ile sâbit-kadem it
Kalma eksiklügimüze kerem it

33 Halet-i keyf ile söz söyletme
Söyleyenleri dahı diñletme

-2[*]-
(10b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Eylemez 'aklı olan iftâr-ı beng
Dâmeni tozdan sakınur ehl-i neng

2 'Akl çerisini ider târ-mâr
Dîde-i cânı kör ider ol gubâr

3 Olmış iken âb-ı revânuñ turu
İtme bir avuç toz ile kara su

---

[*] Manzumeden önce şöyle bir ifade yer almaktadır: "*Erbâb-ı beng târik-i nâm ü neng olup hâlet-i keyf ile keyfe mâ'ttefak makâle idüp vesvâs-ı hannâs ile bâtıl hayâle düşüp kendüleri mahzen-i esrâr-ı İlâhi ve matla'-ı envâr-ı nâ-mütenâhi şandıklarıdur.*"

4 Kim ki bu töhmetle ola müttehem
‘Asker-i ‘aklını ider münhezem

-3*-
(24b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hamdu li'llâh ki virdi ol ‘allâm
‘Ulemâ hayline senüñle nizâm

2 Şükrü li'llâh ki kıldı ol sübhân
‘Alem-i ‘ilm ile seni sultân

3 Fuzalâ içre nâmdâr itdi
Cümleye merci' ü medâr itdi

4 Oldı cünd-i kirâm-ı zû'l-ikrâm
Hükmüñe hep mutî' ü emrüñe râm

5 Şeh-i İslâm'a kâdı-'askersin
‘İlm ü fazl ile mîr-i mih-tersin

-4**-
(31a-32a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hˇâce-i pâdşâh-ı zıllu'llâh
Ber-heme halk şod ‘Atâu'llâh

2 Hamdu li'llâh çi hoş mukâriñ şod
Bâ-'atâ-yı İlâh zıll-ı İlâh

3 Hâk-i pây-ı şerîfe sultânum
Derd ile aglayayın ahvâlüm

---

* “Bu dahı ‘İvâz Efendi'ye virilmişdür.”
** “Sultân Selim hˇâcesi merhūm ‘Atâu'llâh Efendi Hazretlerine virilmişdür.”
2 Mesnevi nazım şekliyle yazılan manzumenin bu beytinde kafiye problemi vardır.

4 Derdmendüm devâ ricâ iderin
'İlletüm var şifâ ricâ iderin

5 Baña senden irişmese çâre
Kalurum tâ ölince bî-çâre

6 Bir yetîmüm pederden ayrıldum
Şefkat it gör nelerden ayrıldum

7 Sâhil-i bahr-i gamda âvâre
Sadef oldı baña hazef-pâre

8 Şiddet-i rûzgâr-ı nâ-hemvâr
Keşti-yi sabruma komadı karâr

9 Mülk-i 'ukbâya rıhlet itdi peder
Aglayu kaldı derd ile mâder

10 Dagılup gitdi hep sıgâr u kibâr
Leyse fi'd-dâri gayrünâ deyyâr

11 Ben de kaldum bu künc-i mihnetde
Dâr-ı gurbet dîyâr-ı kürbetde

12 Elde mâlum u dilde kâlüm yok
Gam ile hüzn ile melâlüm çok

13 Giryeden gözlerümde kalmadı nem
Beni aglatma yokdurur kimsem

14 Sıgayup dest-i lutf ile başumı
Âstîn-i keremle sil yaşumı

15 Bend-i gamda koma halâs eyle
Lutf-ı 'âm eyle 'abd-ı hâs eyle

16 Câh uma çâha düşdüm it mededi
Koma bu çâh içinde huz bi-yedi

17 Zâhir egerçi yok gözümde 'amâ
Olur ammâ garîb *ke'l-a'mâ*

18 Ben fakîr eyledükde 'azm-i tarîk
Lutf u ihsânuñ olmış idi refîk

19 Yolum azdum baña hidâyet kıl
Lutfuñı yoldaş it 'inâyet kıl

20 Gerçi çokdur bu kulda cürm ü günâh
Umarum irişe 'atâu'llâh

21 Kuluñ oglı kuluñdurur Vecdî
Kul idi kapuña eb-i Vecdî

22 Eylemiş hürmet 'ammûmuz merhûm
Rahmet-i Hak'dan olmaya mahrûm

23 Dünyeden anlar irtihâl itdi
İrs ile bize intikâl itdi

24 İstedüm derdüme tabîb-i şefîk
Seni sevk itdi sâyik-i tevfîk

25 Çâre kıl baña hoş mizâc eyle
Şerbet-i cûd ile 'ilâc eyle

26 Hıdmetüñden egerçi kim dûrum
Kereme nisbet olsa ma'zûrum

27 Devlet ü 'izzetüñe şükrâne
Nazar eyle şehâ garîbâne

28 Keremüñ halk-ı 'âleme maksûm
Ne içün ben kulıñ olam mahrûm

29 Hâkdan katresin sakınmaz mîg
Eylemez şems şu'lesini dirîg

30 Sen sehâb-ı kerem kuluñdur hâk
Katre-i mâ dirîg ola hâşâk

31 'Âlemi nûr ile güneş toylar
Eksik olmaz ziyâsı zerre kadar

32 Harc olınsa hazâ'in-i ihsân
Bir direm naksa olmaya imkân

33 Geldi kapuña yüz süre Vecdî
Bir nazar eyle derdi var derdi

34 Gerçi niçe hatâ ile geldi
Lîk yüz biñ du'â ile geldi

35 Sahn u sıhhatde hurrem ü handân
İde Hak hânedanuñ âbâdân

36 Emrüñe râm ola ins ü melek
Döne kutb-ı murâduñ üzre felek

37 'Ömr ü devlet hemîşe dâ'im bâd
Bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-emcâd

-5-
(33a)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Lâzım olursa ola hâzır baş
Gözümüñ yaşı vü bagırdagı baş

2 İkisi dahı çarha kâbildür
Biri mecrûh u biri sâ'ildür

-6*-
(35b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Kerem lutf eyle tut ma'zûr ey yâr
Geçer hûra n'ola hûr ise havyâr

2 Garaz budur idevüz âşinâlık
Bilür Hâlık n'ola bilmezse balık

* "Bu hakir İbra'il kâdisı iken ekâbirden birine havyâr irsâl olınup dimişdür."

-7-
(44a)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Ne revâ sen ki vuzû itmeyesin
Yüz yuyup yüzi sulu olmayasın

2 Ne kadar mâla olursañ mâlik
'Âkıbet cümleten olur hâlik

3 Bu söze şâhid olur bî-şübhe
Küllü şey' hâlikun illâ veche

-8-
(44a)

Ebyât-ı Fenâ-simât

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Gelüñüz zikr idelüm Mevlâ'yı
Gelüñüz fikr idelüm 'ukbâyı

2 Dilde zikrine mekân eyleyelüm
Cân gibi anı nihân eyleyelüm

3 Gündüz ü gicede tâ'ât idelüm
Ya'ni beş kerre münâcât idelüm

4 Farz olupdur bize beş vakt namâz
Kılalum eyleyelüm 'arz-ı niyâz

5 Dil ü cân ile 'akîbe's-salâvât
Virelüm rûh-ı resûle salâvât

6 Saña hıdmet ide it insâfı
Mâ-i cârî gibi pâk u sâfî

---

1 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

-9[*]-
(45b-46b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Benüm devletlü sultânum efendüm
Esirge merhamet kıl derdmendüm

2 Getürdüm bir yere bunca makâli
Yalan yañlış didüm bu hasb-i hâli

3 Murâdum bu idi kim tâ bu hîle
Murâda irmege ola vesîle

4 Ola tâli' müsâ'id baht meymûn
Çıka hakkumda bir hatt-ı hümâyûn

5 Burayı arz idüp 'akl-ı selîme
Sülûk itdüm tarîk-i müstakîme

6 Hıred didi baña ey merd-i ahmak
Ne kâr-ı bü'l-'acebdür hat çıkarmak

7 Koyup ism-i şerîfini İlâh'uñ
Hatâdur nâmın añmak pâdşâhuñ

8 N'içün sübhânı kor sultân añarsın
N'içün hannân dimezsün hân añarsın

9 Didüm bundan garaz hüsn-i edebdür
'Atâ-yı Hakk'a sultân bir sebebdür

10 Didi Hak virdügi esbâbı n'itdüñ
Muhassal togrı söz bu egri gitdüñ

11 Sebeb hod saña ta'yîn oldı Hak'dan
Yakîni koyup istersin ırakdan

12 O dem zikr itdi baña yahşi aduñ
Eyitdi ger ola sultân murâduñ

---

[*] "Zekeriyyâ Efendi hazretlerine virilmişdür."
9a. edebdür: talebdür *sahh.*

13 Yüri ol şâha var sun 'arz-ı hâlüñ
Bilür ol hasb-i hâlüñ kadr-i kâlüñ

14 Cihâna 'ilm ile sultân u hândur
İki vech ile sultân-ı cihândur

15 Biri bu anda var 'ilm-i İlâhî
Biri kâ'im-makâm-ı pâdşâhî

16 Hatı hatt-ı hümâyûn emr-i meymûn
Kabûl ile olur her hat hümâyûn

17 Anuñ hattında olmaz ise mise
Olur emr-i müneccez her ne ise

18 O hayru'n-nâsda çokdur menâfi'
Niçe tasnîfi var dârına nâfi'

19 Yapupdur bir güzel darü'l-hadîsi
Okurlar anda tefsîr ü hadîsî

20 Getürmişdür aña bir hoş muhaddis
Getürmez mislini bu dehr-i hâdis

21 O Hızr-ı vaktden gören hadîsi
Hades ehliyse de olur hadîsi

22 Kemâle sarf idüp leyl u nehârı
Okur anda niçe Müslim Buhârî

23 Görinür câmlardan şems-i berrâk
Meşârık san ider envârın işrâk

24 Okurlar eyleyüp zikr ile tesbîh
Meşârık gündüzin gice mesâbîh

25 Yanar kandîl ü göynür şem'-i kâfûr
Zihî meclis k'olur nûrun 'alâ-nûr

26 Sudûr itmüşdür andan niçe hayrât
Olupdur bâni'-i dâr müberrât

27 Varup hacc-ı şerîfe giydi ihrâm
Kemâlin buldı anda rükn-i İslâm

28 Bolupdur imtiyâzı çok şerefden
Bu fazlı fazladur ekser selefden

29 Okur te'lîf ü taznîfin ahâli
El üstünde tutarlar hep mevâli

30 Budur a'cûbe-i sun'-ı İlâhî
Konupdur başına devlet külâhı

31 Kapusı melce' ü me'vâ-yı ümmet
Tapusı biñ başında elf-ni'met

32 Budur Seyyid'le Sa'dü'd-dîn'e vâris
Budur mısdâk-ı *'azzeznâ bi-sâlis*

33 Buña nisbet olınsa Taşkendî
Bu cevher olur u ol taş kendi

34 Mezâsı ile tolmışdur medâris
Temâmet-i sahn olupdur pür-nefâyis

35 Kelâmı sırrına olmaga vâkıf
Tavakkuflar ider sâhib-mevâkıf

36 Sözi derkinde 'âciz 'akl-ı evvel
Belî zâhir degül sırr-ı mü'evvel

37 Hudâ virmişdür aña niçe hâlât
Olupdur câmi'-i cümle kemâlât

38 Saf-ı ashâb-ı fazla muktedâdur
İmâm-ı A'zam eydürsem revâdur

39 Tahallus itmege çün oldı Meylî
N'ola nazm ile nesr olsa tufeylî

40 Kitâb-ı midhatı gelmez tamâma
Ve lev kulnâ ile'l-yevmi'l-kıyâme

30, 31 ve 32. beyitler sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
39 Sayfanın sağ kenarında "mahlaş-ı şerifleri dahi Meyli'dür" ifadesi yer almaktadır.

41 Bu sözi işidüp pîr-i hıredden
Rücu’ itdüm o dem nîk ile bedden

42 Kelâmın gördüm anuñ ‘âkilâne
Dür-i pendini takdum gûş-ı câna

43 Göñül hoş gördi cân ile bu fâlı
Getürdüm hâk-i pâye ‘arz-ı hâli

44 Degül bundan garaz ikdâm u ibrâm
Murâd ancak hemân inhâ vü i’lâm

45 Ümîdüm bu ki ‘aybum ola mestûr
Ola her ne kusûr itdümse ma’zûr

46 Kerem fehm itse mevlâsında bende
Olur küstâh ider yanında hande

47 Gözetmez oldı sen şâhuñ rızâsın
Kuluñ Vecdî meger ister kazâsın

48 Yüri şimden girü kıl kasr-ı kıssa
Alasın kıssadan tâ sen de hisse

49 Du’â-i devletine iştigâl it
Senâ vü şükr ile kat’-ı makâl it

50 İlâhî ‘izzetini dâ’im eyle
‘İmâd-ı dîndür sen kâ’im eyle

51 Bi-hakk-ı evliyâ vü cümle evtâd
Ola sıhhatde bâ-evlâd ü ahfâd

52 Hafîz ol siyyemâ ol zât-ı pâki
Semiyy-i hazret-i Yahyâ-i bâkî

53 Mu’în ol şeyh-i hükkâm-ı enâma
İrişdür cümlesin ‘ayş-ı temâma

54 Bi-hakk-ı sûre-i tâhâ vü yâsîn
Ecibnâ Rabbenâ âmîn âmiñ

-10[*]-
(58b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hâk-i pâk-i şerîfe sultânum
Bilmezem niçe bildürem hâlüm

2 Kılmam kem lisân ise ebkem
İyü hâlüm kanı kamu hep kem

3 Şerh-i hâl ile reşh-i bâl idemem
Hasm-ı bed-hâh ile cidâl idemem

4 Varurum meclis-i sa'âdetüñe
Diyemem hasb-ı hâli hazretüñe

5 Kalurum ol zamân muhân u mehîn
Dilüm agzumda *lâ-yekâdu yubîn*

6 Dolmış iken göñül melâletle
Dil tesellî bulur bu hâletle

7 Eylerüm hamd kim Hudâ-i 'alîm
Kavlini kıldı hem kelâm-ı Kelîm

8 İderüm şükr kim bu şe'n-i hüsn
Bendeyi itdi hem zebân-ı hüsn

9 Çün maraz itdi pey-rev-i Mûsâ
Kalem aldum elüme şekl-i 'asâ

10 Eyledüm hasb-ı hâlümi tahrîr
Kâle kudret çü vermedi takdîr

11 Bu iki şeh şefi' olup tapuña
Geldüm ey hˇâce-i zamân kapuña

12 İşümi itdi nahs tâli'-i bed
Yetiş ey necm-i sa'd ile meded

---

[*] Ḫˇâce-i Şâh-ı zıll-ı İlâh Sa'du'llâh Efendi hazretlerine virilmişdür; Sayfanın sağ kenarında "Kelimu'llâh hazretlerinüñ rütte-i lisâna ibtilâsı meşhūr ve hazret-i İmâm Hasan zahm-ı mezbūr mübtelâsı olduğı mahallinde mezkūrdur." şeklinde bir bilgi vardır.

13 Ne yere varayın kapuñ var iken
Kime yalvarayın tapuñ var iken

14 Cümle ashâb-ı devletüñ şânı
Saña ma’lûm ey kerem kânı

15 Gerçi çokdur ekâbir ü erkân
Cevher-i lutf u cûda yokdur kân

16 Bulınmaz dünyâda makâl ehli
Bir senüñ gibi kâl ü hâl ehli

17 İstedüm derdüme tabîb-i şefîk
Seni sevk itdi sâ’ik-i tevfîk

-11-
(59a)

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

1 Ol şeh-i pür-kereme cân u göñüldür müştâk
Hoş zamân içre ire vasl-ı Hudâ-yı hallâk

2 Ey hoş ân rûzî ki ez-eltâf-ı rabbü’l-’âlemîn
Vasl-ı tû rûzî şeved va’llâhu hayru’r-râzıkîñ

-12-
(88b)

Der-beyân-ı ‘izz-i ‘uzlet ve fürûg-ı ferâgat

Mef’ûlü Fâ’ilâtün Mef’ûlü Fâ’ilâtün

1 Târîh binden aşdı üşdi fiten cihâne
Artup fesâdı kevnüñ naks irdi bahr u kâne

2 Bâzâra çıkma hˇâcem basma kadem dükâne
Yiter melâz u melce bu beyt-i nâzikâne

3 Zevk-ı derûn çü dârî bîrûn me-rev zi-hâne
Uzlet hoş’est dâ’im hâssâ der-în zamâne

---

1 Sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

TARİH KIT'ALARI

-1-
(2b)

Târîh-i Feth-i Egri

Mef'ûlü Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Çarh itdi hilâli hançer-i zer
Aldı ele tîg-i tîzi Mirrîh

2 Kasd itdi 'adû-yı dîne dünyâ
Geh nîze idüp şihâbı geh sîh

3 Hâkân-ı cihân Hân Muhammed
Düşmen başına urup niçe mîh

4 Egri'yi alup taburı bozdı
Tutdı şecer-i şecâ'ati bîh

5 Vecdî bu fütûh-ı rûh-bahşâ
Zî-feth u fütûh didi târîh
Sene-1005

-2[*]-
(102a)

Târih-i feth-i Egri ve perakende-şoden-i tabur

Mef'ûlü Mefâ'îilün Fe'ûlün

1 Çarh itdi hilâli hançer-i zer
Aldı ele tîg-ı tîzi Mirrîh

2 Kasd itdi 'adû-yı dîne dünyâ
Geh nîze idüb şihâbı geh sîh

3 Kakdı başına felek 'adûnuñ
Takri' ile niçe niçe biñ mih

[*] Manzume üstteki ile benzerlik göstermektedir.

4 Al oldı kral-ı bed-fi’âle
Açık boyanır çok olsa zırnîh

5 Seyreylesün bu bâgı bâgî
Tutmaz şecer-i şeca’âtı pîh

6 Egri alınub tabur bozuldı
Zî feth ü fütûh düşdi tarîh

-3-
(2b)

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1 Kahramân-hey’et Ferîdûn-şevket İskender-sıfat
Pâdşâh-ı bahr u ber sultân-ı ‘âdil saf-şiken

2 Cânib-i küffâra geldi ‘asker-i İslâm ile
Leşker-i a’dâyı kıldı münhezim ol tîg-zen

3 Top-ı kahr ile fenâ virdi kralıñ mülkine
Çanına od tıkdı küffâruñ sadâ-yı darb-zen

4 Sadr-ı a’zam bir vezîr-i ehl-i rây ikdâm ile
Kıldı Egri kal’asın kal’ itdi kalmadı beden

5 Her vezîr-i bî-nazîr etrâfın alup kal’anuñ
Tîşe-i darb ile yıkdılar misâl-i kûh-ken

6 Yüz sürüp pây-ı semendine kıral-ı bed-fi’âl
Özr-hˇâh olup öñinde boynına takdı resen

7 Hakk’a çok şükr eyleyüp dâ’i didi târîhini
Aldı Egri Kal’ası’n Sultân Muhammed Nemçe’den

---

4 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
6 Bu beytin altında aşağıdaki beyit yer almaktadır:
Vecdi taburuñ bozılduġına
Zi feth ü fütūh didi tārih
Yine aynı beytin sol kenarında “Bozdı taburı çū Ḫân Muhammed” mısra’ı yer almaktadır.

MUSAMMATLAR

MURABBA

-1*-

33b

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 Bagrum kebâb oldı benüm gözyaşı akdı mül gibi
Pür-hûn surâhî gibi dil söyler zebân gul gul gibi
Hâtır perîşân târ-mâr sünbül gibi kâkül gibi
Aglayayın bülbül gibi hiç gülmeyeyin gül gibi

2 Câm-ı şarâb-ı 'aşk ile sekrân olayın varayın
Su gibi sahrâya düşüp giryân olayın varayın
Bagrum delindi nâyveş nâlân olayın varayın
Aglayayın bülbül gibi hiç gülmeyeyin gül gibi

3 'Aşka olayın âşinâ bilişlerümi yâd idüp
Her gice her gün her seher yüz nâle biñ feryâd idüp
Evvel bahâr olursa da âhir hazânı yâd idüp
Aglayayın bülbül gibi hiç gülmeyeyin gül gibi

---

* "Vâlidem merhūm vefât itdükde."
3c. Evvel bahâr olursa da âhir hazânı yâd idüp: Evvel bahâr olursa da Vecdi hazânı yâd idüp ağlayayın *sahh.*

TAHMÎS
-1*-
(32b)

Gazel-i merhûm Sultân Süleymân Hân tahmîs-i Vecdî-i nâ-tüvân

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Gelüp nev-rûz-ı sultânî çemende şehr-yâr olsa
Giyüp la'l efserin lâle emîr-i tâcdâr olsa
Akup her sûya eşküm seyli kanlu cûybâr olsa
Zümürrüd nat' döşense zemîne nev-bahâr olsa
Gülistân seyrine varsam bile ancak nigâr olsa

2 Çemende sündis-i ahdar döşense dehr bâgına
Şeh-i gül gelse konsa lâle-i alüñ otagına
İrişse bûy-ı ezhâr-ı bahârı cân dimâgına
Akup cûlar yüzin sürse dem-â-dem serv ayagına
Açılsa her taraf güller kamu kuşlar hezâr olsa

3 Seherden bâga 'azm itsem bile ol mihr-i tâbende
Ben efgân eylesem bülbül gibi ol gül gibi hande
Terahhum eyleyüp şâhum dise hâlüñ nedür bende
Disem dil derdini bir bir oturup sahn-ı gülşende
Derûn-ı dilde her ne var açılsa âşkâr olsa

4 Niçe bir rûze-i hicr ile olam cânuma câbir
İrişsem 'îd-i vasla olsa eyyâm-ı firâk âhir
Diseler vaktidür şimden girü gel bezme ol hâzır
Neşât esbâbını cümle müheyyâ itseler bir bir
Gehî nûş eylesem bâde gehî bûs u kenâr olsa

5 Bahâr irişse Vecdî gelse dehrüñ zevki eyyâmı
Gül-i ra'nâ açılsa bülbülüñ kalmasa ârâmı
Müheyyâ olsa meclis görse sâkî-i gül-endâmı
Mukarrer tevbeyi sıdı Muhibbî nûş idüp câmı
Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül-'izâr olsa

---

* "Üç bendi, vâlid-i merhūmuñdur. Der-kenâr olan iki bendin bu fakir-i kesirü't-takşir üslūb-ı tekmilde zamm eyledüm."

-2-
(42a)

Gazel-i merhûm ‘Ubeydî Çelebi Tahmîs-i Vecdî-i Pür-Hayret

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’îlün

1 Mülk-i cihânun âhiri bildüm harâb imiş
Me’vâsı mîr u şâh u gedânuñ türâb imiş
Ma’nî yüzinde devlet-i dünyâ ‘itâb imiş
Mansıb didükleri elem ü ıztırâb imiş
Cân-ı ‘azîz-i ‘ârife ‘ayn-ı ‘azâb imiş

2 Kosa ‘adâlet itmegiçün herbiri işin
Sarf itse dâda cümleten etvâr ü cünbişin
Döndürse seyle girye ile gözleri yaşın
Zâlimlerüñ söyindüremez zulmi âteşin
Kâdîlerüñ bu derd ile bagrı kebâb imiş

3 Halka medâr u merci’ olup sözi diñlenür
Tenfîz-i hükm-i şer’-i şerîf ile añlanur
El tarlıgı gider gibi bir hâlet el virür
Bir iki mankır ellerine gerçi kim girür
Çekdikleri belâlar evet bî-hisâb imiş

4 Alur eline hükmini şâh-ı yegânenüñ
Eydür ki hayli za’fı var imiş hizânenüñ
Hâlin soramaz âteş-i zulm ile yananuñ
‘Örfî musalâh ile kuzât-ı zamânenüñ
Ahvâl-i âhiretleri gâyet harâb imiş

5 Benden nasîhat ister iseñ diñle Vecdiyâ
Hırs itme eyle şey’-i kalîl ile iktifâ
Olmaz kanâ’at eylemeden özge kîmiyâ
Sözüñ muhassalın diyeyin mi ‘Ubeydiyâ
‘Uzlet iden kimesne şeh-i kâm-yâb imiş

-3[*]-
(61a)

Gazel ü Tahmis-i Vecdî

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Dir iseñ olmayasın dünyede zâr ü mehcûr
Nûr-ı pâk-i ehadiyyetten ire kalbüñe nûr
Gezme sahrâ vü beyâbânı misâl-i zenbûr
Künc-i vahdetde dilâ sâkin olup eyle huzûr
Bûmveş çıkma sakın başuña üşer vahş u tuyûr

2 Her kişi gitse gerek kûy-ı fenânuñ rehine
Ol sühâ gibi urup çarh-ı bekânuñ mehine
Armaganuñ ne ola ol iki 'âlem şehine
Turmayup gitmedeyüz makbere menzilgehine
Yolumuz râh-ı fenâ yoldaşımuz ehl-i kubûr

3 'Ömr pâyâna irişdi niçe bir tûl-ı emel
Sa'y kıl eyleyigör mûcib-i 'ilm ile 'amel
Uyma şeytâna hüdâ yolunı gözle berü gel
Bizi ugrulayuben yire gömer düzd-i ecel
İletür zîr-i zemîne nite kim dâneyi mûr

4 Niçe bir dâr-ı fenâda çekesin hicrânı
'Âzim-i râh-ı bekâ ol koy a bu vîrânı
İntibâh üzre olup aç gözüñ uyar cânı
Ol ki gafletdedürür ölmiş anuñ akrânı
Beñzer ol yolcuya kim gitdi refîki ol uyur

5 Yâr dîdârını görmek diler iseñ yârin
Sarf kıl yolına gel nakd-i vücûduñ varın
Râygân bulmak olur mı kişi hîç dildârın
Vecdi her kûyına varan göremez dîdârın
Çok kişi hacc ider ü degme biri görmez nûr

[*] "Ġazel ü tahmisüñ üç bendi vâlid-i merhūmuñdur. Râbi' ü hâmis bendleri bu fakir-i keṡirü't-taksir üslūb-ı tekmilde zamm itdüm. Egerçi edâda kusūr mukarrerdür lâkin makdūr bu mikdâr olmaġın ihtiyar olındı."

MUHAMMES

-1-
(98a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Dimezem lâf urup filânam ben
'Abd-i bî-nâm u bî-nişânam ben
Dâ'i-i muhlis-i nihânam ben
Bende-i zâr u nâ-tüvânam ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

2 Baña zulm-ı 'azîm olmışdur
Gûş-ı hûş-ı zamâne tolmışdur
İden itdi o dahı bulmışdur
…………………. ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

3 Kavl u fi'li lecâc idi lec idi
Kârı vü râyı cümleten kec idi
Hak budur kim sinân-ı mu'vec idi
Hâl-i edâ ………. ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

4 Vüzerâ-[yı] 'izâmuñ a'zamısın
Vükelâ-[yı] kirâmuñ ekremisin
Yer yüzinde 'ibâduñ erhamısın
Merhamet eyle nâ-tüvânam ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

5 Hâlümi sormadın ferâg itme
Gayrı kâr itmege yarag itme
Ulı söyler mi diyü lâg itme
Şâ'ir-i sâhirü'l-beyânam ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

2d. Okunaksız.
3d. Okunaksız.

6 Beni bî-tâkat eyledi fâka
Kalmadı dâne kim takam fâka
Sefer itdüm Macar u Eflak'a
Hak bilür müstehak-ı nânam ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

7 İhtiyâr idi gerçi kim sende
İhtiyârı yog idi nefsinde
Baña ittiklerin bulasın da
Gayr ez-în du'â ne-dânem ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

8 'Ulemâ vü kudâtı sevmez idi
Sulehâ görse yüzi gülmez idi
Uranı bir marazlı olmaz idi
Öldi dirler niçe inanam ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

9 İllere hayr satmayup ahmak
Dâ'im iderdi başuña toprak
Koydı başına dest-ı kudret Hak
Yahşi miyüm yahûd yamanam ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

10 Gazî kişi idi hâcı bile idi
'Ameli mekr u şerr ü hîle idi
Arnavud'da 'abes kabîle idi
Bilmezem âh niçe yanam ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

11 İrtişâda yog idi mânendi
Meger olursa ola ferzendi
Cümle kârı degül hıredmendî
Kanın içmekle niçe kanam ben
Küşte-i müşte-i sinânam ben

10b. 'Ameli mekr u şerr ü hile idi: Her habâşet ki ola bile idi *sahh.*
11 Bu bend, aynı zamanda 1b'de sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

MÜSEDDES
-1[*]-
(42b)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

1 Seyr itdüm esb-i fikret ile dehr-i pür-gamı
Gördüm hezâr sûret ile deyr-i a'zamı
Gûş eyledüm havâdis -i Havvâ vü Âdem'i
Bildüm tamâm vâkı'a-yı fahr-ı 'âlemi
Her-kes be-kadr-i hˇîş giriftâr-ı mihnet'est
Kes-râ ne-dâde-end berât-ı müsellemî

2 Olsañ serîr ü 'izz ü sa'âdetde pâdşâh
Dâ'im yanuñca ins ü perî yürise sipâh
Her ne olursañ ol olısar âhirüñ tebâh
Hikmet debîri yazdı bu beyti sipihre âh
Her-kes be-kadr-i hˇîş giriftâr-ı mihnet'est
Kes-râ ne-dâde-end berât-ı müsellemî

3 Hîç kimse râm eyleyemez çerh-i ser-keşi
Dâ'im hilâf-ı âdemiyân üzredür işi
Anuñ içün gam üzre durur erkek ü dişi
Vardur cihânda her kişinüñ bir teşvîşi
Her-kes be-kadr-i hˇîş giriftâr-ı mihnet'est
Kes-râ ne-dâde-end berât-ı müsellemî

4 Tıfl-ı sagîr iken salınup mehd-i pür-gama
İtdüñ nüzûl işbu ribât-ı mu'azzama
Sehm-i gam irdi irsile âdemden âdeme
Kim geldi gitti zevk u safâ birle 'âleme
Her-kes be-kadr-i hˇîş giriftâr-ı mihnet'est
Kes-râ ne-dâde-end berât-ı müsellemî

5 Vecdî te'âkub üzre dürür devlet ile let
Her tehniyetlerüñ olısar soñı ta'ziyet
Şükr eyle ko şikâyeti var dâbirüñ gözet
Bu beyt-i cân-fezâ saña yetmez mi tesliyet
Her-kes be-kadr-i hˇîş giriftâr-ı mihnet'est
Kes-râ ne-dâde-end berât-ı müsellemî

---

[*] Manzumeden önce şu ifadeler yer almaktadır: "Beyne'l-cumhūr müsellem ü meşhūr olan beyt-i rūşeni dâr-ı deycūr şanup Vecdi-i pür- kusūr şu'le-i kanâdil-i Rūmi'yi pür-nūr ve şu'â-i şem'-i kâfūr ile ziyâ virdigidür. **Mışrâ'**: *Be-mâh-tâb çi hâcet şeb-i tecelli-râ."*

-2*-
(61b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Sen saçı Leylâ'ya dil gitdükçe Mecnûn olmada
Âh-ı şeb-dîz olmada gözyaşı gül-gûn olmada
Fitne-i hâl ü hatuñla tab' meftûn olmada
Hamdu li'llah vird-i 'aşkuñ bir iken on olmada
Şevk-ı mihrüñ 'aşk-ı zülfüñ hergiz efzûn olmada
Tâli'üm sa'd olmada bahtum hümâyûn olmada

2 Tîg-ı hecrüñ bu dil-i sad-çâki dâ'im dilmede
Hâr-ı sahrâ-yı gamuñ dâmân-ı câna ilmede
Düzd-i gamzeñ dirhem-i eşk-i revânı silmede
Devlet-i 'aşkuñda hubb-ı mâ-sivâ eksilmede
Şevk-i mihrüñ 'aşk-ı zülfüñ her gün efzûn olmada
Tâli'üm sa'd olmada bahtum hümâyûn olmada

3 Sen meh-i nâ-mihr içün çarh eyledi kaddüm hilâl
Tâkatüm tâk oldı gâyet bî-mecâlüm bî-mecâl
Hâlümi şerh itmek içün eyler olsam kîl u kâl
Hırz-ı cân vird-i zebândur işbu beyt-i hasb-i hâl
Şevk-ı mihrüñ 'aşk-ı zülfüñ her gün efzûn olmada
Tâli'üm sa'd olmada bahtum hümâyûn olmada

---

* Sayfanın sol kenarında Vecdî'nin oğlu tarafından bu manzumeye sonradan ilave edilmiş iki bend yer almaktadır: *"Ṣatrda olan üç bend vâlidüm Vecdi Efendi merhūmuñdur. Nâ-tamâmca kalmak ile şekl-i itmâmda kuṣūr u küsūr ile bi-kaderi't-takat bu üslūb oldı."*

Cevrüñ efzūn eyledüñ hüsnüñe idüp ittikâ
Oldı her şeb-tâ-seher kârum benüm hüzn ü bükâ
Minnet Allâh'a yine yok dilde aṣlâ iştikâ
Taht-ı 'aşkuñ baña câ bâlin-i şevkuñ müttekâ
Şevk-ı mihrüñ 'aşk-ı zülfüñ her gün efzūn olmada
Ṭali'üm sa'd olmada bahtum hümâyūn olmada

Vecdiyâ gâhi ider ol şūh cevr ile cefâ
Hâlüme rahm idüp ider gâh mihr ile vefâ
Dil-rübâlarda bu 'âdet geh vefâ gâhi cefâ
Günde biñ cevr ü sitem görsem ne hâletdür şehâ
Şevk-ı mihrüñ 'aşk-ı zülfüñ her gün efzūn olmada
Tâli'üm sa'd olmada bahtum hümâyun olmada

-3*-
(86b)

Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün

1 Ubşurû ubşurû 'ibâda'llâh
Buldı peyk-i du'â icâbete râh
Zâhir oldı zahîr u zahr u penâh
Bâhir oldı kemâl-ı sun'-ı İlâh
Geçdi sadr-ı sa'âdete ol şâh
Oldı kâdî'l-kudât-ı zıllu'llâh

2 İtdi dîvân o sâhibü't-temkîn
Aldı hakkın tamâm mekân u mekîn
Zîb ü zîver bulup zamân u zemîn
Yeñilendi 'avâlim-i dîrîn
Biñ başında belî müceddid-i dîn
Oldı kâdî'l-kudât-ı zıllu'llâh

3 Hak budur kim o deyyini deyyân
Sun'-ı pâkinde eyledi ihsân
Vüzerâ vü ekâbir-i erkân
Küberâ-i ehâli-i dîvân
Didiler cümle idüp istihsân
Buldı kâdî'l-kudâtı zıllu'llâh

4 Şeynden şe'n-i pâki itdi firâr
'Ayb kapusın eyledi dîvâr
Komadı zerre vaz'-ı nâ-hemvâr
Hamd-i bî-had Hudâ'ya şükr-i hezâr
Ol 'Ömer-ma'delet Şüreyh-âsâr
Oldı kâdî'l-kudât-ı zıllu'llâh

5 Vecdiyâ diyelüm mübârek bâd
Tapusı şâd ola kapusı güşâd
İttifâk üzredür du'âda 'ibâd
Sadr-ı dîvân-ı dîn bî-tû me-bâd
Li'llâhi'l-hamd kim o nîk-nihâd
Oldı kâdî'l-kudât-ı zıllu'llâh

---

* "Kâdi'l-kudât Ṣun'ullâh Efendi Hazretlerine virilmişdür (sellemehu'llâhi ta'âlâ)."

GAZELLER

-1*-
(14b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Mehâdîm-i cihân mahdûmısın 'âlem saña lâlâ
N'ola ben de kul olsam âstanuñda dime lâ lâ

2 Senâ-hˇân u du'âcılar kapuñda gerçi kim çokdur
Hulûs-ı kalb ile bu bende müstesnâdurur illâ

3 Du'â dürrini 'arz ider kuluñ esdâf-ı kalbüñden
Ümîd oldur ki makbûl ola işbu lü'lü'-i lâlâ

4 Göñül hoş-hâl idi mâzîde hüsn-i iltifâtuñla
Velî gam itdi istikbâl elemde gamdadur hâlâ

5 Çü beyne'l-işbâ'eyn imiş kulûb-ı mü'minîn Vecdî
Du'â eyle o şeh kalbin saña mâ'il ide Mevlâ

-2**-
(94a)

Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûl

1 Zamâne cefâ itmiş el-hak saña
Beligrad'ı virmişler aylık saña

2 Kazâya rızâdur efendüm garaz
Ve illâ yüce yirler elyâk saña

3 Havâle havâlide hâzır nevâle
Semendre hak ola mülhâk saña

4 Saña bir sözüm vardur iki gözüm
Baña iltifât eyleyüp baksaña

---

* "Ḫˇâce-zâde Mehmed Efendi'ye virilmişdür."

** Na-tamam gazel; "Müntehi Efendi Belġrad ve Semendre kâdısı oldukda"

5 Ola sıhhat üzre mehâdim ü hâdim
Teyemmüm teberrük vire hak saña

-3*-
(33b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Şehri pür-nûr itdi gerçi bedr-i enver baklava
Salmadı pertev baña mihr-i münevver baklava

2 Sanmañuz anı kevâkib zeyn olup bâdâm ile
Safha-i eflâk olupdur sanki yek-ser baklava

3 Hasretinden bülbülâsâ aglarisem tañ degül
Verd-i terdür gülşen-i matbahda biter baklava

4 Yılda bir kez yirse iller baklavayı ben fakîr
Yimemişdür pâdşâhum niçe yıllar baklava

5 İştihâ ile semâya eyler isem bir nazâr
Görinür gözüme mihr ü meh iki ter baklava

6 Bal u yag ihsân idüñ zîrâ elümüz yufkadur
İdelüm el bir idüp ey nîk-mahzar baklava

7 Dostuñ merfû'-kadr ü düşmenüñ meksûr ola
Feth-i bâb it padişâhum iderüz cer baklava

8 Gündüzin sâ'im gice kâ'im olan üftâdeler
Hazretüñden bu gice ey şeh umarlar baklava

* Na-tamam gazel; "Bundan akdem bu hakir Ḫayrabolı'da müderris iken medrese kavmine baklava ile virilmişdür."

-4-
(64a)

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1 Firkate düşdüm nasîbim olmadı vasl-ı habîb
Gice gündüz zâr olup n’ola dirisem yâ nasîb

2 Vâ’izüñ erbâb-ı ‘aşka ta’nını gûş eyleyüp
Boynunı urmaga ihzâr itdi şemşîrin hatîb

3 Şerbet ile olımaz sevdâ-yı ‘uşşâka ‘ilâc
Gel bu mâlhulyâyı terk eyle kerem kıl ey tabîb

4 Terk-i iklîm-i Hoten idüp hatâ mı eyledi
‘Âşık-ı miskînüñ oldı nâfe-i miskîn garîb

5 Vecdi-i şûrîde ko kûyuñda efgân eylesün
Gülsitâna çok şeref virür sadâ-yı ‘andelîb

-5[*]-
(37a)

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Huseyn-hulk Hasan-hüsn ü Murtazâ-himmet [?]
‘Ömer-hisâl u Ebû Bekr-hâl u Mustafâ-tal’at

2 Emîr-i nîk-nihâd u dilîr-i hoş-tedbîr
Firişte-hûy u melek-menzilet felek rif’at

3 Fakîr ü bî-kes ü bî-çâreye mu’în ü zahîr
Garîbe rahm idici derdmende pür-şefkat

4 Cemâli gül gibi handân u gün gibi tâbân
Güler beñizlü vü hoş sözli lutfı bî-minnet

5 Beyân olınmaya evsâfı Vecdiyâ o şehüñ
Sa’âdetüni mezîd ide hazret-i ‘izzet

---

[*] “‘Atâu’llâh Efendi Kethudâsı Hüseyin Kethudâ’ya virilmişdür.”

-6-
(42a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Râstdur şimdi kazâ mahsûli vü harc bir at
Fazlasından ehl-i tedbîr ancak idünür berât

2 Pîrlerden birine didüm ne tedbîr eylesem
Didi ogul kâni' ol lâzım mı bunca mühmelât

3 Didüm icrâ-yı kazâ olmaz tecemmül olmasa
Didi yetmez mi katâr-ı zenb ü cünd-i seyyi'ât

4 Yarıcuñ Allâh umar kulluk öpilmek ister el
Gâfil olma yarıcuñ Allâh dimez peyk-i memât

5 Vecdiyâ ahle'l-mecâlis çünki ahlâhâdurur
İhtiyâr-ı 'uzlet ile budur asl-ı tayyibât

-7-
(10b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Kimi mâlın bezl ider kimisi çerb oglan virür
Kâdılar gayretle oldı mansıb içün cân virür

2 Tâlib olur câha câhil cehlini izhâr ider
Bilmez ol miskîn sanur mansıb aña şân virür

3 'Azl ile ölmiş kişiyi nasb ile ihyâ ider
Gûyiyâ 'Îsâ-nefesdür kâzı-'asker cân virür

4 Bir dilim etmek dilersin biñ kapu seyr eyleyüp
Cevr ile yerler etüñi sen sanursın nân virür

5 Hubb-ı câhile devâsız derde düşdüñ Vecdiyâ
Derde dermân ide ol kim derdlere dermân virür

---

5 Sayfanın sol kenarında yer alan bu beytin sonunda "'Ayş-ı erġaddur ġaraz n'eyler yanuñda erġadât" mısra'ı yer almaktadır.

-8*-
(12b)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Ey şâh-ı 'adl bendeñe himmet zamânıdur
'Abd-i hakîr ü bî-kese şefkat zamânıdur

2 Tapuñ du'âcısı vü kapuñ bendesi geçer
Redd eyleme kulıñı 'inâyet zamânıdur

3 Bu çâresiz garîbe bu 'abd-i bî-kese
Gâyet mu'âvenet demi nusret zamânıdur

4 Kâzî-i 'asker-i şeh-i Rûm u 'Arab Acem
Hazretlerine zerre işâret zamânıdur

5 Var işigine agla niyâz eyle Vecdiyâ
Dakk eyle bâb-ı himmeti dikkat zamânıdur

-9-
(28a)

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Sad-pâre ciger zahmını bir pâre disünler
Bî-çâre göñül derdine bir çâre disünler

2 Şâyed ki helâk ola işidüp o nigâruñ
Uşşâka vefâ itdügin agyâra disünler

3 Gül gitdi ferâg 'arza kılur bülbül-i bî-dil
Evsâf-ı hezârı dil-i pür-zâre disünler

4 Gül 'ahdi geçüp devr çün ol gonca-femüñdür
Şimden girü gül-ruhları gül-nâre disünler

* "Erbâb-ı devletden birine virilmişdür." Manzumenin altında "Şakik-ı şakik u refik-ı refik u şıddik-ı şıddik Muhammed Hilmi Efendi hidmetlerinüñ hayr du'âları" şeklinde bir ifade; manzumenin sol kenarında da "Fenâ dârına girdüm revzeninden çok bekâ gördüm" mısra'ı bulunmaktadır.

5 ‘Arz idemedi râz-ı dil-i zârını Vecdî
Ney nâlem ile hem-dem olup yâre disünler

-10*-
(34b)

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

1 Dem-be-dem dîdelerüm kim hat-ı hûbâna bakar
Ya’ni kim iki gözüm âyet-i Kur’ân’a bakar

2 ‘Akl u fikri tagılup hâtırı mecmû’ olmaz
Her kimüñ kim gözi ol zülf-i perîşâna bakar

3 Görinen her gice mâh-ı nev ü encüm sanmañ
Göz kulag oldı felek pes meh-i tâbâna bakar

4 Görinür ‘âlem-i bâlâda kevâkib mânend
Çarh-ı sad dîde bu şeb sen meh-i tâbâna bakar

5 Bahs ider ‘âşık-ı bî-bâk u rakîb-i nâ-pâk
Fi’l-mesel cenge çıkar şîr ile meydâna bakar

6 Vecdiyâ gâv-ı ‘alaf-hâr dirisem lâyık
Ol ki la’lini koyup çeşme-i hayvâna bakar

-11-**
(37b)

Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün

1 Cân u cihânuñ cânısın sen câna sıhhat yaraşur
‘Âşıklaruñ cânânısın cânâna sıhhat yaraşur

2 Sıhhat selâmet üzre ol devlet sa’âdet üzre ol
‘İzzet siyâdet üzre ol sen hâna sıhhat yaraşur

---

* “Ḫayrabolı’da Ṣığır Ḫayreddin dimekle ma’rūf [okunaksız] dinmişdür.”
3 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
** “Merhūm Baba Efendi’ye virilmişdür.”

3 İklîm-i cûduñ hânısın şehr-i sehâ hâkânısın
Mısr-ı kerem sultânısın sultâna sıhhat yaraşur

4 Cem' oldı erbâb-ı du'â okındı ahzâb-ı senâ
Cümle didiler ol şeh-i devrâna sıhhat yaraşur

5 El-hamdu li'llâh Vecdiyâ savuldı ol şehden kazâ
Sıhhatde olsun dâ'imâ ol şâha sıhhat yaraşur

-12-
(38a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Şol dem ki dehr bâgını zeyn eyleye bahâr
Biñ nagme ide bülbül ü kıla hezâr zâr

2 Baş koyuben o serv-kadüñ hâk-i pâyına
Hûnin yaşum yüz üzre idem kanlu cûy-bâr

3 Koyar seher külâh-ı güle jâle beyzasın
Gâ'ib kılur müşa'bid-i-hûrşîd-i şu'ledâr

4 Tolı gül-âb ile göricek gonca câmını
Nûş itdi çekdi teşne imiş mihr-i tâbdâr

5 Sevdâ-yı zülfüñ ireli Vecdî fütâdenüñ
Çok kîl u kâle kudreti yok 'aklı târ-mâr

-13-
(38a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Gözümden ol perî-rû gâ'ib ü göñlüm hayâl ohşar
Nite kim hasret-i Leylâ ile Mecnûn gazâl ohşar

2 Sen ol meh-pâre-i burc-ı letâfetsin ki devrüñde
Kamer eksikli bendeñ âftâb ise zevâl ohşar

3 Yanınca şâh-ı destûrı sürinüp pây-mâl iken
N'içün ol âfet-i devrân elinde dest-mâl ohşar

4 Gözüñ aç ‘ibret ile bir nazar kıl kabr-i Mecnûn’a
Seg-i Leylâ içün her lâlesi pür-hûn sifâl ohşar

5 Hatuñ vasfını tahrîr itse Vecdî safha-i dilde
Elifler kâmetüñ iş’âr ider her nokta hâl ohşar

-14-
(38a)

Mef’ûlü Fâilâtün Mef’ûlü Fâilâtün

1 ‘Aşkuñ şarâbın anlar nûş eyleyüp içerler
Kûyuña cân atarlar öz kendüden geçerler

2 Ol kim temerrüd idüp şeyhe mürîd olmaz
Etfâla beñzediler kim hˇâceden kaçarlar

3 Yollar emîn degüldür kuttâ’ı vardur anuñ
Bu kârvânı hˇâcem böyle kesüp biçerler

4 Feryâd kıl ceresvâr dir kendüzüñe ‘akluñ
Bir kârvândasın kim añsız konup göçerler

5 Ahvâl-i uhrevîñi Vecdî tedârük eyle
Aç gözüñi nazar kıl yohsa gözüñ açarlar

-15-
(59a)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

1 Gel ey hâlüm soran ‘aşk ile başdan derd-i serden sor
Ne yaşlar dökdügin bu yolda çeşmüm eşk-i terden sor

2 Kara vü ag ne gördüm ise disün gice vü gündüz
Hilâle döndügüm mihrüñle şems ile kamerden sor

3 Neye meyl itdüm ise ratb u yâbis bahr ile berde
Neden hazz almışum ‘aşkuñdan ayru husk u terden sor

4 Sifâl-i kûy-ı yâri başa aldum belde bend-i şevk
Bugün sultân-ı 'âşk oldum baña tâc ü kemerden sor

5 Hesâbın kendin it Vecdî hesâba olmadın hâzır
Kirâmen kâtibîni gör n'eyimiş hayr ü şerden sor

-16*-
(61b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Ne gam ey dost hatâdan ki Hudâ 'âfîdür
Cürm ü 'isyânımuza rahmeti hod vâfîdür

2 Kûy-ı yâre sular akıtsa n'ola dîde-i ter
Dirhem-i eşk-i revânum çün aña kâfîdür

3 Bûse çün olmadı redd ile buyur bâri cevâb
K'o cevâbuñ dahı ben haste-dile şâfîdür

4 Kendüyi haddüñe beñzetme gülüñ haddi degül
Bülbülüñdür bu haber bu söz anuñ lâfıdur

5 Sûfî'-i sâ'im ile bezme tekeddür gelmez
Vecdiyâ hem-demimüz şimdi hele Sâfî'dür

-17-
(62b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gün gibi ol mâh-peyker kim nihân olmak diler
Eşküm âsâ katre-i eşküm 'ayân olmak diler

2 Tâze tâze dâg urup şevk-i ruhuñla sîneye
'Âşık-ı şûrîde-diller gülsitân olmak diler

3 Sîne-i fânûs hayâlinde uyandı şem'-i şevk
Çâr-sûy-ı 'aşka göñlüm pâsbân olmak diler

* "Şâfî Çelebi-nâm şâ'ire irsâl olınmışdur."

4 İtmeye tâ sen şehi rencîde tâb-ı âftâb
Dûd-ı âhum lâciverdî sâyebân olmak diler

5 Vecdi-i dil-haste ol serv-i revâna meyl idüp
Nahl-i kaddi hasretinden bâgbâñ olmak diler

-18[*]-
(63b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Garîbüz biz bu yerlerde garîb ahvâlimüz vardur
Ne ashâb u ne ahbâb u ne hayrü'l-âlimüz vardur

2 Bu göñlüm Ka'besini yap Halîl'üm çünki egnümde
Libâs-ı Ka'be gibi köhne kara şâlımuz vardur

3 Ma'ârif dürleri mahzûn yatur dükkân-ı sînemde
Na nazma iktidârum var ne bir dellâlımuz vardur

4 Lisân-ı hâl entakdur zebâñ-ı kâlden çünkim
Efendi kalma kâlüme göre ne hâlimüz vardur

5 Lisân-ı cism ile gerçi kelâma iktidârum yok
Zebân-ı hâme ile böyle kîl ü kâlimüz vardur

-19[**]-
(66a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Ey emîr-i kebîr-i pür-tedbîr
V'ey dilîr ü şecî' ü düşmen-gîr

2 Sensin ol pehlivân-ı 'âlem kim
Oldı a'dâ yanuñda hor u hakîr

3 Mîr-i sâhib-livâ idüp Allâh
Kıldı şer'e seni mu'în ü zahîr

---

[*] Na-tamam gazel.
[**] "Peçuy begi Mehmed Bey sicill ü hüccetde nev'-i mükâbere itdükde irsâl olındı."

4 ‘Arz-ı hâl itmek isterüm tapuña
Bilmezem niçe ideyin tasvîr

5 Kâdılar hâli beglere ma’lûm
Hâcet olmaz ki olına takrîr

6 Bunlaruñ kârıdur kâgıd satmak
Ne ise vâkı’ât idüp tahrîr

7 Kim sicil itdürür kimi hüccet
Yazar ahvâli neyse anda debîr

8 Aña da i’tibâr olınmayıcak
Kim alur kim satar nedür tedbîr

-20[*]-
(100a)

Fe’ûlün Fe’ûlün Fe’ûlün Fe’ûlün (Fe’ûl)

1 Aga-yı sarây-ı şeh-i bahr u ber
Ola devlet ile mu’ammer muzaffer

2 Meh-i ‘izzeti arta günden güne
Cihânı cemâli güni ide enver

3 Aga devletüñ topı göge aga
Tuta yiryüzin nâm-ı pâk-i gazanfer

4 Kimine iderseñ bu halkuñ kerem
Kemîne kuluñdur bu Vecdî-i kemter

5 Elinde hediyye du’â-nâmesi
Dilinde senâ âyetin kılmış ez-ber

[*] “Kapu Aġası Ġazanfer Aġa’ya virilmişdür.”

-21*-
(35a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Ashâb u âle nâme yazup hayr-ı âlimüz
Bilmek murâd eylemiş etvâr u hâlimüz

2 Yazmış kenâr-ı nâmeye bir şi'r-î âb-dâr
Def' itdi sîne sûzını oldı zülâlimüz

3 Yüz biñ senâ o kâdir ü Mennân'a hâliyâ
Sıhhatde 'âfiyetdedür ehl u 'ıyâlimüz

4 Mevkûfdur du'âsına her ân u her zamân
Masrûfdur senâsına mâh ile sâlimüz

-22-
(41a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Gözüñ aç zâhidâ gammâz-ı 'ayn itme basîrüz biz
Fenâ fennin bilür 'ilm-i ledünnîden habîrüz biz

2 Cihândan munfasıl olduk işimüz muttasıl hûdur
Felek tahtında sultânum şeh-i rûşen-zamîrüz biz

3 Mukayyed olalı zencîr-i şevk ile ten-i zerdüm
Peleng-i dehr zîr-i pençemüzdür nerre-şîrüz biz

4 Olup gavvâs-ı bahr-i ma'rifet dürr ü güher bulduk
Murassa' nazma kâdir olmışuz sanma fakîrüz biz

5 Şeh-i 'aşka kul olup Vecdiyâ biz 'aklı berk itdük
Göñül mülkine mâlik pâdşâh-ı bî-vezîrüz biz

* Na-tamam gazel; "Merhūm Nihâdi Muhammed Çelebi ki dayı-zâdemüzdür anlara yazılmışdur."
4 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

-23-
(61a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Ey felek şâd eyle bir dem bu dil-i gamnâkimüz
Yohsa seyle virdi dehri dîde-i nemnâkimüz

2 Bu harâret kim olur sayf içre şemsüñ sanmañuz
Od urur tennûr-ı çarha âh-ı âteşnâkimüz

3 Mâr-ı gam çokdan helâk eylerdi bizi ey tabîb
Zehrini def' itmek içün olmasa tiryâkimüz

4 Hamdu li'llâh devlet-i 'aşkuñda câna pâkdür
Sûret-i agyârdan âyîne-i idrâkimüz

5 Vecdiyâ çünkim refîk olmışdur Allâhu's-samed
Bu tarîk-i 'aşk içinde yok ehadden bâkîmiz

-24[*]-
(62a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Ey hâk-i pâyı dîdede kuhl ü 'abîrimüz
Âsân u eyser oldı [senüñle] 'asîrimüz

2 Tatar-ı gussa gâret iderdi sen olmasañ
Serdâr u ser-firâz emîr-i dilîrimüz

3 Bezl ideli kabîlemüze hˇân-ı ni'metin
Mu'tâd lutfuñ oldı sagîr ü kebîrimüz

4 Biñ bir adı hakı çün İlâh'uñ sen olmasañ
İrmezdi bunca mertebeye biñde birimüz

5 Lâzım degül ki Vecdi diye hâli tapuña
Ma'lûm-ı hazret oldı çü mâ-fi'z-zamîrimüz

---

[*] "Baba Efendi merhūma virilmişdür."

-25[*]-
(66b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Halkı hulkuñla esîr eylemiş iken sen beg
Saña ser-keşlik iden n'içün ider bilmen beg

2 Yanuña alduñ Elif-zâde kuluñı çünkim
Lâyık oldur ola nâm-ı hasenüñ ahsen beg

3 Ümerâ içre bu ser-hadde kanı sencileyin
Şöyle tapusı güzel böyle kapusı şen beg

4 Bir senüñ gibi kanı ehl-i vegâ mîr-i dilîr
Rûz-ı rezm içre neberd idici merd-efken beg

5 Havf-ı tîguñ ile zırh-pûş oluben hayl-i 'adû
Başına migfer ü egnine giyer cevşen beg

6 Egri serdârına egri nazaruñ kâfîdür
Tîr lâzım degül ol kelbe yeter seg-zen beg

7 Vecdiyâ çün didiler Türkidedür gâfil baş
Gördi ceng âletini anuñiçün erken beg

-26-
(86a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Şehr-i vücûda hâkim iken şehr-yâr-ı 'ömr
Hâşâ harâba yüz tuta dâr u diyâr-ı 'ömr

2 Kandur zülâl-i lütfuñ ile teşne-dilleri
Nehr-i cesedde câri iken cûy-bâr -ı 'ömr

3 Mûlar agardı nahl-i beden oldı pür bahâr
Sâlih 'ameller işle k'odur berg ü bâr-ı 'ömr

[*] "Sigetvar Sancağı begi Hasan Beg Elif-zâde dimekle ma'rūf kimesneyi yanına aldukda düşildi."
5 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

4 Terk eyle nevm-i gafleti ol her seher seher
Mümted ola dir iseñ eger kim nehâr-ı 'ömr

5 Vecdî ribât-ı 'âleme herkes konar göçer
Nâm-ı nikû kalur soñına yâdgâr-ı 'ömr

-27-
(35a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Olmış iken gam-ı müjeñle 'alîl
Leyse kalbi ilâ sivâke yemîl

2 Şol harâmîdürür müjeñ cânâ
Muttasıl kârı oldı kat'-ı sünbül

3 'Âşıka birdürür cefâ vü vefâ
Küllü şey'in mine'l-halîl celîl

4 Vasf-ı zülf ü ruhuña olmaya had
Gice gündüz ger eyleyem tafsîl

5 Nergisüñ fikrin ideli Vecdî
Uyumaz giceler şikeste 'alîl

-28-
(38b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Gûş-ı câna sadâ yiter gulgul
Ne çalar mutrib ü ne öter bülbül

2 Düşeli dîdeme lebüñ 'aksi
Çesm-i pür-hûnum oldı sâgar-ı mül

3 Geldi sevdâ-yı hâl u zülfüñ ile
Çînden nâfe Hind'den sünbül

1b. Ne çalar mutrib ü ne öter bülbül: Çalmasun mutrib ötmesin bülbül *sahh.*

4 Dehenüñ nâ-şükufte gonce-i nâz
İki yanında ruhlaruñ gül gül

5 Tutdı âfâkı ‘âşık u ma’şûk
Vecdiyâ nite kim gül ü bülbül

-29 -
(88a)

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Müddet-i ‘azlüm olmagın bir yıl
Baña virildi mansıb-ı Bera’il

2 Döndi seyl-i sirişk Ceyhûn’a
Her tuna sâ’il oldı nite ki Nîl

3 Hamr-ı hayretle gördiler mestüm
Didiler baña emr idüp bir ayıl

4 İmtihân emr olınca Mûsâ’ya
Yüregi burdı turdı yürege yil

5 Gadr idüp kaçdı oglanum didügi
Halâyık kaçdugına oldı delîl

6 Ak sakalın boyarmış miskîn
Nûrı zulmâta eyleyüp tebdîl

7 Ḍayf-ı şeyhûhete hakâret idüp
Yüz karasını eyledi tahsîl

8 Kişi kendüye virdügi rengi
El bir eyleyüp idemez gibi il

9 Hak’un *ya’mâ ve yesamm* emri
Çeker imiş harîs gözine mîl

10 Kâdı-’asker efendi Vecdî’ye
Virüp İbra’il’i didi bir yıl

-30*-
(8b)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

1 Bütün ‘âlem elümden çıkdı sandum yâri incitdüm
Göñül mülkin nice ma’mûr idem mi’mârı incitdüm

2 Rızâsın gözleyüp emrine tâbî’ olmak isterken
Bed-ahvâl ile hayfâ şâh-ı nîk-etvârı incitdüm

3 Hilâf-ı muktezâsın ıztırâren iltizâm itdüm
Emîn eyle Hudâ[yâ] tab’-ı defterdârı incitdüm

4 Umar idüm dil-âverlik idem meydân-ı hidmetde
Kazâ-yı gör bu leşgergâhda serdârı incitdüm

5 Hatâ şâh-ı kerem yanında Bürhân-ı ‘atâdur çün
Hatâdur Vecdiyâ sakın dime dildârı incitdüm

-31-
(38b)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

1 Göñül pervânesine ruhlaruñ şem’in tolandurdum
Anı ben ‘âkıbet ol şem’-i tâbânda dölendürdüm

2 Uyurmış ol yüzi gül bilmedüm itdüm hezâr efgân
Dirîg ol çeşm-i nergis h˘âba varmışken uyandurdum

3 Yürek yaguñ eritdüm ‘aşk odıyla ey ruhı şem’üm
Fitîl-i cism-i pür-sûzı senüñçün gice yandurdum

4 Leb-i âb-ı hayâtın bu dil-i pür-cûşa ‘arz itdüm
Dirîgâ eşk-i pür hûn sâf olmışken bulandurdum

5 Dimiş çözdükde benden zülfi bendi ol saçı Leylâ
Dil-i Mecnûn-ı Vecdî’yi kemendinden boşandurdum

---

* “Defterdâr Bürhân Efendi’ye virilmişdür.”

-32[*]-
(59a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Dil derdini huzûra takrîre gelmişüm
Mâ-fi'z-zamîri sen şehe ta'bîre gelmişüm

2 Ten-i hâkini sirişkle tahrîr eyledüm
Ben bu fenâ sarâyını ta'mîre gelmişüm

3 'Aşkuñ vilâyetin dimez defter ü kalem
Kilk-i müjemle ben anı tahrîre gelmişüm

4 Kâlû belâda safha-i cân üzre nakş olan
'Aşk âyetini şevk ile tefsîre gelmişüm

5 Vecdî sühâ cenâb-ı şerîfüñ Süheyl'dür
Mihr uma tîre göñlümi tenvîre gelmişüm

-33[**]-
(60a-60b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Yazarsın gerçi sahrâ vü yabana ey şeh-i ekrem
Göñüller yazmadur kasduñ velî ey kâtib-i 'âlem

2 Temîz itdüñ cihânı ref'-i ibhâm eyleyüp ey şeh
Memâlik cümle mahdûd oldı aslâ kalmadı müphem

3 Eline niçe mazlûmuñ çü virdüñ hâcet-i kâtı'
Kesildi onca gavgalar eşirrâ oldılar mülzem

---

[*] "Merhūm Süheyl Bey ki Cümcüme Mehmed Çelebi dimekle ma'rūfdur. Filibe'ye vilâyet tahririne geldükde virildi."
[**] "Süheyli Beg'e yazılmışdur."

4 Nizâm u intizâmında cihânuñ ihtimâm itdüñ
Esâsın üstüvâr itdüñ binâsın eyledüñ muhkem

5 Menâkıb zât-ı pâküñde degüldür kâbil-i takrîr
Du'âya iştigâl eyle sözi kes Vecdiyâ epsem

-34*-
(63a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Göñül ferrâşına müjgân-ı cârû su seper çeşmüm
Serîr-i sîne sultânı seni ola umar çeşmüm

2 Sabâ hîç zerre gerd almaz reh-i dil-dârdan zîrâ
Hebâ olan eser yelden deyü tahmîr ider çeşmüm

3 Göñül mülkinde sen şâhuñ hayâlin eyleyüp tasvîr
Saf-ı müjgân ile cânâ aña karşu çıkar çeşmüm

4 Ciger büryân olup dil kan dolupdur 'ayş u nûş içün
Getürmişdür hayâl-i yâr öñine mâ-hazar çeşmüm

5 Ayaguñ topragı hakkı baş üstinde yerüñ vardur
Saña manzar olam diyü kapag açar kapar çeşmüm

-35**-
(12a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Tulû' itdüñ sa'âdet matla'ından mihr-i enversin
Cihânuñ zulmetin ref' eyledüñ mâh-ı münevversin

2 Kırân itdi tapuñla şâh-ı 'âlem ber-murâd oldı
Sa'âdet kevkebi dürrî-i devlet nîk-âhretsin

* Na-tamam gazel.
** "Pâdşâhımuz Sultân Murâd Ḫân Ḫˇâcesi Sa'dullâh Efendi Hazretlerine virilmişdür."

3 Nuhûset ref' olup 'âlem şeref buldı kudûmüñle
Felek takvîmine nâmuñ yazıldı sa'd-i ekbersin

4 Mekîn-i sadr-ı kadr olduñ bi-hamdi'llâhi ve'l-minnet
Mekânuñ efser-i devlet latîf u pâk-gevhersin

5 Du'â-i devletüñ cümle enâma lâzım u lâzib
Hümâ-yı fikret-i sultân-ı dînüñ perine fersin

6 Hudâya şükr ü minnetler irişdüñ bu deme Vecdî
Kapusı kullarındansın velî gâyetde kemtersin

7 Sarây-ı sıhhat içre sâkin ol bâ-hâdim ü mahdûm
Ola fi'l-hâl hâsıl her ne kim Allâh'dan istersin

-36-
(34b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 İşigüñ şâhum ihtiyâr iderin
Kuluñ olmaga iftihâr iderin

2 Harc idüp sîm-i eşkümi yoluña
Ya'ni nem var ise nisâr iderin

3 Kül idüp cismi nâr-ı şevküñle
Cümleten yoluña gubâr iderin

4 Âstânuñda bendeñ olmagiçün
Niçe müddetdür intizâr iderin

5 Boynı baglı esîrüñüm şâhum
Dir iseñ itce i'tibâr iderin

-37-
(34b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Çekmede bâr-ı gam-ı dil-beri hammâlum ben
Elif-i kaddi gam ile bükilüp dâlum ben

2 Perini yakdı ise şem'e n'ola pervâne
Bir peri 'aşkı ile münkesirü'l-bâlum ben

3 Nasb-ı nefs eylemişem ref'-i emel eylemege
Sanma bu tekyede bir cerr ider âbdâlum ben

4 Vâdi-i 'aşkda cânâ göricek dîvâruñ
Göñlüm akdı saña sular gibi meyyâlüm ben

5 Vecdiyâ bülbül idüm fasl-ı hazân itdi hamûş
Hâlümi 'arz idemem gonca-sıfat lâlüm ben

-38[*]-
(37a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Nazîrüñ görmemiş ins ü perî bilmem ne cânsın sen
Bulınmaz dünyede mislüñ meger hûr-ı cinânsın sen

2 Bu cism-i pür-letâfetle bugün sen cân-ı 'âlemsin
Anuñçün dîdeden cân gibi her demde nihânsın sen

3 Serîr-i behcet üzre Husrev ü Şîrîn-dehenler çok
Ser-âmed serv-kâmet Ahmed-i nâzük-miyânsın sen

4 Çenâr u 'ar'ar u şimşâd tursunlar ayag üzre
Hırâm it gülşen içre sû-be-sû serv-i revânsın sen

5 Salın ey serv-i bustân-ı safâ ser-sebz ü serdâr ol
Nihâl-i bâg-ı 'âlem nahl-i gülzâr-ı cihânsın sen

[*] Na-tamam gazel.

-39[*]-
(43a)

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

1 Zahmine çünki ‘ilâc idemedi mat’ûnuñ
Yuf tabîbe dahı hâssiyyetine dârûnuñ

2 Gel emek çekme bunuñ zehrine panzehir olmaz
Buna te’sîri yok afyon ile eftîmûnuñ

3 Bû ‘Alî olsañ eger bulmıyasın aña şifâ
Şer’e uymaz bilürüz mes’elesin Kânûn’uñ

4 Çünki eyyâm-ı vebâda yemesi nâfi’dür
Korkarın dirhemi dînâra çıkar afyonuñ

5 Vecdiyâ şeş-perile gelmeye çâvûş-ı ecel
Almak olurdı elinden meçigüñ tâ’ûnuñ

-40-
(59b)

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Dilüm kanı ki şerh ide hâlümden
Zebân-ı hâme meger söyleye melâlümden

2 Cenâb-ı bâb-ı sa’âdet-me’âbuña geldüm
Beyân-ı hâl idemem kıllet-i makâlümden

3 Sınuk zücâce-i kalbüm akar gözümden yaş
Niçe hikâyet idem bilmem infi’âlümden

4 Ne çâre n‘eyliyeyin kim yolumı bagladı âh
Yaraşur aglar isem dilde i’tikâlümden

5 Du’â’-yı devlete meşgûl bendedür Vecdî
Kalem makâle gelüp disün iştigâlümden

---

[*] “Eyyâm-ı vebâ ve hengâm-ı ‘inâda dinilmişdür”

-41[*]-
(63a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Nûr ugurladugı mâhuñ olıcak günde 'ayân
Yakdı encüm meş'alini pâsbân-ı âsmân

2 Çevresin devr eyleyüp hayl-ı nûcûm itmiş hücûm
Nûr ugırlarken tutılmış galibâ mâh-ı cihân

3 Egri togan ibtidâ soñra niçe togrı olur
Çâr-deh-i şebde hemân bedr ayını eyler 'ayân

4 Beñzedüp gün yüzüñe özini telbîs eylemiş
Alnuma tamga urılup oldı tezvîre nişân

5 Dürlü eşkâle girüp her şeb ider dünyâyı geşt
İylüge gezmez giceyle seyr ider gündüz nihân

6 Yâ olup kavs-i kuzeh oldı şihâb aña sihâm
Yagdı ok bârân-sıfât meh kaldı şöyle der-miyân

7 Yüz karasıyla tutulup bildi noksâna tamâm
Vecdiyâ eksüklü itmiş encüm-i nahsa kırân

-42-
(63a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gayrlarla itdi çün ol şûh u şengül sohbetin
Eşk-i hûnîn ile itdüm ben dahı mül sohbetin

2 'Andelîbâsâ n'ola kalsam hezârân zâr ile
Gonce-i kalbüm açılmaz kim idem gül sohbetin

3 Zülfüñ evtârını âhum ile itdüm târ-mâr
Bâddur gûyâ perîşân itdi sünbül sohbetin

---

[*] "Gazel-i nâ-tamâm diyü vâlid-i merhūm üç beyt idüp soñra fakir şekl-i itmâmda birkaç beyt zamm eyledüm."

4 Gonca gibi teng-dil olma gele ey gül ecel
‘Azm-i gülzâr eyleyüp seyreyle bülbül sohbetin

5 Vecdiyâ’akluñ çü gitdi gitsün ırak gelmesün
N’eyler erbâb-ı fenâ sâhib-tecemmül sohbetin

-43-
(63b)

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’ilün

1 Sanmañ zamâne içre beni duhter isterin
Kırnakş [?] bir nigâr-ı perî-peyker isterin

2 Âyât-ı hüsnini yüzine baka okıyup
Vird-i du’â-yı devletini ez-ber isterin

3 Yasdandıgum hemîşe budur âstânuñı
Za’fum var istinâd idecek bir yer isterin

4 Ger ben garîbe cennet-i kûyuñ ola nasîb
Uçmaga oklaruñ yine bâl u per isterin

5 Zünnâr-ı ‘aşkı bilüme aldum kemer gibi
Vecdî sifâl-ı yâri sere efser isterin

-44*-
(63b)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

1 Sülûk itdüm tarîk-i ‘ilme ammâ bî-delîlüm ben
Yolın azup beyâbânda kalan ibn-i sebîlüm ben

2 Benüm gibi niçe bîmâra tîmâr eyleyen sensin
Kapuñ dâru’ş-şifâsından devâ uman ‘alîlüm ben

3 Efendi dühn-i himmetle uyandırsañ çerâguñdur
Yanup küllî kül olup sanki bî-revgan fitîlüm ben

* “Merhūm Baba Efendi’ye virilmişdür.”

4 Hadîs-i Mustafâ’da *men ‘aref kelle lisânuh*dur
Kemâl-i ‘aczin idrâk eyleyen merd-i kelîlüm ben

5 Ribât-ı âstân-ı hazret-i Baba Efendi’ye
N’ola mihmân olursam Vecdiyâ ibn-i sebîlüm ben

-45-
(64a)

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Firâk-ı hasret ile başumı şarâb itdüñ
Nedâmet âteşine bagrumı kebâb itdüñ

2 İki taş aldum ele durma kendümi dögerin
Ögindi sanma beni şekl-i âsiyâb itdüñ

3 Göñül harâbına mi’mârveş görinmüş iken
Çü yapmaduñ dili n’içün Ya’kub harâb itdüñ

4 Ne bende cürm ü kabâhat ne sende zerre hatâ
O yok bu yok ne içün bizden ictinâb itdüñ

5 Bu Vecdi haste-dili dûzah-ı gam içre koyup
O bî-günâha n’içün yok yere azâb itdüñ

-46-
(67a)

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

1 Göreñ envâr-ı kerâmâtını vech-i hüsnüñ
Yüzini yirlere düşürdi meh-i şu’le-zenüñ

2 Kana gark eyleyicek seng-i beyâbânı yaşum
Kıymeti kalmadı ‘âlemde ‘akîk-i Yemen’üñ

3 Meh mukâbil ola mı gün gibi vech-i hüsne
Yüzine kir mi gele adı mı çıka lekenüñ

4 Dem-i vuslatda araya girüben mânî' olur
Gör bize geçdügi nâzikligini pîrehenüñ

5 Cism-i pür-dâguma dil-ber nazar idüp didi kim
Top-ı gam yaralamış Vecdî hisâr-ı bedenüñ

-47-
(67a)

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Râhuñdan alup topragumı cismi kül iden
Pâ-mâlüñ idüpdür senüñ ey şâh ezelîden

2 Bir görme yüzin 'âşık ile ehl-i riyânuñ
Zîrâ zer-i hâlis dahı yegdür 'amelîden

3 'Aşkuñ odı ile tutuşam çıka 'alevler
Her kim göre sanur bir ışıkdur 'alevîden

4 Mecnûn başına vahş u tuyûr üşdügi bu kim
Uslı haber almaga gelmedilerdi deliden

5 Vecdî yüzüñ üstinde olan hâle dir ashâb
Cebheñde görüp lem'a-i nûr-ı nebevîden

-48-
(89a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Sonı âh anca şâhuñ âhiri güldür selâtinüñ
Anuñçün hânesin hâk itdi devr ol hân-ı hâkinüñ

2 'Adalet-nâmeler yazsun 'utârid safhâ-i çarha
Bilinsün emr u nehyi tâ ki ol şâhen-şeh-i dînüñ

3 Hat-ı meymûn-ı sultân nesh olup ceffe'l-kalem dendi
Mu'allak itdi dünyâ itdiler şükrin bu şâdînüñ

4 Çeküp âzâr-ı hârı aglama ey bülbül-i pür-zâr
Sorar Sultân Muhammed hâlini şâkî vü bâkînüñ

5 Hudâya şükr ü minnetler du’alar müstecâb oldı
Sözi diñlendi her ‘abdüñ ‘ale’l-husûs Vecdî’nüñ

-49[*]-
(26a)

Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’ilün

1 Ey tapusı kerîm ü kapusı cenâb-ı ‘afv
Dil-hasteyüm günâh ile lutf it cevâb-ı ‘afv

2 Geldi kapuña yüz süriyü ‘abd-i rû-siyâh
Yüz karasını yumak içün ister âb-ı ‘afv

3 Rûz şumâr olınca der-i tevbe be-sâzdur
Mekşûfdur kıyâmete deñlü kitâb-ı ‘afv

4 Merdûd n’içün ola bu bendeñ günâh ile
Mesdûd hod degül der-i devlet-me’âb-ı ‘afv

5 Ma’zûr tut kusûrımuzı kazm-ı gayz kıl
Ol Hakk içün ki andan umar şeyh u şâb ‘afv

-50-
(37a)

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1 Hatt-ı ‘anber-fâma eyler zülf-i hoş bu ser-fürû
Mushaf okur itdi Hindû-yı siyeh-rû ser-fürû

2 Serv-i şimşâd u sanavber olmasunlar ser-firâz
İtdürür çün sidreye ol kadd-i dil-cû ser-fürû

3 Şeh-süvârum sayd idüp kayd eylegil firkâtüñle
Atuñ ayagın öpüp kalmazsa âhû ser-fürû

[*] “Aṣhâb-ı devletden birine virilmişdür.”; Na-tamam gazel.

4 Zâhidi cennet ricâsıdur murâkıb eyleyen
Fikr-i Hak'dur itdüren 'ukbâda kamu ser-fürû

5 Vecdi'nüñ cân u dili fermânuñâ münkâd olup
Cümleten râm oldı cismi itdi her mû ser-fürû

-51-
(62b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Gaflet uyhusundasın 'âlem-i rü'yâdur bu
Kara düşler mi görürsin niçe gavgadur bu

2 Vâ'iz-i şehr bugün zevk-ı cinânı ki añar
Nakdür sanma anı va'de-i ferdâdur bu

3 Dil virüp ol güle bülbül gibi zâr olma sakın
Niçe yüz pâresi var bir gül-i ra'nâdur bu

4 Hevesin zülf-i nigâr ile abes yaş dökme
Kendüñi zâyi' idersin kurı sevdâdur bu

5 Yâ İlâhî bi-hak-ı leyl ü duhâ zulmet ü nûr
Vecdi'nüñ yüzüni ag it yüzi karadur bu

-52-
(63a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Ser-i kûyında cânânuñ dimeñ gûy-ı hacerdür bu
Cefâ çevgânına üftâde olmış top-ı serdür bu

2 Uyarma âh ile nâz uyhusından nergis-i mestin
Dilâ bî-dâr iden la'net bulur şol fitnelerdür bu

3 Kapuñda baglama cânâ rakîb-i har-mizâcı kim
Görenler dimesünler bu ne derdür yâ ne hardur bu

4 Yaraşur gûşvâre olsa gûş-ı yâre bu nazmum
Kulaklar istimâ' itmiş degül bir nev-güherdür bu

5 Aç 'ibret dîdesin Vecdî çü düşdüñ 'âlem-i 'aşka
'Ubûr itme sakın gafletle râh-ı pür-'iberdür bu

-53-
(6b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Sen şehi çünki karîn itdi dil-i nâ-şâda
Her dem âbâd ola dirsem n'ola Karîn-âbâd'a

2 Nemle hidmet ideyin nemle-i nâ-çizem ben
Sen Süleymân haberi niçe yazam inşâda

3 Ref'-i ibhâm idüben eyledüñ iklîmi temîz
Komaduñ emr-i müşevveş ebedî dünyâda

4 Garazuñ kilk-i kerem birle göñül yazmakdur
Seyr iden gerçi berîd-i kalemüñ sahrâda

5 Vecdi-i dâ'î senüñ medhüñe âgâz idicek
Taraf-ı hâtifden anâ geldi sadâ irşâda

-54-
(9a)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Nâle dönmiş tenimüñ cânibi itdüm hâme
Tâ görem nice yazar yâre muhabbet-nâme

2 Cur'a-i la'l-i leb-i dil-beri irhâf eyler
Baş egerse n'ola bezm içre surâhî câme

3 Kûyına varsam üşer itleri gavgalar ider
Şükür Allâh'a ki irdüm hele bu hengâme

4 Meyl ider zülfüñe dil haddüñi pür hat göricek
Rûm'da fitne görüp râh ile baglar Şâm'a

5 Vasla ol mûy-miyân va'd idicek Vecdî'nüñ
Cânı bir kılca kalur irmek içün ahşama

-55*-
(26b)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Sûfî oturma bûm gibi künc-i dârda
Feth eyle bâb-ı halveti fasl-ı bahârda

2 Geşt eyle deşt-i 'âlemi bâd-ı sabâ gibi
Sag u esen olam dir iseñ rûzgârda

3 'Ömrüñ akar su gibi geçer eylemez karâr
Seyr it hayâtuñ âbını var cûy-bârda

4 Gül câmi'ine cem' ola cümle-i tuyûr
Bülbül ezâna başladı her şâhsârda

5 Gül-çehre dil-rübâlar ile yâr-ı gâr olup
Bûs u kenâra sa'y idelüm bir kenârda

-56-
(34a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Żamîrümden geçerdi dil dir idüm ol perî-şâne
Tagıldı 'aklum ugradukda ol zülf-i perîşâne

2 Yiridür fitne-i Ye'cûc irişüp Rûm'a yayılsa
Tagıtdı zülfini bâd ile el bir eyleyüp şâne

3 Her ahker gonca olmış her zebâna bir gül-i handân
Şitâda seyr-i gülşen ister iseñ işte kâşâne

4 Tutalum cevrüñe cânâ tahammül ide 'âşıklar
Sen insâf eyle bi'llâhi düşer mi elden ol şâne

5 Niçe kân Vecdiyâ bir demde biñ la'l eyleye peydâ
İki gözüm nazar kılsa dü-çeşm-i gevher-efşâne

---

* Na-tamam gazel.

-57-
(37b)

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Kudretüm yokdur itmege hareke
Ger yetişmez ise ebû’l-bereke

2 Ol perî bu hüsn-i sûretle
Ne beşer görse beñzedür melege

3 Tâlib-i mansıb olma ey câhil
Câme-i devlet üzre koma leke

4 Olmasaydı eger hisâr-ı beden
Top-ı âhum ugramadı feleke

5 Hamdu li’llâh ki geldi bir mikdâr
Şi’ri inşâda Vecdiyâ meleke

-58[*]-
(38b)

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Ey göñül ‘âşıkâne âh eyle
Agla vü iñle âh u vâh eyle

2 Da’vi-yi mâtemüñ idüp isbât
Âh ile vâhuñı güvâh eyle

3 Niçe bir hˇâb âb-ı eşk ile
Nevm-i gafletden intibâh eyle

4 Kara çul giy başuñda destâruñ
Dûde-i âh ile siyâh eyle

5 Çeşme-i çeşmi akıdup Vecdî
Havz-ı dünyâyı pür-miyâh eyle

---

5 Sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
[*] “Eşnâ-i ta’ziyetde yazılmışdur.”

-59*-
(45a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Giyersin kırmızı câme libâs-ı erguvân üzre
Helâk eylersin 'uşşâkı idersin katı kan üzre

2 Meger sultânı-ı magrib şark ili fethin buyurmışdur
Atılmış top-ı mihr ü meh kevâkib hep kırân üzre

3 Zirihlerdür girihler migfer-i sîmin habâbıdur
Sabâ rezm âletin resm eylemiş âb-ı revân üzre

4 Göyindürdüñ 'Acem mülkin söyindürdüñ ocagın hem
Yalın kılıç havâle itdüñ Âzerbaycan üzre

5 Kırımzı lâleler şâh üzre sahralarda zeyn olmış
Dikilmiş sürh-serler kellesi sandum sinân üzre

6 Gözin açdurmadı gerd-i sipâhuñ nat'-ı 'âlemde
Yeter böyle belâ at sürme şâh-ı Isfahân üzre

7 'Acem mülketleri zîr-i nigîn-i hükmüñ olmışdur
Elüñde oynadursın hâtemâsâ bir benân üzre

8 Taşırgatma kuluñ şâh-ı Refâvız karşuña turmaz
Yeter çîn-i cebînüñ çekme 'asker bir cebân üzre

9 'Acem serdârı tîrüñ korhusından uyhuya varmaz
Meger kim baş koya bir kez kemîn içre kemân üzre

10 Nizâm-ı mülk ü millet sâye-i Hak Hân Murâd ol kim
Senâ vü 'izzeti vâcibdürür pîr ü cüvân üzre

11 Saña lâzım du'â-i şâh-ı dîn-perverdür ey Vecdî
İcâbetler hudâvend-i zemîn ü âsmân üzre

---

* "İşbu ġazel kaṣide-i sâbıka (1. kaside) ile virilmek üzere dinmişdür."*

-60*-
(60b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Senüñ hâlis du'âcuñdur şehâ Vecdî-i gam-dîde
El açup dergeh-i Hakk'a olupdur bu temennîde

2 Yücelsün yıldızuñ günden güne devletlü sultânum
Meh-i nev gibi olsun mansıb u 'ömrüñ terakkîde

3 Saña yavuz sananuñ mihr-i 'izzine zevâl irsün
Meh-i dîrîneveş kadir güni olsun tedennîde

4 Meseldür kurd tokuz tolanur çün toydugı yeri
Kapuñ tokuz tolanursa yaraşur bu kerem-dîde

5 Sarây-ı sıhhat içre sâkin ol bâ-hâdim ü mahdûm
Huzûr-ı kalb ile şâhum olasın şevk u şâdîde

6 E'âlî de esâlif de bilür ahlâf ü eslâfı
Nazîrüñ görmemiş sordum bu pîr-i çarh-ı sad-dîde

-61-
(60b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Dürlü terkîbâtı dehrüñ hokka-i eflâkde
Zehrdür ammâ görinür sûret-i tiryâkde

2 Yile vir âh eyleyüp ber-bâd kıl hâk-i tenüñ
Seyle vir bâg ü cûduñ dîde-i nemnâkde

3 Gözleme a'lâ vü esfel hâlüñe meşgûl olup
Niçeler zîr ü zeber yatur çü zîr-i hâkde

4 Pâre pâre eyledüm kendi elümle kendümi
'Arz içün derd-i derûnum bu der-i sad-çâkde

5 Vecdiyâ âlâyiş-i dehri görüp meyl eyleyüp
Gel koma jeng ü keder âyine-i idrâkde

* "Süheyli Beg'e yazılmıştır."

-62-
(64a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Cân göziyle nâzıruz yârüñ gözine kaşına
Nakş seyrinden garaz tahsîndür nakkâşına

2 Tuymasun taşlar gubâr-ı râh-ı cânân olduguñ
Kişi esrârın dimek olmaz begüm yoldaşına

3 Kıl tevekkül iste rızkuñ kâsimu'l-erzâkdan
Kûşe-i bî-tûşeñe gökden su yaga aş ine

4 Seng-i kûy-ı yâre yasdanmak dilermiş seg rakîb
Hâceti makbûl olup taşlar dokına başına

5 Vecdiyâ var bâde-i 'aşk-ı İlâhî nûş kıl
Bir ayagın nûş iden sultân olurmış başına

-63*-
(103a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Ne var şâhum süvâr olsañ gazâya esb-i himmetle
Derûnı ehl-i İslâm'uñ yanupdur nâr-ı gayretle

2 Safâ câmını nûş itmek kolaydur bezm-i 'âlemde
Ekâbir rezme gelsünler buyursınlar sa'âdetle

3 Sabâ-reftâr Tatarî ki gûyâ seyl yudar sandı
Sipeh-sâlâr olan kimse koyup kendi zarâfetle

4 'Arûs-ı mülki düşmenler tasarruf itmek isterler
Gelüñ merdâne ceng eyleñ kalursız soñ hacâletle

5 Tekâsül eyleyüp cümle ferâmuş itdüñüz rezmi
Umûr-ı mülk müşkildür olur mı hiç sa'âdetle

* Na-tamam gazel.

6 Mevâlî cümle cem' olup n'içün Hak'dan nükûl itdi
Mezâlim def'in itmezler n'ola yarın kıyâmetle

7 Esîri düşmen-i dînüñ 'ıyâli ehl-i İslâm'uñ
Dirilmekden ölüm yegdür kalursañ böyle mihnetle

8 Emânlık mülketi gitdi yamanlıgı koman elden
Bize bu sırrı bir 'ârif 'ayân itdi kerâmetle

-64*-
(3b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Oldugiyçün kazânuñ adı yedi
Hâtif-i gayb bir latîfe didi

2 Bir yıl u dört ay içre Dubniçe'nüñ
Yedi oldı kuzâtınuñ 'adedi

3 Kimisine nüzül olup nâzil
Her birinüñ karışdı kâra yedi

4 Buldı fursat kimisi sürsata
Yedine ne girerse anı yedi

5 Vire lâyık mı 'ahd-ı 'adlüñde
Cümlesinüñ hisâbını Vecdî

-65-**
(9a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Sa'âdetlü başuñ görmeye acı
Meger tasdi'-i ehl-i ihtiyâcı

2 Devâ itmek fakîrüñ hâcetini
Hakîkâtde deger 'âlem harâcı

---

* "Dubniçe kazâsında bir yıl dört ayda yedi kâdı cem' oldukda."; Manzumenin çoğu beyti 28 numaralı kaside ile aynıdır.
** Na-tamam gazel.

3 Bu ma'nâdan o sâhib-hüsn-i ahlâk
Fütüvvetle idiser ibtihâcı

4 Dimişler 'izz-i dünyâ derd-i serdür
Kerem lutf u mürüvetde 'ilâcı

5 Kerem kıl fursatı fevt itme sarf it
Var iken dirhem-i cûduñ revâcı

-66*-
(32a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Toldı gubâr-ı râhuñ ile sîne hânesi
Cismüm berîdürür ola okuñ nişânesi

2 Zâl-i cihâna meyl ide mi murg-ı ehl-i dil
Zülf ile hâl imiş tutalum dâm u dânesi

3 Bilüñ hayâlin eyleyemez fikr-i mû-şikâf
Yok dikkatinde kıl kadar aslâ bahânesi

4 Gözden çıkarsa la'l-i Bedahşan nem eksile
Vecdî güherle toptoludur dil hızânesi

-67-**
(41a-41b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Riyâzet ehli za'f irdükde baglar karına taşı
Meded ey seng-dil sen ben za'îfüñ ol karındaşı

2 Letâfet gülşeninde kâmetüñe nisbet alçakdur
Eger serv-i hırâmânuñ irürse göklere başı

3 Hat-ı seng-i mezârın mı okurlar yohsa Ferhâd'uñ
Bulanlar mekteb-i 'aşk içre ey hˇâce sebakdaşı

* Manzume sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
** "Gazel-i muhayyel"

4 Añılmaz gussa-i Ferhâd okınmaz kıssa-i Mecnûn
Bugünden Nûh tûfânın baturdı gözlerüm yaşı

5 Sebîl-i 'aşkda râz-ı derûnuñ çıkmasun taşa
Er öldür sırrını setr eyleye tuymaya yoldaşı

6 O serv ayagına îsâra Vecdî râh-ı gülşende
Çenâruñ dâne-i şeb-nemle pürdür dest-i dür-pâşı

-68[*]-
(41b)

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Fâ'ilün

1 Ey hâkim-i şer'-i resûl hükmüñde eyle dikkati
Fasl-ı husûmet eyleyüp gel açma bâb-ı rüşveti

2 'İlmüñle 'âmil olup ol iki cihânda sûdmend
Okımada vü yazmada çekdük bu deñlü zahmeti

3 Hâkim olanda bil bunı gâlib gerek rûy-ı celâl
Lutfın görüp yüz bulmaya yanında her bir nekbetî

4 Bir sâ'at 'adlüñ yegdürür bir yılca tâ'atden velî
İcrâ-yı hükm-i şer' idüp itseñ hulûs-ı niyyeti

5 Kusdur şu kes kim zulm idüp 'âkil ola mâl-ı yetîm
Haddini bildür şâribe muhzırlar ursunlar leti

6 Farûk-ı Hakk u bâtıl ol eyle 'adâlet çün 'Ömer
'Adlüñ ziyâsı yayılup def' ola zulmüñ zulmeti

7 İtme hedâyâyı kabûl kâh ise de kûh olur ol
Eyle kanâ'at sâbir ol rüşvetle bulma şöhreti

---

4 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
[*] "Bu fakir u hakir hâkim ü kâdi olduğum mehâkimde mücelledât-ı sicillât zahrına yazılan ebyâtdur."

8 Sakın şuhûd-ı zûrdan lutf idüp eyle ihtimâm
Kizb ehli gülmez sûrete görse bu deñlü dikkati

9 Bunca nesâyih kim anı zikr eyledi Vecdî za'îf
Her kim tutarsa dünyede 'ukbâda görmez şiddeti

-69*-
(43b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Nüzûl itdi siyâdet hânına bir hânımuz geldi
Cülûs itdi sa'âdet sadrına hâkânımuz geldi

2 Peçuy bir kâlıb-ı bî-rûha düşmişdi bi-hamdi'llâh
Hayât irdi kudûmüñle yeñiden cânımuz geldi

3 Bizi hay tut diyü korkutmasın şimden girü düşmen
'Adûdan derdimüz gitdi bizüm dermânımuz geldi

4 Kirâmuñ 'âdetidür dâ'imâ ikrâm-ı zayf itmek
Ahibbâ hâzır olsun hidmete mihmânımuz geldi

5 Du'â cevherlerin Vecdî nisâr it ma'den-i dilden
Söz añlar nükte-fehm eyler ma'ârif kânımuz geldi

-70-**
(55a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Dem-i zevk u safâ bedîd oldı
Geldi 'âlem şeneldi 'îd oldı

2 Giydi dünyâ libâsı gûn-â-gûn
Köhne eşyâ kamu cedîd oldı

---

9 Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
* "Peçuy kâdisi iken Kapudânzâde Mahmud Beg mir-livâ olup geldükde dinilmişdür."
** Mive-i bostân-ı kerem Bostan-zâde-i kerimü'ş-şiyem hazretlerine virilmişdür.

3 Yeñilendi benüm dahı derdüm
Bulmadı hiffeti şedîd oldı

4 Ya'ni Vecdî kuluña va'd-ı kerîm
Uzadı on güne ba'îd oldı

-71-
(59b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Ne kara günlere kaldık görüñ ahvâl-i devrânı
Giceler seyr ider diyü tutarlar mâh-ı tâbânı

2 Salarlar bî-günâhı iftirâlar birle zindâna
Refâhiyyetde 'izzetde sa'âdetde yüzer cânı

3 'Azîzi Mısr-ı hüsnüñ atılaldan zulm ile çâha
Añılmaz Yûsuf'a ihvânınuñ cevr-i firâvânı

4 Niçe bozulmasın nazm-ı cihân kim zümre-i hükkâm
Kodılar şer' ü kânûnı ararlar kan ile kanı

5 Yeter kan agla ey Vecdî nisâr it dirhem-i eşki
Meseldür söylenür dilde yumazlar kan ile kanı

-72-
(62a)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün

1 Dökildi ayaga gözyaşı çün şarâb gibi
'Aceb mi merdüm-i çeşmüm ola habâb gibi

2 Meger ki gayr ile bezmüñ işitdi 'âşıklar
Sinân-ı gayrete sancıldılar kebâb gibi

3 Beni za'îf görüp ey rakîb ölür dime kim
Uçurma kara haber üstüme gurâb gibi

---

4 Manzumenin yanında sayfanın sağ kenarında aşağıdaki beyit yer almıştır:
Korkarum yâ zuhūr idüp ondan
Lâhik-i va'd olup va'id oldı

4 Kaçan ki düldül-i nâz üzre şeh-süvâr olasın
Yüzüme bas ayaguñı öpem rikâb gibi

5 Görindi âyine-i dilde Vecdiyâ hat-ı yâr
Sahîfe-i dili nakş eyledi kitâb gibi

-73*-
(65b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hem-dem it câna zikr-i Mevlâ'yı
Mahrem it dilde fikr-i 'ukbâyı

2 Mürşid-i kâmile olup yoldaş
Gâret it dilde hubb-ı dünyâyı

3 Tîr-i mihnet çü bagruñı deldi
Egri bak dehre nite kim nâyî

4 Hak müyesser kılursa eyliyelüm
Seyr-i İstanbul u Kalata'yı

5 Dîde-i câna Vecdiyâ çekelüm
Hâk-i pây-ı Rızâyi Baba'yı

-74**-
(95b)

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 Zenden ibâdur dâ'imâ erbâb-ı tecrîdün işi
'Ârif nazar kılmaz zene almaz dehânına dişi

2 Vecd ü fenâdur cünbişi terk ü tecrîddürür işi
Vecdî nazar kılmaz zene almaz dehânına dişi

* "Baba Efendi merhūm ki mahlası Rızâyi'dür, İstanbul'a müşerref oldukda virilmişdür."
** "Bu ebyât hokkâ-i dehândan kürre-i dendâni müşa'bid-i devrân pinhân itdügine ta'rizdür."; Sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

3 Gâyet tecerrüd üzredür evzâ' u tavr ü cünbişi
Dimek ta'accüb olmasa Vecdî'nüñ agzında dişi

4 Agzında dendân kalmamış Vecdî mücerred bir kişi
Söner tecerrüd ehlini dâ'im firâr eyler dişi

NAZİRELER (GAZEL)*

-1**-
(3b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 'Arza kıldum yine etvâr-ı perîşânumı ben
Gama virdüm meded ol yâr-ı perîşânumı ben

2 Nazmuma mâ'il olup nesre tutar sem'-i kabûl
Sözle teshîr iderin şâh-ı sühan-dânumı ben

3 Yâr-ı cân gitdi vü bir yanum 'amelden kaldı
Niçe tahrîk ideyin rûhum o bir yanumı ben

4 Penbe-i dâg ile kutnî-i 'inâyet giydüm
'Aşk ile bu çöle koydum ten-i 'uryânumı ben

5 Vecdiyâ göze görinmez bu gün ol cism-i latîf
Lîk seyrümde güzel seyr iderüm cânumı ben

---

* Nazirelerin başında "Nazire-i Vecdi, Nazire-i Vecdi-i Hakir, Nazire-i Vecdi'l-Hakir, Vecdi'l-Hakir, Nazire, Vecdi'l-Hakir, Nazire-i Diger li-Vecdi-i Ahkar" ibareleri vardır.

** 'Azizi'nin aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
Gördüm aġyâr ile ol ġonce-i hândânumı ben
Çâk idersem n'ola gül gibi giribânumı ben

5 Beyit, sayfa altında aşağıdaki şekilde tekrar yazılmıştır:
Vecdiyâ gerçi görinmez göze ol cism-i latif
Lik seyrümde güzel seyr iderüm cânumı ben

-2[*]-
(4a)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 O gonce şevkıne tutdı cihân yüzin zâruñ
Hezâr-ı girye-gerisin göñül bu gülzâruñ

2 Ne yerde bellü mekânuñ ne gökde sâkinsin
Hümâ gibi meger oldı göñül hevâdâruñ

3 Şişüp kabardugı bu rûzgâr el virdi
Habâb-ı câm-ı mey oldı senüñ hevâdâruñ

4 Sirişk-i dîdemi gör sûz-ı sîneme nazar it
Hurûş u cûşını seyr eyle âb ile nâruñ

5 Fenâya mâ'il olur Yeñice tâzeleri
Letâfet üzredür âb u hevâsı Vardar'uñ

6 N'ola medâr-ı murâd üzre dönmese Vecdî
Tokına çarhına âhuñ sipihr-i devvâruñ

-3[**]-
(4b)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Başumı egme başumı bükme disem eger
Tutmaz sözüm o nahl-i dil-ârâ eger büker

2 Bensiz iş itme diyü niyâz idüp aglasam
İşitmeze urur sözüm ol şûh u şiveger

3 Kâz-ı elemle kâle-i ten pâre pâredür
Hayyât-ı gam uzun kısa dimez keser biçer

---

[*] Kerim Çelebi'nin aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
Ne tez boyandı dilâ reng-i âle ruhsâruñ
Boyacı küpi midür yohsa çeşm-i hūn-bâruñ
2 Beyit, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
[**] Kerim Çelebi'nin aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
Dülbendi burma yaşşıca şar dir isem eger
Ol cevr-pişe sözümi tutmaz burar şarar

4 Tedrîs-i gaybı añlasa ger hˇâce-i hıred
Âgâh olurdı tîr-i kazâdan kader meder [?]

5 Sikkînsiz bogazlana miskîn âdemî
Vecdî cihânda müşkil iş olmaz kazâ kader

-4*-
(4b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Söylemez ol gonce-leb cânâne söyleñ söylesün
Nâz ile ben bülbül-i bî-câne söyleñ söylesün

2 Gussa-i Ashâb-ı Kehf'üñ kıssasın şerh itmege
Agız açan gâr-ı bî-pâyâne söyleñ söylesün

3 Çeşm-i pür-nem hâlini itsün hikâyet cânlar
Sözümi germ-âbe-i sûzâne söyleñ söylesün

4 Dâmen-i pâkîze-i Yûsuf neden çâk oldugın
Mehd içinde tıfl-i bî-dermâne söyleñ söylesün

5 Kimsenüñ ol şâha yok güftâre Vecdî kudreti
'Arz-ı hâl-i 'âşıkı hoş-hˇâne söyleñ söylesün

---

* Baba Efendi'nin aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
Ḫastedür dil ol tabib-i câna söyleñ söylesün
Söz ġıdâ-yı rūhdur insâna söyleñ söylesün

-5*-
(6b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Añılsa keyf-i kem-bahtuñ iden bilsem ne câhildür
Ya kahve hakkına yañlış kelâm iden ne bâtıldur

2 Dilâ hürmetle tut kesr itme sakın 'arz-ı fincânı
Oñat sor dikkat it kim câm-ı sahbâya mu'âdildür

3 Nice böndür o kim ider dem-â-dem kışr-ı dîn cengin
Lebîb olan leb-i dil-ber gibi bu lübbe mâ'ildür

4 Egerçi kahvenüñ zemmin ider meclis-i şeyh-i şer
Velî halvetde olıcak o da ma'kûle kâ'ildür

5 'Acebdür Vecdîyâ her vech ile medhûl iken zâhid
Bize dahl ider ammâ kendü de mebhasda dâhildür

-6-**
(7a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Dâm-ı dünyâya tutulmaz bu dil-i şeh-bâzımuz
Nüh felek bâmındadur zîrâ bizüm pervâzımuz

2 Çokdan el çekdük bu gün aza kanâ'at eyledük
Hamdu li'llâh dehr-i dûna çok degüldür azımuz

3 Nâsıb-ı râyât-ı 'aşkuz râfi-i tûg-ı gamuz
Lâ vü len dinmez bize tevhîd-i Hakk'a câzimüz

4 Şânımuz şirket kabûl itmez ferîd-i 'âlemüz
Mâlik-i mülk-i belâyuz yokdurur enbâzımuz

---

* Sultân Selim'in aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
Mekinet olmasa bir kimse dirler aña 'akildür
Veli bu kavl ile 'âmil olan bi-'akl u câhildür

** Kıyâsi Efendi'nin aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
Tâ felek farkında cevlân eyler ol şeh-bâzımuz
Okuyagelmez irişmez gûşına âvâzımuz

5 Rîsmân-ı zülfini görince dil olur revân
Cân atar görse ecel mehden bizüm cân-bâzımuz

6 Vecdi-i miskîn nice dürlü ta'addîler görür
Yâ gelüp ol şâha eydürse kapûñda lâzımuz

-7*-
(8a)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Heves-i mansıb ile dilde bu sevdâ niçe bir
İntizâr ile geçe 'ömrimüz âyâ niçe bir

2 İrtişâ bâbını feth eyleye hükkâm-ı zamân
Gele envâ'-ı tuhaf dürlü hedâyâ niçe bir

3 Cehele câha irişe 'ulemâ câha düşe
Bulmaya sâhibini zîrle bâlâ niçe bir

4 Beyyine dehr fenâsı buna lâzım mı şuhûd
Sâbit olmaga mecâl olmadı da'vâ niçe bir

5 Böyledür hâl-i cihân böyledür etvâr-ı zamân
Vecdiyâ şükre şurû' eyle bu şekvâ niçe bir

---

5 Beyit sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
* Baba Efendi'nin aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
Pir olduk heves-i şâhid-i ra'nâ niçe bir
Söze ter düşmeyelüm bu kurı sevdâ niçe bir

-8[*]-
(8a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

1 Sîmîn kalem elinde o şeh zer-nişân çeker
Tugrâ-yı hükm-i Husrev-i gîtî-sitân çeker

2 Ol yâdur ol ki 'âleme ahkâm okın atar
Ancak o kavsi sende olan bâzuvân çeker

3 Ol kavsi kimse sencileyin çekmek istese
Kolı sınar eli kesilür çok ziyân çeker

4 Hükm-i şerîf-i şâh görinür siper misâl
Şol dem ki hâme düşmeni diye sinân çeker

5 Vecdî cihâna geldi niçe şâh-ı nâmdâr
Ol şâh gibi gelmedi nâm u nişân çeker

-9[**]-
(8b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gerd ü gilden pâkdür yollar hevâlar mu'tedil
Serv-i nâzum seyr-i bâg itsün hevâlar mu'tedil

2 Hayy olup dünyâ salâh irdi mizâc-ı 'âleme
Begler 'adl üzre bi-hamdi'llâh agalar mu'tedil

---

[*] Şemsî *Paşa'nın (Feridūn Beg Merhūm nişâncı iken Şemsi Paşa dimişdür*) aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
Bâġuñ cihânda mihnetini bâġbân çeker
'Âlem ġamını nite ki şâh-ı cihân çeker

[**] Mahmûd Beg'in aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir *(Serem Ṣancaġı Begi Balta-zâde Mahmūd Beg dimişdür)*:
Kişt-i gülzâr üzredür bâd-ı ṣabâlar mu'tedil
Kâmet-i servüñ hırâm itsün hevâlar mu'tedil

3 Şu'lelendür sen dem-â-dem ehl-i derdüñ âteşin
Mutribâ nâleñ neyinden kıl nevâlar mu'tedil

4 Olsa lâyıkdur serem bâg-ı İrem gibi latîf
Kim senüñ gibi gelür mîr-i livâlar mu'tedil

5 Vecdiyâ bu şi'r-i şekker-çâşnî bulmaz nazîr
Gerçi eyler tûti-i tab'uñ edâlar mu'tedil

-10*-
(34a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Libâs-ı 'aşkuñı mülkiyyete biñ cânla ben giydüm
Palâs-ı cismi ikrâh itdiler 'âriyyeten giydüm

2 Meseldür söylenür dillerde oddan pîrehendür 'aşk
Hevâ-yı 'aşka düşdüm ya'ni oddan pîrehen giydüm

3 Dilâ mecnûn-ı 'aşkum sanmagıl abdâl-ı 'uryânum
Büründüm şâl-ı şevk-ı yâre şol dem câna ten giydüm

4 Görenler penbe-i dâgum sanurlar hırka-pûş oldum
Ne bilsünler melâmet cübbesidür penbeden giydüm

5 Giyürdi dest-i kudret darb ile ten câmesin Vecdî
Kabâ-yı ıztırârîdür ne sen giydüñ ne ben giydüm

---

* Yeşil-zâde Rızâyi (Baba Efendi)nin aşağıdaki matlalı gazeline nazire olarak söylenmiştir:
İrâdet hırkasını tâ ki pir-i 'aşkdan giydüm
Urup tâc u kabâ terkin 'abâdan pirehen giydüm

-11*-
(36b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Eyledi bülbül tazallüm hande kıldı gül güle
Añlayup derdini aglar şimdi bülbül bülbüle

2 Birbirinden reşk idüp zülfüñe öykündüklerin
'Ukdeler izhâr ide başladı sünbül sünbüle

3 Her ne dem ol zülf-i misk-efşâna şâne tolaşur
Gösterür saç yolmasın tavrını kâkül kâküle

4 Vakt-i gül zerrîn kadehle gel benefşe içelüm
Remzin eyler sâkiyâ mânend-i bülbül bülbüle

5 Gül yüzüñ şevkıne Vecdî iñledi bülbül gibi
Güm güm ötdi âsmân düşdi zemîne gulgule

-12**-
(36b)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Bülbül ü pervâne 'âşık olmadın şem' ü güle
Murg-ı dil şeydâ idi sen verd-i şûh u şengüle

2 Bâgda zülf-i nigâruñ kîl u kâli olmasa
Böyle pîç-â-pîç olup girmezdi sünbül sünbüle

3 Sûk-ı 'âlemde metâ'-ı şevk u şâdî sevk idüp
Gulgul itdi şîşe-i mey didi kulkul bülbüle

---

* Hayâli Beg'in aşağıdaki matla ile başlayan gazeline naziredir:
'Arızuñ vasf eylerken gülşen içre gül güle
Şöyle keṣret oldı kim söylerdi bülbül bülbüle

** Aynı matla ile başlayan gazele yazılmış diğer bir naziredir; Murġ-ı dil şeydâ idi sen verd-i şūh u şengüle: Bende olmışdı göñül ol şâh-ı şūh u şengüle *Sahh.*

4 Atı ayagın öper üftâdeler Kanber-mîsâl
Ol ‘Alî-sîret kaçan nâz ile binse düldüle

5 Âstân-ı âsmânâsâ-yı yâre Vecdîyâ
Sa’y kıl mümkin sühâya seyr-i burc-ı sünbüle

-13[*]-
(43a)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

1 Dem-i gül çün degül bâkî demidür nûş ola müller
Yürüt ayagı ey sâkî nedür bunca te’emmüller

2 Tenâvül idelüm gel mül ola tâ ruhlaruñ gül gül
Dil-i zâr eylesün gulgul ötetursın ko bülbüller

3 Bu gülzâruñ fenâsın ‘arz iderler kâl u hâl ile
Aña efgân ider bülbül anuñçün bulınur güller

4 Hayâl-i hâl-i rûyuñla meger kim cânib-i Rûm’a
Gelüp terk itdi dâr-ı çîni fülfüller karanfiller

5 Yaşı gül-gûnını şeb-dîz-i âh ile koşup Vecdî
Alupdur ‘arsa-yı mihr ü mahabbet içre öñdüller

[*] Mecdi Efendi’nin,
Muhabbet âteşinden kim şererdür bâğda güller
Anuñ hâkisterinden âferide oldı bülbüller matlalı gazeline naziredir.

-14*-
(43b)

Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün

1 Şehâ şe'n-i pâküñ getürdi cihâne
N'içün yok zamânda vefâdan nişâne

2 Niçe kâdir olur zebân u kalemler
Kemâlât-ı zâtuñ 'ayân u beyâna

3 Mukarrer mükerrer 'atâlar sehâlar
Biri ehl-i fazla biri nükte-dâna

4 İrerdi kaçan vefâñ olmasa ger
Cefâ tîgı câna bıçak üstühˇâne

5 İşigüñe geldi ider 'arz-ı hâlin
Nazar kıl şehâ Vecdi-i nâ-tüvâne

-15-**
(44a)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Saltanat-pîşesinüñ yine kagan aslanı
Oladı bir gözi âhû-yı Hoten cânânı

2 Gördiler la'li ider şehd u şeker bâzârın
Açdılar sûk-ı dil u cânda aña dükkânı

3 Ol perî-nakş geçüp la'l ile itdi teshîr
Hazret-i Şâh Selîm İbn-i Süleymân Hân'ı

---

* Ḫˇâce-zâde Muhammed Çelebi Efendi'nin,
Çü yokdur zamânda vefâdan nişâne
Ne lâzım göñül mâ'il olmak cihâne matlalı gazeline naziredir.

** Şemsi Paşa'nın (Merhum Sultân Selim, bir bakkâl cüvânını içerüye aldukda Şemsi Paşa dimişdür):
Şehre bakkâl imiş alduk yine bir cânânı
Kef-i dest ile döginsün yürüsün mizânı matla'lı gazeline naziredir.

4 Satdı ol Yûsuf-ı gül-çehreyi bilmezlük ile
Sîne-kûb olsa n'ola taşlar ile mîzânî

5 Vecdiyâ virmiş aña hazret-i Hak rûz-ı ezel
Ni'met-i hidmet-i şâhı şeref-i îmânı

-16*-
(88b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Turur hançer kemerde tîg-ı tîz-i dil-rübâ sarkar
İner yollar keser beller basar sag u sola sarkar

2 Ümîd-i pây-bûs idüp dilerin şâhdan destûr
Anuñçün şâh destûruñ yanuñda dâ'imâ sarkar

3 O hûnî dil-berüñ çagı mukarrer kan ola câgı
Nacagın bir yaña asmış bıçagı bir yaña sarkar

4 Başında taylesân u elde sübha mülhidi bekler
Her a'zâsından ehl-i zerküñ el-hâsıl riyâ sarkar

5 Şu kim gavvâs-ı bahr-i ma'rifetdür ser-fürû eyler
Dür-i ma'nâya tâlib bahre talup Vecdiyâ sarkar

---

* Pâdşâh-ı 'âlem-penâh ağalarından Derviş Ağa-nam kimesnenüñdür)
'İzâruñ üzre kim peyveste ol zülf-i dü-tâ şarkar
İner yollar başar cân u dile ey bi-vefâ şarkar matla'lı gazeline naziredir.

KIT'ALAR-NAZMLAR-RUBAÎLER

KIT'ALAR[*]

-1[**]-
(9a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Elem ü 'azl u şiddet-i gurbet
Beni çokdan çıkardı benlikden

2 Gussa vü gam beni helâk itdi
Irmasun Hakk tapuñı şenlikden

3 Harca sürildi cübbe vü destâr
Habbe yok Hak bilür kefenlikden

4 Merhamet kıl 'azîz başuñ içün
Ben kuluñı ayırma Menlik'den

5 Gül umarken nasîbüm eyleme har
Bülbülüm kıl rehâ dikenlikden

-2[***]-
(11a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Bi-hamdi'llâh zamân-ı devletüñde
Temîz-i ehl ü nâ-ehl olınurken

2 Bu emr-i müşkili kime soralum
Serîr-i fazlda sen otururken

---

[*] Kıtalar yazma nüshadaki sıraya göre dizilmiştir.
[**] "Menlik kadılığı ricâsında kazasker 'Abdu'r-rahmân Efendi merhūma virildi."
[***] "Ehli Çelebi, Gelibolı kazâsına tâlib olup bu kıt'a 'İvâz Efendiye virilmişdür."

3 Gelibolı'da nâ-ehlüñ kazâsı
'Aceb câ'iz midür Ehlî tururken

-3-
(11a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Nevm-i gafletden gözüñ bî-dâr özüñ hüşyâr it
Niçe bir hayrân olursun vâkıf-ı esrâr iken

2 Emr-i müstagrib görüp dimezsün 'akluñ yâr iken
Kâzı-'asker n'eylesün hatt-ı hümâyûn var iken

-4-
(11a)

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Tevfîk-i Hudâ olmaz ise evvel ü âhir
Hall eyleyemez şübhemiz Eşbâh u Nezâ'ir

2 İrişdi hidâyât-ı Hudâ evvel u âhir
Tevfîkdürür şübhesiz Eşbâh u Nezâ'ir

3 Şibh-i dürer-i fıkhdurur evvel ü âhir
Hall-i şebeh-i şübhede Eşbâh u Nezâ'ir

4 Misl ü şebehi nâdir iken evvel ü âhir
Kimdür bu kitâba diye Eşbâh u Nezâ'ir

5 Erdi dem-i subh oldı şeb-i şübhemiz âhir
Gün gibi tulû' ideli Eşbâh u Nezâ'ir

-5*-
(11a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Zamânuñda eyâ Fârûk-haslet
Revâdur fark olına ehl ü nâ-ehl

2 Gelibolı kazâsından o ma'tûh
Gerekür 'azl olına bilâ-mehl

4 Velî ol matlaba tâlib aransa
Kuzât içinde Ehlî'dür aña ehl

-6-**
(11a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Gelibolı efendisi hâlâ
'Ateh ehli sefîh ü ümmîdür

2 Anası hubbı ile fahr eyler
Babası gibi ya'ni 'âmîdür

-7*-**
(11a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Ekâbir bî-temîz oldı anuñçün
Bir oldı yanlarında ehl ü nâ-ehl

2 Çıkardılar kamu nâ-ehli başa
Ayakda kodılar Ehlî zihî cehl

---

* Kıt'a, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
** Kıt'a, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
*** Kıt'a, sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

-8[*]-
(11b)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Kişi düşünde ata binicek murâda irer
Dedüklerine binâ'en muhibb-i hâlis-hubb

2 O şeh-süvâr murâdâtın eyledüm irsâl
Ümîd odur ki murâd atına irüşe binüb

-9[**]-
(12b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Tekye-i şehre konıcak göñül abdâlı didi
Hânkâh-ı gama geldüñ be deli tek ye tek iç

2 Suyı ıssı kumı pirinç balığı tehmtenî
Âftâb âteş ü tencîre zemîn-şûr u Meriç

-10[***]-
(12b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Hazret-i kâdı vü nâ'ib kâtib
Cümlesiñ Ahmed idüp lutf-ı vedûd

2 Bu üç Ahmed'le bulup 'izz u şeref
Muhkemüñ oldı Makâm-ı Mahmûd

---

[*] "Beglerden birine berât irsâl olınup dinildi."
[**] "Ġâyet-i harr-ı ṣayfda Filibe yaylağından nüzūl eyleyüp Meriç kenârında dinildi."
[***] "'Ammi-zâde Efendi'nüñ ve nâ'ib ü kâtibüñ cümlesinüñ ismi Ahmed olup yazılmışdur."

-11[*]-
(14a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Devr içre şimdi ehl-i kerem murtazâsıdur
Olsa elinde hâme n'ola zül-fikâr-ı şer'

2 'Adli yemiyle garka varupdur diyâr-ı cevr
Lutfı nemiyle tâze vü ter sebzezâr-ı şer'

3 Bî-kes garîbe işigidür melce' ü melâz
Mazlûma bâb-ı 'adli olupdur hisâr-ı şer'

4 Zât-ı latîfi câmi'-i fazl u kemâldür
Kadd-i bülendine n'ola dirsem menâr-ı şer'

5 Hâşâ ki bende medhüñe lâyık kelâm ola
Ey şâh-ı pür-mekârim v'ey kâmkâr-ı şer'

6 Bu devr-i cevrkâr ile vardur husûmetüm
Dâ'im hilâfum üzre döner ey medâr-ı şer'

7 Vecdî kapuña aglayu geldi zamâneden
'Adl ile dâd kıl aña ey şehr-yâr-ı şer'

8 Kûyuñda gûy-ı bî-ser ü pâdur rubûde kıl
Çevgân-ı lutf u cûd ile ey şeh-süvar-ı şer'

9 Turdukça devr-i devlet ile ol sebâtda
Sahrâ-yı sıhhat içre eyâ kûhsâr-ı şer'

---

[*] Manzumenin yer aldığı sayfanın sol kenarında aşağıdaki bilgi yer almaktadır:
"İşbu kaşide Merhūm 'İvâz Efendi'ye dahi virilmiş idi. Merhūm okıyup tamâm itdükde bunda adum sanum yoġ anca yohsa vezne girmez mi dedükde, sultânum 'ivaz hibeden soñra olur, hibe eyleñ 'ivaz aluñ diyüp bu beyt zamm olınmuşdur.
Eslâf-ı şâlihine halef itdi Hakk anı
Bu cümleden 'İvâz'durur ol nâmdâr-ı şer'"

-12[*]-
(14b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Bu meseldür ki atla adam
Żabt olur bi'l-licâm ve'l-ikrâr

2 Merd-i kâzib ne turfe hayvândur
Ne dili söz tutar ne başı yular

3 Âdemîyem dir iseñ ey kâzib
Sözüñ üstine tut sebât u karâr

4 Dönme katır gibi biner zürefâ
Sakaluñ eyleyüp licâm u yular

-13-
(14b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Merd me'hûzdur cevâb ile
Yedilür at gibi licâmından

2 Merd-i kâzib ne turfe hayvândur
Ahze kâbil degül kelâmından

-14-
(14b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Yedilür at gibi licâmından
Merd-i nikû-makâl u sıdk-encâm

2 Merd-i kâzib garîb hayvândur
K'anı zabt idemez licâm-ı kelâm

---

[*] İkrârda ber-karâr olan merd-i 'âli-mikdâr ile merd-i kezûb-ı kizbu'l-himâr arasında beyân-ı hâlât ider ebyâtdur ki (*el-mer'u me'hūzun bi-ikrârihi*) kelime-i câmi'asından me'hūzdur.

-15[*]-
(14b)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün

1 Du’âmuz budurur şâm u sehergâh
Kemâl-i dîn ü devlet vire İlâh

2 Zevâlüñ isteyenler zâ’il olsun
Eger mihr ise de yog ola çün mâh

-16-
(15a)

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Dîde-i rûzgâr-dîdelerüm
Niçe biñ mâh u sâl görmişdür

2 Her biri anca dem sürüp anuñ
Agarup niçe yaş geçürmişdür

-17-
(15a)

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Murg-ı zeyreksüñ ey dil-i dânâ
Tavr-ı şeh-bâzı ihtiyâr eyle

2 Kût-ı yevmîyeñi şikâr idüben
Yüri bir kûşede karâr eyle

[*] “Kemâlu’d-din Efendi’ye [virilmişdür].”

-18-
(26b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Küşt-gîr-i felekle tutma güreş
Çokdurur hîlesi sakın anuñ

2 Niçe biñ pehlivânı çaldı yire
Gelmedi arkası yire anuñ

-19-
(27b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Kâr-ı hayra hareket eyleyen ehl-i keremüñ
Kademine zer ü dürr ü güher îsâr gerek

2 Hak virür ecr ü 'ivaz halk neye kâdirdür
Dür güher yog ise bârî hele dînâr gerek

-20-
(30a)

Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûl

1 Siyâdet gülistânınuñ serv-i ser-sebzisin
N'ola Hızr gibi ola nisbetüñ hazretle

2 Riyâz-ı Rızâ'yı makâm eyleye Hak saña
Cemâlin müyesser ide irgürüp vuslata

---

2 Sayfanın sol kenarında "Merhūm Baba Efendi Yeşil-zâde dimekle ma'rūfdur mahlaşı Rızâyi'dür" şeklinde bir açıklama yer almaktadır.

-21*-
(32b)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Görüñ 'adâletini Rûmili efendisinüñ
Hemîşe nâm-ı nîkû semtine olur râgıb

2 Filorina dir iken kapusında tâlibler
Yine teveccühi Vecdî fakîredür gâlib

3 Sa'âdet ile Hudâ dâyim ide devletde
Harâbe dilleri yapmaga oldurur tâlib

-22-
(33b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Sanma zâhid beni sen mest-i şarâb-ı engûr
Mest-i 'aşk olalı bi'llâh unutdum üzümi

2 Yâr işiginde 'aceb Vecdî ne arar dimeñüz
Dostlar yâre kıluram dem olur kendüzimi

-23** -
(35a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Misli ol şeh ile Vecdî'nüñ
Bulınur 'andelîb ile gülde

2 'Aşkı cânda cenânda şevkı
Medhi dilde senâsı göñülde

---

* "Kara Çelebizâde Hüsâm Çelebi Efendi'den Florina kâzâsın istiyüp virilmişdür."
** Sayfanın üst kenarında yer almaktadır.

-24*-
(35a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Külbe-i ahzânumı reşk-i gülistan eyle gel
Gonca-i kalbüm açılmaz ıztırâbum var benüm

2 Sîne sûzân u ciger büryân u gözyaşı revân
Hem ocagum hem kebâbum hem şarâbum var benüm

-25**-
(35a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Bu du'â üzredür ahibbâ kim
'İzz u kadre karîn ola başuñ

2 Sefer ile hazarda sultânum
Hızr u İlyâs ola yoldaşuñ

-26***-
(35b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Merdüm-i dîdelerüm kaldı hicâb altında
Yaş döküp aglayımaz hâl-ı dili iki gözüm

2 Oñmaduk sen yüri k'özüñe koruk dime kim
Keremüñ kermini gördüm katı oñmışdur üzüm

---

* "İhvândan birine irsâl olındı."
** "Ḫızr Çavuş'a yazılmışdur"; sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
*** Sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

-27-
(36a)

Li-vâhid mine'z-zurafâ

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Şevk ile niçeler kızıl kor iken
Kun-i dil-berle penbeveş oynar

2 Bu mesel turfedür ki eydürler
Od ile penbenüñ ne oyunı var

-28[*]-
(36a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Ey şerîfü'l-kavm v'ey müfti-i 'âlem lutf idüp
Tatlu sözlerle sorarsuñ acıyup ahvâlimüz

2 Himmetüñle ni'metüñle hâlimüz hoşdur tamâm
Hamdu li'llâh kim mübârek düşdi gayet fâlımuz

3 Şart-ı ülfet terk-i külfetdür buyurmışlar kirâm
Ol sebebden 'arz kılduk bî-tekellüf hâlimüz

4 Râvî şöyle nakl ider 'Avret Hisârı balını
Sandı 'asîle hadîsi nakl olınur balımuz

5 Lâ'übâlîlik ider gâhî gehî bal ballanur
Bal ister Vecdiyâ bu bâl-i pür-belbâlimüz

[*] "Selânik müftisi Ahmed Efendi hazretlerine 'Avret Hiṣârı 'aselin getürdüklerinde yazılmışdur."

-29*-
(37b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Kâ'im ol kudretüñ yetişdükce
Dostlar hıdmetinde hâme gibi

2 Göñli levhini yaz garîbelerüñ
Safha-i vechi durma nâme gibi

3 Seng-i cevr ile urup ürkütme
Ohşa dil murgını hamâme gibi

4 Burma sarma fakîri çalma yere
Başlar üzre el 'imâme gibi

5 Hâsılı Vecdi-i du'â-gûyuñ
Halin aglar saña gamâme gibi

-30-
(47b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Ezelden sehmi 'azl olmışdur anuñ
Nasîbi nasbdan ancak nasabdur

2 Vidin kâdılıgın matlab idinmiş
Bu hâl üzre durur çok rûz u şebdür

3 N'ola tedbîr iderse 'abd-i küstâh
Olacak iş yine takdîr-i Rab'dür

4 Senüñdür emr sultânum senüñdür
Tehâlükdür taleb terk-i edebdür

5 Senüñ gibi kerîmüñ hazretiñde
Taleb hırmân hizlâna sebebdür

---

* "Küttâbdan birine yazılmışdur."
3 Sayfanın sağ kenarında "Olupdur tâlib-i mechūl-ı mutlak" mısra'ı yer almaktadır.

6 Kulı küstâh olur şâh-ı kerîmüñ
Edeb oldur olurlarsa 'acebdür

7 Saña nâz eyler ebnâ-i zamâne
Cenâbuñ lutf ile anlara âbdur

8 Bularuñ 'özr-hˇâhı yine sensin
Bular muztardur erbâb-ı erebdür

9 Tevekkül kıl yüri Allâh'a Vecdî
Bilürsün gayrı iş mahz-ı ta'abdur

-31*-
(48b)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilâtün

1 Tu râh-ı gülşen-i ma'nâ meger ne-mî-dânî
Be-künc-i külhan-ı sûret girifteî ârâm

2 Tarîk-i gülşen-i ma'nâ meger ne-mî-dânî
Ki der-harâbe-i sûret girifteî ârâm

3 Mahall-i künc-i ma'ânî meger ki mî-dânî
Ki der-harâbe-i sûret girifteî ârâm

-32**-
(49a-49b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hâk-i pâyüñe Vecdî-i muhlis
Rûy-mâl ile 'arz-ı hâl eyler

2 İşigüñe yüzini sürme ile
Hâk-i râhuñla iktihâl eyler

3 Lutfuña i'timâd idüp miskîn
İşbu vech ile kîl ü kâl eyler

---

* Sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
** Zekeriyyâ Efendi hazretlerine 'arz-ı hâldür.

4 Niçe eyyâmdur ki sultânum
Bu kula lutf ile makâl eyler

5 Her gören bendeñi sürûrumdan
Min'ab olmış diyü hayâl eyler

6 Ne kazâ oldugını bilmezler
Her kişi niçe ihtimâl eyler

7 Böyle lutfa 'azîmet olmış iken
Ne ola bu işi muhâl eyler

8 Sebeb-i butû' u bâ'is-i te'hîr
N'eydügin kimler intikâl eyler

9 'Abd-i dâ'îdür 'an-samîmi'l-bâl
Her ne emr olsa imtisâl eyler

10 Lutf-ı va'd u kemâl-i tahsînüñ
Gerçi def'-i gam ü melâl eyler

11 Lîk 'ahd-i 'adâletüñde şehâ
Niçe bir add-i mâh u sâl eyler

12 Çok zamândur kitâb-ı medhin okur
Neyl ü ihsâna anı fâl eyler

13 Söylemek istedükçe ahvâlin
Kerem ü lutfuñ anı lâl eyler

14 Dubniçe mansıbına tâlib olup
Taleb-i lutf ile nevâl eyler

15 Muntazırdur cevâb-ı şâfîye
Sâ'il-i lutfdur su'âl eyler

-33-
(56b)

Kıt'a ber-sebîl-i icmâl

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Bir degül kadr-i 'ârif ü 'âmî
Âdem 'ilmiyle olısar âdem

2 Olıcak bir su'âl meclisde
Anı 'âlim olan olur ekrem

3 Lîk bir kâr-dân ü kâr-âmûz
Böyle tahkîk idüp didi bir dem

4 Kâdı müftî müderris olmayıcak
Kişi bilmem dimekde der-'âlem

-34*-
(57a-57b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hazreti Âdemoglı Hâbîl'i
Kardaşı Kâbil eyledi maktûl

2 Ol mücâzât içün kavâbil-i dem
Hâbilî diyü oldılar ma'zûl

3 Yohsa bu tavr o şe'n-i pür-kereme
Degül isnâd olınması ma'kûl

4 Hak budur kim o kalb ü kâlıbdan
Kerem ü 'adl ü dâd idi me'mûl

5 Meger ebnâ-i dehrüñ ibrâmı
Ol ebu'l-lutfe virdi nev'-i zühûl

---

* Bu hakir Peçuy kâdısı iken Hâbili nâmına ma'zūl itdüklerinde erbâb-ı devlete virilmişdür. Sayfanın sağ kenardında "*Ol 'aṣrda kâdı-'asker Bostân-zâde Efendi idi. Aṣıl hitâb anlaradur.*" şeklinde bir açıklama yer almaktadır.

6 Niçe doysun galîz-ı ebrâma
Kişi lutf üzre olıcak mecbûl

7 Ol süvâr-ı reh-i hüdâya dirîg
Meslek oldı tarîka-ı medhûl

8 Tarz-ı monlâ garîb tarz idi
Ey dirîgâ ki olmadı ma'mûl

9 'Ulemâ hayli pây-mâl oldı
Galebe itdi fâzıla mefzûl

10 Müstevî oldı 'ârif ü 'âmî
Birdür ashâb-ı fazl ü ehl-i fuzûl

11 Künc-i 'uzletde 'âdil ü 'âlim
Sadr-ı 'izzetde her zalûm u cehûl

12 İltiyâm eylemez sahîhe sakîm
'Ârife merhabâ dimez ma'lûl

13 Müddet üç yıl iken üç ay oldı
Kande bulsun efendiler mahsûl

14 Harc-ı râh u berâtı kurtarımaz
Kişi her ne kadar olursa ekûl

15 Hâttı gitdi kazâ vü tedrîsüñ
Ne işe olalum 'aceb meşgûl

16 Zen-i dehrüñ bu mekr ü hîlesine
Mütehayyirdürür 'ukûl-ı fuhûl

17 Haşe li'llâh kim ola râzı
Bu haber bulsa şem'-i şâha vusûl

18 Hamdu li'llâh mülûk-ı 'Osmânî
Eylemezler tarîk-i Hak'dan 'udûl

19 Vüzerâ'-i 'izâm-ı sultânî
Kim bulardur nizâm-i dehre usûl

20 Vükelâ-i kirâm-ı hâkânî
Yirlü yirindedür kamu sag u sol

21 Mîr-i mîrân-ı mülket-i Rûm'uñ
Şeh katında sözi karîn-i kabûl

22 Hˇâce-i pâdşâh-ı zıll'ullâh
Hˇân-ı ihsânı 'âleme mebzûl

23 Şeyh-i İslâm müfti-i 'âlem
Re'yi ahvat sözi özi makbûl

24 Bu kirâm-ı 'izâm-ı zevi'l-ikrâm
Oldılar her bir bu hâle melûl

25 Lîk dest-i sipihri bî-ser ü pâ
Bâb-ı evfâh-ı halka urdı kufûl

26 Şeh-süvârân-ı 'arsa-i 'âlem
İtdiler menzil-i sükûta nüzûl

27 Ne cevâb olısar 'aceb yarın
Hak cenâbından olıcak mes'ûl

28 Kâli hâl ile Vecdiyâ epsem
Kıssa ma'lûmdur degül mechûl

29 Yüri yüz tut cenâb-ı rahmâna
Kula rahm idici efendidür ol

30 Cân u dilden du'â senâ eyle
Tâ olınca 'ibâdete mevsûl

31 Bu mahalde meded disün âmîn
Kanı bir agızı du'âlı kul

---

25 Beyit, sayfanın sol kenarında aşağıdaki beyit yer almaktadır:
Niçe bir dehr-i dūn u bi-ser ü pâ
Bâb-ı evfâh-ı halka ura kufūl

-35*-
(57b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Kâdı-'asker efendi sultânum
Fukarânuñ yüzine bakmaz hîç

2 Söz güherdür velîkin ol güheri
Ele alıp kulaga takmaz hîç

3 Bir çakım kav olur yavuzlansa
Bir söyinmiş çerâg yakmaz hîç

4 Yaş döküp teşne-diller aglasalar
Nehr ider cûy-ı lutfı akmaz hîç

5 'Ayn-ı 'avlüñle nâzır olmaz iseñ
Nazar-ı merhamet bırakmaz hîç

-36**-
(59a)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Ol şeh-i pür-kereme cân u göñüldür müştâk
Hoş zamân içre ire vasl-ı Hudâ-yı Hallâk

2 Ey hoş ân rûzî ki ez-eltâf-ı Rabbü'l-'âlemîn
Vasl-ı tû rûzî şeved va'llâhu hayru'r-râzıkîn

---

* Manzumenin başındaki "Bu ġazel dahi ol mahalde (bkz. bir önceki kıtanın yazılış sebebi) vâki' olmışdur." ifadesine rağmen matla ve mahlas beyitleri bulunmayan manzumeyi bu kısma almayı uygun gördük.

** Sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

-37-
(59b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Ger hünermend zi-evbâş cefâ mî-bîned
Tâ dil-i h˘îş ne-y-âzâred ü der-hem ne-şeved

2 Seng-i bed-gevher eger kâse-i zerrîn şikened
Kıymet-i seng ne-y-efzâyed ü zer kem ne-şeved

-38*-
(59b)

Tercüme-i Û:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 'Âlime zulm iderse bir câhil
'Âlimüñ kadrine halel gelmez

2 Sısa zer-kâseyi eger kim seng
Kadr-i seng artuben zer eksilmez

-39-
(65a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hükemâ ittifâk idüp dirler
Çarh-ı pîrî esîr-i hummâdur

2 Müte'âkıb olur bu sayf u şitâ
Biri üşütme biri ısıtmadur

* Bir önceki Farsça manzumenin tercümesi.

-40[*]-
(65a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Sıhhat-ı recl içün bu kavm-i 'alîl
Eylediler du'â-yı bî-pâyân

2 Kim du'â itdi kim didi âmîn
El yüze urdı cümle pîr ü cüvân

3 Eylediler ne geldi hep elden
Umaruz müstecâb ide sübhân

-41-
(65a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Câhilüñ 'âlim ile mikdârın
Bilmege ister iseñ ey 'âkıl

2 Ura mîzân-ı 'akla ikisin
Gör berâber mi nâkıs u kâmil

-42-
(65a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

1 Lutfı hatîr-i Hak'dur tahrîr-i nâdir olduñ
Hattun irişmiş iken tahrîre kâdir olduñ

2 Cem' eyleyüp her fende mâhir olduñ
Kimüñle bahs iderseñ anı tonadur olduñ

[*] "Merhūm Baba Efendi nikris marazına mübtelâ olup dinildi."

-43-
(65a)

Ebyât fî'ş-şikâyet-i'l-kâ'inât

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Mâh-ı nev gûyâ kemân ü penbedür ebr-i beyâz
Niçe biñ Hallâc'ı ber-dâr eylemiş ber-dârsın

2 Dürseler defterüñ tayy-ı siclveş 'âkıbet
Kabza-i hükm-i İlâhî içre bir tûmârsın

3 Gözlerüñden her seher şeb-nem dökersin ey felek
Halk-ı 'âlem senden aglar sen neden aglarsın

-44-
(65b)

İ'tizâr-nâme-i nâmedür

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Kusûr-nâme ma'zûr ola şâhum
Midâd-ı hâme toñardı sovukdan

2 Niçe ıssı sovuk görmişler aydur
Bu kış olmamış idi katı çokdan

3 Şitânuñ şiddetinden çıkmayup halk
Cihânı seyr iderlerdi kovukdan

-45*-
(65b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Sem'e irişdi haber kim o re'isü's-sıbyân
Dür-i nâ-süfte ile silk-i cevâhir olmış

2 Tâb-ı tebden ruh-ı rengîni 'arak-rîz olup
Veyahûd âbiledür havf ile zâhir olmış

-46-
(67a)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Ḍurûb-ı seng-i havâdisle şîşe-i hâtır
Şikest iken yine kalbümde inkisârum yok

2 Hezâr derdi bir iken hezâr zâr ile
Hezâr derde giriftâr-ı âh u zârum yok

-47-
(67a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hak budur kim safâ irer câna
Dostlarla olan mu'âmeleden

2 İştiyâk-ı telâk müşkildür
Kalbe râhat gelür mürâseleden

* "Bir Gül-i handân ya'ni bir tâze cüvân çiçek çıkardukda dinmişdür."

-48-
(67b-68a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Şâh-ı nev-rûz idüp bu rûz bürûz[22]
Oldı dînüñ 'adûsı bi-tâkat

2 Münhezim oldı gitdi cünd-i şitâ
Geldi ceyş-i rebi'-i pür-savlet

3 Hükemâ ittifâk idüp didiler
Berş ü mesr ekl olınsa bu sâ'at

4 Eser-i keyf ilâ-tamâmü'l-'âm
Olmaya kim be-hükm-i hâsiyyet

5 Ne kadar ehl-i 'âr ise 'ârif
Cerr-i keyfe ider bu gün cür'et

6 Gâlibâ bu cihetden itmişdür
Taleb-i mesri ol şerîf-sıfat

7 Lîk gâyet hicâba düşdüm ben
Kesret-i haclete sebeb kıllet

8 Hakk'a ma'lûm hokkada olanı
Hakk u 'adl üzre eyledüm kısmet

9 Nazm-ı Muhyî hayât-ı nev virdi
Hamd u şükr ü Hudâ'ya çok minnet

10 Añsızın vâsıl-ı sürûr oldum
Müterakkab degüldi bu ni'met

11 Şâdılık sûretini gösterdi
Geldi âyîne-i dile safvet

---

[22] Muhyî'nin aşağıdaki matla ile başlayan manzumesine cevaben yazılmıştır. (Cevab ez-cenâb-ı hakir-i pür-takşir; Bu hakir Peçuy kadısı iken Muhyi-nâm şâ'ir dimişdür)
Biñ niyâz ile hâk-i pâye bugün
Budurur 'arz-ı 'abd-i bi-tâkat

12 Böylece lutf iderse ahyânâ
Zî-safâ ol Mesîh-mâhiyyet

13 Vecdiyâ olalım Süleymânî
Şart-ı ülfet izâle-i külfet

-49-
(68a-68b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hak budur kim 'azîm ni'metdür[23]
Hasta iken kişi şifâ bulmak

2 Siyyemâ pîrlikde gurbetde
Ta'n-ı ta'ûndan halâs olmak

3 Vâcib oldı hakîm-i lem-yezele
Dâ'imâ şükr ile senâ kılmak

4 Sevdigine belâ virür Allâh
Gör ne çekdi habîb-i hazret-i Hak

5 Yeñi başdan cihâna geldüñ sen
Saña oldı hayât-ı nev-mülhak

6 Maraz ile suçuñ bagışlandı
Lutf u cûd itdi vâhib-i mutlak

7 Giden âdemlerüñe rahmet ola
Kalana sahn-ı sıhhat ola turak

8 Gerçi kim mevt tuhfe-i Hak'dur
Sıhhat ammâ latîfdür el-hak

9 Dürlü dürlü belâda olsa kişi
Cân virür sıhhate kalınca ramak

10 Dünye zindânıdur Müselmân'uñ
Habsden hoş degül midür çıkmak

[23] "İstanbul'da merhūm Hâfız-zâde Efendi mat'ūn oldukda dinmişdür."

11 Mevt olupdur velîk şart-ı hurûc
Kimse irmez bu ni'mete aylak

12 Ölüm olmasa kâr müşkil idi
Erzel-i 'ömre irişüp kalmak

13 İttikâ idesin oturdukda
Yürür oldukda lâzım ola tayak

14 Hasta oldugına ahibbânuñ
Sevinürmiş 'aduvv-i dîn ahmak

15 Sanasın kendüsi müsellemdür
Ebedî görmese gerek toprak

16 Evvelüñ mehd ü âhirüñ ola lahd
Saña lâzım mıdur yüce çârdâk

17 Yerüñ üstinde cism yürürken
Yerüñ altını eyle câna yatak

18 Vecdiyâ emr-i Hakk'a râzîyuz
Hâşa kim yok diye ya dil ya tudak

19 Sa'y kıl nâşitât ile çıka rûh
Yemeden nâzi'ât eliyle çomak

20 Mü'minüz lâ-ilâhe illâ'llâh
Görelüm âhiret yolına yarak

21 Ne buyurdı ise resûlu'llâh
Kâle bi'l-hakki ve'bi's-sevâbi natak

22 Ahiri hayr ola cümlemizüñ
Diyelüm Tañrı bir peygamber hak

-50-
(87b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Müsebbeb bir sebeb dahı bir olsun
Budur minnet der-i devlet-me'âba

2 Kapuñ kâfî vü tapuñ kâfil olsun
Ki hâcet kılmaya tâ gayrı bâba

-51*-
(91a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Çıkmasın hâneden du'â-gûyuñ
Ey cihân halkına 'atâ kılıcı

2 Kesmege ırkını melâhidenüñ
Eyle sâdık kuluñı du'âcı

-52**-
(92a)

Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün

1 Kâr-ı mâ ber-şümâ havâlet kerd
Hamdu li'llâh ki sâ'ik-i takdîr

2 Be-cenâb-ı hatîr-i pâk-zamîr
'Arz-ı ihlâs-ı bendegi'st cedîr

3 Tu Süleymân-cenâb men mûrem
Kıssa-i mûr bâ-emîr şehîr

* Sayfanın üst kenarında yer almaktadır.
** Sayfanın üst kenarında yer almaktadır.

4 Nîst ber-tab'-ı nâziket pinhân
Nükte-i tuhfetü'l-fakîr hakîr

5 Kalem-i 'avf ber-hatâyem keş
Men ne-gûyem ki 'özr-i men be-pezîr

-53[*]-
(96a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Kelâmu'llâhda nasrun min-Allâh çünki âyetdür
Sinân Paşa bi-hamdi'llâh bir pîr-i pür-mahabetdür

2 'Alem gibi ser-efrâz olsa meydân içre râyetdür
'Adûnuñ bagrını delsün Sinân-ı dîn ü devletdür

-54[**]-
(97a)

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Meclisde mushaf-ı ruh-ı dildârı dün gice
Bûs itmege teveccüh iderken rakîb-i dûn

2 Ol gül-'izâr güldi didi lâ-yemessuhu
Ben bûs idüp hemân didüm ille'l-mutahharûn

---

[*] Sayfanın üst kenarında yer almaktadır.
[**] Sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

-55-
(97b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Fakîr ü bî-mecâl oldı 'aceb şûrîde-hâl oldı
Eli lahme irişürse direm bulmaz ala nânı

2 Der-i devletde Dubniçe kazâsın virdiler ammâ
Buyurdılar ilet serdâr-ı 'âlî-şâna fermânı

3 Gehî bahr u gehî berde ne bellü gökde ne yerde
Yanık gibi seferlerde yanup yakıldı büryânı

4 Tek ü pûlar idüp anda mukarrer-nâmeler aldum
Mü'ekkid ola sandum eyledüm envâ'-ı pûyânı

5 Bir aydan soñra tebdîl itdiler Rudnik kazâsına
Beligrad'a sefer kıldum bırakdum beyt-i ahzânı

6 Muhassal bu yidi ayda sekîz gün olmadum mansûb
Atarmış kâdı-'askerler yabana bî-kes olanı

7 Temâşâ bundadur şâhâ iki kerre berât itdüm
Birisi pâdşâhumdan biri Sultân Murâd Hânî

8 Yine hâlâ varup Eflak u Bogdan'a sefer itdüm
Elüme virdiler emr ile bir tugrâ-yı hâkânî

9 Baña itdükleri nakşı işitse deng olur Erjeng
Baña virdükleri rengi niçe tasvîr ider Mânî

10 Bu sözler kim yazıldı tıbk-ı vâki' hakk-ı nâsi'dür
Egerçi şâ'ire 'ayb olmaya söylerse yalanı

-56-
(103a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

1 Ey şâh-ı heft-kişver diñle sözüni yek-ser
Serdâr olan bu halka şîr-i jiyân gerekdür

2 Etmekçi aşçı başçı yemişçi iş bitürmez
Hâtem-kef-i direm-bahş sâhib-kerem gerekdür

NAZMLAR*

-1**-
(6a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Bi-hamd'illâh irişdi rûz-ı pîrûz
Açup geldi livâ sultân-ı nev-rûz

2 Ahibbâ mesr umarlar hazretüñden
Muhassal şimdi budur sırr-ı mermûz

-2***-
(9a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Erbâb-ı hall u 'akd iken a'yân-ı rûzgâr
Hall itdiler menâsıbı hep 'akdüñ adı var

2 Tebdîl ile kuzât-ı zamânı berîd idüp
'Ahd itdiler ki göstereler ayda bir diyâr

-3-
(12a)

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 İtdi tulû' devlet ile âftâb-ı sa'd
Virdi cihâne nûr u ziyâ mâh-tâb-ı sa'd

2 Her kim kırân iderse tapuñla sa'îd olur
Kapuñ tavâfın eyler umar şeyh u şâb sa'd

---

* Nazmlar yazmada nüshadaki sıralarına göre dizilmiştir.
** Manzumenin başlığı "Der İltimâs-ı Meṣ̱r"dir.
*** Manzume sayfanın sol kenarında yer almaktadır. Manzumenin altında "İnṣâf u 'adl ile nazar eyleñ bu nüshaya" ibaresi yer almaktadır.

3 Her gün tavâf-ı kûyuñ ider zümre-i kirâm
Dirler kapuña bâb-ı sa'âdet-me'âb-ı sa'd

-4*-
(12b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 'İlm ile hayr-ı halef olduguñ içün selefe
Kevkeb-i bahtuñ irişdi bugün evc-i şerefe

2 Sende mevcûddurur devlet ile fazl u kemâl
İrdi şânuñla şehâ Üç Şerefe üç şerefe

-5**-
(12b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Merhamet kıl hemîşe dervîşe
Kim bulara du'âdur endîşe

2 Müstecâbu'd-du'â ola şâyed
Çün bilürsin tehî degül mîşe

-6***-
(12b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Nâz senden hakîrden zârî
Bozmayalum efendi bâzârı

2 Oldı dükkân-ı cân u dil târâc
Böyle midür Tatar Bâzârı

3b. me'âb-ı sa'd: kitâb-ı sa'd.
* "Fahru'l 'ulemâ Zeyrek-zâde Efendi Üç Şerefe müderrisi iken yazılmışdur."
** "Kemâlü'd-din Efendi Hazretlerine Derviş-nâm kimesneye şefa'ât-nâmedür."
*** "'Ammi-zâde Ahmed Efendüm hazretleri Tatar Bâzârı kâdısı iken yazıldı."

-7[*]-
(14a)

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Sensin ol serv-i bûstân-ı vakâr
Kâmetüñ şâhsâr-ı tûbâvâr

2 Berg-i ‘ayş-ı cihân o şâhdadur
Oldı ‘âlem anuñla ber-hˇûr-dâr

-8[**]-
(14a)

Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 ‘Azîz başuñ içün ey şeh-i huceste-hisâl
Bu bende cânibini lutfuñ itmesün ihmâl

2 Yeridür eyler isem hasb-i hâlümi tafsîl
Velîkin ecmel-i hâlât odur idem icmâl

-9-
(26a)

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün

1 Beni redd eyleme şâhum kapuñdan
Şafâ’at isteyü geldüm tapuñdan

2 Kuluñ hasta kapuñ dârü’ş-şifâdur
Devâ umar bu hasta hazretüñden

---

[*] “Bostân-zâde Efendiye virilmişdür.”
[**] “Bu dahi anlara (Bostan-zâde Efendi’ye) virilmüşdür.”

-10*-
(26b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Kapuñ oldı sened tapuñ mesned
Vecdi-i bî-kese eben-'an-ced

2 Kapuñ ide küşâd u tapuñ şâd
Dilerüm ol İlâh-ı hayy u samed

-11-
(27a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Bu nat'-ı bî-bekâ vü bâ-fenâda
Mürûr itdükçe şâh ile piyâde

2 Süvâr ol devlet ü ikbâl atına
Ruh-ı düşmen bize olsun fütâde

-12-
(27a)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Nedür bu cûd u sehâ yâ ne bu 'atâ-yı garîb
Keremle yâd olına 'abd-i pür-hatâ-yı garîb

2 Belâ velâya mı döndi nedür bu lutf u kerem
Bu pür-belâya andan irdi bu velâ-yı garîb

3 Belâ deminde velâ yazdı kâtib-i kudret
İrişdi lutf u nevâle bu mübtelâ-yı garîb

---

* "Baba Efendi merhūma virilmişdür."

-13*-
(28a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gül gibi hâr ile hem-demdür çün ol dildârımuz
Tañ mı bülbül gibi artarsa figân u zârımuz

2 'Aşkuña didük belî vü yokdur inkâra mecâl
Çün elest ilinde alındı bizüm ikrârımuz

3 Özge bâzâr itmişüz bâzâr-ı 'aşk-ı yârda
Almışız yokluk metâ'ın cümle virüp varımuz

-14**-
(32a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Mülk-i tende sadre geçdi hükm idüp sultân-ı berş
Yıkdılar mey-hâneyi vü yapdılar dükkân-ı berş

2 Hokka açıldukda sakın dime Hind otın yimen
Gör ne cevherler çıkar çünkim açıldı kân-ı berş

3 Geh sürûr it gâh gam çek bende-i maglûbısın
İttibâ' it hükmine çün böyledür fermân-ı berş

-15***-
(32b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Safâyîle tulû' iden bu iki matla'-ı garrâ
Bulınmaz arasañ maşrıkda magribde buña hem-tâ

2 Eger Râcî'-i rüchân olsa vezince müyesserdür
Ki biri matla'-ı mehdür biri mihr-i cihân-ârâ

---

* Manzume sayfanın sol kenarında yer almaktadır.
** "Merhūm Sultân Süleyman Ḫân hamre yasaġ idüp revâc-ı tiryâkde."
*** "Filibe'de Râci' ve Ṣafâyi-nâm şâirler iki matla' diyüp rüchânı su'âl itdüklerinde."

-16*-
(35a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Şükrini iller itmeyince kazâ
Medh dillerle niçe ola edâ

2 Cümle agız bir eyleyüp diyelüm
Sadr-ı devletde dâ'im ide Hudâ

-17-
(35a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Farz olınsa eger mesûbe-i karz
Tola sahn-ı semâ vü safha-i arz

2 Dostlar hâcetin revâ itmek
Olur ehl-i mürüvvet olana farz

3 Sîm şeş saddurur garaz hâlâ
Bu du'â-nâme anı eyler 'arz

-18-
(35a)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Ra'd iñler döger göge başın
Bulut aglar döker yire yaşın

2 Na'ra-i 'âşıkânesi ra'duñ
Felegi agladur yaşın yaşın

* "Medhi Çelebi'ye yazılmışdur"; sayfanın üst kenarında yer almaktadır.

-19*-
(35b)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Seyr itdükce atla 'araba
'Acem ü Rûm cânib-i 'Arab'a

2 'Arabî atlara süvâr ol sen
Ola düşmen yanuñda çün 'araba

-20-
(36a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Geçerken ehl-i sünnetden görüñ kim eyledi tugyân
Kuşum kaldurdı baş yanında birdür 'avret u oglan

2 Mübâhî bir ışıkdur koç taşagın cur'a-dân itmiş
Veyâhûd bir kızıl başdur yatur yanında tutmak hân [?]

-21**-
(47b)

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Tapuñı itdi sebeb çün müsebbibü'l-esbâb
Açup kapuñı buyurdı aña iyâb ü zihâb

2 Kapuña varur u tapuña turma yalvaruruz
Hezâr hamd ki ni'me'l-cenâb ü ni'me'l-bâb

3 Harâbe dilleri ta'mîr eyledüñ ta'cîl
Benüm de göñlüm evini keremle yap yab yab

* "At 'arabası ricâsında yazılmışdur."
** "Zekeriyyâ Efendi'ye virilmişdür."

-22*-
(59a)

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün

1 İki baglan bele gayret kuşagın şimşîrveş
Dil uzadup agız açma kimseye gel tîrveş

2 Ey kemân-ebrû atarsan gayra tîr-i gamzeñi
Zahm-ı tîrüñ sîne sahnında yatur zih-gîrveş

-23-
(62b)

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Kızmaga başlamış iken cemerâtıyla henüz
Kızlanup pîrezen-i dehr ider berd-i 'acûz

2 Ahker-i necm ile germ olmadı tennûr-ı felek
Kızdıra şu'le-i mihr ile meger harr-ı temmûz

3 Şöyle toñmışdurur 'âlem umarum sayf içre
Bûstânlarda bulına güne karşu karpuz

-24-**
(65a)

Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün

1 Râh-ı 'ademe anlar yârân ile gitmişler
Cennetde tena'umçün ihvân ile gitmişler

2 Mü'minler idügine bürhân ile gitmişler
Ol iki birâderler îmân ile gitmişler

---

* Sayfanın üst kenarında yer almaktadır.
** "İstanbul'da Filibe'den Ali Çelebi ve İbrâhim Çelebi-nâm birâderler Īmân Çelebi lakablu bir kimesne ile vefât itdükde."

-25-
(66a)

Fî-vasf-ı tekye-i Peçuy

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Kapusı dâ'imâ yapılmaz hîç
Kim gelürse konar dimez er ü geç

2 Özge me'kel garîb meşrebdür
Ni'metin tek ye suların tek iç

-26*-
(81a)

Fe'ilâtün Mefa'ilün Fe'ilün

1 Ki baş üzre olup 'amâme gibi
Ohşadum elde geh hamâme gibi

2 Okıyup sürdüm anı yüze göze
Şâhdan bendesine nâme gibi

-27-**
(88b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Zuhûra geldi eşrât-ı kıyâmet
Tamâm oldı ikâmet gel kıyam et

2 Tutupdur 'arbede çün 'arz-ı Rûm'ı
'Arab'da var makâmuñ Mısr u Şâm et

---

* "Elkâb-nâme"; Sayfanın üst kenarında yer almaktadır.
** Sayfanın sol kenarında yer almaktadır.

-28[*]-
(95b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Kamu müşkillerüñ her demde âsân ola sultânum
Ahibbâ şâdmân a'dâ hirâsân ola sultânum

2 Kuluñ Vecdî'ye eltâfuñ firâvân ola sultânum
İşüñ dâ'im kerem in'âm u ihsân ola sultânum

-29[**]-
(95b)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Niçe bî-keslere feryâd-res olup bu dünyâda
İrersin Hızrveş İlyâs iderken zâr u feryâda

2 Aduñ Hızr olmagın imdâd idesin biliş ü yada
'Aceb zâhirdürür te'sîri esmânuñ müsemmâda

-30-
(97a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Kerem kıl gel be-gâyet sakla mâlı
Ki zîrâ mâlı gâyet saklamalı

2 Kemâl u fazl olupdur gerçi mergûb
Kemâlüñ dahı mâl oldı me'âli

---

[*] "Ḫızr-dem Ḫızr-kerem Ḫızr-şiyem sultânum"
[**] "Ḫızr Efendi tarafına irsâl olınmışdur."

-31*-
(102a)

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Dil-i vîrânı ma'mûr itmeye lutfuñ yeter mi'mâr
Harâbe vardı dâr-ı dil fenâ buldı der ü dîvâr

2 Yapılsun devletüñde mahkeme muhkem binâ olsun
Şerî'at hânesi vîrâne olup gülmesün küffâr

* "Plevne'de mahkeme evin ta'mirde Mihaloğlı 'Ali Bey'e yazılmışdur."

RUBÂÎ

(97a)

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'

1 Kes vâkıf-ı gamzehâ-yı fettâneş nîst
Der-şehr dili nîst ki kurbâneş nîst

2 İn turfe ki hûn-ı 'âlemî rîhte est
Yek-dest-i tazallumî be-dâmâneş nîst

MATLALAR-MÜFREDLER*

MATLALAR

-1**-
(11b)
Vülâtüñ ecderiyüm ben kudâtuñ efkeregi
Zamânuñ eñ eyüsi kâ'inâtuñ eñ geregi

-2 -
(11b)
Dîdede oldı hayâl-i hâl-i cânân merdümek
Sanki bir mehd içre yatur tev'emân iki bebek

-3-
(11b)
Vasla şâd olımazam kim senetü'l-vasli sinetün
Hicre giryân olurın kim sinetü'l-hecri senetün

-4-
(11b)
Sîne-i pür-dâga urdum yine mihnet sengini
Gel gör ey şîrîn-dehen dag ile taşuñ cengini

-5-
(11b)
Merdüm belâda 'âlemi 'âlim gezer turur
Sadr-ı safâda câhil oturur potur yatur

-6 -
(11b)
Merdüm belâ-yı 'aşk ile hayrân gezer turur
Her nâzenîni der-bagal eyler potur yatur

* Matlaların çoğu, yazma nüshanın sayfa kenarlarında yer almaktadır.
** "Merhūm Kâdi Eñgerek Efendi hakkındadur."

-7-
(11b)
Bâlîn-i sengdür ki dildârı yastanur
Billâh revâ mıdur o kapuda potur yatur

-8-
(11b)
Merdüm revâ mı setr-i gamda döner turur
Bâlîn-i zer-keşe tayanur her potur yatur

-9-
(11b)
Didüm nigâre her gice kapuñda kim yatur
Nâz ile güldi didi ki birkaç potur yatur

-10-
(11b)
O hâna hidmet itmek câna minnet
O hâna hidmetidür 'ayn-ı 'izzet

-11-
(11b)
'Âşık mısın baña didi didim ki öyleyin
Bir bûse 'ahd itdi didi gel öp öyleyin

-12-
(11b)
Ol şeh-i pür-girihe cân ü göñüldür müştâk
Hoş zamân içre vire vasl Hudâ-yı Hallâk

-13*-
(12b)
Ey şâh-ı 'adl bendeñe himmet zamânıdur
'Abd-i hakîr ü bî-kese şefkat zamânıdur

---

* "Bu ebyât Zeyrek-zâde Efendi tarafından Sultân Selim Ḫâna virilmişdür."

-14*-
(12b)
Nâ'ib-i şer'-i nebiyy-i 'Arabî
Kâtib-i mahkeme Ahmed Çelebi

-15-
(12b)
Hayl-ı huddâm-ı kirâma olınur 'arz-ı selâm
Siyyemâ Yûsuf Ağa'ya çok tahiyyat çok peyâm

-16-
(14b)
Başum üzre halka-i dûd-ı siyâh eksük degül
Kelle sag olsun cihânda bir külâh eksük degül

-17-
(14b)
Hazz-ı ni'met n'idügin bilmek dilerseñ aca sor
Kadr-i sîm ü zer nedür fehm itmege muhtâca sor

-18-
(15a)
Alınma kâle hâlüñ gör ko ne dirse disün 'âlem
Cihân-gîr olsa kâbildür zebân-gîr olımaz âdem

-19-
(15a)
Bi'llâh ey dîde benüm 'aynumı kande gördün
O kadar yaş geçirdüñ bu kadar dem sürdüñ

-20-
(15a)
Bir gürg-i merdüm-hˇâr imiş yermiş ger erkek ger dişi
Aldanmayalum hîledür rûbâh-ı dehrüñ gerdişi

* Beytin sonunda "hidmetlerine tahiyyât ve's-selâm" ibaresi yer almaktadır.

-21-
(15a)
Mâluñı kılma telef yok yire isrâf eyleme
Eyleyüp göt ginligin el tarlıgından aglama

-22-
(15a)
La'lini bûs idüp olsam ol şeker-lebden cüdâ
Sanurum kim cân-ı şîrîn oldı kâlıbdan cüdâ

-23-
(15a)
Gerçi bir bagrı delinmiş 'âşık-ı şûrîdeyin
Senden ey ney nâlem artukdur hele neysem neyin

-24-
(15a)
Dilin sordum didüm ne nesnecükdür
Didi palûze ya'nî peltecükdür

-25-
(15a)
Dil-i bî-sabr ider zârî vü çeşm-i eşk-[fe]şân aglar
'Acebdür hâl-i 'âlem olan aglar olmayan aglar

-26*-
(17a)
Egerçi ol iki şehler şehîd-i Kerbelâ oldı
Firâkı cânlara ammâ belâ üzre belâ oldı

-27-
(24a)
Şöyle hazz alur göñül câm-ı şarâb-ı nâbdan
Almaya dil-teşneler ol hazzı şürb-i âbdan

---

* Beyit, sayfanın alt kenarındadır, beytin başında "Fi'l-Hasaneyn" ibaresi bulunmaktadır.

-28-
(24a)
Âlâyiş-i cihâna meyl itmedüm sanursuñ
Ey gâfil aç gözüñi gâyetde aldanursuñ

-29-
(24a)
Yogurup eşk ile hâk-i teni tahmîr itdüm
Hâne-i ‘aşkı ben ol hâk ile ta’mîr itdüm

-30-
(25b)
Bu gülşen içre gülveş gül sen ol açıl gel ey pür-gam
Saña söyler fem-i gonca saña gül-bâng ider her dem

-31-
(25b)
Bu ‘abd-i nâ-murâdı nâme-i lutfuñla yâd eyle
Göñül tıflını şâhum gonca-i zanbakla şâd eyle

-32-
(25b)
Gelüp gül câmi’ine vakti fevt itme diyü her dem
Menâr-ı şâhda bülbül gibi gül bâng ider dem dem

-33-
(26a)
Hasta bendeñ tapuñ tabîb-i şefîk
Seni sevk itdi sâ’ik-i tevfîk

-34-
(26a)
Serzenişden hazz alur yâri der-âgûş isteyen
Ḍarb-ı nîşe kâ’il olur lezzet-i nûş isteyen

-35-
(26a)
Cerîme birle toldı çerm ü cirmüm oldı ‘ayn-ı cürm
N’olur ben mücrimüñ hâli olursa cürme göre cirm

-36*-
(26b)
Devlet-me’âb ‘izzet-nisâb zât-ı sa’âdet-intisâb
İhyâ-i dîn ü şer’ iden Yahyâ Efendi-i kâm-yâb

-37-
(26b)
Hamd ü senâ vü şükr idegör ko şikâyeti
Çokdur gamuñ hikâyeti yokdur nihâyeti

-38-
(27a)
Dermânda olmayum dir iseñ dâ’imâ eger
Bir derdmend derdine dermânda olıgör

-39-
(27a)
Âh idüp dil-hasteler derd-i dile dermân arar
Gör tabîb-i hâzıkı tîmâra bir bîmâr arar

-40-
(27a)
Didi gören yüzüñi hat-ı müşk-bâr ile
Âyînedür ki ola mücellâ gubâr ile

-41-
(30a)
Cihân zulm-ı firâvân itdi şâhum ‘adl u dâd eyle
Kuluñ Vecdî du’â-gûyuñ esirge ber-murâd eyle

-42-
(33b)
‘Ömr ü devlet ber-devâm kadr u izzet ber-mezîd
Her giceñ kadr u berât ü her günüñ nev-rûz u ‘îd

* Bu beytin altında “Ahbâbuñ ihyâ ide Hakk a’dâsını ide türâb” mısra’ı yer almaktadır.

-43-
(34a)
Ey diyen hâlüñ nedür mehcûr-ı kûy-ı yârdan
Bülbülüñ hâli n'ola dûr olıcak gülzârdan

-44-
(34a)
Hayâl-i hâl-i ruhuñ olsa dîdeden hâlî
Göñül şu murga döner ki ola dâneden hâlî

-45-
(34a)
Özümdür ibni âdem âdem-i insân
İşim zenb ü gücüm 'isyân u nisyân

-46-
(35b)
Şubân u hûb gördüñ körpe kuzı koynın istersin
Sakın ey gürg-i nefsüm berre yemezsin bere yersin

-47-
(35b)
La'le beñzer sîb-i ra'nâlar fedâ itdüñ bize
Hak ta'âlâ dürr ü cevherler 'atâ itsün size

-48-
(37a)
Bülend mertebesin lîk göñlüñ alçakda
Güneş gibi özi 'âlî ziyâsı toprakda

-49-
(37b)
Cigerdedür okuñ o dem söyinsün
Ne et yansun begüm ne şiş göyünsün

-50-
(37b)
Sâkî 'arakla yandı ciger nite kim kebâb
Kan derledüm içince meded bir kadeh şarâb

-51-
(37b)
İverüz görmege yüzüñi şitâb
Toga ay âftâb-ı 'âlem-tâb

-52-
(37b)
Şevkum olmaz âftâbum setr iderse gündüzin
Hâne-i dil rûşen olmaz görse biñ kez meh yüzin

-53-
(37b)
Şarâb-ı erguvân nûş it ki bu devrân degül bâkî
Edir ke'sen ve nâvîlhâ elâ yâ eyyühe's-sâkî

-54-
(38a)
Çünki ol serv-i revân tutdı gülistân yolların
Bâd-ı âhum pâk iderse n'ola bustân yolların

-55-
(38a)
İtsün hezârân zârlar kılsun tebessüm gonceler
Ârî meseldür söylenür bülbüller aglar gül güler

-56-
(38a)
Kadüñ yâdına sînemde elif çeksem nihâl ohşar
Hatuñ vasfını tahrîr eylesem her nokta hâl ohşar

-57-
(38b)
Sen lebi şîrîn içün Ferhâd'dür dirler baña
Kûh-ı mihnet kazmada üstâd dirler baña

-58-
(38b)
Geldi bir nâme virdi kara haber
Ki vefât eylemiş o cân peder

-59-
(38b)
Dîde giryân u dil perîşân-hâl
Hâne-i cânda gussa mâl-â mâl

-60-
(38b)
Şular ki virmediler râh işigüñe râh
Hümü'llezîne yesuddûne 'an-sebîli'llâh

-61-
(49a)
Dimeñ kenîz zere düşdi kaldı ayakda
Gulâm Yûsuf-ı Mısrî gibi satılmakta

-62-
(49a)
Felek yüz virse kendüñ görme zinhâr
Bu bir âyînedür biñ sûratı var

-63-
(55a)
Mekîn-i sâdr-ı kadr idüm mekânum şimdi künc itme
Beni aglatma ahbâb içre a'dâya gülünç itme

-64-
(59b)
Husûf ile küsûf irse 'aceb mi mihr ile mâha
O iki cânı cânî gibi tutup saldılar çâha

-65-
(61b)
Sad çâk-i belâ var ten-i pür dâg arasında
Vâdîler olupdur her iki tag arasında

-66*-
(62a)
Şiddet-i tag-ı belâdur n'idelüm n'eyleyelüm
Kabrovası'na varınca ne çekersek çekelüm

-67-
(64b)
Rûzgâr 'arz eyledükde baña senden infisâl
Iztırâba düşdi cân san itdi tenden infisâl

-68-
(64b)
Gözyaşın sarf eyledükçe girye eyler dem-be-dem
Her kişi harcından aglar bir 'aceb demdür bu dem

-69-
(64b)
Güneşden nûr ugurlamış şehâ ol meh dinen ebter
Eyü nesne içün gezmez giceyle seyr iden ekser

-70-
(64b)
Günden ugurlamış ol meh didükleri ugru
Togdukda egri togan soñra ola mı togru

-71-
(64b)
Sanma devr-i la'l-i dil-berde olan teb-hâledür
Câm-ı mey üzre habâb u verd-i terde jâledür

* "Cebel-i Balkan 'ubūr olınup Kabrova-nâm karyeye varıldukda dinilmişdür."

-72*-
(64b)
Gonce-i kalbüm açılup sevinürdi cânum
Yüzüme bir güle baksa o gül-i handânum

-73-
(64b)
Cân dîd ki der-nergis-i tû huft fitenhâ
Goftâ ki men eykâza la'ane'llâhu 'aleyhâ

-74-
(65a)
Sakın bu çarh-ı kec-revden ki saña geçmesün bir rev
Kücâ Leylî kücâ Mecnûn kücâ Şîrîn u Keyhusrev

-75**-
(65b)
Sanmañuz anı çiçek ahbâba virmeñ ıztırâb
'Ârızı âbına ârızdur habâb-ı bî-hisâb

-76-
(88b)
Gelür cân agzuma gamla hayât ancak kalur lebde
Huzûrum yok fütûrum çok muhassal kalb u kâlıbda

-77-
(95a)
Medhi cânum başum üzre ol mehüñ
Âb-ı rûyıdur o 'âlî-dergehüñ

* Filibe'de Gül-i handân-nâm cüvân hakkında dinmişdür. Sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.
** "Filibe'de Gül-i handân-nâm cüvân hakkında dinmişdür."

-78*-
(95a)
Hazret-i Hızr nebî gibi cenânda cânum
Vecdi'nüñ hayretine Hızr iriş sultânum

-79-
(95a)
Be-hakk-ı hazret-i Mûsâ Kâzım
Bula itdüklerin Mûsâ zâlim

-80-
(95a)
Dest-i devrândan yidüm bî-vech ra'nâ silleler
Kaldum ayaklarda sultânum neler gördüm neler

-81-
(95a)
Elde mâlum dilde kâlüm kalmadı
Zerrece aslâ mecâlüm kalmadı

-82-
(96a)
Kusûr-ı nâme ma'zûr ola ey şâh
Ki dünyâ içre yañılmaz bir Allâh

-83**-
(96a)
Żaʼif ü müznib ü hem nâ-tüvânem
ʻAdûnuñ çeşmine lîkin sinânem

-84-
(96a)
Sakınurken yazılur anca mahzûr
Kusûr-nâme şâhum ola ma'zûr

* Ḥızr Efendi hazretlerine yazılmışdur. Sayfanın alt kenarında yer almaktadır.
** "Mühr-i Sinân Paşa"

-85*-
(96a)
Dâred heme-dem ümmîd-i sa'dî
Pür mazhar-ı lâ-nebiyye bâ'dî

-86-**
(96a)
Yâ şâfi'a kull 'âciz u miskîn
İşfâ li-Muhammed bin Sa'du'd-dîn

-87-
(97a)
Hîç ele mâl-ı yetîm ile mey almalu degül
Ger birin al diseler saña mey al mâlı degül

-88-
(97a)
Mey ile mâl-ı yetîmi ele almalu degül
Ele almalu olınca meyi almalı degül

-89*-**
(97a)
Biñ on iki recebi on sekizi bulam had
Pâdşâh oldı geçüp tahtına Sultân Ahmed

-90**-**
(102b)
Devrden cevr görüp halka şikâyet müşkil
Havf-ı tasdî'-i kirâm olsa hikâyet müşkîl

---

* "Mühr-i Ḫˇâce Efendi"
** "Mühr-i Ḫˇâce-zâde Mehmed Çelebi"
*** "Târih-i cülūs-ı Sultân Ahmed"
**** Sayfanın alt kenarında yer alan bu beytin yanında şu ifade vardır: "Hükkâm-ı memâlik-i hücec-i sicillât ü küttâb defâtir-i hasenât u hayrât Nüvvâb-ı fezâ'il-meâb efendiler erkâm-ı 'anber-fâm gibi hoş-būy selâm u aklâm-ı mu'ciz-nizâm gibi peyâm-ı pür-ihtirâm 'arz olınur."

MÜFREDLER*

-1**-
(11b)
Garîbüm merdüm-i çeşmümdür ancak acır u aglar
Ölürsem şu'le-i âhumdan ayruk bir yanarum yok

-2-
(12b)
Kâdı-ı şehr-i şer' hazretine
'Arz olınur hezâr bâr selâm

-3-
(13a)
Sâfî-dil ol çü şemşîr kat' eyle mâ-sivâyı
Çalış huzûr-ı Hakk'a varmagiçün yaraklan

-4-
(15a)
Başum üstinde degirmen yüriye çarh gibi
Ben niçe fikr-i dakîk ile cihânda ögünem

-5-
(15a)
Hem-demüz biz figân ile ney ile
Dem ü lahmüz kebâb ile müdâm

-6-
(24a)
Dâne-i eşküm saçup yüz yirde sürdüm yüz yire
Hırmen-i 'ömri savurdum hâsılım oldı hebâ

---

*Müfredlerin pek çoğu yazma nüshanın sayfa kenarlarında yer almaktadır.
** Aynı müfred 15a'da da yer almaktadır. Buradaki beyitte 2. mısradaki yanarum kelimesi niyâzum şeklindedir.

-7*-
(28b)
Çeler sahrâ-yı ‘âlemde şikârı
Tutanlar elde şâhîn gibi altun

-8-
(32b)
Mîm agzuñ lâm zülfüñ ya kaşuñı göricek
İhtiyârum gitdi elden anlara meyl eyledüm

-9-
(37b)
Tevâzu’ sâhibi olup yüzi yerde gerek âdem
Eger ‘izzetle gün gibi irerse göklere başı

-10-
(38a)
Felekde görinen encüm degüldür tîr-i âhumla
Tokuz tâsını bu çarhuñ delüp gırbâle döndürdüm

-11-
(38a)
Çıkmadı gözden hayâlüñ her yaña itdüm nazar
Dil-berâ hercâyisin her câda olursın ‘ayân

-12-
(38a)
Câmi’-i ‘aşka olupdur kâmet-i ‘âşık menâr
Dest ü ser mîl ü medâr u dil mü’ezzin âh ezân

-13**-
(46a)
Sorarsañ hâl-i Vecdi-i garîbi
Gam ile muztarib pür-tâb u tebdür

* “Lübb-i Emr-i Meymūn: Hatt-ı hümâyūn-ı sultâni ki nazir-i emr-i hümâyūn-ı hâkânidür. Hüsn-i te’s̱iri birle kulūb-ı ahrârı esir itmişdür.”
** “Bu ebyât dahi Zekeriyyâ Efendi’ye virilmişdür.”

-14-
(64a)
Seyr-i dîdâr itdügin bî-hûde sanmañ 'âşıkın
Nakş seyrinden garaz tahsîndür nakkâşına

-15-
(64b)
Gözini açup kaparsın mürg-ı cânı sanurum
Bir siyeh şâhin süzilüp bâl ü per açup kapar

-16-
(64b)
Delüp Ferhâd bagrını neye döndürdi kühsâruñ
Añılsa nâm-ı Şîrîn Bî-sütûn içre figân gitmez

-17-
(64b)
'Âşık-ı şûrîde dûr olsa diyâr-ı yârdan
Cennet olsa hazz alınmaz sohbet-i agyârdan

-18-
(64b)
Râzıyum rûyuñ ırakdan görmege
Zî-sa'âdet ger olursa an-karîb

-19-
(66a)
Degül encüm görinenler felekde tîr-i âhumla
Tokuz tâsını bu çerhüñ delüp gırbâle döndürdüm

-20-
(101a)
İnne'l-kirâme izâ mâ eshelû üzkirû
Men kâne bi'l-fehmi fi'l-menzili'l-hüsn

-21-
(102b)
Hufte ber-sincâb-ı şâhî nâzenînî-râ çi gam
Ger zi-hâr u hâre sâzed pister ü bâlîn-i garîb

MUAMMALAR*

-1-
(32b)
Mu'ammâ-i Selmân

Kasd itdi i'lâm itmege nâm-ı latîfin ol nigâr
Virüp selâm andan didi hayfâ ki gitdi togrı mâr

-2-
(32b)
Mu'ammâ-i Beytî

Sordum adını lutf ile didi yâr
Leyse fî'd-dâr gayrenâ deyyâr

-3-
(32b)
Mu'ammâ-i râh

Surâhî başını kes lâleveş hûnı feşân olsun
Ayagı al ele sâkî müdâm anda nihân olsun

-4-
(62a)
Mu'ammâ be-ism-i nâzır

Görenler kâmet-i mevzûn-ı yâri
Diyeler servveş olsun nazarda

* İlk üç mu'amma sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

MENSUR (MANZUM-MENSUR) METİNLER

-1-
(5a)

Kütahya'da Müderrisînden Birisine Virilen 'Arz Sûretidür

'Atebe-i 'aliyye-i 'adâlet-penâh ve südde-i seniyye-i sa'âdet-destgâh *"lâ-zâle mahmiyyen fî-zılli mâlikihi el-mahvûf bi-'avârifi'l-meliki'l-ilâh"* turâbına 'arz-ı dâ'î-i bî-iştibâh oldur ki nefs-i Kütahya'da medfûn olup zühd ü takvâ ile ma'rûf merhûm Monlâ 'Abdu'l-vâcid 'aleyhi rahmetü'l- meliki'l-vâhid evlâdından olup elli akçe ile bi'l-fi'l merhûm Germiyanoglı Medresesinde müderris olan râfi'-i rakk-ı rıkk Mevlânâ 'Alî dâ'iyyeleri zîver-i 'ilm ile ârâste ve hilye-i hilm ile pîrâste sâlih u mütedeyyin ve hüsn-i hâli beyyin, akrânı beyninde fâ'ik İçil medârisine lâyık olup fi'l-hakîka merâsim-i tedrîsi ke-mâ yenbagî râ'î ve zümre-i tâlibini ifâdeye sâ'î oldugından mâ'adâ mukaddemen kirâren ve mirâren elli akçe medreselerde takvâ ile fetvâyı cem' itmiş her vech ile müstehakk-ı 'âtıfet-i pâdşâhî bir pîr-i rûşen-zamîr dâ'îleridür ve bunuñ emsâli dâ'îlerine ri'âyet olınmak kânûn-ı şehenşâhî olmagın hâlâ mutasarrıf oldugı medresesi İçil hükmi ile ibkâ buyurılup gâ'ile-i 'azlden masûn olmak ricâsına vâkî-i hâl 'atebe-i 'âlem-penâha 'arz olındı, bâkî fermân der-i 'adâlet-unvâna menûtdur.

-2-
(13a-19b)

[Mesnevî]:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Söyle ey 'andelîb-i gülşen-i râz
Sûz-ı 'aşk ile kıl söze âgâz

2 İsm ile bir iki harf edâ eyle
Fi'le ism ile ibtidâ eyle

3 İbtidâ fi'l-hakîka ism ister
Kenz-i mahfîdürür tılısm ister

4 Besmele ‘asker-i kelâma emîr
Hamdeledür aña vezîr-i kebîr

5 Sühan iklîmine odur sultân
Tutdı ‘unvân ile ‘aceb dîvân

6 Oldı sâ’ir sözi kafâdârı
Hamdeledür anuñ livâdârı

7 Muntazam oluben cünûd-ı sütûr
Saf saf ol pâdşâha karşu turur

8 ‘Askere reh-ber olmasa server
Olmaya bâb-ı remze feth u zafer

9 Olsa halk içre muktedâ vü imâm
Ol cemâ’at bulur nizâm-ı tamâm

“Hayru fâtihati’l-kelâm, fâtihatu hayri’l-kelâm” peyâm-ı sa’âdet-encâmiyle ‘âmil ve feth-i bâb-ı medh-i fâtiha-i ‘izzet-fâ’iha ve devlet-râ’iha idüp hüsn-i hâtime bulan kirâm-ı lâzımu’l-ikrâm ve lâzibü’l-ihtirâm zümresine dâhil olup kârî vü debîr sagîr ü kebîr himmeti iksîr-te’sîr ve nazarı nazr-nazîr bir şe’n-kerîm ü cevvâd ve ‘inâyet-i’tiyâd rûh fâtiha fâtiha diyü du’â ile yâd ve hâtır-ı fâtır u gamgînini şâd itmek ümîdine Vecdî-i garîb u mahzûn ol bâbda bir iki mısra’-ı nâ-mevzûn inşâ vü inşâd ider el-hak ümîd-i vâsık ve ricâ-i sâdık budur ki rûz-ı cezâda mîzân-ı mesûbâtda mevzû’ ve mevzûn ve bâ’is-i merâtib-i gûn-â-gûn ola âmîn bi-hakki Muhammedi’l-emîn “*Küllü emrin zî-bâlin lem yübde’ bi-hamdi’llâhi fehüve akta’*” haber-i maktû’u’l-eseri hasebince bu kâ’im-i vasf-ı fâtiha-i ‘izzet-hâtime ve devlet-i dâ’ime beyânındadur. [**Mesnevî**]:

Evsâf-ı cemîle-i hamdele-i celîle

Müfte’ilün Müfte’ilün Fâ’ilün

1 Hamd kıl Allâh’a ki arta ni’am
Hamd ile olur çü kişi muhterem

2 Levh-i cenânda anı mestûr kıl
Bâg-ı cinânda niçe biñ hûr kıl

3 Eyleme hamd itmede bugün kusûr
Tâ ki müyesser ola yarın kusûr

4 Hamd livâsın elüñe al bu dem
Yarın olam dir iseñ mîrü'l-'alem

5 Sûre-i hamdi yüri vird it dile
Sıdk ile ihlâs ile biñ derd ile

6 Mün'imüñ añ ni'metin insâfa gel
Ref'-i bedî eyle hoş evsâfa gel

7 Hamd sözin söyle yüri muttasıl
Añla nedür sırr-ı *"tecerred tesıl"*

8 Zerre gibi mihr-i cihâna iriş
Katre gibi bahr-ı revâna giriş

9 Asla dürüş fer' ile bâzârı ko
Yâr ile yâr ol yüri agyârı ko

[**Mesnevî**]:

Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

1 Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm
Hâdi-i cûyân-ı reh-i müstakîm

2 Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm
Evvel-i her sûre-i 'ilm-i hakîm

3 Bi'smillâhi'r-rahmâni'r-rahîm
Hallisnâ 'an-nekebâti'r-racîm

4 Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm
Serv-i ser-efrâz-ı riyâz-ı na'îm

5 Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm
Tûba-yı cennât-ı kelâm-ı kadîm

6 Bulsa 'aceb mi bu şecer dâ'imâ
Ma'na zülâli ile neşv ü nemâ

7 Feth u zamm u noktaları âşkâr
Zihi şecer pür-semer ü pür-bahâr

8 Mîveleridür o nihâlüñ havâs
Nef' bulur anuñ ile 'âm u hâs

9 Hattı ara ger ola zer târ-mâr
Hûb olur çün şecer-i pür-bahâr

10 Hak yolına gidene budur refîk
Yoluña refîk ol ola ni'me't-tarîk

11 Bu dil-i mahzûnı ider tesliye
Besmele vü hamdele vü tasliye

Kâle'n-Nebiyyü's-sâhibü'l-kevser: "*Küllü emrin zî-bâlin lem yübde' bi-bi'smillâh fe-hüve ebter*" Tâ'ir-i emr-i zî-bâl hem-cenâh-ı hümâ-yı besmele-i îzed-i müte'âl ve hem-pervâz-ı şeh-bâz-ı hamdele-i hazret-i zü'l-celâl ve'l-efdâl ve dem-sâz-ı bülbül-i hoş-âvâz-ı tasliye-i salvele-i nebiyyi kerîmü'l-hisâl olup hevâ-yı tecevvüzi itmese tecâvüz hakîkatde zî-bâl olmaz belki murg-ı bismil gibi şûrîde-hâl olup gurâb-ı garîb-i şikeste-per-misâl hareket ü tayerâna mecâl bulmaz. [**Mesnevî**]:

Hikâyet-i şîrîn-rivâyet der-fezâ'il-i besmele-i mükerreme[*]

Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

1 Hazret-i Mûsâ o şeh-i enbiyâ
Bir maraza olmış idi mübtelâ

2 Ol kadar itdi maraz anı za'îf
Gitti kamu kuvvet u kaldı nahîf

3 Didi fülân ot saña nâfi'dür ol
Var anı ekl eyle ki dâfi'dür ol

4 Emrin efendisiniñ ol 'abd-i hâs
Tutdı vü buldı marazından halâs

5 Bir niçe gün buldı ifâkat-ı tâm
Yine marîz oldı o şâh-ı benâm

[*] Bu manzumenin 1 ve 2. beyitleri 13b'de yer almaktadır.

6 Dahı varup yidi ol otdan hemân
Bulmadı ammâ marazından emân

7 Didi ki yâ Rabbi buyurduñ devâ
Ol otı kim yidüm idi evvelâ

8 Yiyicek oldum anı buldum şifâ
Hasta idim derdüme oldı devâ

9 Soñra yedükde niçün itmez 'ilâc
Bulmış idi râhat añunla mizâc

10 Girü ol otdur yedigüm bî-gümân
Bunda ne sır vardurur eyle 'ayân

11 İrdi aña hazret-i Hak'dan nidâ
Ey ki diler derdine otdan devâ

12 Sen anı bilmez misin ey merd-i dîn
Semm-i helâhildürür 'âlem hemîn

13 Anlara tiryâkdürür besmele
Anlara tiryâkdürür hamdele

14 Her ne yir isen yi anı ism ile
Her ne dir isen di anı ism ile

15 Ol otı kim yimiş idüñ evvelâ
Nâmumı yâd eyledüñ oldı devâ

16 Soñra otı yimede noksân idüp
İsmümi zikr itmede nisyân idüp

17 Nâmum añup yemiş olayduñ otı
Görmez idüñ za'f ile bu mihneti

18 Hazret-i Hak'dan olıcak bu 'itâb
Hâtır-ı pâkine gelüp ıztırâb

19 Besmelenüñ 'izzetini añladı
Kendü hatâsını biraz tañladı

20 Aglayuben inleyüben zâr zâr
Eyledi bu vech ile çok i'tizâr

21 Didi ki yâ Rabbi hatâ bendedür
Şükr aña kim lutf u ‘atâ sendedür

22 Derd bir iken ikiye ugradum
Tîg-i hicâb ile ciger togradum

23 Eyle tamâm lutf ile noksânumı
Mahv kıl ol sehv ile nisyânumı

24 Besmele yüzi suyuna ol İlâh
‘Afv idüp komadı aslâ günâh

25 Buncılayın hâssa ey zuhr-ı nâs
Besmelede bî-’aded ü bî-kıyâs

26 Hâssası ‘âleme günden ‘ayân
Ol ki ‘ayân ola ne hâcet beyân

[**Müstezâd**]:

Zikru temcîd-i Melik-i Mecîd ve Münâcât-ı Kadî’l-hâcât

Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün
Mef’ûlü Fe’ûlün (Fe’ûl)

1 Ey hâlık-ı ‘âlem senüñ emrüñdedür eşyâ
V’ey fâ’il-i mâ-şâ

2 Hikmetlerüñüñ sırrına hayrândurur ârâ
Kande ola ifşâ

3 Tâ mazharını bula celâlüñle cemâlüñ
Virdüñ anuñ içün

4 A’dâña sakar dostlara cennet-i me’vâ
Gülşen-i a’lâ

5 Bir kimse haberdâr degül cümle sen itdüñ
Ey kâtib-i kudret

6 Hikmet kalemi birle ezel hattını inşâ
Mahv ola hâşâ

Gazel-i Mümtâz der-Tevhîd-i Melîk-i Vâhid-i bî-Enbâz

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Levha-i îcâda kudret kilki yazmadan elif
Zâtuñı bir añlayup tevhîde oldum mu'terif

2 'Âlem-i ervâhda tevhîde ikrâr itdi halk
Soñra inkâr itdiler oldı mesâ'il muhtelif

3 Kubbe-i eflâk sâbûn topına dönse n'ola
Şa'şa'yile çünki hûrşîd oldı sâbûn ile lif

4 Hâne-i dilde hayâl-i hûblar tutdı karâr
Beñzedi Ashâb-ı Kehf'e gar içinde mu'tekif

5 Vecdiyâ tevhîd-i Hakk iş'âr ider her bir giyâh
Zât-ı pâküñ birleyüp kaldırdı barmak çün elif

[**Kasîde**]:

Mükâleme bi'llâh u mu'âmele vü mücâmele ma'allâh mütevekkilen 'alâ'llâh u mütevessilen bi-nebiya'llâh

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Baña zulm itdi nefs-i zâlim Allâh
Saña aglayu geldüm hâlüm Allâh

2 Ne lâzım kul kapuñda kâle gelmek
Bilürsün hâlimüz ey 'âlim Allâh

3 Bizi 'aşkuñ adı yaksun kül itsün
Yanalum cümleten yanalum Allâh

4 Özüñ birdür Muhammed'dür resûlüñ
Budur dînüm budur îmânum Allâh

5 Ricâmuz budurur yarınki günde
Bu dîn üzre koyar Deyyân'um Allâh

6 Ayırma bizi lutf it Mustafâ'dan
Budur minnet saña Mennân'um Allâh

7 Eger 'aşkuñ göñülde yâr olursa
Kamu terk eylerüm yârânum Allâh

8 Sarây-ı sîne hâlîdür senüñçün
Umarum olasın mihmânum Allâh

9 Revân it hükmüñi mülk-i bedende
Serîr-i sînede sultânum Allâh

10 Vücûd iklîmine emmâre nefsüm
Beter hükm itdi yiter hânum Allâh

11 Benüm her derdüme dermân olurdı
Olaydı derdüñe dermânum Allâh

12 Beni benlik belâsından halâs it
Belürsiz eyle ad u sanum Allâh

13 Özüñ özler yüzüñ gözler dil ü cân
Bu vech ile geçer eyyâmum Allâh

14 Sırât üzre geçerken al elümi
Ayagum kaymadan kıl sâlim Allâh

15 Rızâñ ister gice gündüz ‘ibâduñ
Kim olur sâ'im u kim kâ'im Allâh

16 Niçe aka su gibi gördügine
Benüm bu hâtır-ı meyyâlüm Allâh

Ta'rîf-i seyyidü'l-Murselîn ve tavsîf-i hatemü'n-nebiyyîn ve ‘acz u kusûr izhâr ile ‘arz-ı i'tizârdur. Allâhümme salli ‘aleyhi ve ‘alâ-âlihi

Medh-i resûl ve na't-ı nebî husûsan hüsn-i evsâf-ı Muhammed-i ‘Arabî ‘amel-i ahmak ü emel-i gabî olmadugı ashâb-ı zekâ ve erbâb-ı fitne hafî ve habî degüldür. Lâ-cerem esrâr-ı usûle vusûl bulan ebrâr ve ahyâr dâ'ire-i gûyendegîden firâr ve tınmamak mûsıkî yerine geçer makâmında karâr idüp **Beyt:**

Çünki sükût ister imiş bu makâm
‘Arz-ı salat eyleyelüm ve's-selâm

diyü hubb-ı resûli dilde izmâr ve izhâr-ı ‘acz u kusûr ile ikrâr ve ‘arz-ı i'tizâr eyleyüp **Beyt:**

Fehm-i râzeş nekunem û 'Arabî men 'Acemî
Lâf-ı 'aşkeş çi zenem û Kureşî men Habeşî

buyurmışlardur, lâkin kıssa-i pîre-zen-i Yûsuf-ı Ken'ân hâtır-ı fâtıra halecân idüp mücerred saff-ı vâsıfânda bulınmak sebeb-i 'inâyet-i ehadî ve bâ'is-i şefa'ât-i Ahmedî olmak ricâsıyla **Beyt:**

Rişte-i cân u dili 'arz idüp itdüm talebi
Tâ olam müşteri-i Yûsuf-ı Ken'ân nebî

muhassal-ı merâm cevâhir-i kelâm-ı mümkinü'l-intizâmdan hasebi'l-makdûr manzûm ve mensûr güftâr-ı muhtâr dahı olmasa ihtiyâr olınur; zirâ bûte-i sanâ'at-ı sıyâgat-ı kelâmda kâl olan ehl-i hâle pûşîde vü mahfî degüldür ki zerkâr-ı bedkâruñ 'amel-i nâ-hem-vârı sîm-i sâf u zeheb-i mühezzebüñ 'aynına reyn ü 'ayb virmez ve vassâf-ı hulûs-ittisâfuñ kelimât-ı sakîme ve ibârât-ı 'akîmesinden mevsûf ma'rûfu'l-evsâfuñ 'uluvv-ı şânına şeyn ü rayb irmez. *"İnn'allâhe lâ-yenzuru ilâ-suverikum velâ ilâ-a'mâlikum velâkin yenzuru ilâ-kulûbikum ve niyyâtikum"* haber-i kudsiyyu'l-eseri bu husûsa şâhid ve müzîl-i cehd-i câhiddür ve devr-i Mûsâ 'aleyhi's-selâm ve Tûr-ı bî-be'sâ-nâm makâmda vâki' olan münâcât-ı şubbân-ı müstagnî 'ani'l-beyân bu da'vâya beyyîne-i beyyinetü't-tibyândur.

Bi-hamdi'llâhi'l-meliki'l-müste'ân bu emr âsândur, mahall-i hirâsân budur ki ol habîb-i Hudâ Muhammed Mustafâ hazretlerinüñ mahall-i medh u tasliyesi makâm-ı istilzâzdur. Her ne vech ile itnâb olınsa mü'min-i müteşevviku'l-kalb tesliyet bulamaz ve akdâm-ı ikdâm tahrîk olınup hink-i himmet ne tarîk ile it'âb kılınsa semend-i musallî* *kemâ yenbagî* menzil alamaz zîrâ şol zât-ı semiyyu's-sıfât ki ism-i şerîfi *"lâ ilâhe illâ'llâh Muhammedü'r-resûllullâh"* kelime-i tayyibesinde münderic ve kadr-i latîfleri *"men yuti'i'r-resûl fekad etâ'llâh"* ayet-i kerîmesinde mündemic ola. Mücerred evsâf u kemâlât-ı beşeriyye ile ittisâf insâf degüldür, ilzâm-ı kefere-i mu'annidîn ve ifhâm-ı fecere-i câhidîn kasd olınup ve hidmet-i vekâlet ve hikmet-i risâlet mürsil ve mürselün ileyh beyninde kemâl-i muvâneset ve

---

* Bu ifadenin geçtiği satırın yanında şu latife yer almaktadır: "Latife: Semend-i muṣalli ta'birinde olan fâris-i meydân-ı firâset olup, mir'ât-ı kalbini gubâr-ı zarâfetle mücellâ olanlara hafiye degüldür."

münâsebet ve tamâm-ı mücâneset ve mümaselet iktizâ itmegin hilkat-ı tayyibeleri sûret-i beşerde olup "*ve mâ Muhammedun illâ resûl*" buyrılmışdur. "*Ve lev ce'alnâhu meleken le-ce'alnâhu recülen ve le-lebisnâ 'aleyhim mâ yelbisûn*" âyet-i kerîmesi şâhid-i da'vâ ve müsbit-i müdde'âdur. Ve illâ hâşâ bu i'tikâd erbâb-ı bagy ve 'inâduñ *"in entüm illâ beşerün mislünâ"* dedüklerine karîb bir ma'nâdur **Beyt:**

Bilmez kemâl-i zâtını anuñ meger Hudâ
Sallû 'ale'n-nebiyyi fakat eyyühe'l-verâ

Ol bir şâh-ı ma'delet-mâyedür ki ebnâ-yı âdemiyân mehd-i şerî'atinde râhatda ve bir şâh-bâz-ı hümâ-sâyedür ki halk-ı cihân zıll-ı tarîkatinde ilâ-mâ-şâ'allâh istirahâtdadur. **Beyt:**

Yog idi gölgesi meger ki Bilâl
Yüriyeydi yanınca sâye-misâl

Hatîb-i câmi'-i eflâk nâm-ı pâklerine hutbe-i levlâk okıyup hitâb-ı *"inneke le'alâ hulukin 'azîm"* ile ta'zîm kılmışdur ve mu'arrif-i mecma'-i emlâk ta'rîf ü tavsîf idüp *"Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-'âlemîn"* kelime-i mübârekesiyle tekrîm ü tefhîm itmişdür. Muhassâl-ı kelâm ve mahsûl-ı merâm budur ki hıred-ı pâk u 'akl-ı derrâk 'uluvv-ı hakîkat-ı Muhammediyye ve sümüvv-i neşâ'et-i Ahmediyyede *"idrâkul'l-'aczi idrâkun"* mesel-i bî-misli ile 'âmil olup zikr-i evsâfda cür'et ü cesâret sûret-i hasâretdür diyüp zımn-ı i'tizârda zikr olınan kelimât-ı midhat-gâyât ile iktifâ ve bu meslege sâlik olan ebrâr-ı zevî'l-i'tizâr eserlerine iktifâ eyleyüp bu mazmûnla gûyâ ve bu gûne nagme-serâ oldı ki

Beyt: Ensebu ilâ zâtihi mâ-şi'te min şerefin
Ve ensebu ilâ-kadrihi mâ şi'te min-'izamin

Beyt: Kemâlâtı bilinmez añlanılmaz şâh-ı fâ'ikdür
Hudâ dime hemân her ne dir iseñ aña lâ'ikdür

[**Nazm**]:

Belege'l-'ulâ bi-kemâlihi
Keşefe'd-dücâ bi-cemâlihi

Hasibe cemî'i hisâlihi
Sallû 'aleyhi ve âlihi

Mi'mâr-ı ma'mûre-i dîn-i Ahmedî ve mu'ammir-i çâr-divâr-ı matmûre-i şer'-i Muhammedî ya'nî çehâr-yâr-ı güzîn rıdvânu'llâhi ta'âlâ 'aleyhim ecma'în hazretleri diyâr-ı dilde dâr-ı mahabbetleri üstüvâr olmagla çâr u nâ-çâr meslûbu'l-ihtiyâr olup bi-kaderi'l-istitâ'e ehlü's-sünnet ve'l-cemâ'at mezhebi tertîbi üzre vasf-ı cemîlleridür ki zikr olınur.

-3-
(20a-24a)

Mısrâ': Vasiyyet-nâmedür Vecdî yazıldı cümle ihvâna

"Entakanâ'llahü'llezî entaka külle şey'in" âyet-i kerîmesi hasebince huzûr-ı Hudâ'da kıyâmet-i kübrâda her şeyin şehâdet-i muztarrası vardur ki hayy u câmid ve mukirr u câhid bu şehâdetde berâberdür şeytân-ı la'în meclis-i zâkirîn ve mahfil-i şâkirînden firâr ider zirâ ol şehâdet-i muztarra ile zâkirüñ bi'llâh ve şâkirüñ 'alâ ni'ami'llâh olan 'ibâduñ menâfi'ine şehâdetden ibâ ve istikbâr ider diyü tahkîk olınmuşdur. Öyle olsa Vecdî-i nâ-şâd her kâhil ü mücâhidi ve her mutî' ü mu'annidi ve eşbâh u cevâyidi îmân ve Îslâm'ına işhâd idüp bu vasiyyet-nâmeyi îcâd ider.

[**Kıt'a**]:
Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Dilegüm cümleden budur yârân
Dil-i nâ-şâdı bî-melâl idesüz

2 Rıhlet itdükde dâr-ı dünyâdan
Âhiret hakkını helâl idesüz

3 Teneşir tahtasına vaz' idicek
Gözyaşı birle igtisâl idesüz

4 *Üzküru* emrine itâ'at idüp
Zikri bi'l-hayra iştigâl idesüz

5 'Aybumı añmayup benüm dâ'im
Hünerüm birle kîl u kâl idesüz

6 Belki igmâz idüp me'âyıbumı
Hüner 'add eyleyüp makâl idesüz

7 Mü'minüm lâ-ilâhe illâ'llâh
Bu emânetdür ihtimâl idesüz

8 Hem Muhammed resûl-i sâdıkdur
Cümle emrine imtisâl idesüz

9 Cümleñüz bu şehâdeti yarın
Hak huzûrında ber-kemâl idesüz

10 Tutasuz lutf idüp vasiyyetümi
Kerem idüp bu kâli hâl idesüz

11 Ya'ni tiryâk-ı zühd ü tâ'atle
Ejder-i nefsi bî-mecâl idesüz

12 Budur ümmîd cümleñüz âhir
İşbu vech ile intikâl idesüz

13 Adı añıldugınca Vecdî'nüñ
Rahima'llâh birle kâl idesüz

[**Kasîde**]:

Rûzgâr-ı zûr-kâruñ fenâsın iş'âr ider ebyât-ı i'tibâr-gâyâtdur

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Sıhhatuñ soñ ucı sekâmetdür
Gündüzüñ gicesi melâletdür

2 Her işiñ evveli ki şâdi ola
Âhiri lâ-cerem kasâvetdür

3 Meclis-i bâdenüñ evâ'ili hoş
Soñı ammâ katı nedâmetdür

4 Niçe hoş idi hâlet-i inzâl
'Akebince hemân cenâbetdür

5 Mansıbuñ âhirinde gayy-ı 'azli
İrişür tîzcek hacâletdür

6 Nûh 'aleyhi's-selâm biñ bir yıl
'Ömr sürmüş diyü rivâyetdür

7 Ölür oldukda aña sormışlar
Hâl-i âlem nedür ne hâletdür

8 Virüp ol sâ'ile cevâb-ı savâb
Dimiş ol sözi hoş-beşâretdür

9 Seni halk itmeden Hudâ-yı kerîm
Añla ve bil garaz 'ibâdetdür

10 Ne kadar olur ise 'ömr medîd
Mevte nisbet olınsa sâ'atdür

11 Sen misâfirsin 'âlem fânî
İki kapulı bir 'imâretdür

12 Saña temlîk sanmagıl dehrî
Garaz ancak seni ziyâfetdür

13 Seni konuklayan kesüñ mâlın
Saraka itme ne kabâhatdür

14 Tuyulur soñra mâlı alurlar
Saña kalan hemân hacâletdür

15 Bir yalancı hakîmdür bu cihân
Gerçi zâhir işi sadâkatdür

16 Veriser şerbeti ki zehr-âlûd
Yine zehri anuñ halâvetdür

17 Dâd u lezzet ki anda hâsıldur
Derd idügine dâ delâletdür

18 Sen sanursın anı sadâkatda
Anuñ işi saña hıyânetdür

19 Zâhiren itdügi ri'âyetler
Ma'nide cümlesi hakâretdür

20 Seni meşgûl idüp işi anuñ
Genc-i 'ömrüñi turma gâretdür

21 Keyf-i câm-ı mahabbet-i dünyâ
Niçe keyfiyet ü ne hâletdür

22 Özge dâdur humârı ol câmuñ
Derdmendâ devâ kanâ'atdür

23 Sanma dünyâyı cây-ı râhat ola
Dâr-ı zıllet ü diyâr-ı mihnetdür

24 'Acabâ añladuñ mı bildüñ mi
Külli şey' hâlikun ne âyetdür

25 İki rek'at namâz çifti ile
Kıl 'amel çün garâz harâsetdür

26 Yüz yere sürmeden murâd nedür
Dâne-i eşk ile zirâ'atdür

27 *İnneke meyyitün* didi Kur'ân
Ol habîbe ki fahr-ı ümmetdür

28 *İnnehüm meyyitune* nazmını gör
Herkesüñ mevtine şehâdetdür

29 Mâni' u mu'tî fi'l-hakîka odur
Halk-ı 'âlem arada âletdür

30 Sanma bu sözlerüm şikâyet ola
Vecdiyâ 'ibret al hikâyetdür

İrtisâm-ı hikâyet-i kazâ-i mübrem ve iltizâm-ı rivâyet-i kader-i lâ-yelzem

Sebeb-i îlâf-ı âlâf-ı lâf u güzâf ve bâ'is-i iltifâf-ı kelimât-ı lâg-ı belâg ve insâf-ı ittisâf budur ki **Beyt:**

Bir dürlü olsa hâlüm itsem saña hikâyet
Bir dürlü anca 'âlem ki şükrüñe şikâyet

"İnne li'llâhi fî-eyyâmi dehriküm nefehât elâ fete'arrazû lehâ" hasebince Cenâb-ı Allâh'dan ricâ-i feyzde tevekkül ve te'emmül ve cenb-i Resûlu'llâh'dan 'azm-i istişfâ' ile tevessül olınurken nâ-gâh bi-tevfîki'llâh nefs-i tebâha nevm-i gafletten intibâh gelüp 'ayn-ı i'tibâr ile 'âleme nigâh eyleyüp gördi ki mısr-ı vücûdda 'ömr-i 'azîz-'ömr-devvâr kat'-ı menâzil-i şebâb ve tayy-ı merâhil-i şîbde berîd-i âftâb gibi sür'at ü şitâb itmekle ser-hadde gelüp şemâ'im-i memât meşâm-ı hayâta irişüp rıhlet-i dâ'imelerin işmâm idüp zamân-ı tedârük mudâyakaya düşüp cevher-i 'aklını 'arz-ı hayret almış henüz hazâ'in-i hırs u âz-ı mâl-ı âmâl u dirhem-i hemm ve defâ'in-i tab'-ı tama'-perdâz iktinâz-ı dînâr-ı efkâr-ı dûr u dırâz ile der-hem olup kalmış bu ma'nâ dahı mukarrer buldı ki **Beyt:**

Ne semen kalur bu kâşânede ne gül ne yâsemîn
Kişi kalmaz nesneye aldandugı kalur hemîn

Pes niyyet-i sahîha ve 'azîmet-i sarîha kıldı ki künc-i ferâgatda genc-i kanâ'atla gınâ-i kalb tahsîl, kâr u bâr-ı mâr-ı nefs-i emmâreyi târ-mâr u ta'tîl eyleyüp *"İllâ men etâ ileyhi bi-kalbin selîm"* mefhûmiyle rûhunı teslîm ve nefs-i raziyyesine *"irci'î ilâ-rabbiki radiyyeten"* âyet-i marziyyesini ta'lîm u tefhîm ide lâkin bir vech ile kesrete düşmiş ve zenbûr-ı hevâ güvâre-i kalb-i âvâresine ve meges-i heves bâl-ı müşevveşü'l-me'âl u muhtellü'l-velâsına bir tarîkle üşmiş ki hulâsâ mecâl muhâl **Mısrâ':**

Meger hübûb ide rîh-i 'alâmet-i müte'âl

ve mürevvâh-ı mirvaha-i perr-i Cibrîl-i Emîn ve meges-rân-ı tevfîk-i Rabb-i Celîl u Cemîl-i mu'în olup halâs bula. Bi'l-âhere bî-çâre tesliyete bu vech ile çâre buldı ki el-hamdu li'llâhi ta'âlâ âhir-i 'ömrüñde hâdim-i şer'-i Muhammedî ve hâkim-i mehâkim-i Ahmedî bulınduñ "*'adlu sâ'atin hayrün min-'ibâdeti senetin*" hadîs-i sahîhdür. Kemer-i himmeti miyân-ı hidmete muhkem bend idüp ihkâm-ı ahkâm-ı şer'de sâbit-kadem olup dakîka fevt eyleme **Beyt:**

Sa'âdet-i dârına girüp dilerseñ 'izzet ü mecdi
Der-i şer'-i şerifüñ halkasını hâtem it Vecdî

Kazâ efdal-ı ‘ibâdât ve ecmel-i hâlât ve ekmel-i kemâlâtdur evkâtı tevzi’ ile gâh fasl-ı husûmet ile me’cûr ve gâh vasl-ı ‘ibâdât ile mesrûr ol. **Mısrâ’:**

Geh münâcât-ı Hakk u geh tâ’ât

Gâh hâcât-ı halk içün kütüb-i nâfi’âya mütâla’ât *“el-velâ’ hasbe’l-belâ”* buyurılmışdur. **Li-Muharririhi** [**Nazm**]:

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 Geh vebâl ü belâ-yı bâb-ı kazâ
Gâh şehd-i menâfi’-i irzâ

2 Gerçi tedrîse meyl ider ‘ulemâ
‘Ârif olan virür kazâya rızâ

Mülâhaza-i hâl-i sevâb rızâ-yı kazâ-yı câna eglence ve mütâla’a-i istikbâlde teslîm ü tevekkül idüp *“tezekkür-i mâ mezâ’”*ı cenâne diñlence eyle **Beyt:**

Belâ çekmezse âdem bala irmez
Melâlinden kaçanlar mâla irmez

diyü tesellî-i kalb tahsîl itmişken ahkâm-ı sultân ile mehâmm-ı hâkânîye gelen gulâm-ı hüsrevânîler şer’ ve kânûna muhâlif olan teklîfden gayri meselâ tahrîr-i celebde celb içün tasavvur itdükleri sûretleri Mânî-i ‘ukûl-ı fuhûl elemler ile tasvîr idemez ve ahz içün tedârük eyledikleri rengleri Erjeng kılup erbâb-ı kabûl kalemler ile tahrîr idemez. Erbâb-ı devletden vârid olan mu’âvenet-nâmelere i’tibâr olınmayup te’âvünde tehâvün olınur ise ‘ukâb-ı ‘ikâbları pençesinde ‘azl ile rence ugradup mansıb mansûbeye tahvîl yahûd mahmiyye-i kazâ bir olmaz kasaba ile tebdîl mukarrerdür. **Mısrâ’:**

Ne minnet var ‘itâb ile ‘adâya

Mısrâ’:

Kâdı hayrına mı olur râzı

1b. bal: şehd *sahh*

ekl-i cîfede muztar olan câyi' gibi tâmi' olup *"ed-darûrâtü tübîhü'l-mahzûrât"* mukaddeme-i 'ilmiyesiyle kâr-güzârlar tervîc-i 'ameliyyesi cem' olup ibtilâ-i 'azl-i hezl-nişân ve belâ-i deyn-i şeyn-şân tefekkür ve tezekkür olınarak efendi hazretleri dahı n'ola sinnen ihtiyâr ve şe'nen bahtiyâr ise bî-ihtiyâr mâ'il ve bi'l-ıztırâr ma'kûle kâ'il olurlar. Konya'da döge söge helvâ yedirürler, didükleri kelime-i dîrînedür. Ammâ hakk budur ki bu mahalde mesel-i şîrîndür. Kelâm-ı müte'ahhirîn felsefe ile mahlût oldugı gibi ahkâm-ı şer'iyeye tekâlif-i 'örfiyye tesâvî tabakasın geçüp gâlib olmak mertebesine varmışdur. Re'âya edâ-i 'avârız u harâcda ve berâyâ kazâ-i rüsûm u bâcda ve sâ'ir halâyık harc-ı lâzimü'l-ihrâcda gayet zahmet ve nihâyet-i harecde olmışdur. 'Âdet-i agnâm defteri hod satılup semeni ile igtinâm 'âdet-i enâm olup ol metâ'-ı bî-intifâ' delle-i dehr u dellâle-i şehr-i bedende beyne'l-ahrâr ve'l-'abîd bey'-i yezîd *"fîhi mâ fîhi el-işâretü li'l-ârifi tekfîhi ve hazfu'l-mevsûli fî hazâ'l-mahalli makûl"* olınup harâc mertebesin bulmışdur ve bi'l-cümle

Kıt'a:

1 Re'âyânuñ diger-gûn oldı hâlî
Ki olmışdur bahâ-i galle gâlî

2 Harâc u 'âdet-i agnâm 'avârız
Kamu gitdi ödenmek ihtimâli

hükkâm-ı kirâm-ı zevî'l-ikrâm ise **Beyt:**

Şu deñlü buldılar fakr ile fâka
Bulımaz dâne bunlar taka fâka

havâss-ı kuzât 'avâm oldı, müddet ise çokdan tamâm oldı, ol cihetden 'aklı başında olanca bir cihete teveccüh eyleyüp "*fe-semme vechu'llâh*" hasebince her biri bir cihete müteveccih olup **Mısrâ:** Kim hatîb oldı kim imâm oldı

Beyt:

Kim okur aşr u kim olur cüz-h˘ân
"Küllü hizbin bimâ bihim ferihûn"

[Kıt'a]:

Ebyât-ı 'ibret-âyât fî-ihtilâli'l-kâ'inât

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Ref' idüp müddeti menâsıbdan
Bozılup tavr-ı 'ilm u gitdi rüsûm

2 Fasl olup cins-i fazl u nev'-i hüner
Cemre-i mantıkîne döndi 'ulûm

3 Şâh-bâz-ı hevâ-yı ma'rifete
Zâg-ı cehl eyledi tamâm hücûm

4 Cühelâ tutdı şimdi âfâkı
'Ulemâ kaldı bî-kes ü mahrûm

5 Çok erâzil mülâzım eylediler
Mâla meyl eyleyüp mevâli-i Rûm

6 Dâr-ı 'ilme n'ola zevâl irse
Bâm-ı kasr-ı kemâle kondı bûm

7 Yaramadı kudûm-ı bî-kademi
Ne kadem bu kadem nedür bu kudûm

8 Hâşiye yazsa şimdi kutbu'd-dîn
Kimse dimez nedür bu naks u rukûm

9 Görse bu hâli tıfl-ı ebced-hˇân
Diye *sübhâne rabbiye'l-kayyûm*

10 Mansıb almakda akçe pul viremez
Fukarâ-i kuzât 'aceb mezmûm

11 Keşf-i râz itme Vecdiyâ epsem
Açma sırrı ki sır gerek mektûm

4a. Cühelâ: Cehele *Sahh.*

Gazel-i münâsib li-i'tâi'l-menâsıb ilâ-gayri'l-münâsib illâ ve hüve'l-ecânibü'llezîne hüm yükzafûne fi-külli cânib

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Ecânib birle tolmışdur cevânib
Mülâzım oldı her cüz-hˇân u nâ'ib

2 Okumak gitdi bildüñ kâfı yazmak
Egerçi câhil olur küll-i kâtib

3 Dimiş bu nükteyi erbâb-ı insâf
Kazâdur kâdı nâ'ibler nevâ'ib

4 Efendüm yazı bilmez yazmaz imzâ
Havâdis-gûy ammâ hoş müsâhib

5 Bunı yazmaz usûl-i ehl-i 'irfân
Ki kâdî yazmaz okımaz mekâtib

6 Yeter bu deñlü Vecdî hâl-i 'âlem
'Acâyibdür garâyibdür garâyib

[**Kasîde**]:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Çâre kıl baña hoş-mizâc eyle
Şerbet-i lutf ile 'ilâc eyle

2 Devlet ü 'izzetüñi râcîyüm
Sıdk ile eskiden du'âcıyum

3 Sadr iken yerümi künc itme
Beni düşmenlere gülünc itme

4 Kapuñuñ kullarından olmış iken
Kullugum 'âlem içre tolmuş iken

---

3 Sayfanın sol kenarında yer alan bu beytin altında aşağıdaki beyit vardır:
Bu 'aşr içre dimiş bir ehl-i inşâf
Kazâdur kâdi nâ'ibler nevâ'ib

5 Şimdi redd idüp eyleme mahrûm
Kerem it ey mu'allim-i şeh-i Rûm

6 Câh uma çâha düşdüm it mededi
Koma bu çâh içinde *huz bi-yedi*

7 Keremüñ halk-ı 'âleme maksûm
Ne içün ben kuluñ olam mahrûm

8 Hâkden katresin sakınmaz mîg
Eylemez şems şu'lesini dirîg

9 Sen sehâb-ı kerem kuluñdur hâk
Katre-i mâ dirîg ola hâşâk

10 'Âlemi nûr ile güneş toylar
Eksik olmaz ziyâsı zerre kadar

11 Harc olınsa hazâ'in-i ihsân
Bir direm nâksa olmaya imkân

12 Geldi kapuña yüz süre Vecdî
Bir nazar eyle derdi var derdi

13 Gerçi niçe hatâ ile geldi
Lîk yüz biñ du'â ile geldi

14 Devha-i devlet ü sa'âdetsin
Nahl-ı gülzâr-ı 'izz u rif'atsin

15 İrmeyüp asl u fer'a havf u hatar
Koç budaklaruñ ola bâr-âver

16 Sahn-ı sıhhatde olasın şâdân
İde hak hânedâñuñ âbâdân

17 'Ömr ü devlet hemîşe dâ'im bâd
Bi'n-nebiyyi ve âlihi'l-emcâd

-4-
(25a-25b)

Hâfız-zâde merhûm oglı te'ehhül itdükde yazılmışdur

'Arûs-ı mihr hulle-i zerrîn ve hilye-i pervîn ile mütehalliye olup nigâr-hâne-i ufukda tutuk-ı şafakdan 'arz-ı 'izâr itdükçe zât-ı sa'âdetmend ü mahdûm-ı ercümendleri ebkâr-ı murâdât-ı dâreyne vüsûl ile kâmkâr olalar âmîn, âyet-i kerîme-i "*fe'nkihû mâ-tâbe leküm mine'n-nîsâ" ve "tenâkehû tenâselû"* hadîs-i hoş-fehvâsıyla 'amele tasaddî olınup mahdûm-ı müfahham Çelebi efendüm hidmetlerinüñ velîme-i kerîmeleri tedârük olınmış, Hakk sübhânehu ve tebârek meymûn u mübârek eyleyüp hüsn-i izdivâcları bi-'avnihi ta'âlâ mânend-i şîr ü şekker olacakdur. Ol terkîb-i latîf ve tertîb-i nazîfden me'mûl olan sülâle-i tâhir, zâhir olup *"Eş-şey'u mâ-tusannî illâ ve kad tusallisu"* [?] meselî hasebince latîfe-i subhâniye ve mevhibe-i rahmâniye bürûzına sebeb ola. Ol sûr-ı pür-sürûr hˇânına mihmân olan ihvâna gam-hânenüñ lüzûmı yazılup hammâm kıyâgını buyurılmış muhlisleri bu makûle husûslarda kıyagın degüldür. Belki cân u başa kıyagın ve senüñ nâmûs u tenüñi yerine koyagın dir. Lâkin hıdmet-i sohbetde dâmen der-miyân olup şeref-i sohbetleriyle müşerref olmaga akdâm-ı ikdâmı tahrîke mecâl muhâl oldı. Ma'lûm-ı şerîfleridür ki **Beyt**:

Ehl ü 'iyâl sıklete meşgûl olan kişi
Sohbet safâsın istese [arar teşevvüşi]

bâkî ne dinile ki ma'lûm-ı hazret ve mefhûm-ı tab'-ı âyîne-rütebleri olmaya.

Kıt'a:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Rûz-ı pür-nûr ile şeb-i deycûr
Birisi kadr ola birisi sûr

2 Kûs-ı devlet dögile şâm u seher
Tabl-ı şâdî urıla tâ dem-i sûr

meclis-i* İrem-nazîrlerine irem ve mahfil-i** pür-keremlerine girem ve cemâl-i bâ-kemâli görem ve gül-i zîbâ ve gonce-i zî-bahâların direm diyü müştâk olan andelîb-i garîb du'â-i devlet birle terennüm ve senâ-i 'izzetleri ile tekellümdedür. **Beyt**:

Ola ey şeh kusûr-nâme ma'zûr
Dahı zeyl-i keremle 'aybı mestûr

Eşribe-i ed'iyye-i me'lûfe, ed'iyye-i hurûfa 'ilâc olınup hatm-ı hulûs birle mahtûm oldukda [**Beyt**]:

Sorarsa eger hâlüm ol yâr-ı perî-şânum
Cem'iyyet-i hâtır yok gayette perîşânum

Kemâlu'd-dîn Efendi mercân ile bizüm yâkût bir yerden cân virdiler. *"İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râci'ûn"* [**Beyt**]:

Dime kim hâl-i cihân dem-be-dem olur yaramaz
Hak ta'âlâ kulını kahr ile dâ'im kıramaz

âlem, nefsî nefsî dir. **Nazm:**

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Herkesüñ var başında bir hevesi
Dilemez kim çıka cihâna sesi

2 Böyledür şiddeti Sitanbul'uñ
Alımaz kişi hatt ile nefesi

3 Eli boş olana ekâbir dir
İn-hevâ-râ bed-în heves ne-resî

Şahs-ı ma'hûd

* meclis-i: bâġ-ı.
** mahfil-i: gülşen-i.

Nazm:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Hüsn-i hulk ile bulmamış behre
Hak budur kim garîbçe çehre

2 'Acabâ böylece ta'assub ider
Bir dahı gelmiş ola mı dehre

Beyt:

Bu gülşen içre gülveş gül sen ol açıl gel ey pür-gam
Saña söyler fem-i gonca saña gül-bâng ider her dem

-5-
(26b)

El-hamdu li'llâhi ta'âlâ sa'âdetlü sultânum hazretlerinüñ kerem ü merhametleri bu bendeleri hakkında ile'l-ân dirîg olmamışdur. Hayrabolı Medresesi şerefiyle müşerref idüp şart buyurdukları İbrâhîm Kethüdâ Medresesine istihkâkâ bâ'is olmışlardur [**Beyt**]:

Lutfuñı anıñçün istihkâk ile itmem taleb
İ'timâdum lutfuña artukdur istihkâkdan

Sa'âdetlü sultânumdan yine ümmîd ü ricâm bu bendeyi yine medrese tarîkine delâlet buyurup 'abd-i miskîn bi-gayr-i sikkîn zebh olınmakdan hıfz buyurasız.
Dâ'î-i muhlis ve esîriñüz Vecdî-i pür-günâh u pür-taksîr.

-6-
(27a)

[Nazm]:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Du'âlar kim ola ihlâsa makrûn*
Senâlar ki ola eşvâk ile meşhûn

2 Hezârân 'özr ile oldukda cârî
Budur 'arz-ı hakîr-i hâksârî

Gırbal-ı elek-misâl ile hırmen-ı zemîn dakîkâsâ hezâr dikkat ile alınup dâne-i cev u cavdâr cüst u cû olınsa bulınmaga imkân** mümteni' vü muhâl idüginde işkâl yokdur. Beyt:

Re'âyâya irişdi fakr u fâka
Bulımaz dâne bunlar taka fâka

Kendüm bu tahayyürde iken nâ-gehân bi-emr-i sübhân cevv-i hevâdan hükm-i şerîf-i sultân vürûd idüp mazmûn-ı meymûnında halkuñ kilesine bakılmayup Usturumca kazâsına Siroz kilesiyle altı yüz kile arpa tevzî' olınugelmişdür. Petriç kazâsı ol dahı tevzî'de dahıldür diyü buyurılmış bu emr-i mukarrerdür ki ol şeh-süvâruñ esb-i fikretleri fezâ-i kazâ-i 'adâlet-iktizâlarında tengî-i sâl-ı melâl-me'âle muvâfık cevlân itmişdür. Ol harekete ıttıla' bu 'abd-i piyâdeye ziyâde mühim ve lâzım olmışdur. Tâ ki ol ta'lîm ile nat'-ı kazâda basîret tahsîl eyleyüp mansûbeden hazer olına. Husûs-ı mezbûrı inhâda 'acele-i 'acele tahrîk buyurıla.

---

* Petriçe kâdısı iken Usturumca kâdısına yazılmışdur.
** imkân: mecâl *sahh.*

-7-
(28a)

Benüm sa'âdetlü sultânum el-hamdu li'llâhi ta'âlâ **Beyt:**

Her ki şâh ân koned ki û gûyed
Hayf bâşed ki cüz nikû gûyed

makâmındasız, dürr-dendân[*] u la'l-zebân ile edâ buyurılan cevher-i hurûfuñ semeni hasene-i mü'eccele-i rahmâniyyedür. Şübhe yok likîn bir mikdâr sikke-i hasene-i mu'accele irsâl olındı ma'zûr buyurasız. **Beyt:**

Tapuña biñ du'â vü niçe sikke 'arz ider Vecdî
Kabûl it yüzine urma ki budur kîsede nakdi

-8-
(33a)

'Âşık Efendi merhûm ile vâki' olan mu'âmelemüzdür merhûm-ı mezbûr seyyiddür

[**Beyt**]:

Lâzâlet riyâzu siyâdetihi muhadarretten bi-zülâli kemâlihi
Mâ-dâmatü's-salat 'ale'n-nebiyyi'l-'arabiyyi ve âlihi

Merhûm-ı mezbûrdan mahlas ricâsında yazılmışdur, Bezmî nâmına mahlasdan ferâgat olınup Vecdî olmamuza anlar sebeb olmışdur. Lâkin tezkirelerinde yine Bezmîlikle yazmışdur. [**Beyt**]

Murg-ı câna çün olupdur bedenüm şekl-i kafes
Yolı var itse taleb bende-i muhlis mahlas

Merhûm-ı merkûm bu hakîri tezkireye kayd itmek isteyüp ba'zı ebyât irsâl olındukda yazılmışdur. [**Nazm**]

---

[*] dürr-dendân: dürr-i dehân *sahh.*

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Cünûn-ı 'aşka şâhid eşk ü âhum
Beni dîvâna kayd it pâdşâhum

2 Çü bir da'vâya ola iki şâhid
Olur makbûl 'inde'ş-şer' şâhum

Nazm:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Görmedin iki gözüm ol dem ırakdan 'âşık*
Hazret-i Veys-i Karen gibi kulakdan 'âşık

2 Umarum kim gele bu da'vide ol şâha yakîn
Şimdi mi oldugı var kişi ırakdan 'âşık

3 'Aşk kim ola semâ'i o kıyâsî olmaz
Garaz 'ilm ile 'ameldür okımakdan 'âşık

-9-
(35b)

Latîfe:

Bu fakîr otuz ikisinde iken Baba Efendi merhûm nesindesin diyü su'âl itdüklerinde kadrüsinni kadrüsinni diyü cevap virdüm. [**Beyt**]:

Bu kasr-ı ferah-efza çün oldı behiştâsâ**
Vecdî didi târîhini bi'llâh niçe hoş câ

---

* Sayfanın sol kenarında "Merhūm-ı mezbūr ile mu'âmelemüz fi'l-vâki' ol zamânda semâ' ile olmışdur" şeklinde bir bilgi yer almaktadır.

** "Merhum peder Ṣofya kâdısı iken bir köşk yapup târihdür."

-10-
(35b)

Merhûm Nihâdî Muhammed Çelebi’ye bir tepsi alma irsâlinde yazılmışdur

Sebeb-i irsâl-i sîb-i bî-âsîb-i garîb-tertîb u hâsiyyet-tartîb ü mugnî ‘ani’t-tabîb budur ki vakt-i şümâr-ı sîmârda ‘alâmet-i hezâr ola diyü ifrâz olınan almalardur ki gayet safâ ile nihâyet-i ıstıfâda olup cenâb-ı uhuvvete ithâf u ihdâ olındı. **Mısrâ’:**

Yüz kızardup biñde bir alma ‘atâ itdük size

-11-
(36a)

Şâh-ı encüm-cüyûş u gedâ-yı gevher-fürûş beyninde cihet-i câmi’a ne ola dinse el-cevâp [**Mısrâ’**]:

Anuñ da var şâhîncisi bunuñ da var şâh incisi

-12-
(39a-41a)

Hâsıl-ı gavgâ ve muhassal-ı şekvâ budur ki “*mâ-lâ yudrek küllühü lâ-yütrek küllehu*” kelâmı muktezâsınca çünki ‘âşık olımazsın hele bârî n’eyleyin sözi müdde’asınca ‘adl müyesser olmaz ise ihvân-ı zamâne nisbet-i i’tidâl gözlemek üslûbı meslûb degül dimek ile her zâlim ve ehl-i füzûl tarîk-i ‘adlden ‘udûl üzre iken merâtîb-i zulmde kendüden ber-ter u bed-ter bir azlem-i “*haleka’llâhu ve eberreh*” nisbet özüni ‘âdil zann itmekle zulm ü zaleme ile ‘âlem toldı, temâşâ budur ki zulm ü vebâl istihlâl sûretin buldı, “*rahîma’llâhu li-nebbâşi evvel*” mesel-i bî-misli mahallinde müsta’mel oldı, bu beliyye-i ‘uzmâyı bilüp ve bu tâmme-i kübrâyı añlayup hıred-i hurde-bîn nefs-i pür-kibr ü kîne hitâb u ‘itâb idüp eyitdi **Beyt:**

N’içün fikr eylemezsin hây zâlim
Ki yarın niçe olur bu mezâlim

Gazelü nefîs fî-takrî'i'n-nefsi'l-hasîs (Ebyâtu nefîse fî-takrî'i'n-nefsi'l-hasîse)

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Ellisinden ziyâdedür yaşuñ
Munkarız oldı hep karındaşuñ

2 Sakal agardı göz nûr irdi tamâm
İştigâl üzre şeyb ile başuñ

3 Yüri hâlüñ tedârük it miskîn
Zenb içün agla döke gör yaşuñ

4 Taşı başa vü baş taşa urup
Uyma kulına nefs-i kallâşuñ

[**Nazm**]:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Gırre olup 'ilme mey içer çalursın def ü ney
Okıduñ 'ilm-i 'Arab *mâ-fî-'amelin leyse şey'*

2 Merd-i Rûm'um dir iseñ merdüñ nedür bu hây u hey
Men 'Acem ferzendiyüm eydürseñ ârî tâ-be-key

El-hamdu li'llâhi ta'âlâ ebvâb-ı menâsıb-ı dünyeviyyeden hurûc emri tamâm oldı, merâtib-i uhreviyye 'urûcına ihtimâm zamânı geldi, ey merd-i hûrde-gîr **Beyt:**

Ni'met-i dünyâ ser-â-ser hûrde-gîr
Her temâşâ kim ne-kerdî kerde-gîr

'Âlem kevn u fesâd ve neş'e-i bagy u 'anâdur, gayret-i akrân elemine tahammül itmeyüp bu deñlü cünbiş ü sa'y u kûşîş eyledüñ, yâ dâr-ı bâkiyyede "*yâ hasreten 'ale'l-'ibâd*" dinildükde hâlüñ ne olısar, mukarrerdür ki gözüñde eşk-i firâvân ve özüñde âteş-i nedâmet fürûzân olısardur. Bu beyt-i ra'nâ mazmûnından n'içün gâfilsin, beñzer ki 'ilm-i âhiretde câhil ve 'amelde kâhilsin. Zâhir budur ki emr-i îmânda merd-i kâmilsin. Merhûm 'Ubeydî Efendi dimişlerdür [**Beyt**]:

Olursun gayret-i akrânla ey tâlib-i mansıb
Yâ 'ukbâda merâtib kat' iden yârânı n'eylersin

Bu derde çâre ve bu yaraya merhem-pâre tedârük eyleyüp *"el-muznibü't-ta'îb kemen lâ-zenbe leh"* hadîs-i şerîfiyle 'âmil olup ber-sebîl-i isti'câl ber-vech-i istimrâr istigfâra iştigâl göstermek gereksin. [**Beyt**]:

Bi-hamdi'llâhi'l-meliki'l-gaffâr
İnnehu li-'uyûbi'l-'ibâd settâr

Mısrâ': Begini isyân çerisinüñ bir istigfâr sıyar.

Nazm:

1 Garîk-i bahr-i 'isyânum günâhum ya'ni evferdür
Rimâl-i bahr u yâ emvâc-ı deryâ dahı ekserdür

2 Hudâ'nuñ rahmeti bahriñe nisbet eylesem ammâ
Güneş de zerredür deryâ da katre dahı kemterdür

Hukûku'llâh'da hâl bu yâ hukûk-ı 'ibâd ne çâre bir merhem kabûl itmez, oñılmaz yar[a]. **Mısrâ'**:

Umarum derdin viren Allâh dermânın vire

'Akl-ı 'amîkü'l-efkâr, tekrâr nefs-i nâ-be-kâr eyitdi ki ey bed-kâr u bed-nâm senüñ işüñ olmış tamâm. Sende ne kalb ile münâcâta kudret ve ne kâlıb ile tâ'ata kuvvet. Ammâ senüñçün sebeb-i rahmet ve bâ'is-i magfiret olacak bir hîle-i celîle ve bir latîfe-i cemîle tedârük idelüm. **Beyt:**

Berü gel kıssadan alup hisse
Çekme olmaz yere 'abes gussa

Bilgil ü âgâh olgıl ki **Beyt:**

Bahâ ile bulamaz rahmeti imâ vü 'abîd
Bahâne tañrısıdur hazret-i melîk ü mecîd

Nazm (Li-muharririhi):

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Gûş kıl kavl-i hakkı ey ahmak
Kul du'âsıyla yarlugar kulı Hak

2 Halkı râzı idüp du'â alıgör
Tâ ki feyz ide vâhib-i mutlak

Rivâyet olınur ki Hakk sübhânehu ta'âlâ Mûsâ Peygamber 'aleyhi's-selâma buyurdı ki: *"Ey Mûsâ benüm katumda hâcetüñ revâ ola dirseñ baña bir agız ile du'â eyle ki ol agız ile banâ isyân itmiş olmıyasın."* Mûsâ 'aleyhi's-selâm eyitdi *"Yâ Rabb sen 'âlim u dânâ ve hayy ü tüvânâ tañrısın ben bu ma'kûle agza kande kâdir olam."* didükde " *'İbâdumı ırzâ eyleyüp hayr du'âların alıgör ki anlaruñ agzıyla sen isyân ve senüñ agzuñla anlar tugyân itmediler."* diyü buyurıldı. *"Velâ teziru vâziretun vizra uhrâ"* öyle olsa dünyâ bir mahall-i güzer ve bir ma'ber-i pür-'iberdür.

Her kişi nâmın añdururca ve bâ'is-i rahmet olurca bir hâlet itmek gerekdür.

[**Mesnevî**]:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Cihân bir şâh-râh-ı pür-'iberdür
Eser komak bu yolda mu'teberdür

2 Dime âsâra bâ'is sîm ü zerdür
Ki zîrâ söz dahı bir hoş güherdür

3 Hudâ kılmış seni merd-i sühanver
Ne cevher ola sözden ola bihter

4 Yüri var defter eyle kîl u kâlüñ
Yazup bir yire cem' it hasb-i hâlüñ

5 Ki tâ bir nemr-i himmet ola hâzır
Sözüñüñ 'aybına olmaya nâzır

6 Seni yâd ide ol demde du'âdan
Bahâne ola gufrâna Hudâ'dan.

[Beyt] Li-muharririhi:

Du’â idüp o demde ide te’mîn
İşidenler diye âmîn âmîn

Nazm:

Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün

1 ‘Âlem içinde buldı hoş ‘âlem
Nîk-nâm ile hoş geçen âdem

2 Hayr ile yâd olınsa dünyâda
Rûh-ı pâki safâ bulur dem dem

3 Sebeb-i medh cevdet-i Hâtem
Bâ’is-i zem zemîmetü’z-zemzem

Nefs-i nâ-fercâm sultân-ı ‘akl-ı lâzımu’l-ihtirâmdan bu ma’kûle kelâm istimâ’ itdükde sem’ân ve tâ’aten diyü ‘arz-ı itâ’at eyleyüp kitâbete kesilmiş ‘abd-i mekâtib gibi min-ba’d tahrîr-i kîl ü kâl ile kayd-ı kitâbete iştigal gösterdi [Beyt]:

Garaz nakş’ist k’ez mâ bâz mâned
Ki zîrâ âdem u ‘âlem ne-mâned

[Nazm] *:

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

1 Levh-i cebheñde ne takdîr itse kassâm-ı kader
Başa yazılan geliser nîk u bed yâ hayr u şer

2 Kul hatâda şeh ‘atâda böyledür tavr-ı beşer
Kul beşer âdem şaşar işler hatâdur dir beşer

3 Eşkin at kûh içre gâhî zor yürür ra’nâ aşar
Gâh düzde uz yüriyem dir iken sürçer düşer

* Manzume “Kıt’a-i Latife” başlığını taşımaktadır.

[Gazel]:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Dünyede ey göñül kanâ'at kıl
Mâ-sivâdan geçüp ferâgat kıl

2 İki rek'at namâz çifti ile
Gice gündüz dime hirâset kıl

3 Sürüben secde yirini nûr ile
Dâne-i eşk ile zirâ'at kıl

4 Ümmet iseñ Muhammed'e berü gel
Sünen-i Ahmed'i ri'âyet kıl

5 Mürşid-i kâmile olup yoldaş
Hubb-ı dünyâyı dilde gâret kıl

6 Ey dilekler kabûl edici Hudâ
Kulunuñ kavlini icâbet kıl

7 Ne kadar mücrim ise lutfuñdan
Vecdi-i pür-günâha rahmet kıl

-13-
(49b-53a)

Bu mufassal 'arz-ı hâl dahı Zekeriyyâ Efendi'ye virilmişdür

Hazret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâmuñ kurs-ı âftâb-ı cemâline ve 'ayn-ı 'izârında müşâhed olan âb-ı nâb-ı zülâline nigerân olan zümre-i cî'ân ve tâ'ife-i 'atşân def'-i âlâm-ı cu' ve ref'-i eskâm-ı 'atş üzre rücû' itdükleri gibi sa'âdetlü sultânum hazretlerinüñ hâk-i pâk-i pây-ı iksîr-te'sîrlerine mülâzemet ü rûy-mâl ve nazar-ı nazr-nazîrlerinde ikâmet ü 'arz-ı ibtihâl iden şübân-ı 'ulemâ-i dîn-i Ahmedî ve şuyûh u pîrân-ı fuzalâ'-i şer'-i Muhammedînüñ gonce-i kalbleri hâr-ı intizâr ile gül gibi pâre pâre ve cigerleri pergâle-i lâlevâr sihâm-ı alâm-ı rûzgârla yare yaredür, merâhim-i lehâzât-ı 'ayn-ı 'inâyetüñ dil-i zahmnâklerine eglence ve merâhim-i iltifât-ı çeşm-i 'inâyet-gâyetüñ cân-ı gamnâk u cenân-ı elemnâklerüne tamâm

diñlence olup cümlesi 'âciz ü zâr u muztaribler iken el-hamdu li'llâhi ta'âlâ lutfuñla 'azâbları azbe munkalib olmagla bu gûne şâkirler ve bu mazmûnla zâkirlerdür. **Nazm**:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Nazar-ı lutf u cûd u merhametüñ
Zahmet-i rûzgârı dâfî'dür

2 Hüsn-i Yûsuf-nezâresi nite kim
Elem-i derd-i cu'ı râfî'dür

Husûsan bu tâ'ifenüñ ahkarı ve bu fırkanuñ efkarı Vecdî-i pür-hayret-bendelerine lutf-ı firâvân ve ihsân-ı bî-pâyânları sudûr u zuhûr eyleyüp *"senetü'l-vasli sinetün ve sinetü'l-hecri senetün"* hasebince mülâzemetle mürûr iden **Mısrâ'**:

Senesi lutfuñ ile oldı sine

ve şefî' ittihâz itdügi cenâb-ı refî' ü bâb-ı meni'üñ [**Mısrâ'**]:

Varuban gelmez oldı bir sene

'Âlem-i kevn u fesâd ve neş'e-i bagy ü 'inâdda ıslâh içün mücâhede ve mükâbere bir hâlet-i zâ'ide ve mücerred ta'zîb-i hayvân-ı bilâ-fâ'idedür dimeyüp ashâb-ı kân u yekûn ve erbâb-ı *"fe-in kulte kultu"*-nümûn arasında her mübtedâdan haberi olana bed'en ri'âyet ve her sâhib-'örfi cenâb-ı bâb-ı ni'me'l-me'âblarına izâfet itmekle tullâb-ı 'ilmüñ yüreklerinde karış karış yaglar bitüp şem'-i pür-lem'a-i şer'-i Mustafâ şeref-i intifâda iken bi-hamdi'llâhi'l-meliki'l-a'lâ [**Beyt**]:

Dühn-i himmetle buldı nûr u ziyâ
Muntafî ola şem'-i dîn hâşâ

Nazm:

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 İhyâ-yı 'ilm-i dîne idüp niçe ihtimâm
Def'-i fesâd-ı 'âlem-i kevn eyledüñ tamâm

2 Tutduñ cihân yüzini bu gün nîk-nâm ile
Vire cezâ vü hayr-'ivâz hayy-ı lâ-yenâm

Nazm:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Dergeh-i hazret-i Hakk'a el açup şeyh ü sabî
Cümle agız bir idüp eylediler bu talebi

2 Ola devletde semiyyi Zekeriyyâ nebî
Bula çok 'izz ü şeref hazret-i Yahyâ Çelebî

Allahümme tekabbel hazâ'd-du'â bi-hürmeti seyyidi'l-enbiyâ gıbbe îrâdi'd-du'â ve isre îsâri's-senâ **Beyt:**

Ayaguñ tozına kim tûtiyâ-yı dîde-i cândur
Ya kuhl-ı rûşenâ-yı nûr-bahş-ı 'ayn-ı a'yândur

'Arz-ı hâl olınmazdan akdem bu vech ile i'tizâr olınur ki

Gazel:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Kâşkî çâre olsa kim adam
İtse bir harf ile edâ-yı merâm

2 Lîk biñ derdi bir kelâm ile
Niçe mümkindür eylemek i'lâm

3 Görme misin 'asî su'âlinde
İtdi Mûsâ tamâm bast-ı kelâm

4 Tatlu söylense hoşdurur el-hak
İltizâz-ı kelâm-ı hulv-encâm

5 'Arz-ı hâl eyle Vecdiyâ ammâ
Yañılup itme zinhâr ibrâm

Bu bende-i zâr u nizâr rûzgâr-ı zûr-kâruñ küşte-i müşte-i cefâsı olup 'İvâz Efendi merhûma iki yıl mülâzemet ü hezâr girye vü zârî ile Tatar Bâzâr'ı kazâsını matlab idinüp ol 'asrıñ iktizâsı hasebiyle ihvân-ı safâdan iskât-nâmeler dahı almışken hikmet-i Hudâ'dur, müyesser olmayup dehr-i cefâ-cûy u 'anâ-hûy reh-nümâ-yı cânib-i Peçuy olup şitâ-i şetîtü'l-ıztırâbda sefer-i sakar-esere irtikâbla pâ-der-rikâb idüp ref'-i ahmâl ve cerr-i eskâle nasab-ı nefs olınup fevâ'id ü şedâ'id-i seferi müştemil bu gazel-i hasbü'l-hâl ber-sebîl-i isti'câl ol mahalde dinilmüşdür.

Gazelü münâsib bi-haze'l-mahall:

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Aransa olmaya pâyân fevâ'id-i sefere
Yazup düketmeye nef'in eyâdi-i sefere

2 Sefer sakar elemin gösterür meşakkatda
'Azâb virme kerem kıl sefer sûzın gidere

3 Sefer belâsı ile bilinür huzûr-ı hazar
Belî fevâ'idi vardur şedâ'idine göre

4 Zamâne içre sefer gibi var mıdur mezmûm
'Ale'l-husûs gazâlar olalı sürh-sere

5 N'ola çok kişi basdı velâyet üzre kadem
Seferle irdi kerâmet efendi niçe ere

6 Karâr itmek ile niçe su keder buldı
Safâya irmedi tâ akmayınca bahr ü bere

7 Benüm sefer didigüm iki tahtuñ arasıdur
Kıyâs kıl n'ola hâlüñ görince gayrı yire

8 Sefer belâlarına Vecdiyâ inanmaz iseñ
Şitâda seyr ü sefer kıl gel e belâyı göre

Hâsıl-ı kelâm biñ belâ yüz cefâ ve sad âlâm niçe mümkin ola bunı i'lâm, nâle vü âh ü harc-ı râh iderüñ, dûd-ı âh oldı âsmâna derüñ. Görelüm hâlimüz n'olur giderüñ diyüp vâlih ü hayrân üftân ü hîzân fezâ-yı kazâ-yı Peçuy'a vâsıl ve ol sûr-ı pür-sürûra dâhil olup henüz a'zâya kuvvet ve fütûr-ı seferden fi'l-cümle istirâhat müyesser olmamışken **Mısra'**:

Zâde-i bûstân-ı fazl ü kemâl

sellemehu'llâhu melikü'l-müte'âl hazretlerinüñ hengâm-ı emn ü emânı, ya'nî eyyâm-ı cüvânîde onuncı ayda rûzgâr-ı 'anîd Peçuy kâdîsı Şeh-süvâr Muhârebesi'nde şehîd oldı diyü bir haber-i ba'îd 'an-fehmi'l-'abîdi peydâ idüp kâdı-ı cedîd tarafından berîd-i pür-nüvîd bedîd oldukda bendeleri dahı ber-sebîl-i isti'câl bilâ-ihmâl u imhâl ve lâ-mâl sîne sahnı melâl-i mâl-â-mâl bâ'is-i azl olan cenâhı tefahhus içün bast-ı cenâh-ı sefer ile der-i devlete geldükde ba'de isbâti'l-hayât ança süsüp sökmek ile ve niçe sovuk demir dögmek ile üçinci ayda Samakov kazâsına ugrayup müzekkir-i mâ-cerâ ola diyü bu beyt-i hasbe'l-hâl bu gazel-i melâl-mâl ve bu kasîde-i pür-ihtilâl sevâd-ı devâtdan felât-ı beyâza geldi. **Beyt**:

Şehâ zamânede şimdi benüm belâ çekici
Başumdan inmedi hergiz benüm belâ çekici

[**Kıt'a**]:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Samakov lafzınuñ hurde-bîni
Fikr itdüm sovuk ile mâdur

2 Anda sâkin olana anuñçün
Elde ser-mâye mâ vü sermâdur

3 Mâ-i mevsûlveş akar suları
Şol zamân kim avân-ı germâdur

4 Derd-i berd ile müncemid olıcak
Sanasın nefy içün ölen mâdur

5 Âb-ı eyyâmı geldi ey Vecdî
Toñı çözilür ola umatur

6 Ve eyyü na'îmin lâ-yükeddirü'd-dehr
Mihnet-zede-râ zi-her-sû seng âyed

Hükmince dördinci ayda yeriñ âhere ya'ni bir hare virildi diyü

Nazm:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Eylemiş esb-i rehvâna rükûb
Geldi bir şahs elinde bir mektûb

2 Hâsılı dakk-ı bâb-ı dikkat idüb
Oldı ahşâma dek o gün der-kûb

Beyt:

Salmadın anda dahı fülk-i ikâmet lenger
Geldi takrî' iderek mıtraka-i âhenger

Kasîde'-i Mev'ûde'-i Ma'hûde

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Geldüm tapuña derd ile ben mübtelâ-yı 'azl
Şâh-ı kapuñdurur der-i dâru'ş-şifâ-yı 'azl

2 Kâr itdi câna yeter cefâ vü sinân-ı cevr*
İrişdi üstüh ̆ânuma tîg-ı belâ-yı 'azl

3 'Azl ile nasbı kısmet idüp kâsım-ı ezel
Düşdi gedâ-yı bî-ser ü bî-pâya pây-ı 'azl

4 Tapuñdan irüşür irüşürse şifâ-yı nasb
Kapuñda bulınur bulınursa devâ-yı 'azl

---

* Sayfanın sol kenarında "Kâr itdi câna hançer-i cevr ü sinân-ı devr" mısra'ı yer almaktadır.

5 Ref' eyle hâkden bu esîr-i kesîri kim
Bir güni nasb olur ise çeker yıl u ay ‘azl

6 Ney-nâlem ile hem-dem olur gice subha dek
Agız bir eyleyüp didiler vây vây ‘azl

7 Yâ Rab esirge şerbet-i nasb it nasîbini
Şol hastanuñ ki virdüñ aña ibtilâ-yı ‘azl

8 Hasta varan cenâbuña sag u esen gelür
Tapuñ tabîb-i hâzık u lutfuñ şifâ-yı ‘azl

9 Ber-bâd olur o demde gül ü lâlehâ-yı nasb
Şol gülşen içre kim eser bâd-ı sabâ-yı ‘azl

10 Didüm libâs-ı fâhir-i nasb ile fahr idem
Yiter salındı egnüme şâh-ı ‘abâ-yı ‘azl

11 Her gün tavâf-ı Ka'be-i kûyuñda sa'y ider
Şâh-ı nevâl-i fazluñ umar her gedâ-yı ‘azl

12 Vecdî fenâda yel gibi yelse ‘aceb degül
Bâd-ı rüsvâ kesildi vü esdi hevâ-yı ‘azl

13 Gam kûşesinde tûşe-i sabr u karârı yok
Miskîne mesken oldı bu mihnet-sarây-ı ‘azl

14 Gurbet ilinde yâr ü nedîmi gam u elem
Hem-sohbeti belâ vü sürûdı nevâ-yı ‘azl

15 Şükre şürû' eyle du'â sazın al ele
Yeter çalındı bezm-i şikâyetde nây-ı ‘azl

16 Yâ Rab hayâtı mansıbına müddet olmasın[*]
İşitmesün sımâh-ı şerîfi sadâ-yı ‘azl

17 Râyât-ı kadri zirve-i a'lâda nasb ola
Kesr eyledükçe cünd-i sürûrı livâ-yı ‘azl

Ba'de'lletiyâ ve'lleti irdük zamân-ı minhata çekdük egerçi mihneti mazâ-mâ-mazâ. Hamdu li'llâh kim savuldı kaza görelüm âyîne-i devrân ne sûret gösterür diyü bâb-ı

[*] Beyit, sayfanın sağ kenarında yer almaktadır.

Resûl'ullâh'a tevessül ile cenâb-ı Allâh'a tevekkül üzre olup *inne li'llâhi fî-eyyâmi dehriküm nefahâtun elâ fe-ta'arrazû lehâ* hasebince verâ'-i revâk-ı gaybdan tulû'-ı envâr-ı hakkâniye ve vülû'-ı lumû'-ı tebâşîr-i fazîlet-i rahmâniyyeye nâzır ü muntazır iken *ba'de 'usrin yusrâ* hükmince mir'ât-ı kâ'inâtdan sûret-i 'usr pinhân ve âyîne-i rûzgârdan dîdâr-ı yusr âşkâr ü 'ayân *ve men yetevekkel 'ala'llâhi fehüve hasbuhu* ma'nâsı nümâyân oldı ki sa'âdetlü sultânum gibi bir şâd[â]n-ı veliyyü'l-hasle ve 'aliyyü'l-menzilet ile sadr-ı 'âlî-kadr-i şer'-i nebevî müzeyyen oldı. *El-hamdu li'llâhi'llezi ezhebe 'anne'l-hazen* **Beyt**:

Geldi eyyâm-ı şevk ü gitdi mihen
İrdük ol güne dahı sag ü esen

Bir yıl tamâm sılada olup on birinci ider ki âstâne-i 'izzet-âşyânelerine mülâzemet ve hidmet-i du'â ve senâlarına müdâvemet üzre olmışuzdur. Tâlib-i mechûl-ı mutlak olmayalum diyü Vidin kazâsını matlab ittihâz itmiş idük nasîb gayr imiş. El-hayru mâ'htârehu'llâh. **Beyt:**

Gittiyse Vidin n'eyleye sultânum ola sag
Lutfuñ olıcak Vecdî'ye tag üsti olur bâg

Bu 'abd-i fakîr ü hakîr gâyet zebûn ve nihâyet mertebe medyûn ve ebu'l-benât ü masabb-ı nekebât olmagla hâli diger-gûndur. Elhamdu li'llâhi ta'âlâ sadr-ı 'alî-kadr, bir senüñ gibi vücûd-ı pür-cûd gelmişken eyyâm-ı 'adl ü hengâm-ı insâfuñda lâyık u harî neyse mercûdur ki sudûr u zuhûr eyleye. **Beyt**:

Bendeñ dimezem kim kerem eyle baña lâyık
Sen himmet ü lutf eyle efendi saña lâyık

Kul küllün ya'melu 'alâ şâkiletihi.

Kıt'a:

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

1 Vecdî-i du'â-gûy u senâ-cûyı esirge
Bir sencileyin hazret ile haşr ola heyhât

2 Vir aña Nigebolı kazâsını kerem kıl
İsterseñ eger bulmayasın ecre nihâyât

Nazm:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Bu sözi bizden öñdin söylemişler
Cihân levhine yazmış okımışlar

2 'Uluvv-ı himmet it bâlâyı gözle
Sen iste virmek Allâh'uñ dimişler

Allâhümme lâ-mâni'a limâ a'tayte velâ mu'tîye limâ mena'te velâ râdde limâ kadayte. Ve ufavvizu emrî ila'llâh. İnna'llâhe basîrun bi'l-'ibâd.

Nazm:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Matbah-ı ni'met-i Hak'dur bu cihân
Çâşnî-gîridür anuñ insân

2 Tâ ki a'lâdan ire sahn-ı ni'am
Senden ednâya irişe ihsân

3 Eger imsâk ile buhl eyler iseñ
İrmez ol hˇân-ı ni'amdan saña nân

-14-
(54b-55a)

Mu'allim-i Hudâvendigâr ya'nî hˇâce-i kâm-kâr-ı bahrü'l-'ulûm Sa'du'r-Rûm Sa'du'llâh Efendi hazretlerine

[Nazm]:

1 Hˇâce-i pâdşâh-ı zıll-i İlâh
'İzz-i dünyâ vü dîn Sa'du'llâh

2 Tavvala'llâhu 'ömre devletihi
Emminû emminû 'ibâda'llâh

"Allâhümme es'id sa'de'l-melik fi'l-'ardi tâli'an mâ-dâme nazîruhu fi's-semâî lâmi'an." Hazret-i melik-i mecîd *yüzîdu min fadlihi mâ-yeşâ ve yürîd* hasebince sa'âdetlü sultânum hazretlerine bir vech ile mecd-i medîd ve 'izz-i mezîd müyesser ü mukadder kılmışdur ki ol sa'âdete nisbet sa'd-ı her-sâ'îd *"mâ-yeteşâ'emu bihi beyne'l-'âbid"* kabîlinden olup *"es'adu em sa'îdu"* mesel-i 'atîk iken makâl-ı cedîd olmışdur beli *"Lekad sa'de'd-dünyâ bihi dâme sa'duhu"* sa'd-ı evvel ol seyyid-i 'Îsâ-nefesüñ ism-i huceste-resmî hurûfından istimâ' itse fi'l-mesel birî-i sinîn (?) tâze cân bulup cûyân u pûyân ve lebbeyk ü sa'deyk-gûyân, hidmet-i 'izzet-pezîrlerine geleydi ve kendüyi evvel ü sânî add itmek degül belki medh-gûy ve sânî olmaga cân virüp diyeydi *"Ra'eytu su'ûden min şu'ûbin kesîretin fe-lem era sa'den kadtu misle hazâ sa'd"* Husûsan mehâdîm-i kirâm-i sa'âdet-fercâm ve devlet-i ihtirâmları her birinüñ gicesi kâdr ü berât güni 'îd olalar devletle es'ad u su'ûd u sa'îd devlet ü ikbâl u 'izz u iclâl ile dâhil-i bâb-ı sarây-ı sürûr-ı 'âmâl olup reşâkat-ı kad ve sabâhat-ı hadlerine nâzır olanlar mâ-hazâ beşeren didüklerinde vâlid-i mâcid-i pîr-i Ya'kûb-nazîrleri bî-ihtiyâr *"hazaren 'an-isâbeti'l-enzâr yâ beni lâ-tedhulû min-bâbin vâhidin"* tavsiyesini tezkâr u tekrâr ider ki

Kıt'a:
Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

1 Ol devha-i hadîka-ı 'izz ü sa'âdetüñ
Aslı vü fer'i sâbit ü nâbit ola müdâm

2 Serv-i riyâz-ı devlet-i ‘izz ü şerefdürür
Ser-sebz ü kâ’im ola ilâ- sâ’ati’l-kıyâm

3 Yâ Rabb sadr u kadri şedîd u sedîd ola
Sa’dı mezîd ü mecdi medîd ‘ömri müstedâm

Pes bu ni’met-i ‘amîme ve devlet-i ‘azîmenüñ şükri benüm gibi bî-çâreler derdine dermân-dih olmak idügi ‘alem-i ‘âlem-ârâlarına mahfî ve pûşîde olmadugına binâ’en ‘arz-ı hâle cür’et ü cesâret oldı. **Beyt:**

Esirge ol kulı ey hˇâce-i haliyyü’l-bâl
K’elinde mâl yok u dilde kâl ü tende mecâl

Hemîşe mehâdim-i kirâm ve hüddâm-ı süreyyâ-intizâm ile sarây-ı âsmân mânde ve emn ü emânda olup cünûd-ı a’dâ benât-ı na’ş gibi perîşân ve füvûr-ı ahibbâ mecmû’ ve gâlib ber-îşân ola. Âmin.

La-zâlet ‘izzetuhu ve mâ berihat sa’detuhu Mâ sebete es-sa’du fi’s-semâî ve nebite es-sa’denetu fi’l-gabrâi. **Beyt:**

Neler eyler kişiye tâli’-i bed
Ahter-i sa’d eylemezse meded

-15-
(58a)

El-insâf, masdaru ensafa, me’hûzun mine’n-nısf ke-enne’l-munsife el-muttasifa bi-hazihi’s-sıfat yec’alu nefsehu nısfen ve’l-gayre nısfen âher, fe-yesîru ma’â zâlike’l-gayr şahsen vâhiden. Fe-yuhibbu li-gayrihi mâ-yuhibbu li-nefsihi hattâ teyessere lehu’l-’amelu bi-mazmûni’l-hadîsi’ş-şerîf ve huve Lâ-yu’minu ahadukum hattâ yuhibbe li-ahihi mâ-yuhibbu li-nefsihi ve yü’eyyidu haze’l-ma’nâ kavlu’ş-şeyh radiya’llâhu ‘anh. [**Beyt**]:

Benî Âdem a’zâ-i yek-digerend
Ki der-âferîniş zi-yek gevherend

-16-
(69a-69b)

Merhûm Hâfız-zâde Efendi'den bir fakîre 'imâret aşı virilmek ricâ olınup nev'-i müsâhale fehm olınup yazılmışdur

"Lâ-zâlet vücûhu sahâyifi'ş-şerâyi' dahikaten bî-bükâ'-i aklâmihi ve mâ-beriha esâsu's- şeri'ati'ş-şerîfe" mü'essesen bî-ihkâm-i ahkâmihi tavâli'-i su'ûd u kâm-rânî ve ikbâl ve talâyi'-i cünûd-ı ümniyyet ü âmâlî hemîşe metâli'-i evc-i ikbâlden tâli' ü hem-vâre mecâmi'-i 'izz ü iclâlden lâmi' olmak ed'iyyesine hulûs-ı bi'llâh iştigâl iden dâ'i tarafından istihbâren asdâf-ı eltâf-ı dürr-feşân olup ve kân-ı mekârim ü a'tâf-ı zer-feşân olup kitâb-ı müstetâblarıyla yâd ve hâtır-ı hazînimüzi şâd itmişsüz Hak subhânehu ve ta'âlâ hazretleri belâdan emîn idüp yemîn-i meymûnları mahall-i kitâb-ı emânî ola, âmîn. **Beyt**:

Ez-nazar yek-çend ger dûrîm dûr ez-dil ne'îm
Her ki yâd-ı mâ koned ez-yâd-ı û gâfil ne'îm

Benüm efendüm ve benüm sultânum sâbıkâ zarâ'at-nâmede Şihâbu'd-dîn Paşa merhûm 'imâretinden Hayru'd-dîn Efendi muhibbiñüz vesâtetiyle Hasan Paşa-nâm fakîre it'âm olınan ta'âm gam-hânede sâkin olan bende-i me'nûsa ya'nî na'l-bend usta Zaganos'a in'âm olına diyü cenâb-ı 'âlîlerine haylî meskenet 'arz olınmışdı, kesret-i velvele-i eşhâs ve vefret-i gulgule-i 'âm u hâs birle kalb-i nebîh-i âyîne-şebîhlerinde sûret-nümâ olmamış gibi civârda sâkin olmagla cerr-i civârı latîfesinden mâ'adâ fakîrü'l-hâl ve kesîrü'l-ıyâl bir derdmenddür. Zâhir budur ki ol ta'âm-ı şîrîn fırka-i fukarâya ta'yîn olınmışdur şefâ'ate hâcet yokdur minnet ü şefâ'at ile olıcak mâni'-i hulûs u ihlâs olur diyü 'atâ buyrılmadıysa şimdi *"ed-dâllu 'ale'l-hayri ke-fâ'ilih"* hasebince garaz mücerred delâletdür, eger hod kâdî evinde kışlar ve elinde gül gibi san'atı var diyü buyurılursa sâhib-i hânenüñ hâli ma'lûm ve soguk demir dögmek ile tahsîl olınan mâluñ me'âli mefhûmdur eger muhiblerine intisâb hatâ ve minnetimüz mâni'-i 'atâ ise ne diyelüm a benüm devletüm fukarâya mevkûf bir aş, hâl budur ki sâbıkâ ihsân olınan kimesne yalñız baş idi, şimdi sevk olınan fakîr iki eli taş altında kalmış bir hakîr-i dayyıku'l-ma'âşdur, civâruñuzda olup her vechle hâline vukûf-ı şerîfiñüz olan fukarâdan bir dilim etmek dirîg itmek istimâ'

olındukda tennûr-ı sîne sûzân ve âteş-i gayret fürûzân olup kıdr-ı hâtır mircel-i kalb-i fâtır ol kadar galeyân itdi ki **Beyt**:

‘Ârifüñ birisi alınca haber
Didi göñlüñ senüñ aş ister

matbah-ı dehr içinde sultanum nia’muñ ‘âmm iken niçe fodula ne içün ol fakîre virmezsin bir çanak aş ile iki fodula, kimüñ aşın alıp kime virelüm dimelü degül, mahlûl-ı ta’âm olmagla cür’et olınmışdı. Huzûr-ı şerîfde ta’zîre istihkâkımuz da var ise merâtib-i nâs mütefâvitedür, ta’zîr-i bi’l-ihsân dahi esnâf-ı ta’zîrden ‘add olınur, belki emzice-i kirâma nisbet ta’zîr-i şedîdden eşeddür, mürüvvet ü kerem hod ‘alîden kalmışdur, hâşâ ki ‘alî-keremden kala zamân-ı devlet ü avân-ı sa’âdetlerinde bir iki tohm ricâsı var idi, ol ricâyı kat’ içün vech-i kereme kınâ’ ola diyü imtinâ’ buyurılur ola, sâbıkan mektûb-ı şerîflerinde câr-ı pür-cevrimüz efendiye selâm olınur diyü buyurıldukda tafsîl-i ahvâl bâ’is-i vahşet olmak ihtimâldür diyü hayme-i icmâlde karâr olınup tayy-ı tınâb-ı kîl u kâl olınmak ihtiyâr olınmışdı. Yohsa ne an ki câr-ı pür-cevr-i latîfe muhîbb-i bâ-vefâya sâdık ve bu edâ-i eziyyet-mü’eddi mahalle muvâfık olam, fe-hâşâ sümme hâşâ sümme hâşâ, sûret-i vifakda ihdâs-ı nifâk iden ehdâsuñ emegi zâyî’ olmak münâsib görilmemişdi yohsa hakem-i munsıf u muttasıf bi’l-insâf huzûrında *“fe-in kulte kultu”* üslûbında kelâm tertîb olınsa câr-ı pür-cevr sehmi bi’l-külliye üzerimüzden ayrılmazsa bârî yarıya üleşürdük ola. **Beyt**:

Habîb iseñ telattuf yok mı yâra
Tutalum düşmenüm kanı müdârâ

Tereşşuhu’l-bâl bi-şerhi’l-hâl buyurılmagın bu deñlü ıtnâb olındı ma’zûr buyırula .
Harrerehu’l-fakîr Vecdi’l-hakîri’l-kâdî Peçuy

-17-
(69b-70a)

Zeyrek-zâde Efendi Hazretlerine yazılmışdur.

Hâk-i pây-ı şerîflerine ma'rûz-ı 'abd-i za'îf budur ki **Nazm:**

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Sorsa ahvâl-i bendeden sultân
Diyesiz bî-mecâl ü bî-dermân

2 Haste beste şikeste-hâtırdur
Gice gündüz du'âsı bu yek-sân

3 Kadem üzre ola demüñ dâ'im
Devlet el vire bulmaya pâyân

İnşâ'allâh evâ'il-i şehr-i zi'l-kâ'dede *"el-hareketü ma'e'l-bereke"* mefhûmına nazar, terk-i ka'de idüp hâk-i pây-ı şerîflerine rûy-mâle kıyâm ile ikdâm-ı akdâm tahrîk olınmaga 'azîmet olınmışdur. Hakk sübhânehu ve ta'âlâ ahsen vech ile müyesser eyleye. **Nazm**:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 N'içün yüz sürmeyeyin hâk-i pâye
Benüm hod sehm-i mevrûsum bu pâye

2 Kuluñum gâh lutf it gâh kahr it
Kuluñ kâbil cefâ ile vefâya

3 El üzre tutar isen lutf idersin
Zihî devlet kor iseñ zîr-i pâye

Bir mikdâr sîb-i eyvânî ve ayva irsâl olındı ma'zûr buyurla. **Beyt**:

Hudâyâ sîb ü ayva bitdügince bâg-ı 'âlemde
O nahlistânı hıfz eyle meded âsîb ü ayvâdan

[Beyt]:
İlâhî zât-ı pâki defter-i ‘âlemde var olsun
Sa’âdet yâr u devlet ber-karâr ‘izz üstüvâr olsun

El-esîrü’l-kesîr Vecdî’l-hakîr

Kâffe-i ashâb-ı hayrât ‘âmme-i erbâb-ı hasenât ‘âmelehumu’llâhu ta’âlâ fi’d-dünyâ bi’l-berekât ve yessere lehum fi’l-âhiret a’le’d-derecât huzûr-ı şerîflerine *“ed-dâllu ‘ale’l-hayri ke-fâ’ilihi” hadîs*-i şerîfiyle ‘amele tasaddî iden dâ’înüñ ‘arz itdügi budur ki Peçuy sipâhîlerinden şecî’ ve dilîr ü bahâdır ve dil-âverlikde ‘âdîli nâdir ‘âdil-nâm sipâhî hıdmet-i muhâfaza-i ser-hadd-i İslâm’da iken vefât idüp müte’allikâtı fakr ü fâka ile geçinürken hikmet-i ilâhidür Kopan Vâkı’ası’nda ehl-i beyti ve bir oglı ve iki kızı küffâr-ı hâksâra giriftâr ve cümle mâmelekleri târâc u târ-mâr olmışdur. Anlar küffâr elinde elem ü gamda bunlar gice ve gündüz ye’s ü mâtemdedür bu vâkı’a-i ‘ulyâ ve bu hâdise-i kübrâ niçe takrîr olına ki beyân ve ne vech ile ta’bîr olına ki ‘ayân ola, hemân du’â eyleyelüm Hakk ta’alâ hazretleri ‘ibâdından dûr ve imâsından mehcûr idüp bu derdmendleri dahı ahsen-i vechle halâs birle mesrûr eyleye. Eyle olsa ol cânibden hâmil-i varaka-i niyâz olup hâk-i pây-ı şerîflerine yüz süren her kim ise sâ’ir ‘avâm-ı nâsa kıyâs itmeyüp kitâb hükmince mahall-i sadakât ve fahr-ı [?] zekât olduklarında iştibâh olınmaya. *“İnna’llâhe lâ-yudî’u ecre’l-muhsinîn”*

Harrerehu’l-fakîr ‘Abdu’r-rahmân eş-şehîr bi-Vecdî’l-kâdî Peçuy

-18-
(70a)

‘Ammî-zâde Efendi’den terkîb-i Calinus mutâlebesinde yazılmışdur

Dâ’î-yi kerem-me’nûs şeref-i dest ü pâ-bûs ile müşerref oldukda karîn-i Batlamyus olan hakîm Calinus tertîb itdügi terkîb-i garîb ki hokka-i abanosda mahbûsdur, bir mikdâr irsâl buyurup bu râcî gayr-ı me’yûsı tâbîb-i menhûsu’l-mizâc ve ma’kûsü’l-’ilâca muhtâc kılmayasız ki vakt-i keymûsda isti’mâl olınup sürûr-ı sıhhat ile misâl-i Keykâvus olavuz. Hemîşe bezm-i ‘âlemde kü’ûs-ı sürûr meşrûb ve kûs-ı hubûr

madrûb oldukça libâs-ı sıhhat ve selâmetle melbûs ve hıfz-ı Hakk'la mahrûs olup ser-i a'dañuz şekl-i nâkûs menkûs ola, âmîn.

Ed'afu 'ibâdi'l-meliki'l-kuddûs Vecdî el- me'nûs bi'd-du'â

-19-

(70b)

Kemâlu'd-dîn Efendi'nüñ zamân-ı ibtilâsında müftî-yi zamân Bostân-zâde Efendi'ye virilmişdür.

Devletlü ve sa'adetlü ve fukarâya merhametlü sultanum hazretlerinüñ hâk-pây-ı şerîflerine belâ-yı nihânî ve kazâ-yı nâ-gehânîye ugrayan kullarınuñ 'arz-ı hâli budur ki el-hamdu li'llâhi'l-meliki'l-'allâm tafsîl-i hâle vukûf-ı tâm tahsîl buyurılmışdur, hikmet-i Hudâ'dur ol andan bu zamâna gelince her bâr 'arz-ı i'tizâr idüp hezâr zâr u sad-hezâr girye-i hezâr vâh itsem devr-i menkûsu't-tavrdan mukâbele-i 'özr-hˇâhî'de "*'özr bed-ter ez-günâh*" ile cevâb mün'akis olurdı gördüm ki fakr u fâka vü züll ü hâcet nihâyet bulup kemâle yetişdi, kemâl-i müstelzim-i zevâl olmak ümidiyle te'emmül ve Kur'ân-ı i'câz-kırâna tefe'ül olındukda "*Rabbenâ zallemnâ enfüsenâ ve in lem-tagfirlenâ ve terhemnâ le-nekûnenne mine'l-hâsirîn*" âyet-i kerîmesinüñ ma'nâsından "*ve'l-kâzîmine'l-gayze ve'l-'âfîne 'ani'n-nâs*" kelime-i tayyibesinüñ fehvâsından dil-i mürdeye müjde irüşüp vâki' hâlüm bâb-ı devlet-me'âblarına 'arz olındı "*inne'l-kirâme velâ-yuhfî mekârimehüm*", "*el-'avfu 'indehüm ehlâ mine'n-ni'ami*" bâkî emr ü fermân ve derde dermân yed-i kerîmelerine menûtdur .

'Abd-i nâ-tüvân kemâl-i pür-noksân

-20-

(70b-72a)

Bu hakîr Uzuncaova kazâsına tâlib olup vezîr-i a'zam-ı a'zam-ı selâtîn-i 'âlem Sinân Paşa *yessera'llâhu mâ-yüsserehu* me'âden ve me'âşen hazretlerine virilmişdür

[**Nazm**]:

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Didüm senâya bugün kimdürür harî vü hakîk
İşitdi hâtif-i gaybî didi 'ale't-tahkîk

2 Du'â-ı şâh-ı cihânda añılsa lâyıkdur
Vezîr-i a'zam u hem-nâm-ı Yûsuf-ı sıddîk

3 İlâhi gülşen-i 'âlemde şâh ola bâkî
Vezîr-i a'zamı ser-sebz ola çü serv-i 'atîk

[**Beyt**]:

Lâ-zâle lisânu sinânihi bi'l-hakki nâtıkan
Ve sinânu lisânihi li'l-bâtili mâ-hahîkan

Allâhu sübhânehu ve ta'âlâ hazretlerinüñ her fi'li hikmetden dûr ve her sun'ı 'ibretden mehcûr degüldür. *"Subhâneke mâ-halakte hazâ bâtılen"* meselâ Hakk celle ve 'alâ Yûsuf nebî-i mu'allâ hazretleri zamân-ı kaht u galâ ve avân-ı kahr u belâda hazâ'in-i arza emîn idüp 'ibâdını mazîk-ı 'anâdan halâs ile gınâ virdügi gibi sa'âdetlü sultânum hazretleri dahı bir Yûsuf-ı sânîdür ki âhir zamân [ve] eyyâm-ı fiten ve hengâm-ı mihendür, müntehâ-yı elf sene ki mazanne-i nıkmetdür, vücûd-ı pür-cûdları elf ni'met olup 'imâret-i dünyâ vü dîn içün getürilmişdür. **Beyt** :

İdüp iylik zamânuñ eñ keminde
Bulınduñ halk-ı Hakk'a buñ deminde

Semerât-ı sa'yi meşkûr ve mühimmât-ı cidd-i mevfûruñ ni'am-ı Hudâ gibi kâbil-i 'add ü ihsâ ve mümkin-i i'lâm u inhâ degüldür **Beyt:**

Dinmeye ger yazılsa biñ kere
Bahrden katre şemsden zerre

Cümle-i fevâ'id ve zümre-i 'avâ'idden biri budur ki hutbe ve sikke 'alâ'im-i mülûk u selâtîn ve de'âyim-i devlet-i dünyâ ve dîn oldugından mâ'adâ, dirhem ü dînâr bâ'is-i ta'âmül-i ehâli-yi her-diyârdur, sebeb-i tahsîl-i hâcât ve bâ'is-i tekmîl-i her mühimmât oldugıçün mazhâr-ı kâdî'l-hâcât olup *"el-ihrâcât cerâhât ve'd-derâhim merâhimu ve râhat"* buyurılmışdur. Ammâ ne fâi'de kim **Nazm:**

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Zen akçe sürinmişdi kızılca
Ricâlüñ kalmış idi cânı kılca

2 Alan satan iderlerdi cidâli
Kalâ-yı kurşun kızıl şâhî kılınca

3 Bir iki akçe olsaydı yanuñda
Niçe zahmet çeker idüñ bulınca

3 Gurûş-ı magşûş u dînâr-ı sebük-bâr
Degüldi müşterî yanında pulca

Hâsıl-ı kelâm darb-hâne-i dünyâda sûret-i sikke ve nukûş-ı gurûş mahv olup **Mısrâ'**:

Sikke sûretden olmış idi cüdâ

Sarrâf-ı fikr-i sâ'ib ve sayyâg-ı re'y-i sâkıbları sarf-ı cevâhir-i efkâr ve nakkâd-ı zihn ü vakkâdları bâligâ-mâ-bellag meblag-ı isâr ve kîse-i kiyâset ve hâzîne-i ferâsetlerinde olan dirhem-i fehm ü dînâr-ı 'akl-ı kâmilü'l-'ayâr nisâr itmekle **Nazm:**

Dirhem ü dînârdan ref' oldı şekk ü irtiyâb
Sikkeyi mermerde kazduñ ey şeh-i 'âlî-cenâb

ve bi'l-cümle ol zât-ı nîk-sıfatuñ nihâdında hayr-niyyet ve cibilletinde istikâmet ve ma'delet ve zât-ı melek-sıfâtları ümerânuñ 'ulemâsından ve vüzerânuñ fudalâsından olup 'ilm-i âlem-ârâlarıyla 'amel itmekle agrâz-ı nefsâniyyeden i'râz idüp hakk-ı sarîhe tapmışdur. *"Ve la'ane'r-râşî ve'l-mürteşî"* hadîs-i şerîfiyle 'amele tasaddî idüp revzene-i hakkı açup bâb-ı rüşvet ve ta'addîyi yapmışdur. Eyle olsa her mü'min-i munsif ü muttasıf bi-sıfati'l-insâf ki mir'ât-ı kalbi gubâr-ı cevr ü keder-i'tisâfdan safdur, kandîl-i kalbinde fitîle-i mahabbet işti'âlde olup bi'z-zarûrî ol

hazretüñ du'â-i devlet-i dâreynlerine iştigâl göstermek lâzım olur ve *"hazâ du'âun lâ-yuraddu li-ennehu salâhun li-esnâfi'l-beriyye şâmilun"*

-21-
(72a-74b)

Ba'de'l-ihâneti'l-ma'hûdeti Kemâlu'd-dîn Efendi'ye Üsküb virülüp avân-ı şâdîde mübârek bâdîdür

[**Beyt**]:

El-hamdu li'llâhi'l-lezi ezhebe 'annâ'l-hazen
Gamda a'dâ kamu eviddâ şen

[**Beyt**]:

Her ne şâdî ki fitne zi-mâ fevt kerde-bûd
Ân-râ be-yek latîfe edâ-kerd rûzgâr

Bâb-ı 'arz-ı fudalâ-ı 'izzet-mevsûm *"luhûmu'l-'ulemâi mesmûm"* hitâm-ı devlet-ihtitâmiyle mukaffel u mahtûm ve bu tâ'ife-i gayr-ı hâ'ife min duni'llâha düşmen olan meş'ûm 'âmme-i milel katlarında merdûd u meştûm olup *"innemâ yahşâllâhe min-'ibâdihi'l-'ulemâ"* âyet-i kerîmesi "'alem-i 'ilmi i'lâ ve i'lân u i'lâm *ve'l-'ulemâ'u verâsetü'l-enbiyâ'"* hadîs-i şerîfi ref'-i râyât-ı fukahâ-i 'âlem-nizâm kılmışdur. El-hamdu li'llâhi ta'âlâ 'ulemâya mes'ele ma'lûm ve ehl-i 'irfâna kaziyye mefhûmdur. "*Ve emmâ bi-ni'meti rabbike fe-haddis", "'asâ en tekrehu şey'en ve huve hayrun lekum"* hasebince hayyât-ı ezel bu zümre-i hayru'n-nâsuñ libâs-ı 'ırz u nâmûs ve câme-i vakâr-ı 'izzet-me'nûslarını tecdîd kasd idüp "enzelne'l-hadîd fehvâsından gâfil bir şahs-ı 'anîd-i rûyîn-pençe eline virmekle rence kılmış idi. *"İzâ ahibba'llâhu ibtelâhu"* bu da'vâya güvâh-ı bî-iştibâhdur **Beyt**:

Cihân ni'metlerin ni'met bilürler hâle vâkıflar
Dürüst añlar şikest-i kâse-i Mecnûn'ı 'ârifler

Bu fitne-i 'uzmâ li-hikmetin ve bu tâmme-i kübrâ li-maslahatin birkaç gün mütemâdi olmagla bâdi olan hâkim-i sâkımü'l-mizâc bu cerâhat oñılmaz sanup ve bâ'is olan felâsife-i sefeh-imtizâc bu hark iltiyâm bulmaz zann idüp ol li'âm-ı bed-

fercâm zümre-i kirâm-ı sa'âdet-irtisâma harf atup tururlardı ve harîfleri olan hasîs ki celîs-i iblis-i pür-telbîsdür. Ta'rîf ü tavsîf kasd ile tahrîf-i mesel idüp okurlardı *"cerehâtu'l-lisâni lehâ iltiyâmun u velâ-yeltâmu mâ-cerahe's-sinân"* **Beyt**:

Bu devri dâ'im ola sanan esfehü'l-enâm
Görsün felekde niçe olur hark u iltiyâm

Ricâlu'llâh hezâr girye ve sad-hezâr âh ile *"Em-men yu'cibu'l-muztarre izâ deâhu"* mertebesine fâ'iz ve her biri derece-i ye's-i pür-be'se düşüp "*metâ nasru'llâh*" dimek katlarında câ'iz iken nâ-gâh **Beyt:**

Gayretu'llâh bahri itdi hurûş
Geldi irişdi Hızr-ı hadrâ-pûş

Fi'l-hâl sımâh-ı ricâl *"el-hakku ya'lû"* sadâsıyla mâl-â-mâl* olup hubûb-ı riyâhı lâ tey'esû min ravhi'llâh tervîh-i ervâh-ı 'ibâdu'llâh idüp etraf-ı semâda envâr-ı *"ucîbû da'vete'd-da'i izâ de'ânî"* zâhir ve eknâf-ı gabrâda âsâr-ı *"inne nasra'allâhi karîb"* bâhir olup dest-ber-bâlâ-yı dest hasebince pençe-gîr-i *"yedu'llâhi fevka eydîhim"* ol zeber-dest-i zîr-dest-âzâruñ pençesin burdı ve küşt-gîr-i *"inne batşe rabbike le-şedîd"* ve zûr-kâr-ı *"yuslehu'l-hadîdu bi'l-hadîd"* ol gaddâr-ı rûzgâruñ arkasını yire getürdi ya'ni niçe getürdiyse eyle götürdü *"el-hamdu li'llâhi'llezi hallasanâ 'ani'ş-şiddeti ve'l-be'sâ". "Ve li'llâhu darru men kâle li-külli Fir'avn Mûsâ"* **Beyt**:

Fitne bâzârı oldı çün 'âtıl
Geldi Hak gitse yiridür bâtıl

Şeytanet sâhibi olup mercûm yine Âdem mükerrem ü merhûm ol zamân-ı mesâ'îb-nişân ve ol avân-ı meta'ib-'unvânda muhân olan ihvân bi-hamdi'llâhi'l-meliki'l-mennân her biri bir murâd ile ber-murâd u dil-şâd olup cenâb-ı 'izzet-me'âb-ı vâlâ-nisâbları dahı mahmiye-i Üsküb-i cennet-üslûp *"sukiyet bi'l-mâ'i'l-meskûb ve humiyet 'ani's-sülûb ve'l-'uyûb"* ile teşrîf ü taltîf olınmışlar, gerçi şe'n-i şerîfleri mansıb ile teşrîfden efzûndur. Hak sübhânehu ve ta'alâ mübârek u meymûn ve bâ'is-i merâtib-i gûn-â-gûn eyleye, âmîn. [**Kıt'a**]:

* mâl-â-mâl: memlū.

Fe'ilâtün Mef'âilün Fe'ilün

1 Külfe-i tuhfe-i tahiyyetden
Geçelüm olalum Süleymânî

2 Beridür çûn etkiyâ andan
Vâkı'a biz de n'idelüm anı

3 Bâ-tekellüf musâhebet olmaz
Bî-tekellüf olanlaruñ şânı

4 Çi tekellüf miyân-ı mâ vü şümâ
Diyü yazmışken ol kerem kânı

5 Gurre itmiş iken bu garrâlık
Degül idi o hazretüñ şânı

6 Bu dahı bî-tekellüf olmakdur
Diyü buldum bu derde dermânı

7 Çi tekellüf begüm garaz ma'lûm
Kasdum olmakdurur senâ-hˇânı

8 Sendedür hüsn ile cemâl u kemâl
Bendedür cürm-i 'aşk ile cânı

"Selâmun mine'r-rahmâni nahve cenâbihi li-enne selâme'l-'abdi lâ-yeliku bi-bâbihi" meclîs-i hatîrlerine 'arz-ı 'abd-i hakîr olur ki ber-muktezâ-yı tavr-ı ma'hûd zümre-i ahbâb-ı senâ-i'tiyâd ve fırka-ı ashâb-ı hulûs-nihâd tarafından tefahhus buyurılursa vatan u gurbet içre efgende dil-i 'âşık gibi perâkende iştiyâk-ı mülâkla giryân ihtirâk-ı firâk ile büryân olup sîne sûzın zülâl-i ed'iye-i müstecâbe ve ciger tâbın eşribe-i ensiye-i müstâtabe birle teskîn idüp *"Allâhümme meddit bekâ'ehu ve yessir likâ'ehu"* diyü cenâb-ı 'izzete hayr du'âdadurlar. Hemîşe âftâb-ı celâl u devlet tâbende ve sâye-i 'âtıfet ü re'fet ber-bendegân pâyende bâd. Zamân-ı ıztırâb ve avân-ı inkılâbda cenâb-ı ni'me'l-me'âblarına ketb-i kitâb îcâb itdükde *"hazeren 'ani'l-'itâb bi'l-hatâ fî-ri'âyeti'l-elkâb selâmun 'ale'l-meclisi'l-'âlî"* makâli üslûbında kelâm îrâd olınmagla şe'n-i kerîmleri ta'zîm ü terkîm u tefhîm olınmış idi gerçi sâbıkân mektûb-ı şerîflerinde *"şartu'l-ülfe terkü'l-külfe"* ma'nâsı ri'âyet olınup

bizde tekellüfe beñzer nesne yokdur diyü buyurılmagın sârık-ı tabî'at zurûf-ı hurûfda mahzûne olan cevâhir-i muhrezeden ma'nâ serîka idüp lâ'übâlî olmagla eskâl-ı tekellüfi sahrâ-yı tasallufdan geçirüp sahn-ı te'lîfe göçürmişdi, meger çokdur mahallinde bu kadar kitâbet olınup sehv-i kalem olmış imiş, eger kasden kitâbete haml olınursa ol tahrîr-i lâzımu't-tavkîr muktezâ-yı tahrîrleri üzre hareket itmemege haml olınmaz belki tecâhülü'l-'ârif-i ma'rûf hasebince bu hakîrüñ va'd-ı sılada halefe hilf u nazîr kabilinden olup cenâb-ı müstetâblarında dâ'îleri hakkında i'dâd buyurdukları 'itâba cevâb ola diyü imdâd olınup mazîk-i ilzâmda mahlasa muhlis tedârükinden muhmel kalmaz. Bâkî hemîşe zıll-ı vücûd-ı pür-cûd memdûd-bâd bi-Rabbi'l-'ibâd.

-22-
(74b)

Merhûm Korkud-zâde 'Âlî Çelebi'nüñ ayakları agrıdukda anlara yazılmışdur

Mizâc-ı nâzik-'ilâc ve fi'l-letâfeti mislu'z-zücâcda nev'-i fütûr u inkisâr vâkî' olmış *"îzâ ahabba'llâhu 'abden ibtelâhu"* hasebince bî-iştibâh mahbûb-ı İlâh olup zeneb-i zenb mikrâz-ı emrâz birle maktû'dur, el-hamdu li'llâhi ta'âlâ ayagıñuzda zuhûr iden vec' hod maraz pâyâne irişmege 'alâmetdür, hayrdur bi-'avni'llâhi ta'âlâ merfû' ve medfû'dur. [**Nazm**]:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Ayak derdine çâre gelmez elden
Ne çâre başa yazıdur ezelden

2 Kamu el kaldırup itdi du'âyı
Ahibbâ itdi ne geldiyse elden

Hâmiyân-ı havme-i şerî'at-ı İlâhî olan kuzât-ı İslâm ve hârisân-ı havza-i hükûmet-i pâdşâhî olan vülât-ı enâm vülât-ı ahkâm-ı şer'iyye ve hümât-ı memâlik-i mahmiyye veffakahumu'llâhu ta'âlâ bi't-tevfîk ilâ-sevâ'i't-tarîk 'izz-i huzûr-ı şerîflerine

seccâde-nîşinân-ı şerî'at-ı şerîfe-i Muhammediyye ve câdde-bünyân-ı ahkâm-ı dîn-i Ahmediyye *

-23-
(75a-76b)

Hudâ-yı bî-enbâz hazretlerine izdiyâd-ı kadr u rif'atiñüz içün niyâz tahrîr olınmak dehân-ı devât bâz ve hâme-i zebân dırâz olup bu hakîr, Şâm-ı şerîf kazâsında vefât iden Kurd Efendi'de dânişmend bulınup mülâzemet ızdırâbiyle merhûm Baba Efendi'ye yazılan inşâdur

[**Beyt**]:
Der-în sahîfe çü âgâz kerdem imlâ-râ
Giriftem ez-heme evlâ senâ-i Mevlâ-râ

"Lâ-zalet 'atebetuhü'l'aliyyetü maksaden li-incâhi me'âribi'l-'âlemîn ve süddetuhu's-sâmiyyetu mevrîden li-is'âfi'l-metâlib ilâ-yevmi'd-dîn, âmin âmîn Allâhümme merham men vâfekanî bi't-te'mîn"

Âstâne-i gerdûn-iktidâr ve 'atebe-i zafer-disâr u nusret-şi'ârlarına 'arz-ı bende-i bî-mikdâr u zerre-i hâksâr oldur ki eger ber-mukhtezâ-yı sünnet-i seniyye-i büzürgvârı ve 'âdât-ı behiyye-i kâmkârı bu kûşe-hamûlda nâ-peydâ ve künc-i nisyân u zuhûlda nesiyyen ve mensiyyen metrûk olan zerre-i bi-vücûd ve katre-i hâk-âlûd kıbeline zamîr-i münîr-i hurşîd-tenvîr ve hâtır-ı 'âtır-ı iksîr-nazîr tevcîh buyurılursa **Beyt**:

Men ki bâşem ki be-ân hâtır-ı 'âtır güzerem
Lutfhâ mî-künî ey hâk-i deret tâc-ı serem

Sa'âdetlü sultânum hazretlerinüñ devâm-ı devlet-i dîniyye ve dünyeviyye ve izdiyâd-ı haşmet-i sûriyye ve ma'neviyyeleri ed'iyyesine a'kâb-ı salavât ve evkât-ı halâvâtda iştigâlde mülâhaza buyurıla. **Beyt**:

Müdâm ez-hazret-i 'izzet devâm-ı devletet hˇâhem
Şeb ü rûz ez-Hudâ cem'iyyet-i zât-ı tu mî-hˇâhem

---

* câdde-bünyân-ı: beyân-konendegân-ı *sahh.*

[**Beyt**]:

Be-nezdîk-i Süleymân bâşed ez-mûr
Hadîs-i şevk u ihlâs ez-edeb dûr

[**Beyt**]:

Pây-ı melah pîş-i Süleymân burden
'Ayb-est velikîn hüner-est ez-mûrî

Bu bahr-i felâketde fülk-i fikreti gird-âb-ı belâda dâ'ir ve berr-i hayretde fi's-subhi ve'l-mesâ berîdâsâ sâ'ir olan 'abd-i bî-bahâ dest-i du'â birle dâmen-i *"Em-men yu'cibu'l-muztarre izâ da'â"* ya teşebbüs idüp ber-muktezâ-yı fehvâ-yı **Beyt**:

Dârem tama' zi-girye-i şeb-gîr ü âh-ı subh
Yâbem devâ-yı derd-i dil-i bî- devâ-yı hˇîş

Âh-ı şeb-gîrî ve girye-i zârî-i seherî ki miftâh-ı *"mekâlidü's-semâvâti ve'l-ard"*dur, şefî'-i şefîk ittihâz idüp ol kâdî'l-hâcât ve sâmi'ü'l-münâcât cenâbına bu vech ile teveccüh-i tâmm izhâr idicek zebân-ı gaybdan nidâ sâdır ve lisân-ı lâ-raybdan edâ zâhir olup Allâhu müsebbibu'l-esbâb *"İzâ erâde şey'en heyye'e lehü'l-esbâb"* ma'nâsını 'akl-ı pür-'ikâla ta'lîm ve dil-i pür-melâle tefhîm idüp sebeb-i zâhirîye mürâca'at iş'âr idüp **Beyt**:

İş olmaz 'âlem içinde sebebsiz
Sebeb dahı ele gelmez talebsiz

diyüp bunuñ emsâli niçe kelimât-ı nasîhat-nisâb ve anca ebyât-ı tesliyet-intisâb beyân itmekle 'akla selâmet gelüp dilden melâlet ref' olup sebeb-i zâhirîden su'âl idicek ol dil-hastenüñ su'âline cevâb-ı bâ-savâb bu yüz sudûr u zuhûr itdi ki *"Hüve lâ-zâle ke-ismihi mahmûden li-fulki'l-ikbâli kevkeben mes'ûden a'nî bihi melce'il-feryâd ve melâzi'l-fukarâ, ebe'l-mesâkîn ve'l-yetâmâ sâlik-i meslek-i fazl u dâniş ve mâlik-i memâlik-i 'akl u bîniş lehu himemin lâ-müntehâ li-kibârihâ ve himmetuhu's-sugrâ ecellu mine'd-dehr lâ yüdriku'l-vâsıfi'l-mutarrâ hasâisehu. Kücâ kalem be-zebân şerh-i ân tevâned dâd."* Bu evsâf-ı fâ'ika ile tavsîf ve bu elkâb-ı lâ'ika ile ta'rîf idüp li-ecli'n-nasîha kelimât-ı fasîha birle [**Nazm**]

Fe'ilâtün Mef'âilün Fe'ilün

1 Girü hâtifden irdi câna nidâ
Ne nidâ belki cism u câna gıdâ

2 Ne yürürsüñ şikeste vü beste
Zâr u giryân u hˇâr u dil-haste

3 Hâcetüñ var katında eyle 'ayân
Ya'ni derdüñ tabîbe eyle beyân

4 Anı ol pâdşâh-ı ferd ü samed
Kıldı mesned size eben-'an-ced

5 Söyle ahvâlüñi huzûrında
Sözüñüñ kalmaz ol kusûrında

6 Veyahûd eyle hâlüñi tahrîr
Kâle kudret çü virmedi takdîr

Beyt:

Ey hâk-i deret kıble-i erbâb-ı mühimmât
Ger rûy-ı be-sûy-ı tu ne-y-âyem be-ki ârem

[Beyt]:

Nâr-ı gayretle tutışdum mahfel-i akrânda
Himmetüñ yagıyla rûşen kıl çerâg-ı devletüm

'ilm-i şerîfe nihân u mahfî ve tab'-ı latîfe pinhân u muhtefî olmaya ki Kurd Efendi merhûm *"sakkâ'llâhu ta'âlâ min rahîkin"* mahtûm fukârası hakkında emr-i şâhî ve hükm-i şehenşâhî vârid ü nâzil olup mazmûn-ı meymûn-ı sa'âdet-makrûnında dânişmendân-ı fâ'ikü'l-akrândan yigirmi beş nefer dânişmend-i ercümend mülâzım ta'yîn buyurılmış lâkin bu 'abd-i dîrîne ve çâker-i kemterine dâ'ir ber-murâdîden hâric ……..[*] devletlü ve sa'âdetlü sultânum hazretlerinüñ hâk-i pâk-pây-ı iksîr-te'sîrlerinden mes'ûl u mutazarrı'dur ki kâdî-'asker efendi muhiblerine şân-ı 'âlîlerine lâyık u harî olan ma'nâ sevk olınsa mercûdur ki mekâmin-i gaybdan

[*] Mürekkep dağıldığından dolayı bir kelime okunamamaktadır.

meyâmin-i eltâf zuhûr eyleyüp 'arûs-ı murâd kınâ'-ı 'izzet u imtinâ'dan çehre-güşâ olup bu bende-i müstmend behrevâr u behremend ola. **Beyt**:

Hâsıl olsun devlet ü bahtuñda ey fahr-ı zamân
Bu dil-i gam-dîdeme ser-mâye-i şâdî yine

Beyt:

Her mekremet ki gerd u kuned û berâ-yı men
Yâ Rab tu der-havâli vü ikbâl-i û resân

Hemîşe murâdât-ı dü-cihânî hâsıl ve sa'âdât-câvidânî vâsıl-bâd bi-rabbi'l 'ibâd.

Harrerehu'l-fakîr Vecdî'l-hakîr

-24-
(76b-77a)

Filibe'de sabıkan mu'îd olan Mahmûd Çelebi'ye irsâl olınmuşdur

[**Nazm**]:

Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûl

1 Du'âyî ki ne-bûd be-dâ'i muzâf
Zi-'ucb u riyâ bel zi-ihlâs sâf

2 Çü fânî şeved bendeî der-du'â
Ne ihlâs gunced der û ne riyâ

[**Gazel**]:

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

1 Ey Merve-i mürüvvet ol suffe-i Safâ'da
Lebbeyk ura kapuñda erbâb-ı istifâde

2 Bu kûdekânı kandur hem suhtegânı kandur
Feyz it zülâl-i 'ilmi min menba'i'l-ifâde

3 Bîmâr-ı cehle çünkim dâru'ş-şifâ kapuñdur
Yazmış hakîm-i dânâ Kânûn ile Şifâ'da*

4 Nûr-ı fezâ'ilüñle rûşen ola medâris
Mâ-dâmeti'l-ahâlî fî-mansıbi'l-i'âde

5 Vecdî-i nâ-tüvânuñ dâ'im budur du'âsı
Yâ Rabbi tavvil 'ömreh bi'l-'izzi ve's-sa'âde

'İlm-i şerîfe pûşîde ve mahfî ve tab'-ı latîfe nihân u muhtefî olmaya ki râfi'-i ruk'a-i du'â ve hâmil-i hamâ'il-i senâ bizüm dayı-zâde Mustafâ Çelebi bendelerine bi-'inâyeti'llâh âb-ı tevfîk birle nevm-i gafletden intibâh gelüp kesb-i ma'ârif itmek içün kemer-i himmeti miyân-ı hidmete berk ve nefsüñ arzû [ve] hevâ ve meyl ü müştehâsın terk idüp ol kıble-i kabîle-i erbâb-ı hâcât ve Ka'be-i tâ'ife-i ashâb-ı münâcât kıbeline lebbeyk-gûyân sa'y gösterdükde ashâb-ı himmet ve erbâb-ı mürüvvete imdâd u 'i'ânet ve igâsesi lâzım olmagın varaka-i niyâz birle irsâl olındı. **Mısrâ'**:

Zihî sa'âdet u devlet eger şeved makbûl

İnşâ'allâhu ta'âlâ hayr ile vusûl buldukda mefâtîh-i işârât ve hidâyetleriyle kufl-ı ebvâb-ı ma'ârif meftûh ve mesâbîh-i irşâd u delâletleriyle sadr-ı erbâb-ı metâlib meşrûh olup hazâ'în-i 'ulûma vâsıl olup murâd ve ârzû-yı fû'adına nâ'il ola *"Lâ 'azve li'ş-şemsi en-yelûh ve li'l-miski lâ-zâle tab'uhum eş-şerîf fî-bahri'l-'ulûm gavvâsen ve 'atebetühü'l 'aliyetu melce'en li'l-halki 'ammen ve hassen lâ-zâlet zâtuhu 'an-mansıbi'l-i'âdet fî-medreseti ve's-siyâdeti ve zülâlü 'ilmihi câriyen min menba'i'l-ifâde ve bâbuhu melâzen li-erbâbi'l-istifâde."*

Ahlâsu'l-'ibâd Vecdî-i hâk-nihâd

Tenmîk-i vesâ'il-i resâ'il vidâd ve tahkîk-i resâ'il-i mesâ'il-i ittihâd ki levâzım-ı sıdk u ihlâs u ihtisâsdur. 'Alâ-hasebi'l-imkân tehzîb ü tertîb kılınup îsâr-ı meclis-i şerîf-i şeref-âyîn kılındukdan soñra diger âstân-ı âşyân-ı celâl a'lâ'llâhu kadrehu bi'sa'deti

* Yazmış hakim-i dânâ Kânūn ile Şifâ'da: Yazmışdur İbni Sinâ Kânūn ile Şifâ'da *sahh.*

ve'l-iclâl türâbına ma'rûz-ı bende-i bî-mecâl oldur ki hemîşe gülşen-i fazl u ifzâl-i bâ-nihâl-i zât-ı 'adîmü'l-misâli zeyn ü ber-kemâl bâd, bi-rabbi'l-'ibâd.

-25-
(77b)

Bu hakîr Karîn-âbâd kâdısı iken Behmen-zâde Süleymân Çelebi dîvân kâtibi ve vilâyet muharriri olup anlara virilen sûret-i 'arzdur

Südde-i seniyye ve 'atebe-i 'aliyye suvvinet 'ani'l-beliyye türâbına 'arz-ı 'abd-i hâksâr budur kim bi'l-fi'l Silistre Sancagı kitâbetiyle me'mûr olan zümre-i sefere-i berere 'âlî-makâmdan fahru'l-akrân Süleymân bende-i hakîr-i mûr-nazîrleri vilâyet-i mezbûreyi bir vech ile tahrîr u tastîr itmişdür ki 'arz-ı mesfûreden tamâm ref'-i ibhâm ile temyîz ü mahdûd ve tarîk-ı teşvîş ü iştibâhı bi'l-külliye mesdûd kılup habîr-i üslûb-ı tahrîr olmagın berîd-i kalem-i sedîdü'l-kadem ü şedîdü'r-rakkama geşt-i kûh-ı deşt itdürüp emâkin-i 'adîde-i bâ'idede mezâri' ü merâti'-i pesendîde bedîde olup defter-i cedîde takyîd itdüginden ma'adâ mi'yâr-ı sahîhü'l-'ayârvâr meyl-i dirhem ü dînârdan firâr *"v'ezinû bi'l-kıstâsi'l-müstakîm"* makâmında karâr itmege mucidd u sa'î ve re'âya ve berâyâ-yı tamâm râ'i nakd-ı kalbi gıll u gışdan sâf ve sıfat-ı insâf ile ittisâf olup sükkân-ı 'arazî-i medfûre ve pîr-i mezbûruñ tedbîr-i dil-pezîrinden* şâkir ü râzı olup umûr-ı cumhûr-ı enâm eyyâm-ı devlet-i pâdşâhî ve hengâm-ı 'adâlet-i şehenşâhîde gâyet nizâm ve nihâyet intizâm üzre olup 'abd-i mûma-'ileyh mevâhib-i 'aliyye-i sultâniyye ve merâtib-i behiyye-i hâkâniyyeye harî vü hakîk oldugı tahkîk olup ol ki vâkı'u'l-hâldür pâye-i serîr-i 'âlem-masîre 'arz olındı, bâkî emr-i fermân men lehü'r-reddu ve'l-kabûluñdur.

---

* tedbir-i dil-pezirinden: tedbir-i bi-nazirinden *sahh.*

Hasan Kethüda-zâde Efendi Sahn-ı Semâniyye'yi teşrîf itdüklerinde anlara yazılmışdur

-26-
(78a)

Südde-i sidre-makâmları 'alâ-vechi't-ta'zîm telsîm olınup 'arz-ı 'abd-i kadîm budur ki münhiyân-ı ahbâr mühenniyân-ı âsâr ol şeh-süvâr-ı 'arsa-i devlet rahş-ı 'izzet ü semend-i sa'âdet ile Sahn-ı Semâniyye'yi zîr-kadem-i pür-kıdem itmekle teşrîf itdükleri haber-i pür-hubûr ve nebe'i pür-sürûrını ismâ'-ı sükkân-ı sarây-ı müseddes-cihât-ı hâk ve ezân-ı vattân-ı seb'a-tıbâk eflâke inbâ itdüklerinde sahn-ı 'âlem misâl-i heşt bihişt olup 'ibâd-ı hulûs-nihâdden 'umûmen her mürde-dil bu müjde ile hayât bulup nesâ'im-i sürûr ile semâ-i hâtırdan gamâm-ı gumûmı mundefi' itmişdür. Husûsan bu hâmil-i rikk-i rak olan füsürde-hâtır-ı külâh-kûşe-i iftihâr u ibtihâcı fark-ı farkadeyn ve merz-i merzemine mürtefi' kılmışdur. Mechûd u mekdûd meşiyyen ale'l-cibâl ve'l-hudûd ihrâm-ı ihtirâmla tavâf-ı Ka'be-i âstân-ı felek-metâfe sa'y itdükde lâyık-ı şân-ı devlet-nişânları niye mezbûr bendeleri hakkında bî-dirîg olup lema'ât-ı mihr-i merâhimlerinden bir lem'adur ve reşahât-ı bahr-ı mekârimlerinden bir reşha ile behremend ü behrever ola. Hemvâr menâşir-i ahvâlleri tevkî'-i tevfîk-i Yezdânî ile muvakka' ve tavâmîr-i câh u celâlleri yevâkıt-ı mevâkît-ı Samedânî ile murassa' ola âmîn.

-27-
(78a-78b)

Merhûm Hakîm-zâde Efendi cenâbına irsâl olınmışdur

Sûr-ı iftirâkı kuvvetde olan ketebe fi'le gelse terkîm u tahrîr idemedügi bâhir ü beyyin ve suver-i iştiyâkı mecmu'-ı halâ'ik Mânî-mânend olsa tersîm u tasvîr kılmadugı zâhir u mütea'yyindür. *"Mâ-lâ yudreku kulluhu lâ-yutreku kulluhu"* müdde'asınca zümre-i 'ibâd-ı hulûs-nihâd u senâ-i'tiyâd ahbâr-ı mahabbetlerini inşâ' ve esrâr-ı meveddetlerini ifşâ idüp 'izz-i huzûr-ı menfûru'l hubûrlarında zebân-ı kalem birle kâle gelüp 'arz-ı hâl itmek lâzım ve lâzib belki farz u vâcibdür,

lâkin hâmeme-i nâmenüñ perr-i bî-ferrinde ol deñlü kuvvet yokdur ki âstâne-i 'izzet-âşyâneleri burûcına 'urûc ide ve verkâ-i varakanuñ cenâh-ı bâ-'illetinde bu kadar kudret çokdur ki sarây-ı semâ-sîmâları derîçesinden vülûc idüp bâb-ı 'uhde-i risâletden hurûc idebile. **Beyt**:

Safha-ı vechümi nakş itdi midâd-ı eşküm
İki yüz nâme müheyyâ n'ideyin yok mürsel

Pes lâ-cerem lâzım oldı ki vâsıta-ı ashâb-ı mahabbet ve râbıtâ-ı erbâb-ı meveddet peyk-i sabâ-yı sebük-hîz u tîz-reftâr, güftâra gelüp inhâ-yı hâl ü inbâ-yı mâ-fi'l-bâl eyleye. [**Nazm**]:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Ey sabâ gulgul-ı bülbül be-gülistân be-resân
Kıssa-ı mûr be-dergâh-ı Süleymân be-resân

2 Şem'-râ gussa-i pervâne ber-û hˇân rûşen
Bâg-râ bendegi-i murg-ı seher-hˇân be-resân

El-hamdu li'llâhi ta'âlâ evlâd u ahfâd ile cümlemüz sag u sâlim ve du'â hayr u zikr bi'l-cemîle müdâvim, mülâhaza buyurıla.

-28-
(78b)

Müfettiş-i emvâl-ı şâhî Çatal-zâde Mahmûd Çelebi'ye yazılmışdur.

Ev'iye-i ed'iye eşribe-i ihlâsla memlû kılınup ithâf-ı meclis-ittisâf olındukdan soñra pürsiş-i hâl-i muhibbân hoş-ter'est buyurılup teftîş-i hâl-i pür-teşvîş dervîş-i dil-rîş olınursa **Beyt:**

Bir dürlü olsa hâlüm itsem saña hikâyet
Bir dürlü anca 'âlem geh şükr u geh şikâyet

Beyt:

Kıssadan hisse alup itme dırâz
Söz odur kim öz ola hem ola az

Cenâb-ı vâla-nisâbuñuz ile dîn karındaşları ve tarîk yoldaşları oldugumuzdan mâ'adâ* felek-i müşebbek-gırbâl-ı elek-misâl ile dakîk-i zemîn dikkat ile alınup dâne-i cev ü cavdâr tecessüs olınsa bulınmaga mecâl muhâl idüginde işkâl yokdur. [Beyt]:

Re'âyâya irişdi fakr u fâka
Bulımaz dâne bunlar taka faka

Kendüm bu tahayyürde iken nâ-gehân cevv-i havâdan emr-i sultân nâzil olup halkuñ kellesine bakmayup biñ kile cev tevzî' olına diyü buyurılmış tab'-ı latîflerine pinhân olmaya ki Dubniçe kazâsında tekâlîf-i şer'iyye ve 'örfiyye mütenevvi'cedür. Evvelâ cizye-i lâzib-i Alonya.......** sâniyen akçesiz ganem sürsât sâlisen bekâyâ-yı resm-i agnâm râbi'an nüzl-i 'asker-i İslâm hâmisen celeb-i celb-encâm sâdisen gam-ı nev ya'nî akçesiz ola cev agnâm sürsat ile nev'-i igtinâm müyesserdür buyurılursa *"Ezâlike haberun nüzûlâ"* sebeb-i igtinâmdur belâ-i nezl kâl ile beyân olınmaz bir garîb hâldür, nev'-i imhâl kalup ba'zâ ihmâl görinür. Ammâ dostları olmak ma'nâsı bâr-ı mahabbete ser-ber olup te'âvün 'ani't-tarafeyn ber-ser olmışdur. Lâyık-ı mürüvvet ve hariyy-i fütüvvet olan neyse mercûdur ki muhibbüñüz tarafından dirîg u taksîr olınmıya, hemân hâmil-i hamâ'il-i hıdemât olan gulâm-ı şâhîlere te'kîd-i ekîd buyurıla ki sûret-i imhâlde ihmâlden hazer olına, mübtelâ olduguñuz emr-i teftîşi Hakk subhânehu ve ta'âlâ hazretleri âsân idüp mahall-i hirâsân itmeye, âmîn.

Beyt:

Budur ümmîd ki şeyn itmeye şe'ne îrâs
Gayriye san'at olan çün saña oldı mîrâs

Beyt:

Peyk-i hayrât olıcak râh-ı 'amelde der-pîş
Nâme-i yümn-i yemîne gele yevmü't-teftîş

Mine'd-dâ'i bi'l-ihlâs Vecdî el-kâdî bi-İvrace

---

* "ba'zâ ihmâl görinür" ibaresine kadar olan kısım kenarda yer almaktadır.
** Bir kelime okunaksız.

-29-
(79a)

Hasan Paşa kim mîr-i mîrân-ı Rûm'dur, Sofya'da olup hakîr İvrace kâdîsı idüm harâmîlerüñ ahvâli yazılan mektûba bu kıt'a yazılmışdur

[**Kıt'a**]:

Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

1 Añalum Vecdiyâ du'âlar ile
Mîr-i mîrân-ı mülket-i Rûm'ı

2 Ba'dehu ol hümâya 'arz idelüm
Żarar-ı bûm-ı şûm-ı meş'ûmı

Südde-i sa'âdet u 'atebe-i siyâdetleri makarr-ı velâ ve meferr-i 'ani'l-belâ olmışdur. *"El-hamdu li'llâhi 'alâ zâlik ve lâ-zâle kezâlik.*" Fezâ-ı kazâ-i İvrace'de vâkî' olan mefâze-i cibâl ve magâra-i tilâl dârib u râmî, sârık u harâmîler ile mâl-a-mâl olup ebnâ-i sebîlüñ mâlları gâret olınup erbâb-ı ticârete niçe hasâret ve telef-i nefse cesâret itdüklerine bî-iştibâh hâtır-ı nebîhleri intibâh bulmışdır. Hâlâ a'yân-ı diyâr bu ma'nîyi huzûr-ı pür-hubûrlarında tekrâr olınmasın ilhâh itdüklerinde, **Mısrâ'**:

Ol ki 'ayân ola ne hâcet beyân

dinilüp du'â-i devletleriyle tayy-ı tûmâr olınmak ihtiyâriyle 'arz olındı, âb-ı re'y-i 'âlem-ârâları fezâ-i dünyâya ne vechle cârî olursa **Mısrâ'**:

Ez-şâh yek-işâret v'ez mâ be-ser devîden

ilâ-âhir. [**Beyt**]:

Diyâr-ı dilde yar u dil-pesendüm*
Göñüller Yazıcı Kâtip Efendüm

---

* Sayfanın üst kenarında yer almaktadır.

-30-
(79b)

Merhûm ve magfûrün-leh Eş-şeyh İbrâhîm Efendi Hazretlerine Dâmâd Mustafâ Çelebi kakkında virilmişdür

Seccâde-nişînân-ı şerî'at-ı Ahmediyye ve câdde-bünyân-ı tarîkat-ı Muhammediyye ki fi'l-hakîka tâlibân-ı devlet-i ebediyye ve sâhibân-ı sa'âdet-i sermediyyedür, bu 'asr-ı hümâyûn ve bu 'ahd-i meymûnda ol gürûh-ı pür-şükûbuñ güft ü gûda pîr-i pey-revleri ve şeyh-i şinîd ü şinevleri sa'âdetlü sultânum hazretleri oldugına *"İnne İbrâhîme kâne ümmeten"* âyet-i kerîmesi kelime-i 'azîmesi dâll ve şâhid-i hâl olmışdur *"El-hamdu li'llâhi 'alâ zâlik ve lâ-zâle kezâlik"* hezâr vâh ü sad hezâr veylâ ki ol hâmiyy-i devlet-ihtimâda sâkin ve ol me'vâ-yı sa'âdet-ihtivâda mütemekkin olmaga hâr-ı 'alâ'ik-i hubb-ı dünyâ dâmen-gîrdür. Meger yine ol Hızr-himmetüñ bedreka-ı hidâyetleri mu'în u zahîr ve dest-gîr ola. **Beyt**:

Nâr-ı hırmâna âh kim mûmam
Mevrid-i *el-harîs mahrûm*am

Ba'de zâlike nâkil-ı nemaka-i 'ubûdiyyet ü ihlâs ve hâmil-i hamâ'il-i ihtisâs, bu bende-i hâk-nihâd dâmâd olan Mustafâ Çelebi bendeleri ki merhûm u müteveffâ Samsunî-zâde Hâcı Efendi fukarâsından olup merhûm u merkûma dahı mahdûm-ı müfahham H˘âce-zâde Mehmed Çelebi Efendi hazretlerinden irtibât itmişlerdür, şeref-i şems-i mülâzemetleri şeref-i zevâle gelürse şol imdâd u i'ânet ü igâse ki mâye-i sa'âdet-i ekâbirdür, *"kâbiren 'an-kâbir 'alâ nehci'l-verâse"* olursa cenâb-ı ni'me'l-me'âbları vâsıldur, mebzûl u bî-dirîg olup merkûm bendeleri dahı ol devlete nâ'il olmak husûsında inşâ'allâhu ta'âlâ 'inâyetleri şâmil ve ibrâm u ilhâh-ı sebeb-i tahsîl hâsıldur. **Beyt**:

Katre-i âba mânî' ola mı menba'
Âftâb ide mi şu'âyı dirîg

Bâkî el-emru emrukum ve'l-'abdu 'abdukum

Tâ-tevânî murâd-ı halk ber-âr
Er şeved zâyi' ez-zamânu 'aleyy

Harrerehu'l-fakîr Vecdi'l-hakîr

-31-
(80a)

Kâtib Hasan Çelebi-nâm kimesne içün Üsküb kâdîsı Kemâlu'd-dîn Efendi'ye yazılmışdur

Kemâl-ı dîn u devlet du'âları tekrâr ve zevâl-ı zill ü zellet senâları tezekkür ü tezkâr olınup i'lâm-ı muhibb-i hâlis-hubb budur ki *"gayr fârig 'ani'l-mahabbet ve-lev 'ulkiye ilâ- gayâbeti'l-cübb"* hikâyet-i dûrî ve şikâyet-i mehcûrı dâ'ireden bîrûn ve hadden efzûn olmagın takrîre mecâl muhâl olup tahrîr ihtimâl degüldür, binâ'en-'alâ-zâlik du'â-i devlet-i dâreyn ve senâ-i 'izzet-kevneyne iktisâr ihtiyâr olındı. "*Allâhümme eyyid devletehu bi'l-kemâl v'ahfaz şemse 'izzetihi 'ani'z-zevâl"* ba'de zâlik varkâ-i varaka-ı muhâleset Kâtib Hasan Çelebi bendeñüz kadîmî ser-efgendeñüzdür, der-i devletüñüzde 'abd-i mekâtib makûlesidür, ibrâm ve ilhâha ihtiyâc yokdur, el-hamdu li'llâhi ta'âlâ şe'n-i şerîfüñüzde mürüvvet ü kerem cibillîdür, lâkin *"Ed-dâll 'ale'l-hayr ke-fâ'ilih"* hadîs-i şerîfi hasebince sevâbda müşâreket kasd olınup ibrâm gösterilmişdür, in'âm-ı 'âm ve ihsân-ı tamâm ümîdiyle *"sehben 'ale'l-vücûh"*, *"meşyen 'ale'l-kadem"*. **Beyt:**

Beste'st ber-miyân-ı dil ihrâm-ı ân harem
Mahrûm çün şeved ki der-ân âstâne tû'st

[**Mısrâ'**]:

Hem Merve-i mürüvvet ü hem Kâ'be-i kerem

El-'abdu'd-dâ'î bi'l-ihlâs Vecdî'l-müftahir bi'l-ihtisâs

"Gıbbe tertîli âyâti'l-'ubûdiyyet bi'l-ihlâs ve esere tekmîli evrâdi'l-eşvâk ve'l-ihtisâs li-men kasaret 'an-beyâni fezâ'ilihi rusûmu't-ta'rîf ve tecâvezet menâkıbu mehâsihi 'an-hudûdi't-tavsîf".

Ma'rûz-ı 'abd-i za'îf ü nâhîf budur ki *"bâkî e'd-du'â 'ucîbu da'vete dâ'i izâ de'ânî"* icâbetine makrûn olan ed'iyye-i müstecâba meclis-i refî'-i rif'at-me'âba ref' olınup

ma'rûz-ı muhibbâne oldur ki hâl-i perişânımuzdan tafakkud olınmak ol perî-şâna hâtıra.

-32-
(82b)

Hayrabolı'da müderris iken sârbânlar kethudâsına yazılmışdur

Hazâ'în-i kulûb-ı dâ'iyânda mahzûn olan dürer-i gurer-i du'â ve defâ'în-i cenân-ı senâ-gûyânda medfûn olan cevâhir-i zevâhir-i senâ katâr-ı sutûra tahmîl olınup yed-i sârbân-ı sabâ ile meclis-i sa'âdet-i karârlarına ithâf olınup ma'rûz-ı muhibb-i bîmâr-ı bî-tîmâr oldur ki dâ'îleri maraz-ı nezleye mübtelâ olup otuz ikisinde otuz iki sin çekmişdür. Müşâbid-i devrân hokkâ-dehânından kürre-i dendânını birer birer pinhân itmişdür, eyle olsa "*efelâ yenzurûne ile'l-ibili keyfe hulikat*" âyet-i kerîmesi hasebince cemel hazret-i hâlık-ı zü'l-celâl ve'l-cemâlüñ masnû'-ı 'acîbidür âşikâr u nihân nice havâs komışdur, cümleden biri budur ki yüni diş agrısına nâfi' ve maraz-ı nezleyi dâfi'dür, ol hazretden mercûdur ki yüz yasduklayacak yüncegiz ihsân buyuralar, şimdi zamânı degül ise inşâ'allâhu ta'âlâ avânında in'âm buyuralar ki hediye-i 'azîme ve 'atiye-i cesîmedür, hemîşe tâ ki sârbân-ı sabâ ıstabl-ı semâdan şütür-i sehâbı çıkarup bâr-ı bâranı tahmîl idüp ol katâr ile aktâr-ı semâvât u aradeyni mâl-â-mâl ide, zât-ı sütûde-hisâl ve marziyu'l-âmâlleri hemîşe müreffehü'l-hâl ve marziyu'l-bâl olmakdan hâlî olmaya, âmîn.

-33-
(83a)

Merhûm Pirî Çelebi-zâde Mustafâ Çelebi Şâm-ı şerîfde vefât itdükde birâderi merhûm Müderris Çelebi'ye yazılan ta'ziyet-nâmedür (rahimehumu'llâhi ta'âlâ rahmeten vâsiâten)

Merâsim-i tahiyyet ü selâm mevâsim-i ta'ziyet-encâmda hasbe-mâ sâ'adehu'l-eyyâm ve iktazâhu'l-hâl ve'l-makâm lisân-ı hâme-i siyeh-câme ile edâ olınmaga kıyâm gösterildükden soñra inhâ ve i'lâm olınan budur ki her subh u şâm taraf-ı Şâm-ı sa'âdet-ihtişâmdan haber-i meserret-encâma müterakkıb iken bâng-ı derây-ı kâfile-i hâcîyân gûş-ı cân u sem'-i cenâna irüşüp hazretiñüze karındaş u dâ'îñüze yâr

u yoldaş olan dil-dâr-ı sa'îd ve vücûh-ı 'adîd ile şehîd olan Mustafâ Çelebi'den haber tafahhus olındukda bu vech ile ihbar itdiler ki **Beyt:**

Dâr-ı behişt u rahmet-i perverdigâr yâft
Bâ-sâkinân-ı 'âlem-i 'ulvî karâr yâft

"İnnâ li'llâh ve innâ ileyhi râci'ûn ve nâhnu bi-firâkihi ve iftirâkihi mütevecci'ûn" kelâm-ı şerifünüñ edâsından soñra güvâh-ı âh vâh ile davâ-yı mâtemi isbât itmege şürû' idüp hazret-i kâdî'l-hâcât ve sâmi'ü'l-münâcât cenâbına niyâza başladukda cânib-i hâtifden *"innallâhe ma'a's-sâbirîn"* ma'nâsı dil-i pür-yakîne telkîn olınup âteş-i sîne-sûzânı âb-ı tesliyet birle teskîn idüp buyurdılar **Beyt:**

İzâ halle bike'l-emr fe-kum li'sabri livâzâ
Ve illâ fâteke'l-ecru fe-lâ hazâ ve lâ-hazâ

Ol mahalde bu beyt-i hasebi'l-hâl inşâ vü inşâd olındı **Nazm:**

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 Mısr ile Şâm'ı seyr idüp biñ kez tolansa 'âlemi
Bahr-i memâta karışur âb-ı hayât-ı âdemi

2 Vakt-i musîbetde kamu aklar kara olur iken
Bizüm karamuz ag olur gûş eyledükçe mâtemi

Mısra': Ve eyyü na'îmin lâ-yukeddiruhu'd-dehr

[**Beyt**]:

Lekad küntü ebki lev tehakkakat nâfîan
Bi-şakki kulûb lâ-bi-şakki cuyûb

-34-
(83b)

Merhûm 'Ammim Efendi Kefe diyârında müftî iken anlara yazılmışdur. Rahimehu'llâhu ta'âlâ

Göndermez oldı yarlıg idüp yerlig-ı belîg
Ol şeh dirîg ider kuluña şefkatin dirîg

Harem-i hurremlerine ki kıble-i ehl-i safâ ve merve-i mürüvvet u vefâdur hemîşe rihâl-i revâhil-i sa'âdet u tevfîk ve maksad-ı ricâl-i *"ye'tuhu min külli fecin amîk"*dür, humûm-ı gumûm-ı bevâdî-i gurbetle muhteriku'l-ekbâd olanlar zülâl-i zemzem-i ihsâniyle def'-i galîl ve süyûf-ı sunûf-ı e'âdî-i firkatle müfteriku'l-ecsâd olanlar nevâl-i merhem-i in'âmıyla bür'-i 'alîl ideler ma'rûz-ı 'abd-i ahkar oldur ki ilâ-âhirihi. Hazret-i Rabbu'l-'izzet-i 'azzet-esmâ'uhu ve 'ammet na'mâ'uhu dergâh-ı isticâbet-penâhından mes'ûl u mutazarra'dur ki karîn-i beşâret-i *"fe'stecibnâ"* buyurup **Mısrâ'**:

Hân serîrine cân yerine gele âmîn*

Mısrâ':

Belâ-yı gurbeti sorma ki câna geçmişdür

ve bi'l-cümle **Mısrâ'**:

Döymeyem mihnet-i hicrâna ölüm gibi gelür

hemîşe bâb-ı sa'âdet-me'âb metâf-ı şeyh u şâb ve hem-vâre medâr-ı müsteftiyân-ı hatâ ve savâb bâd, ilâ-yevmi's-su'âl ve'l-cevâb.

---

* Hân: Şeh *sahh.*

-35-
(83b-84a)

Dayum Moñla Çelebi içün Mulakkab Ahmed Efendi'ye yazılmışdur rahimehumu'llâhu ta'âlâ

Hâk-i pây-ı iksîr-te'sîr ü nazr-nazîrleri ki merâm-bahş-ı gânî vü fakîrdür 'arz-ı dâ'i-i hakîr budur ki nâkıl-i rakk-ı rikk dâyum Moñla Çelebi bendeñüz ki cenâb-ı vâlâ-nisâblarınuñ du'â-i devletinde dâ'im ü kâ'imdür bu makûle derdmendler zât-ı kerîmü's-sıfâtları eşfak u erfak olmagın bundan esbak ber-vech-i küstâhî hâl-i melâl-me'âli kâle getürilüp niyâz u tazarru' olınmışdı, kendileri hâl-ı peder-nazîrimüz oldugından mâ'adâ ehl-i beytleriyle dâ'i-i hakîr arasında hakk-ı rızâ'a sâbit olmışdur. Sâbıkâ sâlik-i tarîk-i 'ilm ü ma'rifet olup ebnâ-ı cinsden 'add olınmaga hakîk olmışken hilâf semte sapmışdur, eyle olsa hâlâ nehr-i sarâyda tohm eken kimesnelere nehr-i kebîrde dahı tohm ekmek husûsunda ber-vech-i 'umûm emirleri cârî olmış bu bendelerine müsâmaha buyurılmak ile ol gamgîn, şâd u mesrûru'l-hâtır kılınsa ne tercîh, su'âlinde bunlar şâddur diyü cevâb mümkin gibi. Benüm sultânum mercûdur ki zıll-ı sa'âdetlerinde sâye-nîşin olup hayme-i eltâf u çetr-i a'tâfları hâfız u hâmî olup mihr-i sitem irişmeyüp zevâlden sâlim olalar.

Bâl açup uçmak diler dil o yârüñ yurdına
Âşyânda bulmak olaydı dil-beri

-36-
(84b)

Zekeriyyâ Efendi Hazretleri sanîyen Rûmili kâdî-'askeri oldukda gâyetde şâdîde mübârek-bâdîdür

Südde-i sidre makâmları senâ-ı ta'zîm ile de'b-i erbâb-ı 'ireb birle telsîm ve âyât-ı 'ubûdiyyet ü ihlâs leb-i edeb birle tertîl ü takdîm olındukdan soñra *"inne li-dehrikum nefahat elâ fe-ta'arrazû lehâ"* hasebince 'uyûn-ı a'yân-ı 'âlem ve enzâr-ı ahyâr-ı beni âdem verâ-i revâk-ı gaybdan tulû'-ı envâr-ı şumûs-ı hakkâniye ve vülû'-ı lümû'-ı akmâr-ı fezâ'il-i rahmâniyyeye nâzır u muntazırlar iken münhiyân-ı ahbâr ve mühenniyân-ı âsâr ol tahrîr-i kesîrü'l-'ilm u şehîrü'l-'alem semiyyi *"men sümiye*

bi'l-ismi illâ sümiye beyne'l-ümem" hazretlerinüñ sadr-ı pür-kadr-i dîvân-ı şer'-i Muhammedîyi sâniyen teşrîf buyurdukları haber-i pür-hubûr ve nebe'-i pür-sürûrunı ismâ'-ı sükkân-ı sarây-ı hâke inbâ' ve ezân-ı vuttân-ı seb'a tıbâk-ı eflâke inhâ itdüklerinde **Beyt**:

Âmed ez-ravza-i Firdevs mübârek bâdî
Sâhet-i gülşen-i cân pür zi-mübârek bâdest

Lâ-cerem zîr-i tâk-ı nüh-tıbak-ı zeberced-nıtâk nûr-ı sürûr ile memlû' olup her istimâ' iden bende bu mazmûn ile gûyâ oldı ki [**Nazm**]:

1 Kad reca'a'l-hakku ilâ-nisâbihi
Ve ente min-zevî'n-nühâ evlâ bihi

2 Mâ künte illâ ke-seyfin sellet yedu
Sümme e'âdethu illâ kırâbihi

Bî-ihtiyâr ben de semâ' idüp bu sürûrla nagme-serâ oldum ki [**Beyt**]:

Âde ilâ-mansıbihi misle mâ
Âde Süleymânu ile'l-kürsiyyi*

Bu ni'met-i 'amîme 'umûmen her mürde-dile müjde-i cesîmdür, husûsen bu füsürde-hâtır külâh-kûşe-i iftihâr u ibtihâcı fark-ı ferkadeyn ve merz-i merzemine mürtefi' kılmışdur, el-hamdu l'illâhi ta'âlâ zâlike ve-lâ zâle kezâlike [**Beyt**]:

Her şâdiî ki fitne zi-mâ fevt kerde bûd
Ân-râ be-yek latîfe edâ kerd rûzgâr

Vecdî-i pür-hayret bendeleri İvrace kazâsına ugrayup vadî-i veleh belki bevâdî-i sefehe düşmişdür. Nâhiye-i mezbûre sâbıkan Cebre kazâsıyla bir kâdîlık idi, kurânuñ a'lâsı ve velâyetüñ vâlâsı ve bi'l-cümle Cebre nâmına şirelü metâ' ifrâz olınup kısmet-i 'âdile emrine muhtâc iken bendelerine sadaka olındukdan soñra yedi pâre karye hilâf-ı vâkî' 'arzlarla ifrâz olınup birinde sülüs mikdârı ancak kalmışdur, "*meziyyetu fer'i 'ale'l-asl"* kâ'ideye muhâlif olmagla 'ulemâ-yı ümmet

* ile'l-kürsiyyi: ilâ-hâtemihi.

ve 'ayân-ı vilâyet mahzar-ı üslûbında şehâdet-nâme virüp Müslimü'd-dîn Efendi dâ'îleri 'arz virmüşdür. Rahve kâdîsı Azmân-zâde az zamânda çok intifâ' idüp kâr-be-nevbet hasebince nevbet muhibbüñüze degmişdür, mercû ve mutazarrı'adur ki yine bendelerine sadaka buyurılup ilâ-âhir bâkî emr ü fermân ve derde dermân sa'âdetlü sultânum hazretlerinüñ yed-i kerîmlerine menûtdur, hemîşe menâşir-i ahvâlleri tevkî'-i tevfîk-i yezdânî [ile] muvakka' tevâmir-i câh u celâlleri yevâkit-i mevâkît-ı samedânîyle murassa' ola.

El-'abdu'd-dâ'i bi'l-ihlâs Vecdî'l-müftehir bi'l-ihtisâs

-37-
(87a-87b)

Büryân Efendi defterdâr oldukda tehniyet-nâmedür

Devletlü ve sa'âdetlü sultânum hazretlerinüñ şe'n-i mürüvvet-nişânları mekân-ı devletde mekîn ve mekmen-i 'izzetde temkîn üzre olmak ed'iyyesi 'amelini iltizâm iden 'abd-i dâ'i ve muhibb-i sâ'înüñ 'arz itdügi budur ki berîd-i hoş-nüvîd-i sabâ bir haber-i pür-hubûr inşâ ve inbâ itdi ki ol emîn-i Süleymân-âyîn hazretlerinüñ kemîn-i nigîn-i mekremet-tezyîninde kemâl-ı emânet peydâ ve kemûn-ı yemîn-i meymenet-bîninde hüsn-i istikâmet hüveydâ idügi sultân-ı sâtı' ve bürhân-ı kâtı' ile sâbit olmagın defâtir-i hazâ'în-i sultânî ve harâît-i defâ'în-i hâkânî emânet vaz' olınmış

Beyt:

Dil-i şikeste-i men z'ân nesîm-i cân-perver
Be-sân gonca ki bü'gşâyed ez-nesîm-i seher

El-hamdu li'llâhi zâlik ve-lâ zâle kezâlik, cenâb-ı vehhâb-ı be-gayr-ı hisâbdan me'mûl u mütevakka' ve mes'ûl u mutazarra'dur ki tarîk-ı Hak'da bedre-i tevfîkı refîk-i iltizâm-ı mâ-lâ-yelzem itmege meşgûl olan gûl-ı bid'at-nihâd ve vech-i 'arzda bî-vech-i 'amele sa'y iden dîv-i şeytanet-isti'dâd ve sâ'ir gılâz u şidâd zamân-ı devlet ü avân-ı 'izzetlerinde hazîn ü nâ-şâd olup enîn ü feryâd üzre olalar, âmîn. Âstâne-i âsmânâsâlarında hakîr-i sühâ-nazîr bi-hasebi'z-zâhir bende-i cedîd ü nev-sıddîkdur ve lâkin *"el-ervâh cunûdun mücennede"* hasebince çâker-i sâbık ve 'abd-ı 'akîkdür.

'Âlem-i ervâhdandur âşinâlık dostum, sultânum hazretlerinüñ bâgçe-i devlet u serâçe-i sa'âdetlerinde **Beyt**:

Var iken mîvehâ-yı gûn-â-gûn
Satarım bûstâncıya tarhûn

Tuhfetü'l-mukîl mesel-i celîli hasebince biñ dâne sîb-i eyvânî irsâl olındı. **Beyt**:

'İnâyet kıl mürüvvet kıl benüm devletlü sultânum
Kabûl it tuhfe-i mûrı Süleymân'um

Hemîşe sefere-i berere-i kirâm ya'nî cünûd-ı ketebe-i fehhâm-ı zevi'l-ihtirâm muhasebât-ı 'ummâl-ı benî Âdem'i görüp tahvîlleri tamâm olanlara kalem-i fenâ birle rakam çekdüklerince sultânum hazretlerinüñ müddet-i devlet ü sa'âdetleri medîd ve mansıb-ı 'izzet ü eyâletleri cedîd ola. **Beyt**:

Mihr ü meh mühreledükçe varak-ı âfâkı
Defter-i dehrde nâmuñ ola nassu'l-bâkî

-38-
(89a)

Filibe'de Hâlâ Mu'îd Efendi'ye yazılmışdur.

Me'âd ü me'âşları bih-ter olmak ed'iyesi mu'âd ve dîn u dünyâda mih-ter-i 'ibâd olmaları esniyesi inşâ' vü inşâd olındukdan soñra inhâ-yı muhibb-i hûlûs-nihâdları budur ki

Nigbolı kâdısı Azman-zâde Efendi'ye yazılmışdur.

[**Nazm**]:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Muhammed mehmedet zât-ı 'alî-şân
Du'âsiyle geçer ahyân u ezmân

2 Hudâyâ devlet ile dâ'im eyle
Kazâlardan kazâda ol nigeh-bân

"El cârru sümme dar" hadîs-i sa'âdet-medâriyle 'amele tasaddî olınup [**Nazm**]:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

1 Televvünlerle girdük niçe levne
Nasîb oldı civâruñda Plevne

2 Ümîd oldur mülâkât ola kat kat
Fesâd irişmeden 'âlemde kevne

-39-
(91a-91b)

Zü'l-eyâdi ve'n-ni'âm merhûm Baba Efendi'nüñ sofra-i ni'âm-güsterlerinde helvâyî-nâm baklavaya şürû' eyledükde bi'smi'llâh diyüp şevkle şürû' gösterdükde yârân-ı safâ besmele mahallinde degüldür, ibtidâ ta'âmda münâsib idi dedüklerinde besmele zî-bâlde müsta'meldür diyü cevâb virildi.

Latîfe:

Merhûm vâlid, sîb-i meslemîyi [?] çiyneyüp suyın yudup cirmin ilkâ itmek ile elma yir iken merhûm Dukakîn-zâde bu tarîk ile vâfir elma yir idi didüklerinde, sizler dahı çiyner tükürür yoldaşdan kalmazsız cevâb virildi.

Latîfe:

Merhûm Merdûmî birâderi Kerîm Çelebi Vardar Yeñicesi'nde, hakîr Varna'da kâdî iken bir karyenüñ hâne-i 'avârızından hıffet ricâsın eyledigümde merhûm cevâbda [**Beyt**]:

Dime kim hükmüñe râzı degülven
Senüñdür hükm ben kâdî degülven

diyü yazmışlar, hakîr dahı yazdum ki [**Beyt**]:

Senüñdür hükm ben kâdî degülven
Velî bu deñlüye râzı degülven

Latîfe:

Merhûm Mel'am-zâde Şeytân lakabı ile mülakkab imiş. Kara Fâtma lakablu kâdîya "bre Kara Fâtma" didükde *"e'uzû bi'llâhimine'ş-şeytâni'r-racîm velâ tenâbezu bil-elkâb bi'sel ismu el-fusuk ba'de'l-îmân"* dimiş.

Latîfe:

Müderris efendilerden birisi kassu'ş-şârib terkîbine şârib-i hamr ma'nâsın fehm idüp kass-ı re'sü'ş-şâribdür muzâf mahzûfdur didükde dânişmend: "A sultânum zamânede şâribüñ başını kesmezler." didükde müderris: "Efendüm ahkâm-ı şer'iyyenüñ kangısın tutarlar ki bunı dahı tutalar", dimiş.

Latîfe:

'Aliyy-i Isfahânî dimekle ma'rûf müderris Filibe'de müderris iken yaylak seyrine çıkdukda Cemel ve 'Acem-nâm iki dânişmendi var imiş, ittifâk Cemel'i 'araba basup helâk ideyazmış müderris bu beyti ol mahalde dimiş. **Beyt**:

Cemel'i dün basuban öldüreyazmış 'araba
Acem'i döndüreyazmış devesi ölmiş 'Arab'a

Latife:

Dânişmendüñ birisi "*el masdaru lâ yüsenna velâ yücmâ*" kâ'idesi hasebince *"misbâhu'n fi'l-ıstılahati'l-nahviyye"* didügi râst degüldür didükde şerîki zarîf imiş *"lâ-münâkaşate fi'l-ıstılâh"* dimiş.

Latîfe:

Merhûm Yaraluca Dâvûd Çelebi'nüñ sînesi kıllu imiş, ittifâk bir zarîfe hâtun alup gerdege girüp yatduklarında hatûn lâg eyleyüp "Ay efendi kürküñüzi çıkaruñ." dimiş. Merhûm dahı ale'l-fevr "Kadınum bu derenüñ böyle sovuk idügin bileydüm bir kürk dahı giyerdüm." dimiş.

-40-
(92a)

[Kıt'a]:

Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün

1 Kâr-ı mâ ber-şümâ havâlet kerd
Hamdu li'llâh ki sâ'ik-i takdîr

2 Be-cenâb-ı hatîr-i pâk-zamîr
'Arz-ı ihlâs-ı bendegi'st cedîr

3 Tu Süleymân-cenâb men mûrem
Kıssa-i mûr bâ-emîr şehîr

4 Nîst ber-tab'-ı nâziket pinhân
Nükte-i tuhfetü'l-fakîr hakîr

5 Kalem-i 'avf ber-hatâyem keş
Men ne-gûyem ki 'özr-i men be-pezîr

Bi'smillâhi'r-rahmâni'r-rahîm

"İnne İbrâhîme le-evvâhun halîm" makâmında mukîm olup hidemât-ı 'alî-seniyyi seniyyü'l-hisâlde terakkî ve mühimmât-ı 'ulemâ-i ümmetde hüsn-vech ile telakkî iden sâhib-sa'âdet hazretlerinüñ du'â-i devlet-i dâreynleri tezkâr ve şekker-i şükürleri hulûs-ı bi'llâh tekrâr olındukda da'î-i sa'î-i meşkûru'l-mesâ'i hakkında sadaka buyurılan 'aşere-i kâmile tavkıyla vazîfe-i yevmiyyemüz seksen akçe olup inşâ'allâhu ta'âlâ nevbet-i âtiyye vesâir ahvâl-i me'tiyyede akrân u nişânımuz ile meriyyü'l-merâm ve müstevîyetü'l-akdâm olmak husûsında mısdak-ı *"innemâ emruhu izâ erâde şey'en en yekûle lehu kün-fe-yekûn"* ve mazmûn-ı meymûn u *"mayübeddü yubeddülü'l-l-kavl ledeyye"* fehva-yı devlet ihtivâsiyle meşhûn olan emr-i hümâyûn sadaka buyurılmak ile tahsîl-i ucûr-ı nâ-mahsur ve dâ'i-i bî-irtiyâblarını şâdân u mesrûr buyuralar. Âmîn.

-41-
(100a)

Min-Kitâbi'l-Usûl li-Merhûm Yahyâ Beg

Nisâk mı olmak gerek her zamân
Mu'ammâ gibi beyt içinde nihân

Üç nesnenüñ üç nesneye tevakkufı yokdur: 'Aşka hüsn lâzım degüldür, şecâ'ate cüsse lâzım degüldür, sehâvete mâl lâzım degüldür.

Üç nesne üç nesnesiz olmaz: Hükûmet siyâsetsiz, mâl hissetsiz, tahsîl-i 'ilm mübâhasesiz.

-42-
(101a)

Rûmili kâdı-'askeri 'Alî Çelebi Efendi Hazretlerine Hanefî Çelebi nâmına virilmişdür

Hikâyet ki ferec bâ'de'ş-şidde gibi nihâyeti şükr ü şikâyet ola, hâkî-i hâk-nihâdı ve şâkî-i hazînü'l-fû'âdı ahkar-ı evlâd-ı Âdem-i safî. Hanefî bendeleri ki merhûm Bahâ'ud-dîn-zâde Efendi fukarâsından olup Zekeriyyâ Efendi merhûm nevbetinde 'aşere-i mübeşşere gibi mülâzım alınacak on nefere mülhak olup intizâm-ı hâlî ricâsın iderken ashâb-ı devletden ta'alluk-ı agrâzla bendelerinden i'râz olınup *"tui'zzu men teşâ' ve tuzellu teşâ'u"* hasebince nevbet-i âtiyyeden mülâzemet ümîdin idenlerden birisin benüm yerüme yazılup **Beyt**:

Nâr-ı hırmâne-i âh kim mûmam
Mevrid-i el-harîs mahrûmam

beytini vird-i zebân eyleyüp mahrûm u me'yûs kaldukda merhûm-ı merkûm *"sukiyya min rahîkin mahdûm"* defterdâr Bürhân Efendi'yi teftîş itmek mukâbelesinde dört nefer kimesne mülâzım olınmak fermân olınmışdur. Usûle güç itmek ne lâzım seni dahı vech-i meşrûh üzre mülâzım eyleyelüm diyü mümeyyizimüz olan kıdvetü'l-'ulemâ Taşköpri-zâde Kemâlu'd-dîn Efendi muhibb u muhlisleri bu merâmuñ husûli içün erbâb-ı devlete niçe kerre varup geldükde

hikmet-i Hudâ'dur cedd ü sa'yleri meşkûr olmayup niçe zamân bu hevâ ile cüst u cû vü tek u pûda olup bu makâlı tamâm hasbu'l-hâlimüz olmışdur ki **Beyt**:

Nevbet-i sa'y u gûşişle merâma vâsıl olmaz 'âm u hâss
Sarf-ı makdûr ile magdûr olmadın bulmaz halâs

Hâsıl-ı kelâm ve mahsûl-i merâm nevbet-i sâbıkada ve mâdde-i lâhikada bu kullarına mülâmenet müyesser olmayup ye's u kanût göründükde cenâb-ı hâtif bu bende hâline mün'atıf olup işbu beyt-i hasbü'l-hâli inşâd ile bu hazîni dil-şâd eyledi. **Beyt**:

Dimeñüz hâl-i zamân dem-be-dem olur yaramaz
Hak ta'âlâ kulını kahr ile dâ'im kırmaz

[**Beyt**]:

Elâ lâ-tahzen ihvâne'l-beliyye
Fe-li'-rahmâni eltâfun hafiyye

El-hamdu li'llâhi ta'âlâ sadr-ı dîvân-ı dîn-i Muhammedî sa'âdetlü sultânum hazretleri gibi sâhibu'd-devlet 'aliyyü'l-haslet ve veliyyü'l-menzilet ile müzeyyen olup benüm gibi niçe küşte-i müşte-i cefâ-yı rûzgâr-ı zûr-kârı ihyâ ile takayyüd buyurduñ nevbet-i devlet-i sa'âdetüñde ger-çi rûz-nâme-i hümâyûna şimdi kayd olındum ve lâkin tasrîh-i *"mâ-'ilme bi'l-iltizâm"* üslûbında hakk-ı mülâzemetüm sâbık olup *"nahnu's-sâbıkûne'l-âhirûn"* haber-i sahîhu'l-eseri husûsuma nâtık-ı sâdıkdur. Meru ve mutazarrâdur ki cebr-i noksân tedârük buyurılup **Beyt**:

Eltâfuñla idüp mükâfât
Tedrîs ile kıl kazâ-yı mâfât

Bâkî emr ü fermân ve derde dermân yed-i kerîmelerine menût u mufavvezdur **Beyt**:

Kudretüm saña niyâz itmegedür
Fe-leke'l-fazl u redd ü kabûl

VECDÎ DÎVÂNI'NDAKİ METİNLERİN BAŞLIKLARI*

Varak	**Açıklama**
1b	Vezir-i a'zam İbrahim Paşa hazretlerine verilmiştir.
2b	Tarih-i Feth-i Egri.
3b	Dubniçe kazasında bir yıl dört ayda yedi kadı cem olunca.
3b	Azizî'nin gazeline nazire.
4a	Kerim Çelebi'nin gazeline nazire.
4b	Kerim Çelebi'nin gazeline nazire.
4b	Baba Efendi'nin gazeline nazire.
5a	Kütahya'da müderrislerden birine verilen arz sureti (mensur).
6a	Karin-âbâd kazasında olan ihvana yazılmıştır.
6b	Behmen-zâde Süleyman Çelebi'ye denildi.
6b	Sultan Selim'in gazeline nazire.
7a	Çakırcılar kâtibi merhum Mehmed Çelebi'ye denilmiştir.
7a	Kıyasî Efendi'nin gazeline nazire.
8a	Baba Efendi'nin gazeline nazire.
8a	Şemsî Paşa'nın gazeline nazire.
8b	Defterdar Burhan Efendi'ye verilmiştir.
8b	Balta-zâde Mahmud Beg'in gazeline nazire.
9a	Erbâb-ı devletten birine verilmiştir.
9a	Kazasker Abdurrahman Efendi'ye verilmiştir.
9b	Ashâb-ı tiryak hakkında bir manzume.
10b	Erbâb-ı beng hakkında manzume.
11a	İvaz Efendi'ye verilen kıt'a ve İvaz Efendi'nin cevabı.
11a	Eşbâh u Nezâ'ir nam kitap hakkında beyitler.
11b	Kadı Engerek Efendi hakkında beyit.
12a	Sultan Murad Han'ın hocası Sa'dullah Efendi'ye verilmiştir.

* Yazmada manzum ve mensur metinlerin çoğunun başında veya yanında yazılış sebebini ya da takdim edilen kişinin isimini belirten bilgiler yer almaktadır. Liste bu notlardan hareketle oluşturulmuş, orijinal ifadelerde değişiklik yapılmıştır.

Varak	Açıklama
12b	Filibe yaylağından nüzul eyleyip Meriç kenarında denildi.
12b	‘Ammi-zâde Ahmed Efendi hazretleri ile ilgili manzumeler.
12b	Zeyrek-zâde Efendi hazretleri Üç şerefe müderrisi iken yazılmıştır.
12b	Kemaleddin Efendi hazretlerine Derviş nam kimse için şefâ'at-name.
12b	Zeyrek-zâde Efendi tarafından Sultan Selim’e verilmiştir.
13b	Evsâf-ı cemile-i hamdele-i celile.
13b	Hikâyet-i şirin-rivâyet der- fezâ’il-i besmele.
14a	İvaz Efendi'ye yazılmıştır.
14a	Bostan-zâde Efendi'ye yazılmıştır.
14b	Hoca-zâde Mehmed Efendi'ye verilmiştir.
14b	Kemâleddin Efendi'ye yazılmıştır.
16b	Zikru temcid-i Melik-i mecîd ve münâcât-ı kadiyü’l-hâcât.
17a	Tevhid.
17b	Ta'rif-i Seyyidü'l-mürselîn ve tavsîf-i hatemu'n-nebiyyîn (mensur) .
20a	Vasiyyet-nâme-i Vecdî.
20b	Dünyanın faniliğine dair.
21a	Sultan Selim Han’ın Hocası merhum Atau’llah Efendi'ye verilmiştir.
21b	İrtisâm-ı hikâyet-i kazâ-i mübrem (mensur.)
23b	Ebyât-ı ibret-âyât fi-ihtilâl-i kâ’inât.
23b	Gazel-i münasib.
24b	İvaz Efendi'ye verilmiştir.
25a	Hafız-zâde merhumun oğlu te'ehhül edince yazılmıştır.
26a	Ashâb-ı devletten birine verilmiştir.
26b	Baba Efendi merhuma verilmiştir.
26b	Baba Efendi'ye verilmiştir.
27a	Usturumca kadısına yazılmıştır.
27b	Merhum Feridun Ağa’ya verilmiştir.
28b	Feridun Ağa nişancı iken onlara verilmiştir.
29a	Baba Efendi’ye kerem kasidesi.

Varak	Açıklama
29b	Müftü Efendi hazretlerine verilmiştir.
29b	Nişancı Feridun'a verilmiştir.
30a	Kaside be-nâm-ı Yusuf Paşa-yı Budin.
31a	Sultan Selim Han'ın Hocası Atau'llah Efendi'ye verilmiştir.
32a	Merhum Sultan Süleyman Han hamrı yasag idüp revac-ı tiryakda.
32b	Gazel-i merhum Sultan Süleyman Han Tahmis-i Vecdî-i nâ-tüvân.
32b	Karaçelebi-zâde Hüsam Çelebi'den Florina kazasını isteyip verilmiştir.
32b	Filibede Râci ve Safayî nam şairlere denilmiştir.
33a	Merhum-ı mezbur (Âşık Çelebi)'dan mahlas ricasında yazılmıştır.
33b	Validim merhum vefat edince.
33b	Hayrabolu'da müderris iken medrese kavmine baklava ile verilmiştir.
34a	Baba Efendi'nin gazeline nazire.
34b	Hayrabolu'sa Sığır Hayreddin isimli kişi için denilmiştir.
35a	Mehdi Çelebi'ye yazılmıştır.
35a	Hızır Çavuş'a yazılmıştır.
35a	Merhum Nihadî Muhammed Çelebi ki dayı-zâdemizdir onlara yazılmıştır.
35b	Merhum peder Sofya kadısı iken bir köşk yapıp tarihtir.
35b	İbra'il kadısı iken ekâbirden birine havyar irsal olunup denilmiştir.
35b	At arabası ricasında yazılmıştır.
35b	Nihadî Muhammed Çelebi'ye yazılmıştır.
36a	Selanik müftisi Ahmed Efendi hazretlerine bal getirildiğinde yazılmıştır.
36b	Hayali beg'in gazeline nazire.
37a	Ata'ullah Efendi kethüdası Hüseyin kethüdaya verilmiştir.
37b	Küttabdan birine verilmiştir.
37b	Merhum Baba Efendi'ye verilmiştir.
38b	Esnâ-i taziyette yazılmıştır.
39a	Tevbeye dair bir mensur bir manzum metin.
41b	Kadılığı esnasında sicil defterlerine yazdığı beyitler.
42a	Tahmis-i gazel-i Ubeydî.

Varak	Açıklama
43a	Mecdî Efendi'nin gazeline nazire.
43b	Kapudan-zâde Mahmud Beg Peçuy kadısı iken mir-liva olunca söylenen manzume.
43b	Hâce-zâde Muhammed Çelebi'nin gazeline nazire.
44a	Şemsî Paşa'nın gazeline nazire.
44a	Ebyât-ı fenâ-simât.
44b	Sultan Murad Han için bir kaside ve gazel..
45b	Zekeriyya Efendi'ye takdim edilen ebyat.
47a	Zekeriyya Efendi'ye verilmiştir.
47b	Zekeriyya Efendi'ye verilmiştir.
48b	Zekeriyya Efendi'ye verilmiştir.
48b	Zekeriyya Efendi'ye arz-ı hâldir.
49b	Zekeriyya Efendi'ye arz-ı hâl (mensur).
52a	Kaside-i mev'ude-i ma'hûde.
53b	Arapça bir kaside.
54b	Sa'dullah Efendi Hazretlerine.
55a	Bostan-zâdeye verilmiştir.
56b	Kıt'a ber-sebîl-i icmâl.
56b	Peçuy kadısı iken ma'zul Habilî namına kazasker Bostan-zâdeye yazılan manzumedir.
57b	Hafiz-zâde Filibe kadısı iken yazdığı manzume.
58b	Hâce-i Şah Sa'dullah Efendi hazretlerine verilmiştir.
59a	Cümcüme Mehmed Çelebi lakaplı Süheyl Bey Filibe'ye geldiğinde verilmiştir.
59b	Filibe'de bazı gençlerin hapsi sebebiyle yazılan manzume.
60a	Muharrir-i vilayet Süheyl Bey'e verilmiştir.
60a	Gazel-i berâ-yı mezbûr.
60a	Gazel-i berâ-yı merkûm.
61a	Tahmis-i Vecdî.
61b	Safî Çelebi-nam şaire irsal olunan şiir.

Varak	Açıklama
62a	Baba Efendi'ye verilmiştir.
63b	Baba Efendi'ye verilmiştir.
65a	Ali Çelebi, İbrahim Çelebi, İman Çelebi'lere vefat tarihi.
65a	Baba Efendi nikris hastalığına yakalanınca denilmiştir.
65a	Ebyât fi'ş-şikâyeti'l-kâinât
65b	İ'tizâr-nâme.
65b	Bir gül-i handan çiçek çıkarınca denilmiştir.
65b	Baba Efendi İstanbul'a gelince verilmiştir.
66a	Peçuy Beyi Mehmed Bey'e irsal olunmuştur.
66a	Peçuy tekyesi hakkında.
66b	Peçuy sûr-ı pür-süruruna dahil olununca denilmiştir.
66b	Sigetvar sancak beyi Hasan Bey'e denilmiştir.
67b	Peçuy kadısı iken Yahya-nam şaire cevaben yazılan manzume.
68a	Hâfiz-zâde Efendi mat'ûn olunca denmiştir.
68b	Zekeriyya Efendi adına kaside.
69a	Hafiz-zâde Efendi'ye yazılmıştır (mensur).
69b	Zeyrek-zâde Efendi hazretlerine yazılmıştır (mensur).
70a	Ammi-zâde Efendi'ye yazılmıştır (mensur).
70a	Bostan-zâde Efendi'ye verilmiştir (mensur).
70b	Vezir-i a'zam Sinan Paşa'ya arz-ı hal (mensur).
72a	Üsküp kadısı Kemaleddin Efendi'ye.
76b	Mahmud Çelebi'ye irsal olunmuştur.
77b	Karîn-âbâd kadısı iken Behmen-zâde Süleyman Çelebi'ye verilen suret-i arz.
77b	Hasan Kethüda Sahn-ı Semaniye'yi teşrif ettiklerinde yazılmıştır (Mensur).
78a	Merhum Hakim-zâde Efendi cenabına irsal olunmuştur.
78b	Çatal-zâde Mahmud Çelebi'ye yazılmıştır.
79b	Şeyh İbrahim Efendi'ye Damad Mustafa Çelebi hakkında verilmiştir.
80a	Katip Hasan Çelebi için Üsküp kadısı Kemaleddin Efendi'ye yazılmıştır.
81b	Babası tarafından Âşık Çelebi'ye yazılan mektup.

Varak	Açıklama
82b	Sarbanlar kethüdasına yazılmıştır.
82b	Pîrî Çelebi-zâde Mustafa Çelebi'nin ölümü için taziyet-nâme.
83b	Mulakkab Ahmed Efendi’ye yazılmıştır.
84b	Zekeriyya Efendi saniyen Rumeli kazaskeri olduğunda verilmiştir.
87a	Burhan Efendi defterdar olunca verilmiştir.
88b	Derviş ağa’nın gazeline nazire.
88b	Der-beyân-ı izz ü uzlet ve fürûg-ı feragat.
89a	Niğbolu kadısı Azman-zâde Efendi'ye yazılmıştır.
89a	Filibe'de Mu'îd Efendi'ye yazılmıştır.
89b	Sun'ullah Efendi'ye yazılmıştır (mensur).
92a	İbrahim Paşa'ya arz-ı hâl.
92b	Sinan Paşa hazretlerine yazılmıştır.
93b	Vezir-i a'zam Ferhat Paşa'ya şikâyet-nâme.
94a	Müntehî Efendi Belgrat ve Semendire kadısı olunca.
95b	Hızır Efendi’ye gönderilmiştir.
95b	Sinan Paşa'ya verilmiştir.
96b	Sultan Mehmed Han'ın cülûsuna.
100a	Deftardar Emîr Efendi'ye verilmiştir.
100a	Kapıağası Gazanfer Ağa'ya verilmiştir.
100b	Begırat’ta kazaskere verilmiştir.
101a	Rumeli kazaaskeri Ali Çelebi’ye verilmiştir.
101b	Kazasker Ali Çelebi'ye verilmiştir.
101b	Vezir-i a'zam İbrahim Paşa'ya verilmiştir.
102a	Mihaloğlu Ali Bey’e yazılmıştır.
102b	Cenab-ı padişahiye şiir.
107a	Ürgüp kadısı iken yazılan şiirler.

SONUÇ

Bu çalışmada XVI. yüzyıl şairi Filibeli Abdurrahman Vecdî Divanı'nın müretteb olmayan otograf nüshasından (tespit edilebilen tek nüsha) hareketle çevriyazısı yapılmıştır. Çalışma, iki ana bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde tezkirelerden ve eserinden hareketle Vecdî'nin hayatı ve edebî kişiliği üzerinde durulmuş, eserinin muhtevası ortaya konmuştur. İkinci bölümde çevriyazıya yer verilmiştir. Çevriyazı yapılırken Vecdî'nin olmadığı düşünülen manzum veya mensur metinler kapsam dışında tutulmuştur. Mürettep olmayan yazma nüsha, mensur metinler de ihtiva ettiğinden, manzumeler nazım şekillerine göre tasnif edilerek mürettep divan formatına sokulmuştur. Mensur bölümler de en sona ilave edilmiştir.

DİZİN
(Şahıs-Yer-Eser)

A

B

C

Ç

D

E

F

G

H

İ

K

L

M

N

O

Ö

P

R

S

Ş

T

U

Ü

V

Y

Z

KAYNAKÇA

Âşık Çelebi, *Meşâiru'ş-şu'arâ* (Haz.Meredith-Owens), London 1971.

Banarlı, N. Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C. II, MEB Yay., İstanbul 1971.

Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, C.II, İstanbul 1333.

Büyük Türk Klasikleri, C.V, Ötüken-Söğüt Yay. İstanbul 1987.

Dîvân-ı Vecdî, Bayezid-Veliyüddin Efendi Ktb., No.2705/1-2.

Divân-ı Vecdî, İstanbul 1289; Divançe-i Vecdî, İstanbul 1308.

Fuzulî, *Farsça Divan* (Haz. Hasibe Mazıoğlu), Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1962.

İpekten, Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, 4. Baskı, Dergah Yayınları, İstanbul 2001.

İpekten, Haluk; İsen Mustafa, *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, KTB Yay. Ankara 1988.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu, (Komisyon), C. II, İstanbul 1959.

Kaf-zâde Faizî, *Zübdetü'l-eş'âr*, Süleymaniye-Şehid Ali Paşa Ktb. No. 1877.

Kavruk, Hasan, "Bezmî Veya Vecdî Üzerine" *Bir Dergisi*, C.9-10, 1998.

Kınalı-zâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü'ş-şu'arâ*, C. I, (Haz. İbrahim Kutluk), Ankara 1978.

Mazıoğlu, Hasibe, *Fuzulî, Farsça Divan,* Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1962.

Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye*, C.IV, İstanbul 1311.

Mermer, *Ahmet, XVII. Yüzyıl Divan Şairi Vecdî ve Divançesi*, MEB Yay., İstanbul 2000.

Mütercim Âsım Efendi, Burhân-ı Katı, (Haz. Mürsel Öztürk, Derya Örs), TDK Yayınları, Ankara 2002.

Özege, M. Seyfettin, *Eski Harfli Basılmış Türkçe Eserler Katalogu*, C. I, İstanbul 1971.

Redhouse, Sir W., *Turkish and English Lexicon*, 2. baskı, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.

Saraç, M. A. Yekta, *Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye,* 3F Yayınları, İstanbul 2007.

Sarı, Sebahaddin, "Vecdî Divanı", *Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi),* Elazığ 1993.

Steingass, F., *Persian-English Dictonary*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2005.

Şemseddin Samî, *Kamusu'l-a'lâm*, C.II, İstanbul 1306.

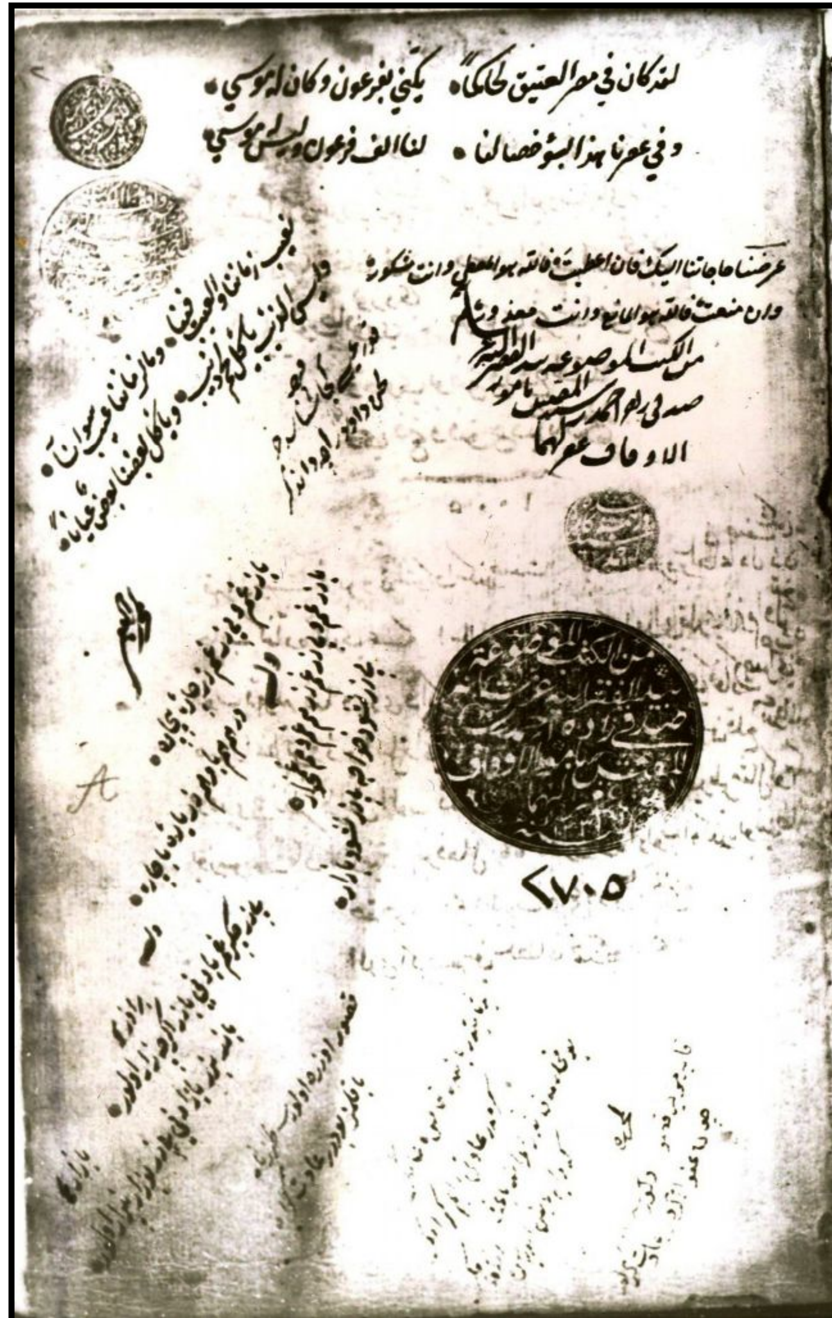
Parlatır, İsmail , *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara 2006.

Şükun, Ziya, *Gencine-i Güftâr (Ferheng-i Ziya),* İstanbul 1984.

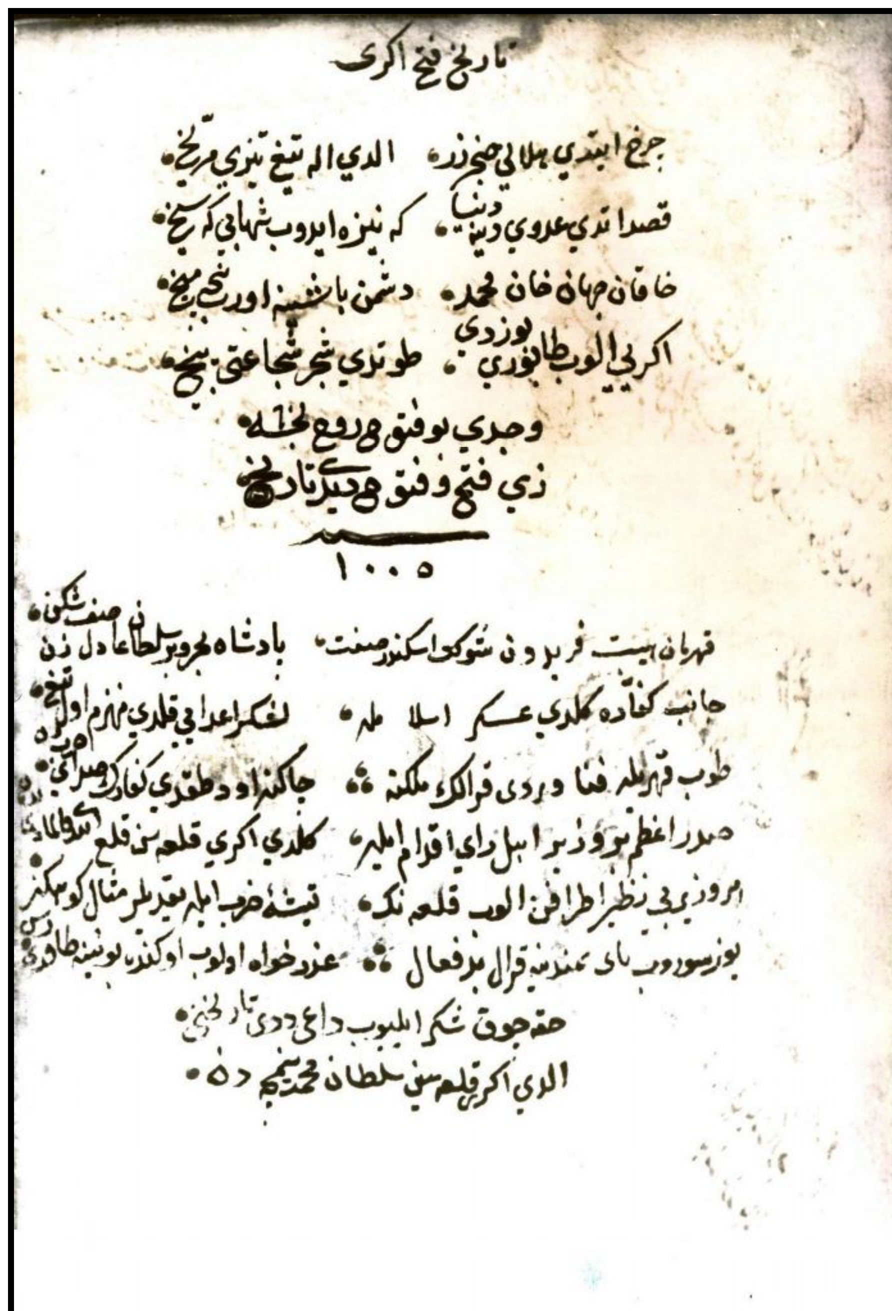
Ünver, İsmail, "Çevriyazıda Yazı Birliği Üzerine Öneriler", Türkoloji Dergisi, C. XI, S. 1, 1993.

Yanmaz, Eşref, "Vecdî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Karşılaştırılmalı Metni", *Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Ens. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi),* Erzurum 1995.

Vecdî Divanı-1b

Vecdî Divanı-2a

Vecdî Divanı-2b

تاریخ مرحوم فهمی چلبی حالتی چلبی دیمشدر

ادم نجه دویر بو غم جانکاهی کوراندن کیمه ‎ بر دمن صالدی بحرین صبر و قرارندن اوده

کتدی او میر مجلس ارباب فضل اولدن ‎ ساز طرب دوادرا اولورسه کسسته

هر کس عجمی نالهده وافغانلر ایلسه ‎ شمدی اودر مقام مناسب اولان سرود

نخل مرادی اولدی عالمین باردی ‎ بادی جنانه اجرنی باری ایله خلود

بیک سوز و درد ایله دیدی تاریخ حالتی

کتدی عدمده یاد ایده فهمی کبی وجود

تاریخ وفات مرحوم ابراهیم پاشا سبری الکوجه دیمشدر

جنود اسلامه اولمشدی سردار ‎ دشمنه اولمشدی سیف غزا

صفدری ویردی جهانده تیلرسنی ‎ نامن ابراهیم ایده لی پاشا

واردی دین یولینه بذل ایلدی ‎ جانینی راه حقده قلدی فدا

ایلدی روحی آخرت سفرین ‎ قلدی دار فنادن عزم بقا

دیدی سبری دعا ایدوب تاریخ

اوله رحمت روانینه ابدا

Vecdî Divanı-3a

Vecdî Divanı-3b

Vecdî Divanı-4a

نظیرهٔ وجدی الحقیر

باشوبی اکمه باشمی بوکم دیم اکر / طونمز سوزم او نخل دل ارا اکر بوکر

نشتر اتیش اتمه دیو تا غلطسم / اشتمز او در سوزم او شوخ و شنوکر — ایدوب

کمال الملک کاله تن پاره پاره در / حیا طعم اوزرن قصدنی کسر نجر

تدریسی غیبی الحک کر خراف فرد / اکاه اولوردی تر قضاده قدر مدر

سکین سز بوغزلنه سکین آدمی / وجدی جهانده مشکل الفبی اولماز قضا قدر

قال آن تبع من حلال ما نعند ذبح بغیر سکین صدق

بابا افندی مرحومکدر

خسته دردل اولی طبیب جانه بو بلکز بلسون / سوز غرای روح انساله بو بلکز بلسون

مرده‌یی احیا ایدر بر سوزله اول عیسی نفس / بولنه جان ویردیکم جانانه بو بلکز بلسون

اهل بخشی کز نظرله طوغرو کر اولا مسانه / مجلس جوری نی نالانه بو بلکز بلسون

کوهکن فرهاد فریادن بم افغانم / بکزدرین کوه سنکستانه بو بلکز بلسون

سو بلسون درسنکی ضیا طوطی کویا شکال / ادراکی مرا تعبیر زندانه بو بلکز بلسون

وجدی الحقیر

سو بلبل اول غنچه لب جانانه سو بلکز بلسون / نازله بن بلبل بیچاره سو بلکز بلسون

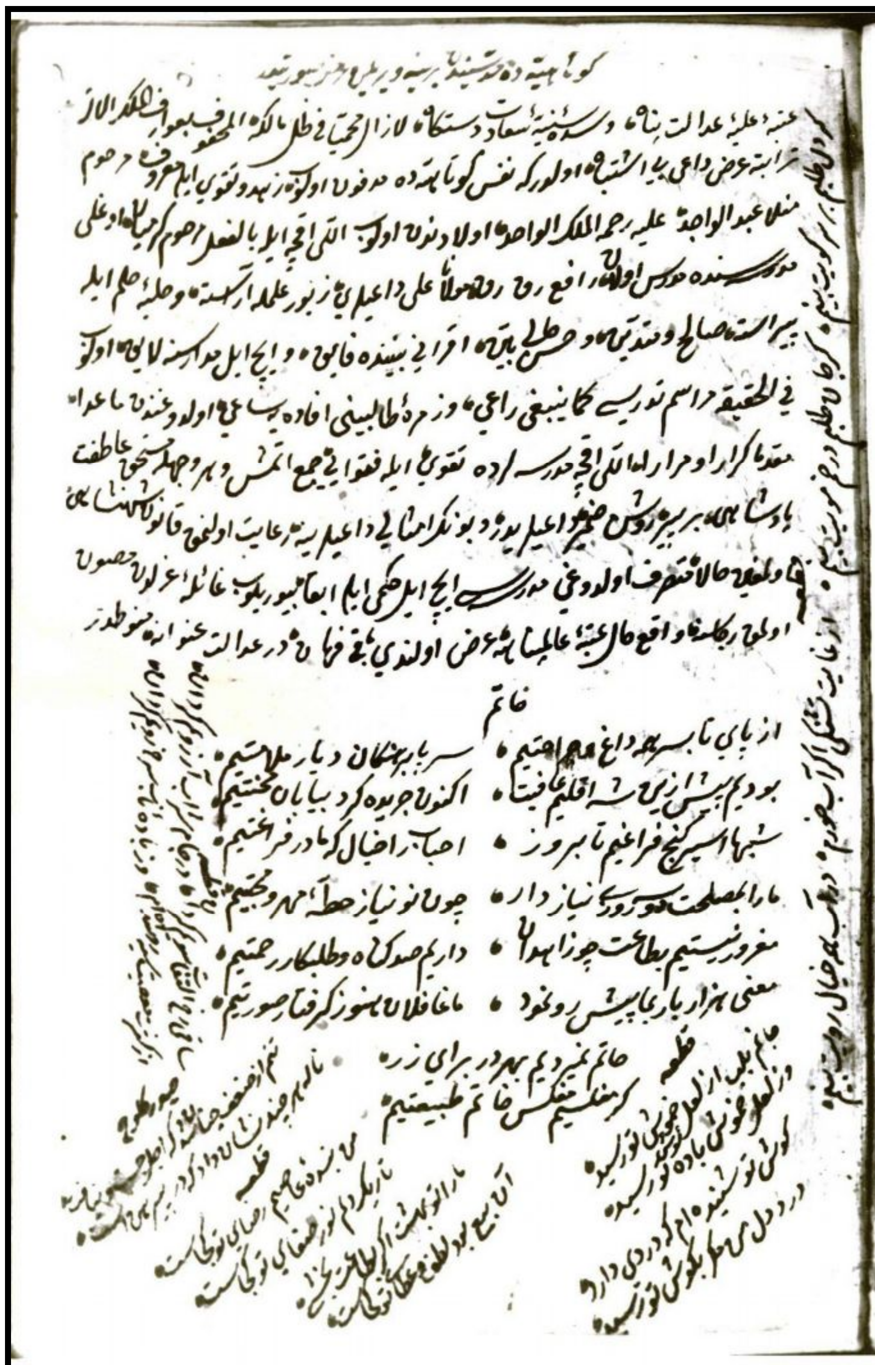
غصه اصحاب کهفک قصه سن شرح ایتمکه / آغزاچن غار بی بابانه بو بلکز بلسون

چشم پرنم حالنی اشنوده حکایت ایلمز / سوزمی کرمانه سوزانه بو بلکز بلسون

دامن پاکیزه یوسف نوذ جاک اولو دعن / مهد الحبنه طفل بی دربانه بو بلکز بلسون

که نیک اول شاه بوق کفتار وجدی / عرض حال عاشق خوش خوانه بو بلکز بلسون — قدرتی

Vecdî Divanı-4b

Vecdî Divanı-5a

Vecdî Divanı-5b

قرین آباد قضاسنده اولان اخوانه یازلمشدر

تحیات ایله اکثر دل غمگینم ایدوب شتاب *** الهی جمله خلقیله قرین آباد و لا آباد

کرم لطف ایلیوب احوالمزه بربری صبور مشکل *** بحمد الله صحتده اکر اولاد اکر اضداد

دلرون ملا الهی جمله سندن اول لا اشن راضی *** چو صحرای ولایتده بو آثار ایلدک اورتاد

ارشاد

بو اخبار مسرت بخشی اخبار ایتدیلر سن *** دعا ایله ثنا قلدم بو انشای ایدوب

حرج وار جمله نک نام شریفین الکم ده گوردم *** انو کجن بعضنک اسمنی ایتدم ذکر ایکی افراد

مسمی در حسین اکملیا اول ذات حسن اخلاق *** که اولدر ذکر یا لجیرش الکده کوکل معتاد

عسل کم قوت جان قوت جسم ما توانا نور *** قوی بو برقوتی اجزا الیش بو نخلقه اراد

خلوص اظهار ایدوب محمد افندم حق درود ایتمش *** صوکن محمود ایده اولکم جهانی ایلدی بنیاد

علاء الدین افندی یعنی اول بر طرفه سر اوج *** که اولدر قاطع اصل ضلال و قامع الحاد

محمد خلع احد نام اعنی شمس دین روز *** دلم تکرار ایدر وصف جمیلن نیته کم اوراد

بو درسه ثنا انی خطیب دروتی افندی جوفی *** صعود ایده سعادت منبرینه دائم اول خوش اد

سنان الملة والدین افندم انده در ظاهر *** دعا کو نورب عرض ثنا ایلیه سز یاد

کمان همتی المش اله یا بجی دده سینه *** دعا تیر منیر بات المش اول صاحب ارشاد

الهی بو بعیدی یاد سن ایله اتفاق اوزره *** نه کم امتزاج ایله تو عالمده جهار اضداد

یتر بو دکلو ای وجد عرض غرض مختصر *** اگر توصیفه باشلرسک اوراق ابیات اولور هفتاد

در التماس مثنوی

بحمد الله ایرشدی روز بروز *** اجوب کلکدلو اسلطان نوروز

احبامز اودم راضی نکدن *** محصل شمدی بودر کرموز

Vecdî Divanı-6a

Vecdî Divanı-6b

Vecdî Divanı-7a